

ДОКУМЕНТАЦИОНО-ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР „ВЕРИТАС” КНИН
БЕОГРАД

**правна
ПОДДРШКА
избеглицама/прогнаницима
у процесима**

***интеграције
и реинтеграције
(2025)***

**ДОКУМЕНТАЦИОНО-ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР „ВЕРИТАС“ КНИН
БЕОГРАД**

**ПРАВНА ПОДРШКА
ИЗБЕГЛИЦАМА/ПРОГНАНИЦИМА
У ПРОЦЕСИМА ИНТЕГРАЦИЈЕ И
РЕИНТЕГРАЦИЈЕ (2025)**

**БЕОГРАД
2026**

Садржај

Интеграција и реинтеграција избеглица/прогнаника из РХ и РСК	4
Процесуирање ратних злочина почињених током рата у Хрватској 1991-1995.....	7
Процесуирање ратних злочина у 2025. години над Србима у Хрватској – појединачни случајеви	21
Процесуирање ратних злочина у 2025. години над Хрватима у Хрватској у 2025. – појединачни случајеви	41
Хапшење и екстрадиције крајишких Срба по међународним потјерницама.....	84

Овај пројекат је подржан од стране Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије у оквиру Јавног

позива за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма које реализују удружења и друге организације цивилног друштва од значаја за популацију избеглица, интерно расељених лица, тражилаца азила и повратника по основу Споразума о реадмисији за 2025. годину.

Мишљење које је изнето у овој публикацији/чланку/студији/раду је мишљење аутора и не представља нужно и мишљење Комесаријата за избеглице и миграције.

У публикацији су пренесени изворни текстови из разних медија из региона. ДИЦ „Веритас“ ограђује се од појединих формулација, термина и ставова који могу изазвати негативне конотације у јавности и код читалаца.

Издавач: Документационо-информативни центар „Веритас“ Книн, Београд

За издавача: Саво Штрбац, председник

Главни и одговорни уредник: Јанко Велимировић

Редакција: Саво Штрбац, Јанко Велимировић, Биљана Трифуновић, Корана Штрбац, Ангелина Марковић, Радомир Кужет и Слободан Перић

Графички дизајн и прелом: Јанко Велимировић

e-mail: veritas@yubc.net web: www.veritas.org.rs

Тираж: 445

Штама: „Свен“ Штампарија, Ниш

За штампарију: Владан Стојковић

ISBN-978-86-7092-024-8

Издавање ове публикације суфинансирано је средствима Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије

Обнова у рату порушених кућа и стамбено збрињавање бивших носилаца станарских права	94
Заштита права својине у управним, ванпарничним, парничним и извршним поступцима.....	98
Хрватски пензионери и стаж осигурања	100
Конвалидације статусних питања, школске спреме, ратног радног стажа и слично	106
Процеси за накнаду материјалне и нематеријалне штете по основу убиства члана породице, уништене имовине, неоснованог притварања и малтретирања, утврђивања статуса ратне цивилне жртве.....	109
Примјена закона о цивилним жртвама рата у „домовинском” рату	121
Примјена одлуке Владе РХ о отпису потраживања по основу парничних трошкова	125
Поступци пред Европским судом за људска права	134
Праћење стања људских права у Хрватској, укључујући вербалне и физичке нападе на Србе и на њихову имовину.....	139
Нови хрватски закон о гробљима	144
Томпсонов концерт у Загребу.....	188
Покушаји оживљавања ХПЦ	192
Прекршајни поступци због садржаја објављених на друштвеним мрежама.....	202
Интеграција избеглица/прогнаника у Србији	210
Веритасова издања у 2025. години	216
Наступи Веритасових активиста у медијима.....	223

НАЗИВ ПРОЈЕКТА: „ПРАВНА ПОДРШКА ИЗБЕГЛИЦАМА/ПРОГНАНИЦИМА У ПРОЦЕСИМА ИНТЕГРАЦИЈЕ И РЕИНТЕГРАЦИЈЕ”

Овај програм је у функцији решавања основних предуслова за опстанак оних Срба који тренутно живе у Хрватској и оних из дијаспоре који би се желели вратити или решити неко од својих одузетих или ускраћених права, као и оних који су одлучили да остану трајно живети у Србији да се лакше интегришу. Треба рећи да су Срби из Хрватске међу највећим губитницима у рату 1991-1995: остали су без државе и завичаја, без имовине и многих природних и стечених права; животе је изгубило преко седам о по хиљада лица; више од 450.000 их је и даље у избеглиштву или у расејању по целом свету. Тихи егзодус Срба из Хрватске траје и даље о чему говоре и резултати пописа становништва у Хрватској из 2021. године, по којем се тек 123.892 становника изјаснило да су по националности Срби, што у укупној националној структури чини 3,2 процента становника у РХ. То значи да је број Срба у односу на претходни попис (2011=186.633) опао за 62.741 (33,6 процената) становника. Између два последња пописа становништва и број православних верника смањило се за 32,5 процената. Много избеглица још увек жели да се врати у земљу порекла, односно у примарни завичај, који су морали напустити услед ратних (не)прилика или да се интегрише у нову средину, под условом да то буде достојно садашњем времену.

Од 1991. до 2021. у Хрватској је смањен број за укупно 912.432 становника, од чега се на припаднике српске националности односи 457.771 становник. Највише је Срба напустило Хрватску услед ратних (не)прилика деведесетих, о чему говоре и подаци пописа из 2001. (201.631 или 4,54 процента), што је био пад од 380.032 становника српске националности у односу на претходни попис. Од 2001. до 2011. забележен је пад од 14.998 становника српске националности, док је између два задња пописа тај пад чак већи од четири пута од претходне декаде.

У оној првој поратној декади, док се Хрватска припремала за улазак у ЕУ, било је и нешто више Срба повратника из избеглиштва. Од уласка Хрватске у ЕУ долази до „тихог

егзодуса” Срба, док је повратак сведен на безначајне бројке. А нико не бежи од добра.

Простори на којима живе Срби повратници су девастирани и неусловни за живот. Још многа места немају ни струју ни воду, ни путеве, ни школе, ни болнице, ни трговине... А све су то имали пре. Уз то превладава старачка популација, од којих већина није у стању да се брине о себи, а камоли о другима. Поред свега тога Срби повратници трпе и етнички мотивисане нападе од већинског народа. Још увек је присутан и тренд похрваћења и покатоличења.

Сваком Србину који је живео у бившој РСК прети и опасност од процесуирања за ратне злочине, о чему говоре подаци ДОРХ-а из маја 2023. године, по којем је поступак у протекле три деценије покренут против готово 4.000 особа, од чега су 97 процената припадници “непријатељске” стране. Ти подаци нису коначни пошто су процесуирања настављена.

Да би се тренд смањења броја Срба у Хрватској зауставио, односно да би се остварили толерантнији услови за повратак избеглица и њихових потомака на породична имања, неопходно је створити боље или барем толерантније услове.

У Републици Србији живи највише избеглица/прогнаника из Хрватске и бивше РСК. Већи број их се и интегрисао. Но, један значајан број, који такође жели да се интегрише, наилази на разне препреке (непостојање или губитак избегличког/прогнаничког статуса, проблеми са процесуирањем у РХ, комплетирање документације у поступцима стамбеног збрињавања, регулисања права по основу погибије члана породице, рањавања и заробљавања у рату деведесетих и сл.)

Успешнијој интеграцији и реинтеграцији избеглица/прогнаника из

Хрватске и бивше РСК допринела би и реализација активности из овог програма кроз пружање бесплатне правне подршке која укључује: давање информација и савета, издавање потврда из Веритасове евиденције, писање поднесака, избор пуномоћника и сличних активности у следећим поступцима:

- процесуирања бивших припадника ЈНА, ТО, ВЈ, СВК, добровољаца и функционера РСК, СФРЈ и СРЈ за кривична дела наводних ратних злочина у земљама региона;
- обнове у рату порушених кућа и стамбеног збрињавања бивших носилаца станарских права;
- заштите права својине у управним, ванпарничним, парничним и извршним поступцима;
- из радног односа, укључујући и право на пензију;
- конвалидације статусних питања, школске спреме, ратног радног стажа и слично;
- за накнаду материјалне и нематеријалне штете по основу убиства члана породице, уништене имовине, неоснованог притварања и малтретирања, утврђивања статуса ратне цивилне жртве,
- праћење стања људских права у Хрватској, укључујући вербалне и физичке нападе на Србе и на њихову имовину;
- интеграције избеглица/прогнаника у Републици Србији: добијања избегличког/ прогнаничког статуса;
- издавање потврда из Веритасове евиденције о погинулим, несталим, малтретираним, заробљеним, екстрадираним, трансферисаним особама и сл;
- информисање потенцијалних корисника преко сопствених издања (интернет странице, е-билтена, публикација,

видео записа и сл.) и наступом наших активиста у другим медијима;

— издањем пригодне публикације која ће бити у функцији благовременог и објективног информисања и стручној помоћи корисницима овог програма.

Од процентуалног учешћа Срба у укупној популацији у РХ зависе и одређена права за српску заједницу на нивоу локалних заједница. Наиме, према одредбама Уставног закона о правима националних мањина, припадници мањина остварују право на равноправну службену употребу језика и писма у оним срединама у којима чине најмање трећину становништва, а уколико судедују у становништву општина и градова с више од 15 процената, те у жупанијама с више од пет процената, имају и право на размерну заступљеност у локалним представничким телима, те под истим условима на избор заменика општинског начелника, градоначелника, односно жупана.

До пре неколико година анализе многих демографа, укључујући и „Веритасове”, упућивале су на закључак да ће на последњем попису становништва у Хрватској проценат Срба у укупној популацији домашити бројку од три процента, која је у плановима Туђмановог естаблишмента с почетка деведесетих прошлог века пројектована као граница испод које се за сва времена решава „српско питање као реметилачки фактор у Хрватској”.

Из резултата хрватског последњег пописа становништва, по националној структури број Срба још није пао испод три процента, што значи и да српска заједница на нивоу РХ неће изгубити право на она три фиксна заступника у Сабору, који ће им и даље омогућавати да буду не само „реметилачки”, већ и политички фактор што потврђују и резултати прошлогодишњих април-

ских парламентарних избора и овогодишњих локалних избора у РХ.

А да би српска заједница опстала као политички фактор у Хрватској и да би се они који намеравају остати трајно у Србији лакше интегрисали, могу допринети и активности из овог пројекта.

Проблеми којима се бави овај програм су дугорочни. Веритас се са њима бави од свог оснивања кроз разне форме и програме. С обзиром да су проблеми дугорочни (поједини управни и судски процеси трају од почетка ратних сукоба до данас, а процеси реинтеграције и интеграције избеглица исто толико), а то значи да ће многи раније започети и новоотворени процеси трајати и по завршетку финансирања овог програма. Веритас ће се, као и до сада, интензивно бавити проблемима из овог програма, верујући да ће мо и у наредним годинама имати разумевања потенцијалних донатора, укључујући и Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије, како би их што више решили у корист потенцијалних корисника.

Србија је током ратова 1990-их, према подацима Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, примила преко 600.000 људи. Данас је у статусу избеглице још увек 24.862 лица, док је више од 400.000 стекло држављанство Србије – што представља највећи процес интеграције избеглица у Европи.

Према истом извору, у земљу порекла из Републике Србије се вратило око 70.000 лица у РХ и око 80.000 у БиХ и остале републике бивше СФРЈ, у треће земље их је отишло око 46.000, а око 40.000 их је умрло.

Потенцијални корисници овог пројекта су све избеглице из РХ и бивше РСК, без обзира где данас живе и у ком статусу се тренутно налазе, који до сада нису решили неки од проблема којима се бави овај програм.

Процесуирање ратних злочина почињених током рата у Хрватској 1991-1995.

Прописи који се односе на суђења за ратне злочине у Републици Хрватској

КРИВИЧНИ ЗАКОНИ

За суђења у Хрватској поводом ратних злочина почињених од 1991. до 1995. године значајан је **Опћи Казнени закон Републике Хрватске**, односно **Кривични закон СФРЈ**, који је примењиван на територији Хрватске до краја 1991. године, а потом је преузет у хрватском правном систему.

Овај закон је касније мењан и у садржају и у називу – **Основни кривични закон Републике Хрватске**. Имајући у виду уставне одредбе о забрани ретроактивности и начелу законитости, као и начело примене блажег закона, јасно је да се на суђења за ратне злочине, почињене у периоду од 1991. до 1995. године, примењује **Основни кривични закон Републике Хрватске**, у којем се у глави XV “Кривична дјела против човјечности и међународног права”, налазе кривична дела ратних злочина.

КРИВИЧНИ ПОСТУПАК

Почевши од 1991. године на предметима ратних злочина поступала су сва жупанијска државна одвјетништва на подручју Републике Хрватске. Током времена дошло је до измена закона који одређују месну надлежност које су биле нужне ради концентрације истраживања и процесуирања ратних злочина. Тако је изменама Закона о примени Статута међународног кривичног суда и прогону за кривична дела против међународног ратног и хуманитарног права из 2003. године, одређено да су у законом одређеним случајевима надлежна **четири највећа Жупанијска суда (Осијек/Ријека/Сплит/Загреб)**, а тиме и **четири највећа Жупанијска државна одвјетништва** у њиховим седиштима у којима су основани посебни **Одјели за ратне злочине**. У највећем броју, предмети су пренесени на поступање у специјализоване судове и државна одвјетништва за ратне злочине.

Колико је Хрватска ефикасна у процесуирању починилаца тешких кршења међународног хуманитарног права (ратних злочина) види се и из саопштења Државног одвјетништва Републике Хрватске (ДОРХ) из маја 2023. године, по којем је због злочина почињених у “домовинском рату” кривични поступак у протекле три деценије покренут против готово 4.000 особа, од чега их је, правоснажно и неправоснажно, осуђено 707, тренутно се пред надлежним судовима води кривични поступак против 499, док се истрага води против 139 особа.

Међу укупно процесуиранима за ратне злочине на подручју Хрватске, по Веритасовим истраживањима, око три процента су припадници оружаних снага РХ, а сви остали су припадници “непријатељских снага” (ТО, ЈНА, СВК, функционери РСК и Републике Србије и понеки добровољац). Хрватско правосуђе се “прославило” и са суђењима у одсуству. По Веритасовим истраживањима од свих до сада процесуираних, тек је за око 13 процената поступак вођен у присуству а за све остале у одсуству.

И тако Хрватско правосуђе, из дана у дан, из године у годину, несметано, у скоро потпуној медијској тишини, хапси Србе широм света, отвара нове истраге, подиже нове оптужнице и доноси углавном осуђујуће пресуде припадницима бивших ЈНА и СВК, због сваковрсних ратних злочина, поткрепљујући на тај начин свој званични наратив рата деведесетих по којем су водили одбрамбени рат од злог „великосрпског агресора”, потпомогнутог од стране још „злогласније и крволочније” ЈНА и локалних „српских побуњеника”.

И тако су Хрвати, без критичног медијског „ока” и иоле озбиљнијег уплитања са било које стране, створили аутентичан „модел” процесуирања непријатеља за ратне злочине, којег као свој бренд, извозе по Европи, укључујући и Косово, где су већ, по „хрватском моделу” почели да штанцају оптужнице против

протераних Срба, што се у хрватској пракси показало и доказало као веома ефикасан начин одбране од повратка протераних и „убеђивања” оних који то још нису учинили да и они крену у „тихи егзодус”.

С друге стране, пред судовима Републике Србије до сада је за кривична дела ратних злочина почињених на подручју РХ процесуирано укупно 123 особе. Међу њима је 65 припадника ЈНА, ТО, СВК и добровољаца који су ратовали на српској страни те 58 припадника хрватских оружаних снага, односно функционера у органима власти републике Хрватске у ратном периоду.

У току 2025. године пред Одељењем за ратне злочине Вишег суда у Београду вођена су три поступка против укупно шест припадника ХВ-а. У два предмета поступак се води у одсуству а у једном у присуству оптужених. У два предмета су изречене неправоснажне пресуде, а један предмет је још у фази главног претреса.

Хрватска је још 2011. законом прогласила ништавним све акте правосудних тела бивше ЈНА, бивше СФРЈ и РС којима су осумњичени, оптужени и (или) осуђени држављани РХ за кривична дела ратних злочина и да правосудни органи РХ неће поступати по замолницама правосудних органа Републике Србије у таквим предметима, којих одредаба су се доловно држали и у дотадашњој пракси!?

Напредак прије, рикверц након уласка у ЕУ

У 12 година од уласка у ЕУ поднесене су казнене пријаве против 450 особа за ратне злочине, рјешења о покретању истраге против 323, а оптужених је 377. За “Бљесак” и “Олују” у тих 12 година нема поднесених казних пријава, донесено је једно рјешење о истрази које је довело до једине оптужнице од 2013. године

Прије 30 година, точније 25. колхоза 1995., почињен је ратни злочин у Груборима. Убијено је шестеро цивила, махом старијих особа. Злочин у Груборима најбоље је документовани ратни злочин над српским цивилима након операције “Олуја” за који су цивилне и војне власти знале истог дана када је и почињен.

У своме извјешћу међународној заједници у сијечњу 1996. хрватске власти наводе да је полиција покренула истрагу о убојствима у Груборима истог дана када је особље УН-а било тамо (25. колхоза). Ипак, Жупанијско државно одвјетништво које је тад било надлежно није “имало сазнања” да се злочин догодио. Од полиције нису добили никакву пријаву, а сами нису ништа подузели.

У свибњу 1998., представнице Амнесту Интернационала посјетиле су Груборе. Заселак је био потпуно напуштен. Мрље од крви још су биле видљиве на поду гдје је убијен Милош Грубор, а пронашле су чак и чачуре од метака у соби из чега је било јасно да очевид мјеста злочина није био обављен и да истраге нема. Своја сазнања објавиле су у извјештају Амнесту Интернационала насловљеном “Некажњавање за убојства након ‘Олује’” из колхоза 1998.

Извјештај је био темељ за покретање истраге неколико година касније што је ипак довело до оптужнице 2010., пуних 15 годи-

Прошлогодишња комеморација за цивиле убијене 1995. у Груборима након “Олује”, фото Душко Јарамаз/PIXSELL

на касније. Судски поступак је на крају резултирао ослобађајућом пресудом тако да за злочин нитко није одговарао. Остаје само судска констатација о почињеном ратном злочину и чињеници да га се покушало заташкати конструкцијом о измишљеном четничком нападу. Тко је убио шестеро цивила и тко је учинио све да се то заташка, јавност и правосуђе ни данас не знају, а тако ће вјеројатно и остати.

Истрага ратних злочина и прогон починитеља важна је и осјетљива друштвена, политичка и правосудна тема која 30 година од завршетка рата и даље оптерећује Хрватску. Опћеприхваћена максима коју нитко не доводи у питање гласи да ратни злочини не застаријевају и да сваког починитеља ратног злочина треба казнити. Како се она проводи у пракси уз пуну свијест о објективним околностима које пријече да

се она оствари, поготово када су у питању жртве Срби из Хрватске?

У различитим периодима у посљедњих тридесетак година постојали су различити приступи који су превладавали у струци и јавности. Почетне године процесуирања ратних злочина обиљежила је изјава председника Врховног суда, а послије и суца Уставног суда Милана Вуковића из 90-их да се у обрамбеном рату не могу починити ратни злочини. Тада се углавном судило припадницима српских паравојних или војних формација, често на темељу недовољно прецизираних оптужница са великим бројем оптуженика, углавном у одсутности. Само је правосуђе било предмет критике због селективности и етничке пристраничности те недовољне квалитете и стручности у проведеним поступцима.

Завршно праћење ЕК прије уласка РХ у Унију односило се на правосуђе и темељна права. Хрватска је преузела десет обавеза на чије се испуњавање “појачано” обавезала, уз остале “наставити побољшавати поступање у домаћим предметима ратних злочина”. Та обавеза дио је Уговора о приступању и представља трајну обавезу РХ

Улазак у пуноправно чланство Европске уније и прихватање европских вриједности на којима се Унија темељи био је један од главних стратешких циљева политике Републике Хрватске од самосталности. У периоду преговора о уласку у ЕУ ревидира се рад правосуђа (државних одвјетништва и судова) из 90-их те почињу истраге и за злочине почињене од стране припадника ХВ-а и полиције над жртвама српске националности уз ревизију одлука донесених у одсутности окривљеника.

Организација за европску сигурност и сарадњу (ОЕСС) у свом извјештају “Поступци за ратне злочине пред домаћим судовима у 2006.” наводи како “је Хрватска тијеком 2006. наставила остваривати напредак у правцу непристранога процесуирања рат-

них злочина, посебице када је ријеч о новопокренутим предметима. Тијеком године, у неколико предмета ратних злочина у којима су жртве биле особе српске националности, а који претходно нису били процесуирани, поновно је отворена истрага, а неколицини је оптуженика хрватске националности и суђено. Међутим, ови предмети и даље представљају изнимку и постоји трајна потреба утврђивања одговорности за злочине почињене од стране припадника хрватских оружаних снага. Тужитељи говоре о ‘зиду шутње’ који отежава њихову истрагу и процесуирање таквих предмета.”

Један од лоших примјера како се судило најбоље се огледа у изјави Ивана Шимонића, министра правосуђа 2009. године, о предмету Милана Шпановића. Милан Шпановић је 1993. у одсутности осуђен због премлаћивања једне особе те због рушења, паљења и пљачке хрватских села на глињском подручју 1991. на 20 година затвора, а 2009. године је из Велике Британије изручен Републици Хрватској након дугогодишњег тражења. Министар правосуђа је поводом обнове поступка и новог суђења Шпановићу изјавио: “На суђењу је свједочио само један свједок, а бранитељ по службеној дужности признао је кривњу у име оптуженика који нису били назочни на суђењу. Добро је да је Шпановић изручен и да се обнавља поступак, јер је евидентно да та пресуда не може бити прихватљива с аспекта данашњих правних стандарда.”

У раздобљу приступних преговора правосуђе у погледу почињених ратних злочина чини значајан напредак. Пажња политике и јавности је на Поглављу 23. и поступањима у вези с ратним злочинима. ДОРХ у том смислу 2008. доноси упуту жупанијским државним одвјетништвима да проводе непристрану истрагу свих ратних злочина, неовисно о етничкој припадности судионика. То је несумњиво посљедица чињенице да су се у оквиру преговора о приступању Републике Хрватске Европској унији у погледу ратних злочина највише проблематизирали квалитета оптужница, стандард суђења и спремност да се суди свим почи-

нитељима ратних злочина, што је укључивало и припаднике Хрватске војске и полиције.

У свим извјешћима о напретку Хрватске у испуњавању увјета за чланство, Европска комисија очитовала се о напретку у погледу суђења за ратне злочине и заштите права мањина с посебним односом према српској националној мањини. Наведене обавезе биле су у фокусу Комисије од почетка преговарања до самог уласка Хрватске у Унију. У задњем извјештају прије приступања Европској унији, “Извјешће о напретку за 2011. годину”, као прилог Приопћења Комисије Европском парламенту и Вијећу (о главним налазима Свеобухватног извјешћа о праћењу припремљености Хрватске за чланство у ЕУ-у, Брухеллес, 10. листопада 2012.) садржан је налаз Европске комисије о суђењима за ратне злочине “Хрватска је наставила унапређивати рјешавање домаћих случајева ратних злочина.

Усвојена је нова Стратегија за рјешавање питања некажњавања. Утврђени су приоритетни случајеви на националној и регионалној разини... У Хрватској је потребно темељито рјешавати питање некажњавања за ратне злочине, особито ако су жртве биле припадници српске етничке мањине или су наводни починитељи били припадници хрватских оружаних снага. Већина злочина није процесуирана на суду. Кључна ће бити provedба нове Стратегије за рјешавање питања некажњавања, као и суставно и учинковито кориштење специјализираних судава за ратне злочине.”

Уговор о приступању Републике Хрватске Европској унији потписан је у Брухеллесу 9. просинца 2011. године., а 1. српња 2013. године Република Хрватска постала је 28. пуноправна чланица Европске уније. Потписивањем Уговора о приступању Република Хрватска се, између осталог, обавезала на поштивање чланка 36. ставка 1. у којем се наводи како Комисија позорно прати све обавезе које је Хрватска преузела у преговорима о приступању, укључујући оне које се морају испунити прије или до дана приступања. Завршно праћење Комисије било је усмјерено на обавезе које је Хрватска преузела у подручју правосуђа и темељних

права (Прилог ВИИ.). У том прилогу је побројано десет обавеза на чије се испуњавање Хрватска “појачано” обавезала. Од тих десет истичемо једну, тачку 4.: Наставити побољшавати поступање у домаћим предметима ратних злочина. Наведена обавеза дио је Уговора о приступању и представља трајну обвезу Републике Хрватске.

Уласком у ЕУ политичка десница у Хрватској јача и утјецај користи за ширење својих ставова и теза. Питање ратних злочина плодно је тло за политизацију због постојања опћег незадовољства у јавности процесуирањем ратних злочина, недовољној информисаности о свему што се подузело и чињеници да бројни починитељи нису пронађени или нису доступни те да жртве заправо нису добиле никакву задовољштину. Једна од тврдњи радикалне деснице иде за тим да је премало истрага и суђења за ратне злочине почињене над Хрватима и то углавном зато што се казнени прогон кочи под утјецајем СДСС-а.

ДОРХ је уз редовне годишње извјештаје кроз посебне извјештаје врло исцрпно извјештавао о процесуирању ратних злочина. Од 2017., откада не објављује посебан извјештај о раду на предметима ратних злочина, а посебно од 2015., откада нема података о поступцима против припадника ХВ-а и полиције, слика процесуирања ратних злочина није детаљна као што је била

Један од већих јавних политичких притисака деснице на правосуђе збио се 2018. године. Тадашњи градоначелник Вуковара Иван Пенава почетком рујна 2018. одржао је конференцију за медије на којој је рекао и ово: “У име жртава великосрпске агресије на Вуковар и Републику Хрватску захтијевамо прекид шутње хрватских државних институција о ратним злочинима и процесуирање свих одговорних за убијене, као и за бројне особе чији најмилији већ 27 година беспомоћно трагају за истином.”

Пенава је на конференцији затражио резултате истрага и суђења за ратне злочине, подсетио је на бројне локације и случајеве злочина које је поименце побројао. Устврдио је да у протеклих 27 година за кажњавање најстрашнијих злочина “није учињено готово ништа”, а појединачно је прозвао Министарства правосуђа, главног државног одвјетника, обавјештајне службе и Министарство унутарњих послова, тражећи да процесуирају одговорне за почињене ратне злочине. Градоначелник није на конференцији споменуо чињенице које га демантирају, а садржане су у документу Државног одвјетништва Републике Хрватске на 28 страница о поступцима због казних дјела ратног злочина почињених на ширем вуковарском подручју, објављеном прије пресице и просвјед (13. студеног 2017.) и доступном на интернетским страницама ДОРХ-а.

На крају конференције позвао је грађане да се 13. листопада 2018. у Вуковару окупе на просвједу. Три дана након конференције и јавног позива на просвјед тадашњи градоначелник Вуковара примљен је у згради МУП-а на састанак с министром унутарњих послова и његовим сурадницима који воде послове истрага за ратне злочине.

Сам просвјед подржале су бројне ветеранске удруге и десне организације које су тражиле “процесуирање вуковарских ратних злочинаца, окупатора из редова тзв. ЈНА, четника те остале руље која је уништавала хрватски град Вуковар и именовање особа које опструирају истрагу, процесуирање и осуде починитеља ратних злочина агресора”. То није био први такав просвјед у Вуковару. Још је 2000. у организацији Савеза удруга ХОС-а одржан просвједни скуп потпоре заштити вриједности Домовинског рата “Крик с Овчаре” на којем је

говорио Анто Ђапић, челник ХСП-а и ратни начелник Главног стожера ХОС-а који је запријетио Србима да ће им бити јао када он дође на власт.

Какво је заправо право стање ствари, што држава подузима и каква је статистика у прогону ратних злочина најбоље се види из свих извјештаја које ДОРХ периодично подноси. Законом о државном одвјетништву прописано је да Главни државни одвјетник Републике Хрватске подноси Хрватском сабору годишње извјешће о раду у којем је садржан и рад у предметима казних дјела ратног злочина. ДОРХ поред годишњих извјештаја има праксу посебних извјештаја, односно приказа рада у предметима ратних злочина. Ту праксу посебних извјештаја ДОРХ-а можемо подијелити на извјештаје који су давали генерални приказ за све ратне злочине те извјештаје који су се односили на поједине сегменте ратних злочина или подручја на којима су ратни злочини почињени.

Таблица података за ратне злочине по годинама из годишњих извјештаја ДОРХ-а

Година	Казнене пријаве	Рјешења о провођењу истрага	Оптужница
2013.	37	37	21
2014.	21	21	31
2015.	41	25	31
2016.	41	29	84
2017.	62	25	34
2018.	34	25	34
2019.	60	24	27
2020.	18	18	28
2021.	35	27	25
2022.	49	39	22
2023.	24	24	22
2024.	28	29	18
Укупно	450	323	377

Извор: ДОРХ (Таблица: Ивица Дружак/ФИНАЛИЗАЦИЈА)

Први такав посебан извјештај који се односи на све ратне злочине датира из 2011. (15. травња 2011.), а попраћен је сљедећим објашњењем: “С обзиром на учестале упите Државном одвјетништву Републике Хрватске везано за рад на предметима ратних

злочина објављујемо приказ рада на тим предметима и бројчане показатеље закључно са 31. просинца 2010.” Приказ рада садржавао је и поглавље које се односи на поступке против припадника Хрватске војске и полиције с табеларним приказом истрага, оптужених и осуђених.

Осим тога, приказ је садржавао и дио који се односио на прогон ратних злочина почињених на подручју других држава. У Републици Хрватској је због казних дјела ратног злочина вођено неколико казних поступака против починитеља странаца који су починили ратни злочин на подручју друге државе, али су се затекли на територију РХ која их процесуира. Исте године ДОРХ је објавио ажуриране податке који се односе на раздобље до 30. липња 2011.

Осим тога, ДОРХ је убрзо након објаве свог првог посебног извјештаја, у травњу 2011. објавио и Податке о пријавама, процесуираним случајевима и жртвама казних дјела ратних злочина и поступцима у вези казних дјела за вријеме и након операције “Олуја”. Објављени подаци односили су се на све пријаве и процесуиране случајеве од 1991., а посебан дио односио се на дјела за вријеме и након операције “Олуја”.

ДОРХ крајем 2012. објављује нови приказ о раду државног одвјетништва на предметима ратних злочина с ажурираним подацима који се односе на раздобље до 26. студеног 2012. Исти статистички приказ с ажурираним подацима ДОРХ објављује и 2014. те 2015. године. Након године паузе, ДОРХ 2017. објављује ново извјешће с подацима о процесуирању ратних злочина тијekom 2016. године те до 30. липња 2017. Нови приказ први пут више не садржи поглавље који се односи на поступке против припадника Хрватске војске и полиције с табеларним приказом истрага, оптужених и осуђених. То је уједно био и посљедњи такав извјештај с генералним приказом за све ратне злочине.

Државно одвјетништво Републике Хрватске исте године кратком информацијом допуњује своје извјешће “Подаци о пријавама, процесуираним случајевима и жртвама казних дјела ратних злочина и поступ-

ци у вези казних дјела за вријеме и након оперативне акције “Олуја” из 2011. године. Осим тога, у вељачи 2011. године до-несена је “Стратегија у вези обвеза појединих тијела у истраживању и процесуирању ратних злочина почињених у раздобљу од 1991. до 1995. године”. О томе се извјештавало до 2014., а након 2015. више нема извјештавања о приоритетним злочинима (ратни злочини су ранжирани по приоритетима), ни о стратегији.

Осим тих посебних извјештаја који су давали генерални приказ за све ратне злочине, 2011. је објављено и приопћење ,односно приказ о не/покретању казних поступака због казних дјела ратних злочина почињених у логорима и затворима на територију Републике Хрватске и на штету хрватских грађана изван њезина територија.

Уласком у ЕУ политичка десница у Хрватској јача и утјецај користи за ширење својих ставова и теза. Питање ратних злочина је плодно тло за политизацију због постојања опћег незадовољства у јавности процесуирањем ратних злочина

То приопћење није садржавало податке о раду на предмету ниједног логора и затвора који су држали припадници Хрватске војске и полиције. Наставно на ранија извјешћа о процесуирању починитеља ратних злочина, Државно одвјетништво Републике Хрватске објављује 2015. ново извјешће о процесуирању због казних дјела ратних злочина почињених у логорима и затворима тијekom Домовинског рата, које садржи податке о Керестинцу, Лори и Кулинама. Задњи такав извјештај објављен је 2020. године.

Што се тиче посебних извјештаја који се баве ратним злочинима почињеним на одређеном подручју, ДОРХ 2013. први пут објављује приказ под називом “Поступци вођени због казних дјела ратних злочина почињених у Вуковару и његовом ширем подручју” (25. листопад 2013.). Наводи да су због казних дјела ратних злочи-

на почињених на ширем подручју Вуковара поступци вођени или су у тијеку пред Жупанијским судовима у Вуковару и Осијеку, пред Специјалним судом за ратне злочине у Београду те пред Међународним казним трибуналом за бившу Југославију у Хагу.

Исти, ажурирани извјештај ДОРХ објављује 2017. Службени документ Државног одвјетништва Републике Хрватске о поступцима због казних дјела ратних злочина почињених на ширем вуковарском подручју, објављен 13. студеног 2017. на 28 страница, не садржи ниједан злочин почињен од стране припадника Хрватске војске и полиције и ниједан злочин гдје су жртве српске националности.

Нови, ажурирани извјештај истог наслова ДОРХ објављује 2018., па 2020. те 2021. године. ДОРХ 2022. објављује извјештај под мало измијењеним насловом “Поступање државног одвјетништва против починитеља казних дјела ратних злочина почињених на ширем вуковарском подручју”. Под истим насловом 2023. објављује нови ажурирани извјештај. Важно је уз ове извјештаје напоменути да до данас није поднесена оптужница ни за један случај нестанка и убојства грађана Вуковара српске националности у прољеће и љето 1991. године.

Осим тога, Државно одвјетништво Републике Хрватске објављује извјешће о казним поступцима због казних дјела ратних злочина почињених 18. и 19. студеног 1991. у Шкабрњи и Надину (15. студени 2017.). ДОРХ 2020. објављује допуну извјештаја из 2017. године, а 2021. и 2022. објављује ажуриране податке у односу на извјештај из 2017. године. ДОРХ објављује још три извјешћа о казним поступцима због казних дјела ратних злочина почињених на одређеном подручју, и то Дубровника и околице (2017.), ратних злочина почињених 1991./ 92. године у Вођину, Хуму, Красковићу и околици (2017.) и ратних злочина почињених на подручју Бучја (2018.).

Из свега наведеног видљиво је да је ДОРХ уз редовне годишње извјештаје кроз посебне извјештаје врло исцрпно извјештавао о процесуирању ратних злочина из своје над-

лежности. Ипак, од 2017. године, откада се не објављује посебан извјештај, односно приказ о раду државног одвјетништва на предметима ратних злочина, а посебно од 2015. откада нема података о поступцима против припадника Хрватске војске и полиције, слика процесуирања ратних злочина није детаљна као што је била док су се извјештаји те врсте објављивали. О самој операцији “Олуја” био је само један извјештај из 2011. који је кратко допуњен 2017. године.

Из годишњих извјештаја ДОРХ-а видљива је статистика подношења казних пријава које ДОРХ заступа, доношења рјешења о истрази и подигнутих оптужница (за које ДОРХ сматра да има утемељења) од 1. сибјечња 2013. до 31. просинца 2024. која јасно показује активности државних органа око прогона починитеља ратних злочина од уласка Републике Хрватске у Европску унију.

Укупно је за ратне злочине у 12 година од уласка у Европску унију поднесено казних пријава против 450 особа, донесена су рјешења о покретању истраге против 323 особе, а укупно је оптужено 377 особа. За операције “Бљесак” и “Олуја” у тих 12 година није било поднесених казних пријава, а донесено је једно рјешење о истрази против једне особе које је и резултирало једином оптужницом у свих 12 година. Наведена оптужница довела је до правоћне осуђујуће пресуде за злочин у селу Кијани код Грачаца који је почињен након “Олује”. У ову статистику не улази једна оптужница подигнута почетком 2015. за злочин у Груборима и паљење кућа у селу Рамљане јер је врло брзо повучена уз образложење да оптужница и поступак прије њезина подизања трпе знатне недостатке.

За ратне злочине у “Олуји” укупно су, узимајући у обзир и ранија раздобља, од завршетка рата до данас подигнуте три оптужнице које су довеле до једне ослобађајуће и двије осуђујуће пресуде против двије особе. За ратне злочине у “Бљеску” није подигнута ниједна оптужница.

01/09/2025. Пише Борис Милошевић (2)

Спомен-обележје убијеним мјештанима Варивода
фото Душко Јарамаз/PIXSELL

Статистика процесуирања ратних злочина из “Бљеска” и “Олује” у којима су жртве биле припадници српске етничке мањине или су наводни починитељи били припадници хрватских оружаних снага показује да процесуирања након уласка у Европску унију нема, што представља одступање од оног на што се Хрватска обвезала приступањем Унији

Након уласка у Европску унију, у тих 12 година од 1. сирјечња 2013. до 31. просинца 2024., статистика процесуирања ратних злочина у односу на раздобље у којем су се одвијале акције “Бљесак” и “Олуја” и у погледу на злочине “ако су жртве биле припадници српске етничке мањине или су наводни починитељи били припадници хрватских оружаних снага” показује да процесуирања нема, што представља одступање од оног на што се Република Хрватска обвезала приступањем и за што је посљедњим Извјешћем о напретку пред приступање у пуноправно чланство била упозорена да је потребно побољшати.

Ратни злочини почињени у “Бљеску” и “Олуји” се више појављују пред судом у грађанским парницама за накнаду штете или пред Уставним судом Републике Хрватске, односно Европским судом за људска права. Након неколико одлука Европског суда за људска права Уставни суд Републике Хрватске је прихватио праксу и ставове суда из Страсбоурга око неучинковите истраге за ратне злочине.

Уставни суд је 5. студенога 2019. донио одлуку број У-ИИИБи-4222/2018 у којој је први пут одредио обештећење због неучинковите истраге казненог дјела ратног злочина. У том конкретном слу-

чају жртву су из њене куће одвели припадници Оружаних снага Републике Хрватске (војне полиције), спроведена је у војни затвор, гдје је и преминула, након чега је тијело изнесено из затвора и до данас није пронађено. То се све одвијало у просинцу 1991. године. Нажалост, до данас није дошло до помака у тој истрази унаточ одлуци Уставног суда.

Крајем 2021. Уставни суд доноси своју прву одлуку којом је потврђено да је истрага злочина почињених у “Олуји” била неучинковита. Ради се о убојству седам српских цивила 6. коловоза 1995. у Уздољу крај Книна.

“Не подцјењујући недвојбену сложеност случаја, Уставни суд оцјењује да трагови који су дани тијелима казненог прогона у вези с утврђивањем починитеља нису били темељито истражени, односно да надлежна тијела нису уложила dostatне напоре и све што је у њиховој моћи како би се осигурала учинковитост истраге.” Уставни суд Републике Хрватске је заправо таквом одлуком предухитрио подносиоце да се не обрате Страсбоургу који би према својој устаљеној пракси донио исту такву одлуку. Нажалост, након годину дана од одлуке Уставног суда, темељем упита ДОРХ је одговорио да је утврђе-

но да особа коју су сумњичили заправо уопће није била на подручју Уздоља те је истрага запела у слијепој улици.

Ратни злочини почињени у “Бљеску” и “Олуји” се више појављују пред судом у грађанским парницама за накнаду штете или пред Уставним судом, односно ЕСЛЈП-ом. Након неколико његових одлука Уставни суд је прихватио праксу и ставове суда из Страсбоурга око неучинковите истраге за ратне злочине

Посебан проблем представља чињеница да се одређен број злочина почињених за вријеме “Бљеска” и “Олује” не води као ратни злочин, него као убојство. Сам ДОРХ у својим приопћењима и извјештајима истиче да када се говори о броју жртава за вријеме оружаних сукоба, често се не разликују жртве рата и жртве казних дјела убојстава, односно жртве казних дјела ратних злочина.

Према подацима о пријавама, процесуираним случајевима и жртвама казних дјела ратних злочина и поступака у вези казних дјела за вријеме и након оперативне акције “Олуја” које је објавио ДОРХ 2011. године и надопуне из 2017. године на основу пријава полиције и истраживања, у евиденције Државног одвјетништва унесени су подаци о 214 смртно страдалих особа, које су страдале било као жртве казненог дјела убојства било као жртве казненог дјела ратних злочина. ДОРХ према наведеном извјештају и допуни из 2017. године истражује 29 ратних злочина иза “Олује” у којима је убијено 167 особа, жртва ратног злочина и све као резултат започетих радњи подузетих прије уласка Републике Хрватске у Европску унију.

Посебан проблем представља чињеница да се одређен број злочина почињених за вријеме “Бљеска” и “Олује” не води

као ратни злочин, него као убојство. Сам ДОРХ у својим приопћењима и извјештајима истиче да када се говори о броју жртава за вријеме оружаних сукоба, често се не разликују жртве рата и жртве казних дјела убојстава, односно жртве казних дјела ратних злочина.

Према подацима о пријавама, процесуираним случајевима и жртвама казних дјела ратних злочина и поступака у вези казних дјела за вријеме и након оперативне акције “Олуја” које је објавио ДОРХ 2011. године и надопуне из 2017. године на основу пријава полиције и истраживања, у евиденције Државног одвјетништва унесени су подаци о 214 смртно страдалих особа, које су страдале било као жртве казненог дјела убојства било као жртве казненог дјела ратних злочина. ДОРХ према наведеном извјештају и допуни из 2017. године истражује 29 ратних злочина иза “Олује” у којима је убијено 167 особа, жртва ратног злочина и све као резултат започетих радњи подузетих прије уласка Републике Хрватске у Европску унију.

Када је ријеч о убојствима која нису означена као ратни злочин, према подацима из наведеног извјештаја Државног одвјетништва из 2011. године, евидентирани број жртава казних дјела убојстава за вријеме и након “Олује” је 47, од чега је због убојства 21 особе процесуирано 33 починитеља, док починитељи убојстава 26 жртава нису откривени. Из извјештаја није видљиво колико је од 33 процесуирана починитеља и правољно осуђено. Процесуирање може значити и да се одустало од прогона или да је дошло до ослобађајуће пресуде. За операцију “Бљесак” нису објављени извјештаји те нема јавно доступних статистика и података као за “Олују”.

Квалификација злочина повлачи питање његовог падања у застару због протекла времена. Главни државни одвјетник Младен Бајић је 2006. дао упуту свим жупанијским државним одвјетницима да се убојства почињена у ратним годинама код којих није утврђен мо-

тив требају “радно” третирати као ратни злочин како не би наступила застара прије него што се пронађу починитељи и утврди начин и мотив убојства. Разлог такве упуте је што су у бројним случајевима почетне квалификације казних дјела биле убојства. Тај проблем су 1990-их уочиле и представнице Амнести Интернационала. У свом извјештају наводе да су о томе разговарале с државним одвјетницима у свибњу 1998. и питале их зашто починитељи, када су у неким случајевима били у активној служби у војсци или полицији, нису били оптужени за “ратне злочине против цивилног становништва”, али да нису добиле никакав одговор.

Конкретан примјер гдје није дошло до преквалификације у ратни злочин је злочин у засеоку Грачак почињен између 20. рујна и 1. листопада 1995. године, а убијено је троје старијих особа. Тај злочин се третира као убојство, казнено дјело које застаријева, уз образложење надлежног Државног одвјетништва да је злочин почињен након ВРО “Олуја”, да на наведеном подручју у вријеме почињења злочина није било војних формација, да су борбена дјеловања била завршена и успостављене редовне полицијске постаје, те су се преостали мјештани враћали у село због повољне сигурносне ситуације. Иначе, у исто то вријеме (28. рујна 1995.) почињен је злочин у Вариводама које су само неколико километара зрачне линије удаљене од Грачка. Овакав закључак надлежног Државног одвјетништва је супротан наведеној упуту, истрагом нису утврђени починитељи и мотив. Могуће је да је упута промијењена, да је донесена нова или да је једноставно стављена ван снаге и по њој се више не поступа још од 2011. године. Иначе не би могла у извјештају ДОРХ-а стајати статистика о 26 жртава убојстава за које није откривен починитељ, већ би се те жртве водиле као жртве ратног злочина.

За разлику од злочина у Грачку, злочин у Вариводама је један од познатијих у

јавности и данас нитко не спори да се ради о ратном злочину, али непосредно након што се догодио полиција и Државно одвјетништво су имали другу квалификацију дјела. Већ првих дана је у медијима злочин у Вариводама окарактеризиран као користољубље, иако се од жртава и њихових домова заправо није имало што украсти. Надлежни жупанијски државни одвјетник је у случају Вариводе и Гошића у разговору за локални лист након злочина отклонио да се ради о ратном злочину и утврдио да ће резултати истраге показати да се не ради о томе да су починитељи у жртве пуцали само зато што су оне биле српске националности с обзиром на то да све утврђено у истрази упућује на то да су осумњичени у Вариводе дошли у намери пљачке, а када су наишли на отпор, онда су почели убијати.

Иза неразријешеног злочина у Гошићу и Вариводама остаје поразна чињеница да је иста пушка, односно иста особа убијала цивиле у Гошићу 27. коловоза 1995. и осјећала се довољно сигурном и слободном да мјесец дана послје учини исто у Вариводама. И врло вјеројатно неће никада бити откривена и процесуирана

Почетком 1996. године подигнуте су оптужнице против шесторице припадника ХВ-а које се теретило за казнена дјела тешког убојства из користољубља над укупно 16 цивила у селима Гошић и Вариводе. У судском поступку који је услједио донесена је неправомоћна ослобађајућа пресуда, коју је Врховни суд укинуо. Прије завршетка новог поступка Жупанијско државно одвјетништво у Шибенику које је преузело прогон од Жупанијског државног одвјетништва у Задру почетком 2002. године одустаје од оптужнице након свестране и темељите анализе доказног материјала и

обављене конзултације у Државном одвјетништву Републике Хрватске.

Од тада је прошло више од 23 године, а нема помака у наведеном предмету који је некада био означен као национални приоритет. Да је којим случајем дошло до правомоћне пресуде с осудом починитеља, они би били осуђени за тешко убојство из користољубља, а не за ратни злочин. То потврђује и чињеница да је у истом поступку, истом оптужницом, један од оптужених војника осуђен за казнено дјело убојства Ђурђе Чанак (84) у селу Зрмања, засеок Поток, у коловозу 1995., док је други војник осуђен за два казнена дјела и то разбојства у покушају и убојства у покушају на штету Јеке Тање (73) у Оћеству, засеок Лошићи.

Иза неразријешеног злочина у Гошићу и Вариводама остаје поразна чињеница да је иста пушка, односно иста особа убијала цивиле у Гошићу 27. коловоза 1995. и осјећала се довољно сигурном и слободном да мјесец дана послје учи ни исто у Вариводама. И врло вјеројатно неће никада бити откривена и процесуирана.

Бројке о жртвама ратних злочина и убојствима након “Олује” које ДОРХ има у својим евиденцијама не би требале бити коначне, односно и сам ДОРХ у наведеном извјештају из 2011. истиче да су свјесни да се подаци у медијима и подаци невладиних удруга о броју жртава које су страдале за вријеме или након Војно-редарствене операције “Олуја” у битном разликују од оних Државног одвјетништва, те да су затражили од надлежних државних одвјетништава провођење потребних мјера и радњи како би се преко полиције или на друге начине утврдило под којим околностима су страдале особе које се наводе у појединим пописима и на тај начин точно утврдио могући број жртава као последица убојстава или почињених казних дјела ратних злочина.

Осим тога, обављање повремених нових ексхумација и идентификација жртава које су се водиле као нестале потен-

цијално би могло повећати број жртава казног дјела који је утврђен још 2011. Унаточ наведеном, бројка ДОРХ-а од 214 жртава казног дјела није мијењана.

А ратни злочини нису само убојства, иако се о њима највише говори и њих се највише апострофира. И паљење кућа, када долази до уништења имовине великих размјера које није оправдано војним циљевима и потребама, представља ратни злочин.

На крају, ни међународне оцјене за подручје процесуирања ратних злочина нису охрабрујуће. У послједњим извјештајима тужитеља Међународног резидуалног механизма за казнене трибунале (ИРМЦТ) Сергеа Браммертза, који се подносе Вијећу сигурности УН-а, дијагностицирани су проблеми у процесуирању ратних злочина. Хрватској се у извјештајима замјера то што је у послједњем десетљећу њена сурадња с националним правосуђима других земаља у регији у предметима ратних злочина знатно погоршана, а напори хрватског правосуђа концентrirани су на казнено гоњење етничких Срба у одсутности. У ранијим извјештајима је истакнут велик број неријешених захтјева које су друге државе регије, посебно БиХ, поднијеле хрватским властима. Тај велик заостатак је “резултат хрватске политике да не сурађује с другим земљама у регији у предметима ратних злочина против осумњиченика који су хрватски држављани”.

У јавности, када су ратни злочини тема, у медијима и наступима политичара превладава незадовољство брзином и количином процесуирања ратних злочина, али објективно протек времена од почињења ратних злочина чини да је доказивање у овим предметима све теже. Статистика ДОРХ-а показује да се чине знатни напори и да се ратни злочини процесуирају. С друге стране, статистика ДОРХ-а у процесуирању ратних злочина почињених за вријеме акција “Бљесак” и “Олуја” након уласка Републике Хрватске у ЕУ показује да је дошло до застоја у свим сегментима

процесуирања, од казнене пријаве, преко истраге, до подизања оптужнице и суђења којих нема. Уз очекивање наступа застаре за прогон убојстава 26 особа која нису означена као ратни злочин.

Супротно свим очекивањима и преузетим обвезама, Хрватска се одмакла одazine коју је тешко постигла и имала приликом уласка у Европску унију. Некажњени ратни злочини оптерећују хрватско друштво, оптерећују односе Срба и Хрвата, Србије и Хрватске. Нажалост, чињеница је да због протекла година бројни злочинци неће бити приведени правди, а обитељи жртава неће добити задовољштину у облику правомоћне судске пресуде. Али важно је не одустати од принципа да сваки злочин

треба истражити и процесуирати без разлике.

Незадовољство брзином и опсегом процесуирања ратних злочина се често политизира и користи ради краткорочних политичких поена, без обзира на то што то штети опћој друштвеној атмосфери и не доприноси ни постизању правде ни побољшању међуетничких односа, већ управо супротно. Срби из Хрватске у погледу поступања према ратним злочинима за вријеме и након акција “Бљесак” и “Олуја”, иако злочини у којима су жртве хрватски грађани српске националности нису почињени само 1995. године, не могу бити ничим задовољни. Уласком у Европску унију правда изгледа све мање достижна.

Прописи који се односе на суђења за ратне злочине у Србији

Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку против учинилаца ратних злочина До доношења Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку против учинилаца ратних злочина, 1. јула 2003. године, на суђења за ратне злочине су се примењивале само одредбе Законика о кривичном поступку и Кривичног закона СРЈ.

ЗАКОН О ОРГАНИЗАЦИЈИ И НАДЛЕЖНОСТИ ДРЖАВИХ ОРГАНА У ПОСТУПКУ ПРОТИВ УЧИНИЛАЦА РАТНИХ ЗЛОЧИНА

Народна скупштина Републике Србије је 1. јула 2003. године усвојила Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку против учинилаца ратних злочина, који је измењен и допуњен 21. децембра 2004. године. На основу његових одредби формиран су посебни правосудни органи за процесуирање ратних злочина почињених на територији бивше Југославије: Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије и Веће за ратне злочине Округног суда у Београду. Такође, Закон је предвидео оснивање Службе за откривање ратних злочина Министарства унутрашњих послова.

Према одредбама главе 29а Законика о кривичном поступку, на које упућују одредбе овог Закона, суђења за ратне злочине ће се водити пред судским већима која се састоје од троје судија професионалаца.

Танјуг, 29.09.2025.

Штрбац:

До сада процесуирано око 4.000 особа у Хрватској за ратне злочине

Директор “Веритаса” Саво Штрбац изјавио је данас да је до сада процесуирано око 4.000 особа у Хрватској за ратне злочине међу којима је три одсто припадника хрватских оружаних снага, док су остало припадници ЈНА и некадашње Српске војске Крајине, као и неколико функционера.

Штрбац је навео да Хрвати, не смањујући број процесуираних потврђују свој државни наратив да су ЈНА и домаћи Срби извршили агресију заједно са Србијом на Хрватску преко тих пресуда.

— Они на тај начин доказују. Није важно, да ли је неко починио заиста то зашто га терете, већ је њима најбитније да то квалификују као ратни злочин. Важно је да се што више људи терети за ратни злочин — рекао је Штрбац.

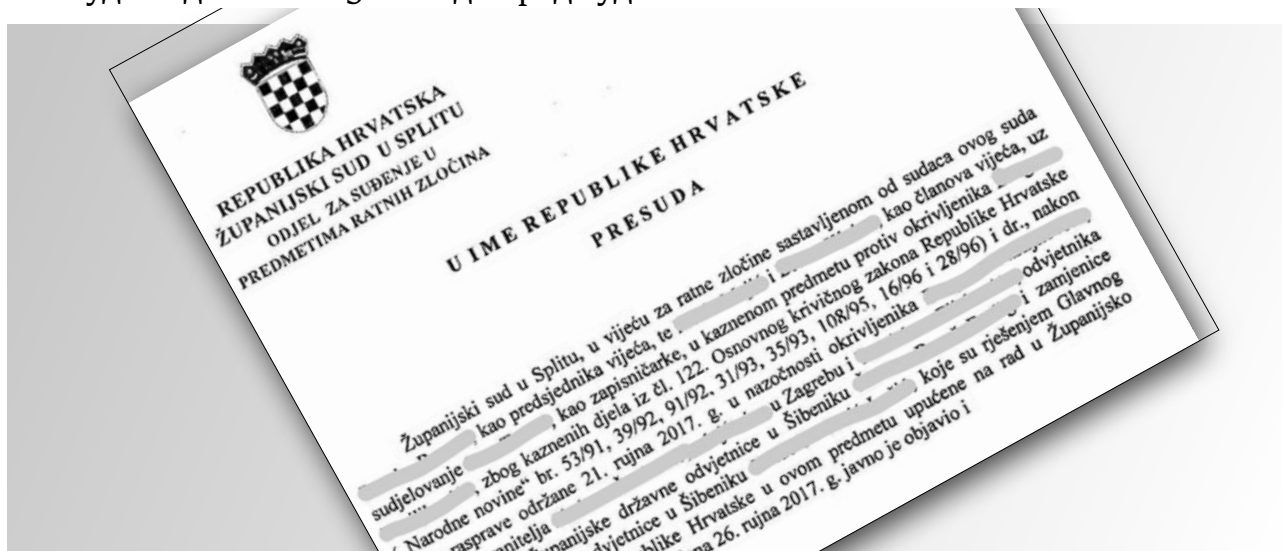
Он је навео и да је 30 година прошло од завршетка рата, а Хрвати у континуитету, истим темпом, истом динамиком, суде, чак како наглашава и бројчано више људи сада ове 2025. изводе пред суд

него што су то радили 1996. или баш у току рата.

Како је нагласио, нема правила и неке се као ратни злочин припише убиство, а другима се као ратни злочин квалификује убиство домаћих животиња, коња или крава, затим крађа фрижидера, бијеле технике или некаквог намјештаја, као и ударац или некаква чушка.

— На такав начин, процесуирањем оволиког броја људи, они заправо желе да остваре коначни циљ. А шта је коначни циљ и у Хрватској и на Косову? Да добију територије гдје су живјели Срби без Срба, а и у пракси су се показали ови судски процеси много ефикаснији за остваривање тог циља него тенкови и пушке — истакао је Штрбац.

Он је казао и да је Веритас испратио око 200 хапшења по хрватским потјерницама и да је од тога половина њих изручена у Хрватску, а од тих изручених 30 одсто њих је ослобођено.

„ПЕТРОВАЧКА И ПРИЈЕДОРСКА ЦЕСТА”

18. септембар 2025.

Саво Штрбац:

Осуђујућа пресуда за Петровачку цесту би променила схватање о Србима

БЕОГРАД – Директор “Веритас” Саво Штрбац изјавио је данас да верује да ће у предмету “Петровачка цеста” да буде донета осуђујућа пресуда која ће променити постојећу перцепцију у свету да Срби нису били жртве.

“Желимо да ово суђење буде веома транспарентно, да га прате и домаћи страни медији, и сви хуманитарци који иначе прате ова суђења. Нажалост, не постоји ни код нас довољна заинтересованост после оволико година, а камоли код странаца, посебно кад су Срби у питању. Нама се још у свету не верује да су Срби гинули”, рекао је Штрбац за РТС.

Главни претрес у том предмету је започео у марту, а Штрбац је истакао да се нада да ће оптужница, у којој је наведено да је на Петровачкој и Приједорској цести страдало 13 људи, шесторо деце и да је рањено њих 24, бити проширена.

“Надам се да ће оптужница бити проширена у току расправе, јер је много више људи рањено. У оном хаосу нису сви ни

пријављени. Имали смо од рањених још двоје убрзо умрлих са Петровачке цесте, међу њима мој Бенковчанин и Ведрана Стијеља која је била у осмом месецу трудноће”, рекао је Штрбац за РТС.

Он је навео да су људи у колонама присуствовали стравичним сценама, услед којих су доживели велики шок.

Како је рекао, истрага о предмету “Петровачка цеста” је годинама вођена у Сарајеву, а “Веритас” је истражним органима достављао све прикупљене доказе.

“Достављали смо имена страдалих, њихове изјаве и све материјалне доказе у виду фотографија, болничких извештаја. Све је то скупљено у нашем документационом центру. Сарајево је водило истрагу и 2014. године мене обавештавају да ускоро подижу оптужницу. Сваке године их питам ‘Докле сте стигли?’, они ми фино одговарају ‘Још нисмо подигли оптужницу, чекамо одговор из Хрватске да нам дају имена пилота

који су управљали тим авионима’ “, рекао је Штрбац.

Додао је да су у случају оптужена четворица хрватских официра који су уједно били и пилоти оспособљени да пилотирају “миговима 21” који су гранатирали обе колоне избеглица.

“Сви у овом командном ланцу би требало да одговарају, ко је управљао авионима, ко је дао прво наређење. Све до

врховног команданта, а у то време врховни командант је био и председник државе Туђман. Међутим, сви су умрли у међувремену који су били у структури власти, а мртвима се не суди, не на судовима. Њима ће судити историја”, рекао је Штрбац.

Он је истакао да верује да би првостепена пресуда могла да се донесе до краја наредне године уколико би се једном месечно одржало по једно рочиште.

вечерње

НОВОСТИ

9. октобар 2025.

ГОРЕЛИ ЛЕШЕВИ И ЧОВЕК БЕЗ ГЛАВЕ: Сведоци о страхотама ратног злочина на Петровачкој цести

КАКО долазимо видим дим, гори шлепер, гори неколико аутомобила. Видим како горе два леша у ауту, а у камиону човек без главе. Сва та возила су на цести. Народ је побегао у неке долине и шумарке са леве и десне стране.

Ово је сведочење на суђењу у одсуству четворици хрватских официра, који су наредили нападе на колоне српских избеглица 7. и 8. августа 1995. године на Петровачкој и Приједорској цести у БиХ, данас у Суду за ратне злочине у Београду испричао Предраг Грубор. За овај злочин над цивилним становништвом оптужени су Вла-

димир Микац, Зденко Радуљ, Жељко Јеленић и Данијел Боровић, који се налазе у Хрватској.

Сведок Грубор, који је тада био полицајац у Босанском Петровцу, је даље казао да су му људи ту тада рекли да их је “бомбардовао авион”.

— Ми смо тих дана повучени са ратишта, јер се Книнска крајина повлачила и сви су ишли кроз једну раскрсницу у Петровцу. Долазиле су две избегличке колоне из правца Дрвара и Бихаћа и ту се спајале у једну и ишле даље у правцу Кључа ка Бањалуци. Ми смо регулисали саобраћај да се не би загушило и све стало, већ да могу да про-

лазе — објаснио је Грубор. — То су биле непрегледне колоне људи и тај егзодус и те патње се не могу описати. Док сам био на раскрсници видео сам авион како налете из правца Кључа ка Бихаћу. Летео је прилично ниско, чим сам ја успео да видим шаховницу на њему. Прво сам помислио откуд ту авион и то још хрватски.

Грубор каже да су врло брзо после тога добили наредбу да иду на лице места, јер је бомбардована цивилна колона. Пробијали су се тешко цестом, због закрчености, па су морали и негде ливадама да пролазе. Повукли су се назад на ра-

скрсницу, чим је дошла увиђајна екипа. Овај сведок каже да је гађана колона била цивилна, али да је у њој било људи у униформама, који су напустили војску и са породицама бежали цивилним возилима. У њој тврди није било војних возила.

— Војним возилима је било забрањено да пролазе кроз Петровац. Сва војна техника је склањана у поље пре Петровца и из Војске Републике Српске су долазили и одвозили је. Ми смо имали наредбу да искључимо из саобраћаја војна возила ако наиђу, али није се дешавало, јер је њих регулисала војна полиција. Био је једино један војни камион “150” паркиран на пешачком делу и у њему су били инвалиди, па смо звали да дође неко да их преузме и збрине — испричао је Грубор.

Други сведок Мирослав Кнежевић превезао је групу рањених са Петровачке цесте до болнице. Он каже да није био војни обвезник, јер је пред почетак рата имао озбиљну операцију, па се пријавио у Цивилну заштиту да помаже.

— Имао сам комби, па сам купио непокретне људе и инвалиде и превозио. Комшије нису хтеле да их оставе саме у кућама, па их повезу до слободне територије, ту оставе и јаве болницама где су и онда мене пошаљу по њих. Тог дана сам ручао у рес-

торану и осетио сам детонацију, чуло се као удар неки. Пола сата касније улази Јово Лукић мој надређени у Цивилној заштити и каже: “Изгледа да је авион тукао колону и направио хаос, можеш ли да кренеш”? Неких сат времена сам се пробијао до лица места и тамо затичем ужас, људи избежумљени, гори камион, аутомобили, свуда разбациане ствари, делови возила.

Кнежевић је испричао да је у једном камиону, којем је било откинута све до хладњака затекао групу људи.

— Човек ми каже, “да смо били два метра назад, не би од нас било више никога”. Погледам, а позади седи још 10, 15 људи, он их све био повезао. На комбију ми је био залапљен црвени крст и машу ми неки људи да дођем до рањених. Питају ме да ли могу да повезем деचाка од десет или 12 година, не може да проговори. Има један рањен у руку и тако их потрпам у комби њих шест, седам. Овоме дам да стегне руку, баш му је крварила и одвезем у болницу. Рањени момак је тада причао да се авион управио са колоном пре гађања, а ту је пут прав једно километар и по — испричао је Кнежевић.

Пензионисани војни пилот Станко Ристић тада је возио помоћ људима у колонима и видео је хрватски “миг 21”. Сведочећи у

судници, казао је да се са “мигом” практично мишишао.

— Кренули смо хеликоптером са аеродрома у Бањалуци и имали смо задатак да где год видимо групу људи да је стала да одмара, да слетимо и да им доставимо храну, хлеб, воду, ћебад, лекове... Када смо слетели код Петровца, народ је бежао, нису прилазили хеликоптеру као раније и то нам је било чудно — испричао је Ристић у судници. — Сачекали смо мало и онда су пришли. У том моменту нисмо знали да хрватска авијација дејствује, то сам сазнао тек у Босанском Петровцу где сам одатле отишао по неке рањенике, када су ми рекли да не могу да полетим за Бањалуку, јер је авијација дејствовала по колони. Ја сам ипак полетео на своју одговорност и летео врло ниско до Бањалуке.

Овај сведок је казао да је пре слетања да остави помоћ народу код Петровца са своје леве стране видео “миг 21”, који је био удаљен неких сто метара.

— Ја сам био неких 50 метара од земље, а он једно 40 метара изнад мене. Ишао је врло споро, можда 600, 700 километара на сат. Нисам видео да је дејствовао по колони, нити сам чуо експлозије, хеликоптер прави буку, а и ми имамо слушалице. На хеликоптеру смо имали обележје, црвени крст велики око два метра.

Пилот “мига” у то време није имао радаре да нас при земљи уоче, могао је једино да нас визуелно уочи, а да ли нас је видео

не знам. По хеликоптери-ма из авиона дејствују топовима 23 милиметра, да смо били на 5.000 метара висине, онда би испали-

ли ракете — одговарао је на питања пуномоћника оштећених пилот Ристић.

Слађана Матић

ПОЛИТИКА

10. октобар 2025.

СУЂЕЊЕ ХРВАТСКИМ ПИЛОТИМА ЗА ЗЛОЧИН НА ПЕТРОВАЧКОЈ ЦЕСТИ:

Авион је летео ниско и ракетирао колону избеглица

У колони није било војне механизације и возила. Људи су возили фрезе, мото-култиваторе, рекао је сведок

Саслушањем сведока, три непосредна очевица и једног који има посредна сазнања о ракетирању избегличке колоне 7. августа 1995. године на Петровачкој цести, када је убијено 13 цивила, међу којима је и четворо деце узраста од шест до 13 година, пред судским већем Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду настављено је суђење четворици хрватских официра оптуженима за овај злочин.

Поступак против окривљених Владимира Микца (68), Зденка Радуље (70), Жељка Јеленића (69) и Данијела Боровића (65) води се у њиховом одсуству с обзиром на то да су од покретања истраге недоступни српским правосудним органима.

Говорећи о трагичном догађају, сведок Петар Грубор, који је тог дана као саобраћајни полицајац био задужен за регулисање саобраћаја у Босанском Петровцу, казао је да је 7. августа 1995. био послат на Петровачку цесту јер је тамо због колоне избеглица била велика гужва.

— У колони није било војне механизације и возила. Људи су возили фрезе, мото-култиваторе, мања возила. У једном тренутку колону је, веома ниско, прелетео авион. Људе је ухватила паника, страх од гранатирања. Након 20, 30 минута колона је ракетирала. Видео сам да је колона, практично, пресечена. Људи су унезверено трчали ка оближњим шумарцима, све је горело и било је много дима. Видео сам мртве људе — испричао је овај сведок који се на месту трагедије задржао док по повређене

и настрадале није дошло санитарско возило.

Готово идентично било је и сведочење Мирослава Кнежевића, припадника тадашње Цивилне заштите. Он је пред судским већем испричао да се у тренутку ракетирања избегличке колоне налазио у Босанском Петровцу и да се са колегом, када је чуо шта се догодило, возилом које је имало ознаку Црвеног крста, упутио ка Петровачкој цести. Посведочио је да је, када је стигао на место догађаја, видео тела настрадалих, као и дечака који од шока због страдања најближих није могао да изговори ни реч.

— Људи из колоне су ми испричали да су видели авион који није био „наш” (није била летелица тадашње ЈНА прим. аут) како изузетно ниско прелеће колону, како у једном моменту заокреће, враћа се и испушта товар,

односно бомбе — казао је овај сведок.

Сведок Станко Ристић, пилот хеликоптера Републике Српске Крајине, испричао је да је у време ратних дејстава на овом простору свакодневно летицом дотурао храну људима у избегличкој колони. Према његовим речима, сваки пут када би их видели, људи би им трчали сусрет. Међутим, тако није било и 7. августа 1995.

— Тог дана смо, као и сваког пре тога, слетели, али људи нису трчали ка нама. Напротив, бежали су. Касније су нам испричали шта се догодило. И на-

ма су испричали да је на висини од 150 до 200 метара летео авион, да се окренуо и да их је потом гранатирао — испричао је Ристић.

Одговарајући на питање једног од пуномоћника да ли је и хеликоптер којим је управљао могао да буде ракетан, овај сведок је рекао: „Могао је да дејствује и по нама, али му то очигледно није био циљ.”

Боро Гаврић, једини сведок који има посредна сазнања о догађају на Петровачкој цести, рекао је да му је причао таст којем је у ракетирању настрадао мајка. Прича његовог

таста била је готово иста као и других сведока који су саслушавани.

— Таст ми је причао да их је надлетао авион, да је у једном тренутку заокренуо и да је, када се вратио, испустио бомбе на избегличку колону — казао је Гаврић.

Осим за злочин на Петровачкој цести, четворица окривљених терете се и за ратни злочин 8. августа 1995. године, извршено је авионско ракетирање колоне избеглица у Сводни код Босанског Новог (данашњи Нови Град), у којем је убијено троје цивила, а више рањено.

Мирослава Дерикоњић

вечерње
НОВОСТИ

1. децембар 2025.

ОБЕЗГЛАВЉЕНА ДЕВОЈКА, ИЗГОРЕЛО ДЕТЕ, РАЗНЕТА РУКА:

Сведоци о страхотама хрватског напада на избегличку колону на Петровачкој цести

НОЋИЛИ смо на пољани пре Босанског Петровца, узео сам комшијин аутомобил и повезао његову породицу, супругу и двоје деце и дете из кошилука, а он је повезао комшијин трактор. Прошли смо Петровац и колона се пружала у обе траке у истом правцу ка Кључу, све је било закрчено. Видео сам авион на хоризонту, како долази из правца Кључа,

летео је ниско не више од 200 метара висине, урадио је неки маневар, као да се врти око своје осе, био је то “миг 21” и исправио се за ракетирање. Видео сам да испаљује буктиње, пламене лопте, које иду ка возилу. Гурнуо сам комшиницу да залегне и прва детонација је била на пет, шест метара испред аута. Ја је нисам ни чуо, само сам ви-

део ватру, палмен, пуно дима, прашине и камења.

Како је изгледао напад на избегличку колону Срба из Хрватске на Петровачкој цести 7. августа 1995. године, овако је описао сведок, који је данас сведочио у Суду за ратне злочине у Београду на суђењу у одсуству хрватским ваздухопловним официрима Владирићу Микцу, Зденку Радуљу, Жељку Јеленићу и

Данијелу Боровићу, који су оптужени да су у командном ланцу наредили напад на цивиле на територији БиХ.

Сведок је рекао да је видео испаљење са оба крила авиона, који је био тамније маслинасто зелене боје и да мисли да су биле три или четири ракете.

— Прво ми је пало на памет да спашавамо децу и изашао сам из аута, али сам био дезорјентисан и кренуо ка усеку и да падам. Када сам дошао себи вратио сам се возилу и комшиница је већ извела децу. Једно сам ухватио за руку и одвео их у долину 30 метара од пута. Вратио сам се на цесту и тамо је била мајка из Далмације са бебом, па сам и њих одвео до комшинице. Када сам се трећи пут вратио видео сам камионе у пламену. Пришао сам жутом камиону и поред десне леве гуме лежала је девојка, после сам сазнао да је Мирјана Дубајић. Тело јој је било обезглављено — причао је о страхотама хрватског напада овај сведок.

Он је рекао да је тада дошао бели џип, у којем су били неки момци из Книна и да су заједно девојку склонили са цесте.

— Попео сам се у погођени камион, кабина је била растурена, а унутра су били Душан Дрча и његов син Јовица, мада сина нисам одмах видео. Камион иза је горео, а поред цесте је био Душан Беслаћ тешко рањен. Препознао сам га, био је жив, лева рука раз-

нешена, кључна кост и бутина му повређени. Узео сам из камиона неко ћебе и плахту да га превијем и подвезао сам му руку и препону да не искрвари. Њега смо сместили у џип, а његове ћерке, које су биле рањене, чини ми се да смо сместили у друго возило — испричао је сведок у суду.

Како је рекао дошла је и Хитна помоћ, па су евакуисали и друге повређене.

— У другом камиону погинуо је Крстан Вуковић. Због пламена нисам могао да уђем, али смо знали да је то он, то је био његов камион и ту су били његови пријатељи, фамилија — казао је сведок.

На крају је одговарајући на питања рекао да је војна техника, тенкови, хаубице, оклопна возила, остављана Крајишком корпусу на пољани пре Петровца и да је то сигурно десет километара удаљено од места где су хрватски авиони гађали народ. Колико зна та техника није гађана.

НА суђењу је сведочила и Весна Векић тада медицинска сестра у Хитној помоћи у дому здравља у Босанском Петровцу. Она је испричала да се чула детонација, али нису знали шта је, када је убрзо неко утрчао и рекао — “бомбардују колону у Бравском”.

— Почели су да довозе рањене и мртве. Наш санитет је пошао тамо, али се тешко пробијао. Довозе људе, одбијене им руке, ноге, откинута рука виси, рупа на надлактици... Не

волим ни да се сећам тога. Једно дете је било изгорело. Збрињавали смо их на хирургији, доктор Милован Керкез је ушивао шта је могао, а шта није, слали смо у Бањалуку. Мртве смо носили у мртвачницу, био је хаос, породице плачу, помажу, вичу, мајке траже децу. Било је десет мртвих, а повређених не знам тачно, једно 40, 50 — казала је сведок Весна Векић.

УБИЈЕНИ И РАЊЕНИ

НА Петровачкој и Приједорској цести у нападима хрватских авиона убијени су: Даринка Дрча (68), Јовица Дрча (6), Мика Ковачевић (83), Крстан Вуковић (45), Бранко Стијеља (72), Мирко Стијеља (34), трудница Мирјана Дубајић (21), Дарко Вуковић (13), Невенка Рајић (12), Жарко Рајић (10), Марта Галогача (60), Раде Галогача (40), Миле Малобабић (42).

Рањени су: Јосипа Дрча, Душан Дрча, Душко Иванежа, Милица Иванежа, Јован Пиплица, Анте Витас, Душан Беслаћ, Мара Беслаћ, трудница Ведрана Стијеља, Обренко Вуковић, Душан Дракулић, Вида Галогача, Зорка Галогача, Сока Малобабић, Сузана Љубишић, Смиља Лајшић, Жељко Дрча (13), Душка Дрча (9), Зорица Беслаћ (8), Рајко Галогача (10), Горан Галогача (12), Милош Малобабић (14), Николина Крајчиновић (11)

СПЛИТ – СЛУЧАЈ „ЛОРА 3”

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

28. мај 2025.

Саво Штрбац:

Заробљени у Габели, мучени у „Лори”, размењени у Неметину

“Као војници на редовном одслужењу војног рока у ЈНА заробљени смо у групи од 13 војника и троје старешина 14. априла 1992. у месту Габела код Чапљине. Након заробљавања припадници ХВО-а и ЗНГ-а одвезли су нас према Сплиту и сви смо завршили у ‘Лори’. Наша група је у ‘Лори’ боравила све до 12. августа 1992. године, када смо, опет сви заједно, одведени у Загреб, где смо се задржали дан и ноћ, и 14. августа 1992. одведени на размену у Неметин.

За време боравка у ‘Лори’ наша група је била смештена у блоку А, али смо били задужени за чишћење и осталих блокова, па тако и блока Ц, где смо видели измучене и пребијене, а неколико и убијених затвореника.

И ми смо често добијали батине ударцима бејзбол палицама, рукама, ногама, стављани смо на индукторску струју, а било је и ‘телефонирања’ породици, морали смо певати усташке песме, трчати по кругу до изнемоглости, стављали су нас у кућицу за псе, имитирали смо разне животиње по систему ‘пас-мачка’, једно другом смо морали ударати шамаре итд.

Нас двојица смо ових дана у медијима из целог региона читали, слушали и гледали да се води истрага за злочине у ‘Лори’ над Црногорцима. Прочитали смо и да је на вашу замолницу у Подгорици саслушан као сведок оштећени Веселин Бојовић. Веселин је био у нашој јединици на редовном одслужењу војног рока. Заједно смо заробљени, заједно смо боравили у ‘Лори’, а заједно смо и размењени. И Веселин нам је у директном телефонском контакту потврдио да је ових дана дао изјаву у Подгорици у вези онога што је доживео и видео за време боравка у ‘Лори’ од 14. априла до 12. августа 1992.

И нас двојица имамо последице од малтретирања у затвору ‘Лора’, о чему сведочи и документација, коју вам достављамо или ћемо вам доставити накнадно. А да смо боравили у горе наведеном времену у ‘Лори’ потврђују и потврде Међународног комитета Црвеног крста, које вам такође достављамо у прилогу.

Прије петнаестак година из медија смо дознали да се воде неки поступци за злочине у ‘Лори’ над цивилма и заробљеницима, али нас двојицу никада нико није звао у вези нашег боравка у том затвору/логору. И нас двојица же-

лимо сведочити о томе што смо доживели и видели за време нашег боравка у ‘Лори’. Спремни смо да се одазовемо сведочењу у Србији, где живимо, а на ваш позив, и уз одређене гаранције, дошли бисмо и у Сплит.”

Овај допис потписали су Горан Белоица (1972) из села Штулац код Врњачке Бање и Дејан Мијатовић (1973) из места Лучина код Сталаћа, којег су 24. марта 2025. упутили Жупанијском државном одвјетништву (тужилаштву) у Сплиту.

Истог дана, по предходном телефонском договору, иницираном мојим текстом “Истине и лажи о логору за заробљенике ‘Лора’ у Сплиту” (објављеном на овим странама 22. фебруара 2025), Горан и Дејан су навратили у просторије “Веритаса” у Београду, којом приликом су ми дуго и нашироко причали о заробљавању у Габели, боравку у логору “Лора” и размени у Неметину.

Позвао сам их на разговор како бих коначно заокружио причу о групи глобрадих младића на редовном одслужењу војног рока у тадашњој ЈНА, који су од својих старешина издани и предани непријатељској страни. Додатни мотив ми је био и њихово изостављање са списка сведока и оштећених у три кривична предмета (два завршена и један у фази истраге) који третирају логор “Лора” у Сплиту, у које је “Веритас”, директно или индиректно, и сам био укључен.

Иако је од њихова боравка у злогласној “Лори” прошло 33 године, сећања су им била још увек свежа и потресна:

Априла месеца 1992. њихова јединица, од 15 војника на редовном служењу војног рока у ЈНА (што је била обавеза у

то време) са троје старешина, чувала је војно складиште у босанско-херцеговачком месту Габела, смештеном на десној обали реке Неретве, удаљеном неколико километара од Чапљине, на самој граници са Хрватском.

У месту Габела живело је већинско хрватско становништво (по попису из 1991. Хрвата је било 84 проценат, Срба 13 а муслимана и Југословена по један проценат). У току фебруара и марта те године Хрвати су отварали ватру на њихово складиште које су чували војници по националности Срби и муслимани, пошто су Хрвати, Словенци, Македонци и Албанци већ раније напустили ту

јединицу. У међувремену су материјално техничка средства измештена, а они су у том складишту остављени само са аутоматским пушкама и по два оквира метака. Од команде у Мостару добили су препоруку “да се не предају свакоме”. Задњих петнаестак дана и телефонске везе су им биле искључене са спољним светом па су били су препуштени сами себи.

Поред Горана и Дејана у овој групи “отписаних” налазили су се и следећи војници: Дарко Милијановић – Обреновац, Милан Мијовић – Белосавци, Топола, Миланче Тошић – Лештане, Београд, Горан Павловић – Јошаничка Бања, Ражањ, Зоран Марјановић – Маркова Црква, Лајковац, Зоран Вуковић – Сански Мост, Миленко Игњић – Брчко,

Веселин Бојовић — Црна Гора, Решид Хоџић — Сребреница или Бајна Башта, Алмаз Решић — Рудо, Един Ракић — Тешањ, Зоран Јокић — Гламоч (отишао у размену пре њихова заробљавања захваљујући стрицу који је заробио неке Хрвате и понудио их за њега), Зоран Максић (са њима није био приликом заробљавања а не сећају се када је и како напустио складиште у Габели) и старешине: капетан Душко Гидић — Смедерево, заставник Џевад Мекић — Бусовача и водник Велибор Томовић — Косово.

Пошто су у том складишту били у окружењу ХВО и ЗНГ, њихов командант кап. Душко Гидић, у договору са локалним властима, предао им је овај објект 12. априла. Капетан Гидић их је уверавао да их нико неће дирати и да ће им омогућити повратак кућама. И 14. априла у њихову касарну дошао је неки комби, за којег је Гидић рекао да припада његовом куму, који ће их одвести на безбедну територију. И војници и старешине ушли су у тај комби, без икаквог оружја, којег су морали оставити у касарни. Војници су веровали да је заиста дошао крај њиховим страховањима и да ће ускоро бити код својих кућа.

Међутим, одмах на изласку из Габеле, “упали” су у заседу припадника ХВО и ЗНГ. Тад су и схватили да их је њихов старешина Гидић, у договору са локалним властима, издао и на овај начин предао онима од којих су бежали.

Ту су припадници ХВО целу њихову групу, и војнике и старешине, убацили у један камион и одвезли их у место Дубока, где су им узели личне податке, одакле су их у вечерњим сатима пребацили у Сплит. Након краћег задржавања у једном војном објекту на Драчевцу, где су добили и прве батине, исте вечери пребачени су у “Лору”

Шта се све дешавало за четири месеца, колико је њихова група провела у “Лори”, познато је из досадашњих судских поступака и многих извештаја и медијских написа. А оно што је мање познато, или потпуно непознато, јесте понашање

старешина ЈНА из Габеле капетана Душка Гидића и заставника Џевада Мекића.

По казивању Горана и Дејана, али и осталих заробљеника који су преживели “Лору”, кап. Душко Гидић, Србин родом од Смедрева, ожењен муслиманком, и заставник Џевад Мекић, муслиман из Бусоваче, који је у Габели био Гидићев заменик, иако су и они имали статус заробљеника, у логору су се отворено сврстали на хрватску страну и малтретирали друге заробљенике, али не и “своје” из Габеле. У малтретирању других заробљеника посебно се истицао заставник Мекић, који је ударао са обе руке врло брзо, посебно када би га напили, због чега је и добио надимак “Брзи”. Њима се прикључио и војник из њихове групе Решид Хоџић.

Сви из габелске групе преживели су “Лору”. И заједно су доведени на размену заробљеника која је обављена 14. августа 1992. у Неметину. Али нису сви прешли на југословенску страну (држава у коју су прелазили тада се звала СРЈ). Као што се и очекивало, на хрватској страни остали су Душко Гидић, Џевад Мекић и Решид Хоџић.

Нису прешли ни Алмаз Рекић и Един Ракић, обојица родом из Босне. Ракић је потицао из брака Србина и муслиманке, и у затвору је “нагињао” на српску страну. На размени се поверио Дејану да неће у размену, јер ако пређе у СРЈ опет ће га вратити у Босну на ратиште, а он више не жели да ратује “ни за кога ни против било кога”.

Горан и Дејан још стрпљиво чекају било какву реакцију тужилаштва из Сплита на њихов допис од 24. марта ове године.

Горан и Дејан нису знали ни да је складиште ЈНА у Габели по њиховом одласку претворено такође у логор за Србе и муслимане, који по свирепости није много заостајао за “Лором”.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

5. август 2025.

Једини преживјели црногорски логораш у „Лори”, Веселин Бојовић: РАЗОЧАРАН САМ ЈЕР РУКА ПРАВДЕ НЕЋЕ СТИЋИ УБИЦЕ И МУЧИТЕЉЕ

Чека се да и ја умрем па да више никог не буде ко би могао посвједочити шта се дешавало у „Лори“. Пијем много таблета за смирење, а данас нијесам могао ни устати из кревета.

Оболио сам. Имам жестоке посљедице од тешког мучења и злостављања, које сам преживио током 125 дана у сплитском логору „Лора“, започиње потресну причу за „Дан“, једини преживјели логораш из Црне Горе у логору „Лора“ у Сплиту, Веселин Бојовић са Жабљака. Каже да је остављен сам и потпуно заборављен од свих, чак га нико и не посјећује.

— Пролази дан за даном, потпуно сам разочаран да ће рука правде стићи убице и мучитеље из „Лоре“. Изгледа да се чека да и ја умрем и да више не буде никога живога ко би могао да посвједочи што се дешавало у сплитском логору смрти и ужаса. Када ја нестанем, нестаће и сваки доказ што сам видио и преживио и што су целати радили од мене и осталих заробљених Црногораца, војника никшићко-шавничке групе. Све ће онда бити готово и заборављено, јер све што се по овом питању радило задњих година и деценија иде у прилог овој мојој тврдњи, категоричан је Веселин Бојовић.

Бојовић је раније у Специјалном државном тужилаштву (СДТ), као свједок, дао изјаву тужитељки Тањи Чолан Деретић о страховима и тешким мучењима од стране стражара у сплитском Војном логору „Лора“, гдје је као заробљеник провео

преко четири мјесеца. Каже да је доживио и видио сцене мучења и иживљавања над заробљеним Црногорцима какве нормални људски ум не може ни да замисли.

— Када сам дао изјаву у Специјалном државном тужилаштву, више ме нико није контактирао, нити сам добио било какву повратну информацију. Разочаран сам и више не очекујем да ће се ишта десити што би овај случај помјерило са мртве тачке. Све је мање наде да ће стражари из логора „Лора“ бити приведени правди и кажњени за убиства и незапамћења мучења према заробљеним Црногорцима и осталим утамниченим људима, оцјењује Бојовић, нагласивши да је још он једини живи свједок из Црне Горе, који може доста тога да исприча и посвједочи, док је, како каже, још при чистој свијести.

Све је почело 1992. године у Забели код Чапљине, када је тада 19-годишњи Веселин Бојовић из Жабљака, ухапшен као припадник Југословенске народне армије (ЈНА). Тада је још 11 војника ухапшено. Спроведен је у сплитски Војни логор „Лора“, гдје ће у блоку Б провести 125 дана и бити стравично мучен и малтретиран.

— Сјенка смрти била је свуда око нас. У многим тренуцима живот нам је био пакао, а смрт много бољи избор, само да се муке прекрате. Највише су нас мучили њихови војници који су долазили са ратишта, пијани, разуларени, били су нас по цијелу ноћ. Зоре смо дочекивали ни живи, ни мртви у локвама крви. Мене је

највише мучио и малтретирао управник логора Томислав Томо Дујић. Када ти кажу: „Ајде, да се јавиш кући на телефон“, знали смо да нас чека индукциони телефон. Жицу ти свежу око прста или полног органа, полију те водом и онда заврте. То су гарантујем највећи болови који постоје, одмах се пада у несвијест. То је само један примјер мучења, а било их је милион, присјећа се страхота Веселин.

— Једном приликом отишао сам са још једним затвореником у блок Ц, гдје су били заробљени војници из никшићко-шавничке групе, да орибам ходник и ВЦ. Чуо сам стравичне јауке и препознао нагласак наших људи. То је трајало двије ноћи. Трећу ноћ није се више ништа чуло. Стражар ми је рекао: „Отишли су твоји земљаци, сада су у хладњачи“. Жена Тома Дујића, Тања мене није мучила, али јесте друге затворенике, наводи Бојовић.

Страхоте незамисливе за људски ум

Свједочења заштићених свједока у „Лори“ показују само размјере страхота којима су заробљеници били изложени.

Свједок 164/95-8: — Морали смо лајати, пјевајући усташке пјесме, као: „Ој, Купрешко равно поље, што позоба Црногорце, од тисућу и педесет, остаде их само десет и то десет уваћено и на колац набијено.“

Свједок 445/95-33: — Успио сам да спазим три Црногорца, од којих је једном пред мојим очима један војник ножем одсјекао уво, а другоме ископао око. Свједок 510/96-13: — Познато ми је да је један резервиста из Никшића у „Лори“ масакриран (одјечене су му уши) и да је умро.

Присјећа се да је пред његовим очима убијено пет—шест људи.

— Од сандука за муницију, ја и Мирослав Чучак из Чапљине, правили смо импровизоване мртвачке сандуке. Љиди су мучени до смрти, све док на мукама нијесу душу испустили. Построје нас голе уза зид, а онда купају хидрантима, од чије јачине падали смо као покошени. Причао ми је сада већ покојни Лука Ацић, да су једном затворенику откинули уво, другом изва-

дили око, а трећем откинули полни орган. Видио сам својим очима како су на кругу мучили Вука Кнежевића и још једног момка, тешко је све то описати и изговорити, препричава Веселин.

Већ 33 године злочин у „Лори“ није расвијетљен иако још постоје живи свједоци. Мучитељи и убице и даље слободно шетају.

Након 18 година, 5. марта 2004. године у Никшићу су допремљени посмртни остаци резервиста ЈНА из никшићко-шавничке групе, које су у Херцеговину оружане снаге Хрватске и ХВО заробиле и утамничиле, а потом свирепо мучили до смрти у блоку Ц логора „Лора“ код Сплита.

У „Лори“ у Сплиту убијено је и стравично мучен 21 припадник ЈНА, 14 из никшићко-шавничке и шест из барске групе: Лука Ацић, Душан Баровић, Ранко Вујовић, Радомир Вулић, Лука Газивода, Драгоман Докнић, Боривоје Зиројевић, Неђељко Јанковић, Драган Јаковљевић, Милош Перуновић, Радивоје Петковић, Павле Поповић, Ратко Симовић, Миљан Шушић, Сафет Баруџија, Драгутин Вујачић, Илија Морачанин, Слободан Пејаковић, Зоран Радовић и Петар Секуловић. Никшићанин Лука Ацић умро је од посљедица мучења у „Лори“ непуну годину по размјени заробљеника. Једини преживјели из логара „Лора“ је Веселин Бојовић са Жабљака, који је као млади војник био заробљен.

Срамна изјава хрватског министра

Предсједник Удружења бораца ратова од 1990. године, Радан Николић, у име породица страдалих и организације коју представља, изразио је огорчење недавном изјавом Гордана Грлића — Радмана, хрватског министра спољних и европских послова, који је негирао постојање сплитског логора „Лора“.

— Он је изговорио једну потпуну бесмислицу јер о „Лори“ су била суђења и у самој Хрватској, о томе се бавиле комисије у региону, међународни Црвени крст, многе међународне организације. Грлић Радман зна да то неће имати никакав ефекат сем

онај што је била намјера, а то је да понижи Црну Гору и увриједи ове породице. На споменику у Никшићу исписана су имена 61 припадника никшићко-шавничке групе. Од тог броја њих 14, сурово је сконачало у логору „Лора“ у Сплиту. Од јаког хрватског лобија створеног у Црној Гори, од разних медија и НВО, једно вријеме дјеца палих бораца нијесу смјела да кажу ко су им били очеви, упозорава Николић.

— Одмах по изгласавању референдума 2006. године направљен је споразум о гоњењу починилаца кривичних дјела ратног злочина, између тужилаштва Црне Горе и Хрватске, којим се гоне само црногорски држављани, али не и обратно. Црногорска држава је вршила обструкцију у проналажењу њихових посмртних остатака, па смо ми морали ићи са породицама и вршити обдукције и реобдукције посмртних остатака, наводи Николић.

Славица Зиројевић памти добро када је 19.марта 1992.године њен супруг Боривоје — Бело, са војним позивом у цепу, на позив државе Црне Горе отишао на Капино

Поље, а потом у Мостар, гдје је 11.априла заробљен заједно са Ратком Симовићем и Душаном Баровићем.

— Одмах су превезени у сплитску Лору, гдје су доживјели незапамћено мучење и тортуру, какву мислим да нико до тада није доживио. Тијела су им била потпуно унакажена, тако да ни послије толико година још не можемо да схватимо да човјек човјеку то може урадити. Пошто су њихови мучитељи, послије 5—6 дана мрцварења коначно задовољили своје крволочне нагоне довезени су у Дувно, гдје је након дан—два претучени Баровић преминуо. Послије пар дана мога супруга Бела и Ратка Симовића повео је комбијем Иван Кришто, као наводно на размјену, али их је одмах убио, каже Славица, додавши да до детаља зна како су мучени, јер им све испричао преживјели Драго Боснић.

— Колико ме боле њихове ране, више ме боли да након 33 године правда још није сустигла њихове мичитеље и убице, револтирана је Славица.

Borba!
informativni portal

27. decembar 2025.

Dvostruki aršini pravde: Hrvatska hapsi za 1991, a ko će odgovarati za mučenja i zločine u Lori i zašto Crna Gora sramno ćuti!

Izjava hrvatskog ministra pravosuđa Damira Habijana, povodom hapšenja osobe po hrvatskoj potjernici u Crnoj Gori, još jednom je otvorila pitanje koje se decenijama sistematski gura pod tepih — selektivne pravde i politički doziranog pamćenja ratnih zločina.

Dok Zagreb bez zadržke traži izručenja i procesuiranja za zločine iz devedesetih, nameće se jednostavno i neprijatno pitanje: ima li Crna Gora pravo — i snage — da učini isto? Smije li crnogorska država da raspiše potjernice za onima koji su u splitskoj Lori mučili, masakrirali i ubijali crnogorske vojnike i rezerviste, uglavnom mladiće iz Nik-

šića i Šavnika? Smije li iko danas da zatraži odgovornost za zločine koji su dokumentovani, svjedočeni i presuđeni samo djelimično — bez pravde za žrtve i njihove porodice?

Zločini u Lori nijesu mit, nijesu propaganda, nijesu „ratni incidenti“. To su utvrđene činjenice o sistematskom mučenju, ponižavanju i ubistvima ratnih zarobljenika, među kojima su bili državljani Crne Gore. Ipak, dok se u regionu olako potežu potjernice kada to politički odgovara, slučaj Lora ostaje sramna rupa u savjesti svih koji govore o evropskim vrijednostima, vladavini prava i univerzalnosti pravde.

Ako se danas hapsi po potjernicama za zločine nad civilima iz 1991, zašto se čuti o zločinima nad crnogorskim zarobljenicima? Ako se insistira na procesuiranju jednih, zašto se relativizuju ili prećutkuju drugi? Pravda koja bira nacionalnost žrtve i politički kontekst nije pravda – to je politika.

Još je poraznije što se u Crnoj Gori o Lori govori tiho, stidljivo ili nikako. Kao da postoji strah da se „ne zamjere“, da se ne „otvore stare rane“, da se ne naruše dobrosusjedski odnosi. A istina je jednostavna: nema dobrosusjedskih odnosa bez istine i pravde. Nema pomirenja ako se jedne žrtve priznaju, a druge brišu.

Pitanje Lora nije pitanje revanšizma. To je pitanje elementarnog dostojanstva države i poštovanja prema sopstvenim građanima koji su ubijeni i mučeni. Ako Crna Gora danas ne smije da traži pravdu za njih, onda treba otvoreno reći da smo pristali na ulogu države drugog reda – one koja čuti dok joj se djeca zaboravljaju.

Ratni zločini ne zastarijevaju. Ali izgleda da hrabrost da se o njima govori – itekako zastarijeva. I upravo zato je vrijeme da se jasno i glasno postavi pitanje: hoće li Crna Gora ikada imati snage da traži pravdu za Loru, ili će i dalje gledati kako se pravda dijeli po nacionalnom i političkom ključu?

РАКИТИЈЕ - СЛУЧАЈ „БРАНКО ТУНИЋ“

ПОЛИТИКА 14. мај 2025.

Припаднику хрватских „зенги“ поново осам година затвор

Иако се поступак против Бранка Тунића водио и због убиства војника ЈНА Марка Утржана, он за ово дело није осуђен Марко Утржан

Бранко Тунић (59), некадашњи припадник хрватског Збора народне гарде (ЗНГ), и јуче је у поновљеном поступку пред судским већем Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду осуђен на осам година затвора пошто је оглашен кривим што је током септембра 1991. године злостављао и мучио 16 заробљених војника ЈНА. Иако је поступак против Тунића вођен и због убиства војника Марка Утржана (19), суд га, као и у првом поступку, није осудио за ово кривично дело с обзиром на то да је због истих оптужби против њега вођен и правноснажно окончан поступак у Хрватској. Одлуком Жупанијског суда у Загребу он је ослобођен кривице за убиство јер га је, како је оцењено, убио у самоодбрани.

Образлажући изречену пресуду, председница судског већа Снежана Гаротић, казала је да је Тунић, коме је због недоступности српским правосудним органима суђено у одсуству, оглашен кривим за ратни злочин против ратних заробљеника. Навела је и да окривљени није осуђен за кривично дело убиства с обзиром на правноснажну одлуку хрватског суда и да му се „не може судити два пута за исто кривично дело“. Такође је навела и да судско веће уважава пресуду хрватског правосуђа.

Коментаришући изречену пресуду, адвокат Душан Братић, пуномоћник породице покојног Утржана, казао је за „Политику“ да је пресуда резултат конформистичког прорачуна председника већа.

– Осуђујућа пресуда у делу оптужбе за убиство ратног заробљеника, деветнаестогодишњег војника тадашње државе СФРЈ Марка Утржана суштински би пред-

стављала пресуду пресуди суда Републике Хрватске којом је убица, разводник Прве гардијске бригаде Хрватске, ослобођен 1996. године. За то се у условима политичке превласти Хрватске над Србијом у међународним односима у Европи и политичке пенетрације у изборе у Србији треба одважити. Зато председник већа одлуку о томе оставља, или да кажем народским речником „гура” другостепеном суду који ће одлучивати о жалби Републике Србије против те пресуде – казао је Братић за „Политику”.

С обзиром на то да је ово друга првостепена пресуда и да ће бити поднета жалба на њу, коначну одлуку у овом поступку донеће Апелациони суд.

Према оптужници Тужилаштва за ратне злочине Србије, Тунић се терети да је од 14. септембра до 1. октобра 1991. године у Загребу, као припадник снага ЗНГ, заједно са више НН припадника исте јединице, починио кривично дело ратни злочин над војницима на редовном одслужењу војног рока у ЈНА, који су претходно положили оружје и предали се.

Окривљени је, према оптужници, у више наврата у просторијама у којима су заробљеници боравили, обедовали и у подрумским просторијама, оштећене М. У., Ж. Л., Т. Н., Р. Д., Д. Д., Ж. Ј., Б. Б., М. П., С. А., Д. С., П. С., Г. М., Г. С. и Г. Г. тукао кундаком оружја, рукама и ногама по глави и телу, те гуменом палицом по леђима и табанима. Везивао их је лисицама и, наводи се у оптужници, приморавао да легну на тло, а затим их газио чизмама и скакао по њима, претио им ножем да ће им извадити очи и да ће их заклати, репетирао оружје на њих, стављао им цев оружја у уста и на слепоочницу претећи им убиством, гасио им цигарете по телу и мокрио по њима.

– Све то је за последицу имало повреде телесног интегритета, тешке физичке и психичке трауме, патње и понижавање оштећених – навело је тужилаштво.

Потом је 30. септембра 1991. године, приликом батињања војника Марка Утржана, Тунић из пиштоља испалио хитац њему у главу, наневши му прострелну рану главе, којој је младић подлегао на лицу места.

НОС КАЛИК - СЛУЧАЈ „ТВРТКО ПАШАЛИЋ И ДР:”

ŽS u Splitu: glavni pretres u krivičnom predmetu protiv opt. Tvrtka Pašalića i dr. zbog ratnog zločina

25. новембар 2025.

Pred Županijskim sudom u Splitu za danas je zakazano rošište za glavni pretresa u predmetu protiv opt. Tvrtka Pašalića (1956). Željka Maglova (1960) i Milorada Paića (1960) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

Županijsko državno tužilaštvo u Splitu optužnicom od 04. marta 2011. tereti ih da su da su nakon oslobođenja sela Nos Kalik zarobljene pripadnike srpske paravojske i to Branimira Skočića, Nikicu Skočića, Rajka Skočića, Milana Skočića, Boška Skočića, Zdravka Skočića, Nikolu Skočića, Branka Skočića, Petra Skočića, Damira Kalika, Dragana Kalika, Marka Kalika,

Dušana Kalika, Boška Kalika, Branka Zeljaka, Peru Zeljaka, Jovana Zeljaka, Đinu Zeljaka, Mirka Milovca, Milorada Đuričića i Vojkana Živkovića, a koji su bili dovedeni u šibenski vojni zatvor, svakodnevno mučili i zlostavljali. Tereti ih se da su to radili osobno u razdoblju od 2. marta do 23. aprila 1992. godine, ali i da su znali da drugi neimenovani stražari rade iste stvari, no ništa nisu napravili da to spriječe i kazne svoje podređene.

Optužnica navodi da su ratne zarobljenike tukli nogama, rukama, gumenim palicama, kabelima i raznim drugim predmetima te su ih mučili tako da su im na golo tijelo stav-

ljali elektrošoker pod naponom, gole žice pod naponom struje vezivali su za prste, testise, uši zarobljenika. Potom bi ih postrojili u red, natjerali da goli i bosi stoje na mokrom podu, a onda bi prvog i zadnjeg zarobljenika u redu spojili na ogoljele žice pod naponom pa bi struja prolazila kroz sve njih u redu. Takođe su ih tjerali da do iznemoglosti trče po dvorištu s 50 kilograma teškim vrećama punim pijeska, a kad bi netko od zarobljenih pao, tukli bi ga. Maglova i Paića se tereti i da su, zajedno s drugim čuvarima, prijeteci pištoljem tjerali dva zarobljenika na međusobni homoseksu-

alni odnos. Jedan od njih je od Maglova tražio da mu da pištolj da se ubije, a on mu ga je i dao. Zarobljenik je, uvjeren da je pištolj pun, prislonio cijev na svoju sljepoočnicu i potegao okidač, no nije bilo opaljenja jer je oružje bilo prazno.

Optuženima se sudi u prisustvu, ali se brane sa slobode

Uz gore navedenu trojku, optužen je bio i nekadašnji zapovjednik zatvora Kuline Damir Boršić, no on je u međuvremenu umro, pa je postupak protiv njega obustavljen.

ОСИЈЕК („ГАРАЖА” И „СЕЛОТЕЈП”) - СЛУЧАЈ „КРУНОСЛАВ ФЕХИР”

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

26. јун 2025.

Саво Штрбац:

Крунослав Фехир у вртлогу хрватско-српских односа

Хрвата Крунослава Фехира пре десетак дана, приликом уласка у Србију, на граничном прелазу Богојево ухапсила је српска полиција под сумњом да је починио кривично дело ратни злочин. Записник о његовом саслушању пред полицијом, и пре него што је стигао у тужилаштво, на волшебан начин појавио се у једном српском медију и истог дана постао вест дана у целом региону.

Фехир је бивши припадник „Бранитељске осјечке бојне” и био је кључни сведок на суђењу Бранимиру Главашу и дружини за ратне злочине почињене током рата деведесетих година прошлог века у Осиеку пред хрватским правосуђем. Јавно је признао да је као малолетник учествовао у мучењима и убиствима српских цивила по наређењу

Бранимира Главаша, укључујући и убиство Чедомира Вучковића. Тврдио је да су сви злочини били организовани и наређени од стране Главаша, кога је назвао „алфом и омегом” тих догађаја. Након давања исказа о тим злочинима постао је заштићени сведок, а његова сведочења била су кључна у судским процесима против Главаша и његових сарадника. Иако је био малолетан у то време, изразио је кајање и жељу да се извини породицама жртава.

Нама у „Веритасу”, који смо пратили суђење Главашу и његовој групи пред хрватским судовима, ова Фехирова прича није била непозната. Наиме, ову причу, од речи до речи, до сада је више пута испричао и пред хрватским судом и медијима. На основу његове приче Жупанијски суд у Загребу је још

2009. осудио Главаша на десет година затвора, а чланове његове дружине на нешто ниже казне. Пресуду је преиначио Врховни суд РХ у одлуци о казни, тако да је Главашу смањио казну на осам година. Уставни суд РХ одлуком из 2015. укинуо је пресуду ВС, онда је ВС укинуо пресуду ЖС, па је ЖС у Загребу спровео ново суђење и у октобру 2023. поново осудио Главаша и чланове његове дружине: Главаш је добио седам година за налогодавну улогу у отмици, мучењу и убијању седам цивила, командирка вода Гордана Гетош Магдић четири, а непосредни починиоци злочина Дино Контић и Здравко Драгић по три године затвора. Ова последња пресуда још није правоснажна пошто је по жалби странака предмет на другостепеном суду.

Уз све то треба рећи да Фехир није био ни оптужен пред хрватским судом (вештаци су утврдили да је непосредни узрок смрти Чедомира Вучковића тровање сумпорном киселином, а не пуцњи које је у њега испалио Фехир) већ је добио статус заштићеног сведока, што му је била „награда“ хрватског правосуђа за „кооперативност“.

Кад сам дознао да је Фехир ухапшен, прва непознаница ми је била зашто је уопште, с обзиром на његову „ратну прошлост“, покушао да уђе у Србију. И јавно сам коментарисао да су изгледна два разлога: или је „бежао од већег зла“ које му је претило у Хрватској (Главаш му није ни заборавио ни опростио сведочење на основу којег је и по други пут осуђен, а по првој пресуди је одлежао у затвору више од пет година и изгубио многе позиције у друштву), или је рачунао да су му Срби захвални, као што је било и хрватско правосуђе, што је стварно открио монструозна убиства над Србима у случајевима названим „Гаража“ и „Селотејп“ и да неће имати никаквих проблема, тим пре ако је (а по „Веритасовим“ сазнањима, јесте) и раније несметано улазио у Србију.

Тек трећег дана по хапшењу огласило се и српско тужилаштво за ратне злочине саопштењем у којем се наводи: „16. јуна 2025. Јавно тужилаштво за ратне злочине је донело наредбу о спровођењу истраге против Крунослава Фехира због кривичног дела организовање и подстицање на извршење ге-

ноцида и ратних злочина из члана 145. став 2. КЗ СРЈ. Према осумњиченом је одређен притвор решењем Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине.“ (У овом случају примењено је правило о примени блажег закона за починиоца).

Из овог саопштења добио сам одговор и на другу непознаницу: како ће му српско тужилаштво квалификовати то што је признао да је учинио?

Ако би се квалификација ценила само по називу кривичног дела, могло би се закључити да је ово дело теже и од свих других кривичних дела из главе „против човечности и међународног хуманитарног права“. Али није тако. За основни облик овог дела из става 1 („Ко организује групу ради вршења кривичних дела из чланова 141 до 144 овог закона, казниће се затвором најмање пет година“) прописана је иста казна као и за остала дела ратних злочина, али за привилеговани облик, за који се терети Фехир из става 2 („Ко постане припадник групе из става 1. овог члана, казниће се затвором најмање једну годину), прописана је много блажа казна. Наиме, уз постојање особито олакшавајућих околности код извршења дела у оба случаја казна се може ублажити испод законског минимума, у првом случају до годину дана, а у другом случају до три месеца затвора (чл. 42. и 43. КЗ СРЈ). Условна осуда не може се изрећи за кривична дела за која се ни ублажавањем казне не може изрећи казна мања од једне године затвора (чл. 53. ст. 3 КЗ СРЈ).

Ако би суд утврдио да је Фехир дело починио под особито олакшавајућим околностима (у његовом случају то би могла да буде и његова животна доб у комбинацији с признањем, откривањем и кајањем, због чега у Хрватској није ни оптужен), могла би му се, преко ублажавања казне, изрећи и условна осуда, што би, узимајући све у обзир (можда) и била најпримеренија санкција. Оваквом евентуалном кривичном санкцијом и српско правосуђе би валоризовало Фехиrowо активно учешће у откривању монструозних ликвидација Срба у Осигеку у рату деведесетих у режији дугогодишњег „господара живота и смрти“ у том граду и шире Бранимира Главаша.

Поред Главаша, ни многи други Хрвати ни су били „срећни” што је Фехир открио та монструозна убиства, јер им је то „кварило” слику о одбрани од мрског непријатеља и њихове невиности и безгрешности. Изгледа да је многим Хрватима драго што је Фехир доспео у српски затвор. Чини се да ни држави није стало до Фехира: нема никаквих реакција ни протеста од стране хрватске владе као у неким ранијим случајевима хапшења припадника њихове војске у Србији; а хрватска амбасада у Београду огласила се да нема никаквих сазнања о његовом хапшењу. Највеће јавно одушевљење Фехировим хапшењем исказао је управо Главаш преко друштвених мрежа: „Желим му дуг боравак у српском затвору, јер тамо и припада. Чак штавише, послао сам мејл српском тужилаштву за ратне злочине да им се стављам на располагање, уз јемства неометаног повратка у Хрватску, и доставио сам им бројну документацију о кривњи Крунослава Фехира.”

Долазимо и до треће непознанице: Може ли Србија да суди Главашу и другим члановима његове јединице за иста (не)дела за која им је суђено пред хрватским судом?

У Србији су у вези с тим мишљења тренутно подељена. Претресно веће Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду и у првој и у поновљеној неправоснажној пресуди у предмету „Ракитје” применило је правило *ne bis in idem* (одбило је део оптужбе против оптуженог хрватског војника Бранка Тунића за убиство ратног заробљеника припадника ЈНА Марка Утржана, који је пресудом хрватског суда правоснажно ослобођен за то дело). Напротив, заступници оптужбе и пуномоћник оштећених, београдски ад-

вокат Душан Братић, сматрају да то правило не важи у том конкретном случају и позивају се на „Општи коментар” одредбе члана 14. став 7. Међународног пакта о грађанским и политичким правима („Нико не може бити гоњен или кажњен због кривичног дела у вези с којим је већ био ослобођен кривице или осуђен правноснажним пресудом према закону и кривичном поступку сваке земље”) Комитета за људска права УН од 23. августа 2007: „Штавише, не гарантује *ne bis in idem* у погледу националних јурисдикција две или више држава. Ово схватање, међутим, не би требало да подрива напоре држава да спрече поновно суђење за исто кривично дело путем међународних конвенција.” А пошто Хрватска није ратификовала ни Европску конвенцију о међународном важењу кривичних пресуда из 1970, нема никакве запреке да се Тунићу, а то, по аналогiji, значи и Главашу, суди и пред српским судовима за иста кривична дела за која им је суђено и пред хрватским судовима (казна коју су добили пред хрватским судом урачунала би им се у изречену казну пред српским судом).

О овом правилу ускоро ће морати да се изјасни и Апелациони суд у Београду у предмету „Ракитје”. Ако се прихвати ово друго мишљење, ево шансе да се и пред српским судом суди правим организаторима за „организовање и подстицање вршења геноцида и других ратних злочина” у Осијеку и шире током рата деведесетих, а то је, и према хрватској пресуди, Бранимир Главаш, а не Крунослав Фехир.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

FONET | News Agency **N1** 10. децембар 2025.

Крунослав Фехир у Београду осуђен на шест месеци затвора због ратних злочина у Осијеку – биће пуштен на слободу

Виши суд у Београду осудио је данас Крунослава Фехира на шест месеци затвора

због умешаности у ратне злочине над српским цивилима у Осијеку 1991. у “слу-

чају гаража”, а у казну је урачунато време provedено у притвору и он ће данас бити пуштен на слободу.

Фехир је проглашен кривим због припадности Бранимировој осјечкој бојни (БОБ), али су у обзир узете олакшавајуће околности — између осталих — да је у време почињеног крвичног дела имао 16 година и да је у Хрватској био крунски сведок у “случају гаража”, у којем је за злочине над српским цивилима неправоснажно осуђен Бранимир Главаш.

Уважавајући и Фехрово здравствено стање, Суд је донео одлуку да ублажи казну испод законског минимума, осудивши га на шест месеци затвора.

Тужлаштво је за Фехира предложило казну у оквиру минималне, а према члану 145 Кривичног законика из периода за који му се суди, за то дело прописана је казна од најмање годину дана.

Фехиру се у казну урачунава време приведено у притвору од хапшења 15. јуна.

У образложењу пресуде, суд је навео да се Фехир — упркос томе што је негирао кривицу — не може аболирати за кривично дело с обзиром да је знао какве злочине чини БОБ јер је у тој јединици остао до 31. јула 1992. године.

Суд, додаје се у пресуди, “није могао поклонити веру” Фехировом исказу да се није могао супротставити припадности БОБ, нити напустити Осијек у време почињених злочина.

Фехир је својим исказима о тим злочинима постао заштићени сведок, а његова сведочења била су кључна у судским процесима против Главаша и његових сарадника.

У првостепеној пресуди загребачки Жупанијски суд је 2023. године Главаша осудио на седам година, али правоснажна пресуда још није донета.

Фехиров адвокат Бојан Станојловић рекао је новинарима по изрицању пресуде да га је суд прогласио кривим за припадништво Главашевој групи, позивајући се на доказе и на његове исказе у истрази, али му није уважио околност коју је одбрана истицала током суђења да није имао умишљаја и свест шта се догађа.

Суд га је, каже Станојловић, осудио на најблажу казну, у смислу да је умањена испод законског минимума, а суд је уважио и да је против њега у Хрватској вођен и правоснажно обустављен поступак.

“Мало ме зачудила оцена суда да Крунослав није могао да напусти Осијек у то време, а реално се знало да га није могло напустити са 16 година”, рекао је Станојловић.

Мајка Крунослава Фехира, Анкица Фехир новинарима је кроз сузе рекла да њен син није крив и да се то знало од почетка.

“Срећна сам, сад могу мирно од среће и да заспим, не би ми било жао”, рекла је Анкица Фехир.

Станојловић је рекао ФоНету да са Фехировом мајком чека испред Централног затвора да се оконча процедура и да Крунослав током поподнева буде пуштен на слободу.

NOVOSTI
НОВОСТИ

За пуштање Фехира заслужни су активисти, а не “синергија институција”

11/12/2025. Пише Вјеран Грковић

За разлику од онога што тврди министар Грлић Радман, истина је да кључне заслуге за Фехирово пуштање на слободу, а вјеројатно и за то што је осуђен на “само” шест мјесеци затвора, ваља приписати активистима

за људска права — нарочито онима из Србије, али и онима из Хрватске

Особна је драма завршена; почиње својатање заслуга. Само који сат након што је Крунослав Фехир у сриједу пуштен из

београдског затвора с шестомјесечном затворском казном и пресудом за ратни злочин, министар вањских и еуропских послова Горан Грлић Радман пуштање Фехира назвао је плодом “синергијског дјеловања хрватских институција”.

“Прије свега”, рекао је Радман, то је резултат “правосудних тијела која су од почетка пружала правну помоћ господину Фехиру, али наравно и кроз дипломатску и конзуларну службу, поглавито хрватско велепосланство у Београду, које је од самог тренутка ухићења било ангажирано и пружило сву потребну конзуларну и правну помоћ”.

Додајући како је Хрватска “од самог почетка обавијестила србијанска правосудна тијела да је Фехиру већ пресуђено”, Грлић Радман је рекао: “Па смо сматрали непотребним да се за исто дјело врше пресуде у Србији иако ми поштујемо неовисност правосудних тијела у другим државама, али смо свој став, да Хрвати могу рачунати на правну и конзуларну и сваку другу сигурност хрватских грађана, изразили кроз конзуларно и дипломатско дјеловање”.

Промотримо пажљивије резултат тог “синергијског дјеловања хрватских институција”: премда је Хрватска “сматрала непотребним да се за исто дјело врше пресуде у Србији”, и премда је “од самог почетка обавијестила србијанска правосудна тијела да је Фехиру већ пресуђено”, он је у Србији — истина, неправомоћно — осуђен за ратни злочин, успркос томе што га је у Хрватској особно разоткрио.

Исто тако, премда је министар правосуђа, управе и дигиталне трансформације Дамир Хабијан 4. рујна Фехириној мајци Анкици особно обећао да ће министарство платити трошкове обране њезина сина, и премда је о томе истог дана објављено и службено приопћење Хабијанова министарства, трошкови Фехирине обране, по свему судећи, ни до данас нису плаћени: поуздано се зна само то да ни готово три мјесеца након Хабијанова обећања, крајем студенога, када су о томе писали хрватски медији, трошкови рада Фехири-

ва београдског бранитеља нису још били намирени.

За разлику од онога што сада тврди министар Грлић Радман, истина је да кључне заслуге за Фехирино пуштање на слободу, а вјеројатно и за то што је осуђен на “само” шест мјесеци затвора, ваља приписати активистима за људска права — нарочито онима из Србије, али и онима из Хрватске. Њихову незаобилазну улогу ваља истакнути тим више, јер је посве сигурно да ће је мало тко споменути. Прије свих ваља споменути Наташу Кандић, утемељитељицу Фонда за хуманитарно право из Београда и једну од најугледнијих активисткиња за људска права на подручју бивше Југославије, јер без њезина ангажмана Фехир не би добио правног заступника довољно способног, спретног и одважног да се пред судом у Београду подухвати обране хрватскога ратног ветерана оптуженог за ратне злочине над Србима.

Пронаћи таквог одвјетника у Београду није било нимало једноставно: након што је Фехир ухапшен у ноћи с 14. на 15. липња, одвјетник по службеној дужности одређен му је тек 16. липња, али показао се незаинтересираним да истински брани клијента: није долазио на већ договорене састанке с његовом мајком Анкицом, а и отворено се жалио да је “стар” и да “нема времена” бавити се предметом.

Тада је Наташа Кандић, свјесна да је правосудни прогон Фехира “фингирано суђење у политичке сврхе” — како га је назвала у интервјуу загребачком Националу — одлучила пронаћи квалитетног и ангажираног одвјетника. Звала је више уреда у Београду, али није успјела пронаћи одвјетника који би бар елементарно познавао ситуацију у Осијеку 1991. године те био спреман подухватити се правно и политички толико осјетљивог предмета.

Готово већ резигнирана, назвала је Саву Штрпца, водитеља Документационо—информационог центра Веритас из Београда, пријератног суца у Задру и суца у самопроглашеној Крајини који је последице Олује одселио у Београд и основао Вер-

тас. Штрбац је Наташи Кандић препоручио Бојана Станојловића, 51–годишњег београдског одвјетника с 25 годишњим искуством у тешким предметима казног права, што ће се показати као препорука у доброј вјери, баш као што се поштеним показао и чланак који је Штрбац о Фехирову хапшењу у липњу објавио у београдском дневнику Политика.

Одабир Станојловића за Фехирова бранитеља показао се као пун погодак: стручан и предан послу, али и људски честит, Станојловић је задобио потпуно повјерење свог брањеника и Фехирове мајке Анкице, с којом је сатима чекао пред притвором и помагао јој у посве неодвјетничким организацијским пословима око њезиних тегобних и мучних, али честих одлазака у Београд да бар накратко види сина.

У судници, Станојловић се показао спретним и одлучним одвјетником: да из Загреба, уз помоћ загребачког колеге Имона Цхоудхуруја, није успио доћи до конкретних и вјеродостојних судских рјешења која доказују како је против Фехира суд уистину правомерно прекинуо истрагу за убојство Чедомира Вучковића, пред судом у Београду био би посве неупотребљив административни документ којим је Хабијаново министарство “од самог почетка обавијестило србијанска правосудна тијела да је Фехиру већ пресуђено”, како се о томе у сриједу изјаснио министар Грлић Радман.

Штовише, да те документе у посљедњи час — дословно сат времена уочи првог рочишта — у Београд нису донијели хрватски активисти за људска права, Грлић Радман готово сигурно не би те заслуге мјесец дана касније могао приписивати “синергијском дјеловању хрватских институција”.

Ваља, истина, признати да хрватске институције јесу донекле помогле Фехиру — али тек након медијских прозивки. У томе је, врло вјеројатно, и позадина захвале којом се Фехир, у првој изјави новинарима након што је пуштен на слободу, обратио премијеру Пленковићу и његовим министрима: он, наиме, још увијек увелике

овиси о држави, укључујући и обећање да ће платити одвјетничке трошкове.

Јер, у случају Крунослава Фехира, институције су се показале знаковито дистанциранима: није ту било ни зрнца од оне домољубне еуфорије какву су држава и удруге ветерана показале, примјерице, када је од некоректног казног прогона Србије требало бранити вуковарског бранитеља Тихомира Пурду, па чак ни зрнце ангажмана какав су ветерани и држава показали када је у Београду вођен, показат ће се, коректан судски процес против хрватског војника Вељка Марића, који је осуђен, а потом — уз ангажман државе — пребачен у Хрватску на издржавање казне. Од свега тога у Фехирову случају ништа, успркос томе — или баш због тога? — што је особно разоткрио злочине за које ће касније бити осуђен, правомерно па неправомоћно, Бранимир Главаш.

Нитко, примјерице, из хрватског велелепства у Београду није дошао пратити ниједно од четири јавна рочишта, премда је Фехирова обитељ такву равнодушност с правом сматрала увредљивом. Но нека зато остане бар записано да су на сва рочишта долазили активисти за људска права, Београђани и Загрепчани заједно, вођени искључиво поривом да помогну неправедно оптуженом човјеку и његовој обитељи, достојанствено равнодушни према сваком морално двојбеном државном разлогу, стизао он из Београда, стизао из Загреба: Београђанке Наташа Кандић и Маријана Честић—Јеловац, активисткиње Фонда за хуманитарно право те Сташа Зајовић, утемељитељица Жена у црном (ЖУЦ) и активисти ЖУЦ—а Меланија Алексић и Милош Урошевић; из Загреба пак водитељица Центра за суочавање с прошлошћу Документа Весна Тершелич и предсједник Антифашистичке лиге Зоран Пусић.

Ти људи, а не “синергијско дјеловање хрватских институција”, заслужни су за то што ће Крунослав Фехир Божић прославити с мајком Анкицом у Осијеку, а не га проборавити сам у казненом чудовишту Централног затвора у Београду.

Процесуирање ратних злочина у 2025. години над Хрватима у Хрватској – појединачни случајеви

БАЉЦИ - СЛУЧАЈ „БРАНИСЛАВ ЈАНКОВИЋ И ДР.“

Optužnica protiv Branislava Jankovića i dr. zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva

14. januar 2025.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu optužnicom broj: KO-DO-29/2024. od 21.08.2024. godine tereti okr. Branislava Jankovića (1968) i Marka Džaletu (1966) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Tereti ih se da su tačno neutvrđenog dana početkom aprila 1992. godine, u selima opštine Ružić, kao pripadnici paravojne jedinice vojske RSK, zajedno s još dvojicom za sada nepoznatih pripradnika iste jedinice, u uniformama i naoružani automatskim puškama protivno ženevskim konvencijama, u selu Otavice maltretirali civile hrvatske nacionalnosti Josipa Hajdera i Luku Reljanovića, Nikolu, Ivana i Josu Cigića, a u selu Gradac palili kuće građana hr-

vatske nacionalnosti, među kojima i kuću Branimira Jovića.

Županijski sud u Splitu u optužnom vijeću, odlučujući o potvrđivanju optužnice, nakon održane sjednice optužnog vijeća, 13. januara 2025. godine rješenjem broj: Kov-Rz-3/2024. odlučio je da Županijskom državnom odvjetništvu u Splitu vrati optužnicu radi nedostatka u prethodnom postupku, ostavivši mu rok od 12 mjeseci od primitka tog rješenja za podizanje nove izmjenjene optužnice.

Naime vijeće je mišljenja da nisu ostvareni uslovi da se okrivljenom Marku Džaleti sudi u odsustvu s obzirom da je isti dostupan na adresi prebivališta u Republici Srbiji i da uredno prima pozive i sudska pismena i da ima volju iznijeti svoju

odbranu pred sudom u Beogradu, zbog čega je potrebno ponovno zatražiti od nadležnih pravosudnih tijela Republike Srbije njegovo ispitivanje, te nakon što isti bude ispitivan dostaviti optužnicu tom sudu.

ПЕТРИЊА - СЛУЧАЈ „ПРЕДРАГ ЈАПРАНИН И ДР.“

ŽS u Zagrebu: sjednica optužnog vijeća u predmetu protiv opt. Predraga Japranina dr. zbog ratnog zločina nad civilnim stanovništvom

3. februar 2025.

Pred Županijskim sudom u Zagrebu za danas je zakazana sjednica optužnog vijeća u krivičnom predmetu protiv opt. Predraga Japranina (1972) zbog ratnog zločina nad civilnim stanovništvom

Županijsko državno tužilaštvo u Sisku optužnicom od 21.04.2009 tereti ga zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Tereti se da je 5.11.1991, zajedno sa još jednim nepoznatim pripadnikom srpskih vojnih formacija, iz kuće Kristine Šiftar u Petrinji odveo

njenog sina Marijana Šiftara i Milana Krnjajića da bih potom u šumi Kolonija iz neposredne blizine ubili vatrenim oružjem. Treća žrtva je bio Branko Kovačević, kojeg su predhodno kupili sa njive.

Temeljem izmjena zakona o primjeni Statuta MKCJ, predmet je na postupanje dostavljen Županijskom sudu u Zagrebu kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

Protiv optuženog postupak se vodi u odsustvu pošto je nedostupan hrvatskim organima gonjena.

КНИН - ЗАТВОР „СТАРА БОЛНИЦА“

Protiv optuženog Cupać Željka odbijena optužba za ratni zločin

4. februar 2025.

Županijski sud u Splitu je 4. februara 2025. godine presudom broj: K-rz-5/24. presudio da se presuda Županijskog suda u Zadru pod poslovnim brojem: K-17/09. od 30. juna 1995. godine, koja je postala pravosnažna 28. jula 1995. godine, kojom je optuženi osuđen zbog

krivičnog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika na kaznu zatvora od deset (10) godina, u cjelosti stavlja izvan snage, te se protiv njega odbija optužba zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

ПАЊАНИ - СЛУЧАЈ „ИЛИЈА ЧИЗМИЋ И ДР.“

Jutarnji list 17. februar 2025.

ZLOČIN U PANJANIMA Dvojica specijalaca tzv. SAO Krajine optuženi za ubojstvo ruskih novinara, detaljno opisano što se dogodilo

Ubijeni su 1. rujna 1991. u selu Panjani kod Hrvatske Kostajnice, kada su srpske snage pucale po njihovu vozilu s oznakama PRESS

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu je, nakon provedene istrage, podiglo optužnicu pred zagrebačkim Županijskim sudom protiv nekadašnjih specijalaca tzv. SAO Kra-

jine Ilije Čizmića i Zdravka Matijaševića optuženih da su 1991. kod Hrvatske Kostajnice ubili dvojicu ruskih novinara.

Riječ je Gennadiju Demjanoviću Kurinnoju i Viktoru Vladimiroviću Noginu koji su ubijeni 1. rujna 1991. u selu Panjani kod Hrvatske Kostajnice, kada su srpske snage pucale po njihovu vozilu s oznakama PRESS i potom ranjene ruske novinare usmrtili hicima iz pištolja.

Ne otkrivajući identitete tužiteljstvo je izvijestilo da je Čizmić bio pomoćnik zapovjednika specijalne jedinice MUP-a tzv. SAO Krajine iz Komogovine i ujedno komandir odjeljenja u istoj jedinici, a Matijašević pripadnik navedene jedinice.

Okrivljenike tužiteljstvo tereti da su zajedno s još oko petnaestero pripadnika odjeljenja koje je vodio Čizmić, s položaja iznad društvenog doma u Panjanima, smještenog nasuprot raskrižja prema Majuru, otvorili vatru iz pješačkog naoružanja na automobil s diplomatskim registarskim pločicama tadašnjeg SSSR-a i vidljivo istaknutim oznakama "TV" i "PRESS".

U automobilu su, ističe državno odvjetništvo, bila dvojica stranih novinara koji su tog dana bili na profesionalnom zadatku na području ratnih sukoba. Automobil se uslijed rafalne paljbe zaustavio pedesetak metara od raskri-

žja, a pripadnici jedinice su potom, prilazeći automobilu, utvrdili da su osobe u automobilu još uvijek žive.

Matijašević je novinare pretražio i od njih uzeo putovnice i novinarske iskaznice te, iako mu se jedan od ranjenih novinara obratio riječima da ne puca, hicima iz pištolja usmratio obojicu ranjenih novinara.

Čizmića tužiteljstvo tereti da je, imajući ovlasti zapovijedanja i nadzora nad prisutnim pripadnicima jedinice, iako svjestan da su u automobilu dvije ranjene civilne osobe, kojima je trebalo pružiti medicinsku pomoć i spriječiti bilo kakav daljnji napad na njihov fizički integritet, nije poduzeo ništa da spriječiti drugookrivljenika u usmrćivanju stranih novinara.

Upravo suprotno, nakon ubojstva je "naredio i dozvolio pripadnicima jedinice poduzimanje više radnji u cilju prikrivanja i zataškavanja okolnosti ovog kaznenog djela (uzimanje novinarske opreme, uništenje i odvoženjem automobila zajedno s posmrtnim ostacima usmrćenih osoba)", priopćilo je tužiteljstvo.

Dodaju da su okrivljenici postupili protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata i protokola o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba. Čizmić i Matijašević nisu dostupni hrvatskim vlastima.

НАДИН - СЛУЧАЈ „ЗОРАН ЗОРИЋ”

ŽS u Splitu: glavni pretres u predmetu protiv opt. Zorana Zorića zbog kriv. djela ratnog zločina

17. februar 2025.

Pred Županijskim sudom u Splitu za danas je zakazano ročište za glavni pretres u predmetu protiv optuženog Zorana Z(Ž)orića (1968) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno tužilaštvo istragom otvorenom 21.03.1993. osumnjičilo je Zorana Zorića (Žorića) i još 13 osoba zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civila. Teretilo ih se da su u novembru i decembru 1991. godine u

Nadinu kod Benkovca, kao pripadnici milicije RSK, u podrumu kuće Šopić Mile u zaseoku Odžaković ubili devet osoba, svi starije dobi.

ŽDO u Zadru, nakon provedene istrage, podiglo je 09.02.2004 optužnicu protiv Zorana Zorića i Nedjeljka Tintora (1958), dok je Županijski sud u Zadru pravosnažnim rješenjem broj: Kv-330/04 od 20.12.23004, nakon što je državni odvjetnik krivično djelo ratnog zločina prekvalifikovao u oružanu pobunu, primjenom

Zakona o oprost, obustavio istragu protiv ostalih osumnjičenika.

Na osnovu izmjena Zakona o primjeni Statuta MKSJ, predmet protiv gore pomenutih je na postupanje dostavljen ŽS u Splitu kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

U međuvremenu je umro i optuženi Nedjeljko Tintor te je i protiv njega postupak obustavljen.

Pošto je optuženi Zorić nedostupan hrvatskim organima gonjenja, sudi mu se u odsustvu.

ШИБЕНСКО ПОДРУЧЈЕ - СЛУЧАЈ „БОРИСЛАВ ЂУКИЋ”

ŽS u Splitu: ročište za glavni pretres u predmetu protiv optuženog Borislava Đukića zbog ratnog zločina

19. februar 2025.

Pred Žpanijskim sudom u Splitu za danas je zakazano ročište za glavni pretres u predmetu protiv optuženog penzionisanog generala bivše JNA Borislava Đukića (1948), zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno tužilaštvo u Splitu optužnicom od 14. oktobra 2016. uz Borislava Đukića, zbog krivičnog djela ratnog zločina nad civilnim stanovništvom optužilo je i četiri pukovnika i jednog potpukovnika bivše JNA (Grubić Jovana, Radić Milorada, Harambašić Dragana, Andrić Petra i Davidović Vladimira) i dva funkcionera SUP-a Knin (Prijić Iliju i Vujko Slobodana), koji su nedostupni hrvatskim organima gonjenja,

Tužilaštvo ih tereti da su kao zapovjednici JNA, TO i SAO Krajine izdavali naredbe da se artiljerijom i pješadijom napadaju civilna naselja na šibenskom području. Tužilaštvo tvrdi da su "optuženi znali da njihovi podređeni sistemski ubijaju, tuku, zlostavljaju i muče preostalo stanovništvo hrvatske nacionalnosti na okupiranom području i da siluju žene, pale i miniraju stambene i privredne objekte, kao i katoličke vjerske objekte".

Optužnica pokriva period od avgusta 1991. do istog meseca 1995. godine.

Optuženi se terete da kao zapovjednici nisu preduzeli potrebne radnje kako bi spriječi-

li takvo ponašanje svojih podređenih, već su takve radnje dopuštali, pa su njihovi vojnici, ohrabreni takvim ponašanjem i držanjem svojih zapovjednika, nastavili nesmetano s takvom praksom.

Ubili su 118 civila, pet žena silovali, a sedam žena pokušali da siluju, tvrdi tužilaštvo u optužnici, u kojoj stoji i da je proterano mnogobrojno stanovništvo i uništen veliki broj objekata.

Tužilaštvo je navelo da je optužnica podignuta nakon višegodišnjeg rada policije i hrvatskog državnog tužilaštva, a ispitano je 450 svjedoka i prikupljeno 3.000 dokaza.

Pošto se na ročišniku ŽS u Splitu navodi da je glavni pretres zakazan samo protiv B. Đukića, pretpostavljamo da je postupak u odnosu na njega razdvojen od ostalih optuženika.

Penzionisanog generala bivše JNA Borislava Đukića, državljanina Srbije, Crna Gora je 2016. godine izručila Hrvatskoj, po optužbi za rušenje brane Peruća i od tada se nalazi u istražnom zatvoru u Splitu. U predmetu "Peruća", ŽS u Splitu je već tri puta donosio osuđujuće presude. VS RH ukidao je prve dvije i predmet vraćao prvostepenom sudu, koji mu je u martu 2024. godine izrekao i treću nepravosnažnu osuđujuću presudu u trajanju od 10 godina zatvora.

ДРНИШ - СЛУЧАЈ „ДУШКО ВУЈНОВИЋ“

ŽS u Splitu: glavni pretres u ponovljenom postupku protiv opt. Duška Vujnovića zbog ratnog zločina

19. februar 2025.

Pred Županijskim sudom u Splitu za danas je zakazano ročište za glavni pretres u ponovljenom krivičnom postupku protiv opt. Duška Vujnovića (1965) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civila.

Županijsko državno tužilaštvo u Šibeniku optužnicom od 30.12.1996. optužilo je Matić Jovu (1954), Vujnović Duška (1965) i Potkonjak Stevu (1965). da su, kao pripadnici paravojne jedinice, fizički maltretirali Ivana Radasa s područja Drniša, koji je od zadobijenih povreda umro u kninskoj bolnici 13.11.1993. godine.

Pravosnažnom presudom Županijskog suda u Šibeniku broj K-30/97. od 1. decembra 1997 sva trojica optuženih u odsustvu su osuđeni na po deset godina zatvora svaki.

Biro Interpola Zagreb je za svom trojicom raspisao međunarodne potjernice još 2001. godine.

Na osnovu interpolove potjernice Stevo Potkonjak je uhapšen 28. avgusta 2003. godine

u Lensingu u Mičigenu (SAD), ali je pušten iz ekstradicionog pritvora 25. februara 2004. godine bez izručenja u Hrvatsku.

Na osnovu interpolove potjernice i Duško Vujnović je uhapšen 20.08.2020 na aerodromu u Frankfurtu. U Hrvatsku je izručen 28.11. iste godine. Po izručenju, optuženi Vujnović je zatražio i dobio obnovu postupka.

Zbog izmjena propisa o nadležnosti za postupke u predmetima ratnih zločina, predmet je ustupljen Županijskom sudu u Splitu. Presudom ovog suda od 02.12.2021. Vujnović je u nedostatku dokaza nepravosnažno oslobođen optužbe. Istog dana ukinut mu je i istražni zatvor i pušten je na slobodu, nakon čega se vratio porodici u SAD.

Visoki kazneni sud je u martu 2023. ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak.

ДРАГИШИЋ - СЛУЧАЈ „НЕБОЈША ПОПОВИЋ“

ŽS u Splitu: glavni pretres u predmetu protiv Nebojše Popovića zbog ratnog zločina

6. mart 2025.

Županijski sud u Splitu presudom broj: K-Rz-1/2019. od 6. marta 2025. godine Nebojšu Popovića (1961) proglasio je krivim što je dana 24. februara 1993. godine u Đevrskama tokom oružane agresije tzv. „JNA“ i paravojnih snaga iz SRJ, te naoružanih srpskih paravojnih jedinica protuustavne tvorevine tzv. Republike Srpske Krajine na Republiku Hrvatsku na tada okupiranom području Republike Hrvatske, protivno odredbama Ženevske konvencije, kao

komandir voda tzv. „Vojne policije pri II pješadijskoj brigadi“ smještenog u Đevrskama, nakon šta je najprije sa nekoliko pripadnika svojeg voda kamionom iz Čiste Male u Đevrske dovezao šestoricu zarobljenih pripadnika XV Domobranske pukovnije Hrvatske vojske, vidjevši da njemu podčinjeni pripadnici jedinice zlostavljaju zarobljenike na način da ih tuku šakama, nogama i kundacima pušaka po cijelom tijelu, a nakon toga ih odveli u po-

drumske prostorije ambulante gdje su ih postavili udarati, nogama, rukama i kundacima pušaka, od posljedica kojeg mučenja je preminuo zarobljeni hrvatski vojnik Jakov Crvelin, propustio poduzeti dužne radnje i mjere kako bi kao nadređeni spriječio takvo postupanje potčinjenih, te kako bi sebi potčinjene osobe

zbog takvog postupanja kaznio, čime je počinio krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 6 godina.

Optuženom Nebojši Popoviću postupak je vođen u odsustvu.

КАРАНАЦ, БЕЛИ МОНАСТИР - СЛУЧАЈ „БОШКО ЈОКОВИЋ”

ŽS u Osijeku: glavni pretres u predmetu protiv opt. Boška Jokovića zbog krivičnog djela ratnog zločina

11. mart 2025.

Pred Županijskim sudom u Osijeku za danas je zakazano ročište u predmetu protiv opt. Boška Jokovića zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku na svojoj internetskoj stranici objavilo saopštenje da je 17. juna 2024., nakon provedene istrage, pred Županijskim sudom u Osijeku podiglo optužnicu protiv osmorice državljanina Republike Hrvatske (1935, 1967, 1969, 1960, 1957, 1959, 1959. i 1960) zbog počinjenih krivičnih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Okrivljeni se terete da su od 15. avgusta 1991. do 20. novembra 1991, u Karancu, nakon neprijateljske agresije i okupacije mjesta Karanca od tzv. JNA i srpskih paravojnih jedinica, kao pripadnici srpskih paravojnih jedinica, počinili navedeno krivično djelo, odnosno da su prvo-okrivljeni kao stvarni komandant TO Karanca, a ostali okrivljenici kao pripadnici TO Karanca, postupili protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva, tako što su zlostavljali ukupno sedamnaest civila, koji su, zbog traume i straha od daljnjih zlostavljanja, sa svojim familijama iselili iz Karanca.

U optužnici se navodi da 1, 4, 5. i 7. okrivljeni nisu dostupni hrvatskom pravosuđu. 2. i 6. okrivljeni se nalaze u zatvorima u RH s obzi-

rom da su prethodno izručeni zbog počinjenih drugih krivičnih djela.

U odnosu na njih je zatraženo od država iz kojih su izručeni (Bosna i Hercegovina, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske) dodatno izručenje kako bi se krivični postupak u odnosu na njih mogao voditi i za ovo krivično djelo. Trećeokrivljeni je izručen RH na osnovu "evropskog uhidbenog naloga" izdanog u ovom predmetu i nalazi se u istražnom zatvoru u Osijeku.

Pošto se u optužnici ne navode ni imena ni inicijali optuženih, a nije bilo ni javno objavljenih informacija o hapšenjima optuženih, a imajući u vidu da su čak trojica već u hrvatskim zatvorima, "Veritas" se dao u potjeru da utvrdi identitet optuženih, te kada su i gdje pohapšeni.

Nakon prikupljenih podataka doznali smo imena svih optuženih. To su: 1. okr. Boško Đurković (1935), 2. okr. Savo Joković (1967), 3. okr. Boško Joković (1969), 4. okr. Boro Marušić (1960), 5. okr. Žarko Strigić (1957), 6. okr. Milenko Marić (1959), 5. okr. Dušan Urukalo (1959) i 8. okr. Branimir Indić (1960), svi iz Karanca kod Belog Manastira, od kojih najmanje trojica imaju i državljanstvo Republike Srbije.

U hrvatskim zatvorima nalaze se: Milenko Marić, izručen iz Velike Britanije po drugi put u aprilu prošle godine za isto krivično djelo

ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, za koje je prvi put bio nepravosnažno oslobođen a drugi put nepravosnažno osuđen na pet godina zatvora; Savo Joković, uhapšen 2021. u BiH, odakle je izručen u Hrvatsku, gdje izdržava kaznu zatvora zbog krivičnog djela ubistva, i njegov rođeni brat Boško Joković, koji je 20.06.2023. izručen iz Njemačke, gdje je i uhapšen na osnovu "evropskog uhidbenog naloga" izdanog u ovom predmetu.

Raspoložemo i informacijom da je prije izvjesnog vremena na osnovu "evropskog uhid-

benog naloga" izdanog u ovom predmetu u Velikoj Britaniji uhapšen i Boro Marušić, koji iz kućnog pritvora čeka skorašnje izručenje u Hrvatsku.

Veritas je nedavno došao u posjed rješenja Županijskog suda u Osijeku, broj: Kov-4/2024-5. od 03. septembra 2024. godine kojim je razdvojen krivični postupak u odnosu na okrivljenog Boška Jokovića od postupka prema ostalim okrivljenicima, i kojim je određeno da se isti ima posebno provesti pred Županijskim sudom u Osijeku.

БИЉЕ, БАРАЊА - СЛУЧАЈ „МИЛАН РАЈШИЋ И ДР.“

ŽS u Osijeku: Milan Rajšić nepravosnažno osuđen na sedam godina zatvora, dok je Radoslav Košević oslobođen optužbe zbog ratnog zločina

17. mart 2025.

Pred Županijskim sudom u Osijeku danas je objavljena presuda u krivičnom predmetu protiv opt. Milana Rajšića (1950) i Radoslava Koševića (1955) zbog ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

Prema "Veritasovim" saznanjima opt. Milan Rajšić proglašen je krivim i osuđen na sedam godina zatvora, dok je opt. Radoslav Košević oslobođen optužbe.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku optužnicom od 22. februara 2024. optužene Milana Rajšića, Radoslava Koševića i Nebojšu Radanovića (1972) tereti da su 3. septembra 1991. u Bilju (Baranja) u ulici Kralja Tomislava 63. tokom oružane pobune lokalnog srpskog stanovništva protiv ustavopravnog poretka Republike Hrvatske kao pripadnici TO mjesta Darda, zajedno sa drugim nepoznatim pripadnicima TO mjesta Darda, protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog običajnog prava o postupanju sa ratnim zarobljenicima, zarobili Nikicu Lučića, Stevu Grinfeldera zvanog "Švabo" i Branka Strmečkog,

prisilili ih da skinu odjeću sa sebe, te ih u improvizovanom špaliru udarali nogama i puškama po glavi i cijelom tijelu, nakon čega su Nikicu Lučića usmrtili pucanjem u glavu.

Milan Rajšić i Radoslav Košević su uhapšeni u junu 2023. u Dardi u Hrvatskoj, gdje su mirno živjeli i koju ni za vreme, ni posle rata nisu napuštali, od kada se nalaze u istražnom zatvoru u Osijeku.

U odnosu na opt. Nebojšu Radanovića postupak je razdvojen i sudi mu se u odsustvu i za njim je raspisana međunarodna potjernica.

Visoki kazneni sud RH Rješenjem broj: Ikž-rz-11/2025. od 2. septembra 2025. godine prihvatio je žalbe državnog odvjetnika u donosu na oslobađajući dio presude i žalbu optuženog Milana Rajšića u odnosu na osuđujući dio presude te ukinuo prvostepenu presudu u cjelosti i predmet uputio prvostepenom sudu na ponovno suđenje i odluku.

Istim rješenjem sud je protiv optuženog Milana Rajšića produžio istražni zatvor.

ФРКАШИЋ, КОРЕНИЦА - СЛУЧАЈ „? X 10”

NOVOSTI
НОВОСТИ

19/03/2025. Пише А. Кожул

Прогон одговорних лица због ратног злочина

Покренута је истрага против десеторице припадника војске Републике Српске Крајине због ратног злочина против ратних заробљеника у војном затвору у мјесту Фркашић, на подручју Коренице, у раздобљу од 1994. до марта 1995. године

Жупанијско државно одвјетништво у Ријечи покренуло је истрагу против десеторице окривљеника због казненог дјела против човјечности и међународног права – ратни злочин против ратних заробљеника. Сумњичи их се да су у раздобљу од 1994. до марта 1995., на подручју Коренице, као припадници војске Републике Српске Крајине, у просторијама у којима је био организиран војни затвор у мјесту Фркашић, учестало психички и физички злостављали заробљене припаднике Хрватске војске, Хрватског вијећа обране и Армије БиХ.

Према доступним подацима, ратни заробљеници МАТО ТОМИЋ, ФРАЊО МИКИЋ, ВАХИД ФАТКИЋ, ШУХРЕТ ПАЈАЗЕТОВИЋ, РАМИЗ МУШИЋ, КАДИР БЕЋИРСПАХИЋ, ЈОСИП КЛАРИЋ, РАМО ДЕЛИЋ, НЕРМИН ПЕЧЕНКОВИЋ и РИФЕТ ДУРАКОВИЋ задобили су тешке тјелесне повреде и претрпјели психичке посљедице злостављања, због чега им је нарушено здравље.

У казненом предмету, у оквиру претходног поступка, проводили су се извиди због постојања основане сумње у почињење казненог дијела про-

тив човјечности и међународног права ратног злочина против ратних заробљеника. Темељем резултата проведених извида и доказних радњи испитивања свједока и препознавања особа, произашла је основана сумња да би окривљеници починили казнено дјело против човјечности и међународног права ратних злочина против цивилног становништва, наводи се у оптужници.

“Основана сумња да би окривљеници починили описано казнено дјело произлази из садржаја службених забиљешки о обављеним обавијесним разговорима с већим бројем грађана, као и исказа саслушаних жртава те проведене доказне радње препознавања особа путем фотографија. Из садржаја проведених обавијесних разговора слиједи да би окривљеници били припадници 15. корпуса Војне полиције тзв. Републике Српске крајине, те да би у том својству у инкриминираном раздобљу вршили службу надзора над ратним заробљеницима у војном затвору који се налазио у просторијама бивше основне школе у мјесту Фркашић”.

Свједоци су, наводи се, између више особа издвојили управо окривљенике као чуваре у затвору у Фркашићу који су злостављали и њих и друге заробљенике.

ЛОГОРИ У СРБИЈИ – СЛУЧАЈ „ВОЈИСЛАВ МЕДИЋ“

VKS RH: kazneni sud: žalbeno ročište u predmetu protiv opt. Vojislava Medića zbog ratnog zločina

17. mart 2025.

Pred Visokim kaznenim sudom u Zagrebu za danas je zakazano žalbeno ročište u krivičnom predmetu protiv opt. Vojislava Medića (1956), zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

Županijsko državno odvjetništvo (tužilaštvo) u Osijeku, optužnicom od 27. jula 2022. tereti ga da je od sredine novembra 1991. godine pa do 14. avgusta 1992, na području Republike Srbije, tokom oružanog sukoba na teritoriji Republike Hrvatske između regularnih oružanih snaga hrvatske vojske i policije s naoružanim paravojnim formacijama pobunjenih Srba i snagama JNA, na napuštenoj stočnoj farmi u blizini mjesta Stajićevo, u dijelu Kazneno-popravnog doma Sremska Mitrovica i u Nišu, osnovani logori u koje je s područja Republike Hrvatske dovedeno i zatočeno više stotina zarobljenih pripadnika oružanih jedinica Republike Hrvatske, kao jedan od ispitivača u

tim logorima postupio protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog običajnog prava o postupanju s ratnim zarobljenicima, tako da ih je prilikom ispitivanja fizički zlostavljao, izlagao ih uvredljivim i ponižavajućim postupcima, pri čemu im je zadavana fizička i psihička bol i time ih prisiljavao da daju iskaze koji su njemu odgovarali, te da je davao odobrenje prisutnim stražarima da ih tuku, što su oni i činili, a prilikom ispitivanja je govorio da paze što će reći pokazujući im pretučene članove porodice.

Županijski sud u Osijeku nepravosnažnom presudom od 15. maja 2024. proglasio ga je krivim i osudio na kaznu zatvora od 14 godina. Optuženi se od 11. juna 2022. nalazi u istražnom zatvoru, što znači da mu se sudi u prisustvu.

СПЛИТ- СЛУЧАЈ „МЛАДЕН ВУЧЕЉИЋ И ДР.“

ŽS u Splitu: glavna rasprava u predmetu protiv Mladena Vučeljića i dr. zbog krivičnog djela ratnog zločina

8. maj 2025.

Pred Županijskim sudom u Splitu za danas je zakazano ročište za nastavak glavnog pretresa u ponovljenom postupku protiv opt. Mladena Vučeljića, Nedeljka Stolića, Branislava Crnića, Dragiše Lekića, Zorana Gilića, Milomira Šuka, Miroslava Pejčića, Milana Kovača, Radoslava Manojlovića, Miljenka Jakovljevića i Milana Uroševića zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno tužilaštvo u Splitu optužnicom od 21.12.1992. godine tereti 31 pripadnika JNA da su, kao komandanti vojnih jedinica JNA, u periodu od 14.09.1991. do 28.02.1992. naređivali bombardovanje po civilnim i industrijskim objektima, odnosno navodili avione prema ciljima (gradski vodovod, vjerski objekti, odašiljač UN televizije i dr), odnosno djelovanjem vojnog broda po civilnim objektima, na koji na-

čin je ubijeno i ranjeno više civila i počinjena velika materijalna šteta. Presudom ŽS u Splitu broj: K-54/92 od 13.09.1993. osuđeni su u odsustvu na kazne zatvora i to: Mile Kandić, Nikola Ercegović, Dojčilo Isaković, Ljubiša Beara, Jovo Strugar, Tomislav Stamatović, Živomir Ninković, Ilija Brčić, Dragan Jovin, na po 15 godina zatvora, Dragiša Lekić na 14 godina, Petar Koljanin, Milan Urošević, Zoran Gilić, Milomir Šuka, Miljenko Jakovljević, Dane Kokotović, Radovan Štetin, Dragutin Horvat na po 13 godina, Nikola Mladenović, Nedeljko Stolić, Branislav Crnić, Miroslav Pejčić na po 12 godina, Risto Zekanović na 11 godina, Dragan Tarbuk na 10 godina, Pavle Pantić i Mladen Vučeljić na po osam godina, Nikola Zdravković, Ljubo Šekuljica, Milan Kovač, Radoslav Manojlović na po sedam godina.

VS RH presudom i rješenjem broj I Kž 381/1994. od 7. septembra 1994. preinačio je prvostepenu presudu u odluci o krivičnim sankcijama tako da su: — opt. Mile Kandić, Nikola Ercegovac, Dojčilo Isaković i Živomir Ninković osuđeni svaki na kaznu zatvora u trajanju od 20 (dvadeset) godina; Nikola Mladenović na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina; — dok je opt. Ivan Tomajić oslobođen optužbe; — u odnosu na opt. Nikolu Zdravkovića, Nedeljka Stolića, Branislava Crnića, Dragišu Lekića, Zorana Gilića, Milomira Šuke, Miroslava Pejčića, Milana Kovača, Radoslava Manojlovića, Miljenka Jakovljevića, Pavla Pantića, Mladena Vučeljića, Milana Uroševića, Daneta Kokotovića, Dragana Tarbuka, Radovana Štetina i Ristu Zekanovića ukinuta je prvostepena presuda i u

odnosu na njih predmet je vraćen sudu prvoga stepena na ponovno suđenje.

Opt. Ilija Brčić je po IP uhapšen u Italiji dana 04.11.2007. prilikom odlaska na vojnu vježbu NATO-a u sastavu delegacije Ministarstva odbrane Crne Gore. Nadležni sud Italije odbio je zahtjev RH za njegovu ekstradiciju 24.07.2008, obustavio ekstradicioni postupak i ukinuo mu ekstradicioni pritvor.

ŽS u Splitu u julu 2013. obustavio je krivični postupak protiv Nikole Zdravkovića, Dragana Tarbuka, Radovana Štetina i Riste Zekanovića. Zaključeno je da nema osnova za daljnji krivični progon.

Opt. Pavle Pantić je 29.12. 2015. uhapšen u Crnoj Gori, po IP potjernici koju je raspisao Biro IP u Zagrebu 1993, a u Hrvatsku je izručen 20.04.2016. godine. ŽS u Splitu presudom broj K-rz-5/16 od 29.12.2016, u prisustvu osudio je Pantića na šest godina zatvora, koju je VS RH rješenjem broj Kž-86/2017. od 16.05.2017. ukinuo i vratio na ponovno suđenje pred prvostepenim sudom. ŽS u Splitu dana 12.06.2018. na ponovljenom suđenju u prisustvu i pred izmjenjenim vijećem ponovo je Pantića osudio na šest godina zatvora, u koju mu uračunava i vrijeme provedeno u ekstradicionom pritvoru i istražnom zatvoru, koju je VS RH potvrdio 24. 10 2018. godine.

Po Veritasovom saznanjima Pantić je kaznu izdržavao u KPZ Glina, a na uslovni otpust je izašao u martu 2020. godine.

ВУКОВАР - СЛУЧАЈ „СТАНКО ВУЈАНОВИЋ“

ŽS u Osijeku: glavni pretres u krivičnom predmetu protiv opt. Stanka Vujanovića zbog krivičnog djela ratnog zločina

13. maj 2025.

Pred Županijskim sudom u Osijeku za danas je zakazano ročište za glavni pretres u krivičnom predmetu protiv opt. Stanka Vujanovića zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno tužilaštvo u Vukovaru optužnicom od 8. juna 2003. tereti ga da

je, kao pripadnik TO u sastavu tadašnje JNA, 14.09.1991. u podrumu porodične kuće porodice Sever u vukovarskom naselju Sajmište, zajedno sa neidentifikovanim naoružanim muškarcem, učestvovao u ubistvu četiri osobe i teškom ranjavanju jedne osobe.

Temeljem izmjena Zakona o primjeni Statuta MKSJ, predmet je na postupanje dostavljen Županijskom sudu u Osijeku kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

Na osnovu Sporazuma o saradnji i progону učinilaca krivičnog dela ratnih zločina, zločina protiv čovečnosti i genocida između TRZ i DORH od 13. oktobra 2006. ovaj predmet je Državno odvjetništvo RH ustupilo Tužilaštvu ta ratne zločine Srbije.

TRZ RS podiglo je optužnicu 31.03.2010. protiv opt. Vujanovića zbog istog kriv. djela.

Veće za ratne zločine Višeg suda u Beogradu presudom od 1.11.2010. optuženog je proglasilo krivim i izreklo mu kaznu od devet godina zatvora.

Optuženom je uzeta u obzir ranija presuda istog suda od 20 godina zatvora za zločin na Ovčari, tako da mu je izrečena jedinstvena kazna u trajanju od 20 godina. U martu 2011. Apelacioni sud je potvrdio prvostepenu presudu.

Apelacioni sud u Beogradu donio je 13.01.2022. rešenje po kojem je Stanko Vujanović nakon izdržane dvije trećine kazne pušten na uslovnu slobodu.

S obzirom da mu se za isto djelo za koje je pravosnažno osuđen u Beogradu sudi pred Županijskim sudom u Osijeku, za pretpostaviti je da Hrvatska nije priznala presudu suda u Srbiji.

Optuženom Vujanoviću pred ŽS u Osijeku sudi se u odsustvu pošto im je optuženi nedostupan.

ВУКОВАР - СЛУЧАЈ „ИВАН ХУСНИК”

VKS RH: žalbeno ročište u predmetu protiv opt. Ivanu Husniku zbog ratnog zločina

13. maj 2025.

Pred Visokim kaznenim sudom RH za danas je zakazano žalbeno ročište u postupku protiv Ivana Husnika alijas Ivica Atanasijevića (64) zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, koji je 13. januara 2024 veće Županijskog suda u Osijeku u obnovljenom postupku ponovo proglasilo krivim zbog krivičnog dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i osudilo ga na kaznu od sedam godina zatvora.

Presudom Županijskog suda u Osijeku od 4. novembra 1997. godine, Ivan Husnik i još pet osoba (Živojin Crnogorac, Mišel Husnik, Kasim Hekić, Sava Radović i Svetislav Radović) u odsustvu su proglašeni krivim da su u arpilu 1992. godine, kao pripadnici vojnih formacija tzv. JNA u Vukovaru, u više navrata, pod pretnjom silovali jednu žensku osobu i pravosnažno osuđeni od 8 do 14 godina zatvora.

Kasimu Hekiću, Mišelu Husniku i Živojinu Crnogorcu obnovljen je postupak u prisustvu pred

ŽS u Vukovaru, koji je presudom iz 2002. protiv Crnogorca obustavio postupak zbog greške u identitetu, dok je Mišela Husnika i Kasima Hekića najprije oslobodio a zatim na ponovljenom postupku u martu 2007. osudio na po 7 godina zatvora, koju kaznu im je Vrhovni sud RH preinačio na po 10 godina zatvora svakom. Mišel Husnik, inače rođeni brat Ivanov, je za vrijeme izdržavanja kazne u februaru 2009. i umro u zatvorskoj bolnici u Zagrebu.

Nakon provedenog ekstradicionog postupka, Srbija je 7. jula 2022. godine izručila Hrvatskoj Ivana Husnika, rodom iz Vukovara, sa posljednjim boravištem u Krušedolu, opština Irig, na osnovu molbe Ministarstva pravosuđa RH od 12. aprila 2017. godine radi izdržavanja kazne zatvora u trajanju od 8 godina koja mu je izrečena gore navedenom presudom.

Ivan Husnik je pod imenom Ivica Atanasijević u Srbiji pravosnažno osuđen i za ratni zločin na "Ovčari" na kaznu zatvora u trajanju od 15

godina, koju je izdržavao u KPZ Sremska Mitrovica.

Ivica Husnik je, i pod jednim i pod drugim imenom, od 2008. do 2016, MUP-u Srbije podnosio zahtjeve za sticanje državljanstva Srbije, ali je rešenjem od 3. avgusta 2020. odbijen uz obrazloženje da je "Ministarstvo ocenilo da postoje bezbednosni razlozi od interesa za R. Srbiju zbog kojeg zahtev imenovanog treba odbiti".

Protiv rješenja o odbijanju zahtjeva za sticanje državljanstva, Husnik je 28. septembra 2020. podnio tužbu Upravnom sudu Srbije u Beogradu, u kojoj je predložio da navedeno rješenje MUP-a poništi, navodeći da ispunjava sve zakonske uslove za dobijanje državljanstva R. Srbije: pripadnik je srpskog naroda, punoljetan je, nije mu oduzeta poslovna sposobnost, nakon okončanja rata u Hrvatskoj, u kojoj je rođen, izbjegao je u R. Srbiju, dao je i pismenu izjavu da R. Srbiju smatra svojom državom, bio je u braku sa S.D. sa kojom ima dvoje sada punoljetne djece i sve troje su državljani R. Srbije, majka mu je rođena u Krušedolu 1931, koja je takođe državljanka Srbije i srpske nacionalnosti, o kojoj nije odlučeno do njegovog

izručenja (a po Veritasovim saznanjima, nije ni do danas).

A da je usvojen njegov zahtjev za sticanje državljanstva R. Srbije prije izručenja, Srbija ga, prema važećim domaćim propisima i međunarodnom ugovoru ne bi ni smijela izručiti Hrvatskoj.

Husnik je po izručenju u Hrvatsku, s obzirom da je suđen u odsustvu, zatražio i dobio obnovu postupka, kojeg je sproveo Županijski sud u Osijeku. U obnovljenom postupku branio ga je branilac po službenoj dužnosti advokat iz Osijeka Pero Jurić.

Nakon izricanja presude u obnovljenom postupku, istražni zatvor, u kojem se nalazi od ekstradicije produžen mu je do pravosnažnosti presude.

Prema Veritasovim saznanjima Visoki kazneni sud je odbio žalbu Ivana Husnika i potvrdio prvostepenu presudu.

Prema Veritasovim saznanjima osuđeni Husnik je iz zatvora Remetinac prebačen zatvor Lepoglavu 17.10.2025. godine.

БРАНА ПЕРУЋА - СЛУЧАЈ „БОРИСЛАВ ЂУКИЋ”

Slobodna Dalmacija: Sve više sudija misli da generala Đukića treba pustiti na slobodu

29. maj 2025.

Dalmatinski dnevnik, Slobodna Dalmacija u svom broju od 26. 5. 2025. piše u tekstu „Sve više sudaca misli da generala koji je rušio Peruću treba pustiti iz zatvora“ autora Vladimira Urukala, da „Ustavni su miješnja ploču“ i da u pored 25 neuspješnih žalbi, sada zaključuje da su mu povređena ustavna prava.

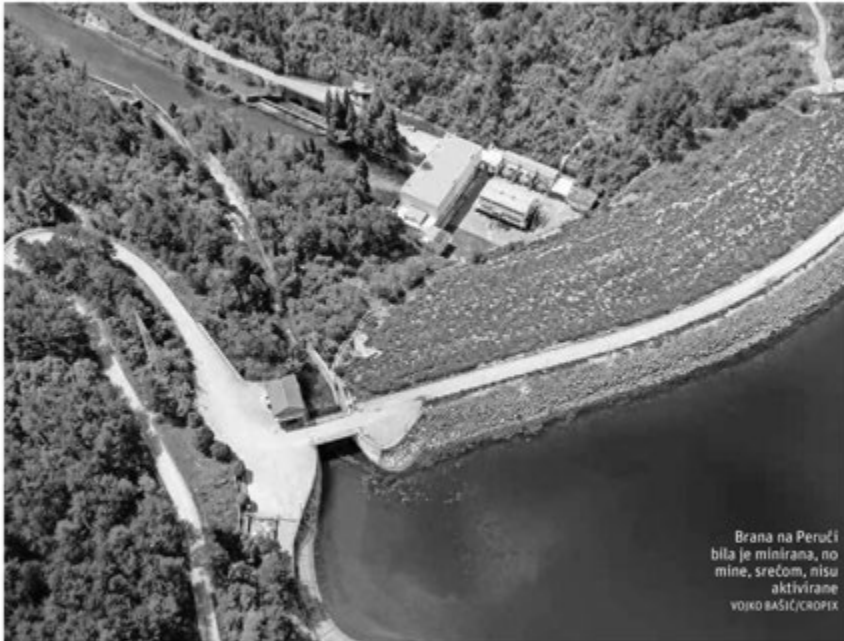
I pored toga, ne znači da je nova tužba pensionisanog general-majora JNA Borislava Đukića bila uspešna, njegov zahtev da posle više od devet (9) godina bude pušten iz istražnog zatvora da se brani sa slobode ponovo je bio neuspješan. Slobodna Dalmacija samo konsta-

tuje da je od 13 sudija Ustavnog suda, koji su do sada bili jednoglasni, ovog puta njih četvoro smatralo da su žalioocu povređena ustavna prava.

U svojoj ustavnoj tužbi general Đukić je naveo da iz do sada izvedenih dokaza ne proizilazi da je on počinio delo koje mu se stavlja na teret, da se u istražnom zatvoru nalazi od 2016, a ako se računa i ekstradicioni pritvor onda je to skoro 10 godina, budući da je uhapšen 2015. godine. Takođe navodi da i pored nekretnina koje ima u Crnoj Gori i Srbiji, ne postoji opasnost od bekstva jer u Hrvatskoj ima rođake

USTAVNI SUD MIJENJA PLOČU

Branja na Peruću bila je minirana, no mine, srećom, nisu aktivirane
VOJKO BAŠIĆ/CROPIX

Sve više sudaca misli da generala koji je rušio Peruću treba pustiti iz zatvora

➔ Čak 25 puta Borislav Đukić se žalio i svaki put bio je jednoglasno odbijen, da bi sada **Andrej Abramović, Sanja Bezbradica Jelavić, Lovorka Kušan** i dr. sc. **Goran Selanec** zaključili kako su mu povrijeđena ustavna prava.

Nakon što je do sada u čak 25 navrata, svaki put jednoglasno, Ustavni sud odbijao tužbe umirovljenoga general-majora JNA Borislava Đukića kojima on preko svog odvjetnika Željka Ostojice traži da se učine odluka Visokog kaznenog suda kojom se odbija ukidanje istražnog zatvora u kojem se nalazi već gotovo devet godina, nedavno je donesena i najnovija, 26. po redu odluka u kojoj je, naravno, opet odbijena njegova tužba.

VLADIMIR URUKALO

No, ovaj put odluka nije bila jedinstvena, već je od 13 sudaca čak četvero njih - **Andrej Abramović, Sanja Bezbradica Jelavić, Lovorka Kušan** i dr. sc. **Goran Selanec** - bilo protiv, smatrajući da su Đukiću povrijeđena ustavna prava. U svojem dosadašnjim žalbama, pa i u ovoj, Đukić je isticao kako iz rezultata dosadašnjeg tijeka postupka ne proizilazi osno-

vana sumnja da bi počinio djelo za koje se tereti, da ne postoji opasnost od bijega u Srbiji i Crnoj Gori, inko tamo ima nekretnine, te da bi mogao, ako izade na slobodu, biti kod brata u Hrvatskoj te da mu se mogu izreći mjere opreza. Također je isticao da je u istražnom zatvoru, a ako se računa ekstradicijski pritvor u Crnoj Gori gdje je uhićen 2015., a izručen Hrvatskoj 2016. godine, proveo gotovo deset godina.

Potvrđena optužnica

Podsjetimo, Đukić je sredinom ožujka prošle godine nepravomoćno, po treći put, na splitskom Županijskom sudu osuđen na 10 godina robije zbog toga što je kao stvarni zapovjednik 221. motorizirane brigade 9. korpusa JNA organizirao rušenje brane Peruća s ciljem potpunog potapanja i uništenja gradova nizvodno od Peruća. U tom mu je slučaju istekao maksimalni istražni zatvor te je Vrhovni

Borislav Đukić uhićen je u Crnoj Gori 2015. godine, a Hrvatskoj je izručen godinu dana poslije
PAUN PALUNOVIĆ/CROPIX

sud odlučio da ga se pusti iz zatvora. No, tada je "aktiviran" istražni zatvor po drugom slučaju, onome u kojem ga se tereti za ratni zločin protiv civilnog stanovništva od kolovoza 1991. do 4. kolovoza 1996. godine na širem području Šibenika, Knina, Skradina, Vodica i Drniša kada je izdavno naredbe da se granatiraju civilna naselja. Terete ga i da su vojnici pod njegovim zapovjedništvom sustavno zločinstvo činili, ubijali i silovali civile te palili i uništavali stambene, vjerske i gospodarske objekte. Đukić je jedini od osam okrivljenih koji je dostupan hrvatskom pravosuđu, a optužnica je podignuta 2016. godine i potvrđena tri godine kasnije.

- Žao nam je što se ne možemo složiti s odlukom većine da se u konkretnom ustavnosudskom predmetu ustavna tužba odbije. U odluci većine navodi se da je istražni zatvor protiv podnositelja počeo teći 4. svibnja 2022. godine. Međutim, podnositelj se nalazi u istražnom zatvoru od 2016. godine, a zajedno s ekstradicijskim pritvorom već preko devet godina... Prvenstveno se stječe dojam da je podizanje više optužnica za kaznena djela počinjena pred više od trideset godina, ista ili slična, upravo izigravanje zakonske odredbe o maksimalnom trajanju pritvora, kao i odredbe članka 25. ZKP-a, kojim se nalaze provodnje jedinstvenog postupka. Podnositelj je bio nedostupan pravosuđnim organima RH sve do 2016. godine, dakle više od 20 godina nakon razdoblja za koje ga se tereti. Tih 20 godina, bilo bi očekivati da je dovoljno vremena da se utvrdi što se kome stavlja na teret da je počinio u ratnom razdoblju, da se prilože raspoloživi dokazi (nota bene, što kasnije, to će manje dokaza biti raspoloživo) te da se provede jedinstveni postupak kad pretpostavljeni počinitelj konačno postane dostupan - stoji u izdvojenom mišljenju četvero ustavnih sudaca. Napominju također da Đukić ima pravo da se o njegovoj odgovornosti odluču u razumnom roku te da to što prvi postupak (zamiravanje Peruća - opa.) traje od 2016. godine i još nije pravomoćno okončan i to što drugi traje od 2019. godine i još nije izrečena prvostupanjska presuda, smatraju kršenjem njegovog prava na suđenje u razumnom roku.

Ozbiljni prigovori

- Brzo i efikasno provođenje kaznenog postupka, a posebno kad se radi o mogućim ratnim zločinima, kao što je to u konkretnom slučaju, nije samo pravo okrivljenika. To je, sa stanovništa zaštite ustavnih prava, u jednako mjeri i pravo žrtava tj. oštećenika kaznenim djelom. Ako je kazneno djelo počinjeno, i žrtve, okrivljenik, i kredibilitet pravosuđa su stvara zahtjevaju da se proces u razumno kratkom roku dovede do pravomoćne presude. Jedino pravomoćna presuda o krivnji može predstavljati valjani prijekor za učinjeno djelo, odnosno satisfakciju žrtvama kaznenog djela. Nikako se ne možemo složiti sa stavom većine da se u konkretnom slučaju postojanje osnovane sumnje da je počinjeno kazneno temelji na potvrđenoj optužnici. Naime, podnositelj se stadi već devet godina, u dva zasebna kaznena postupka, te smatramo

'S obzirom da mu se sudi već devet godina, u dva zasebna kaznena postupka, smatramo da zbog toga činjenica postojanja optužnice više uopće nije relevantna za procjenu osnovane sumnje na počinjenje djela', navode suci u izdvojenom mišljenju

da zbog toga činjenica postojanja optužnice više uopćenije relevantna za procjenu osnovane sumnje na počinjenje djela. U kaznenom postupku na kojem se temelji osporeno rješenje o pritvoru (ratni zločin na šibenskom području - opa.) sigurno su izvedeni brojni dokazi, koji ili potvrđuju sumnju ili je opovrgavaju. Podnositelj ističe u svojoj ustavnoj tužbi da ga nitko od saslušanih svjedoka ne tereti, a što je činjenica na koju se većina ne osvrće, a kamoli da bi je isla provjeravati - navode ustavni suci u svom mišljenju. Izrazili su i "ozbiljne prigovore" na konkretne razloge koje su redovni sudovi dali kao opravdanje Đukićevu pritvoru. Prvi se odnosi na opasnost od bijega, a oni smatraju da nisu uvjereni da ta opasnost postoji i to zato što ga je Crna Gora (gdje ima nekretnina) izručila Hrvatskoj pa tamo neće pobjeći, a neće ni u Srbiju, gdje također ima kazneno postupak u kojem mu je određen pritvor. Ističu i da ima 74 godine i da je teško bolestan (karcinom prostate), kao i da u Hrvatskoj ima brata kod kojeg može biti i liječiti se dok proces ne završi.

Pritvor nije kazna

- Drugi razlog koji sudovi navode kao pritvorsku osnovu je da su okolnosti počinjenja kaznenih djela posebno teške... Nakon sedam godina postupka sasvim sigurno su izvedeni mnogi dokazi koji "posebno teške okolnosti" potvrđuju ili opovrgavaju. Ne može se za cijelog trajanja postupka teza o osobito teškim okolnostima temeljiti samo na optužnici, a posebno ne kada pritvor traje toliko dugo da je - u kontinuitetu - već premašio zakonski maksimalan trajanje pritvora. Konačno, ističemo da pritvor nije i ne smije postati kazna sam po sebi, već samo sredstvo osiguranja prisutnosti okrivljenika u postupku... Ako kazna (deset godina za Peruću - opa.) bude potvrđena i postane pravomoćna, podnositelj ju je već odslužio kroz trajanje pritvora i ličak i ozbiljno premašio, uvažavajući uobičajeno moguće otpuštanje na uvjetni otpust nakon izdržane 2/3 kazne. Ako kazna u drugom postupku ne bude (bitno) veća od kazne u prvom postupku, po pravilima stjeća je dvije kazne će se objediniti, nakon čega opet važi ono što je već gore rečeno: dosadašnji pritvor već će ih premašiti. To je također okolnost o kojoj bi trebalo ponovno voditi računa. Ne samo stoga što se država može izložiti obvezu plaćanja odtete za neosnovani pritvor, nego još više, zato da dosadašnji pritvor ne bi utjecao na visinu izrečene kazne, odnosno visinu objedinjene kazne - smatraju obično ustavnih sudaca. ●

od kojih bi mogao da bude i sa slobode, ili uz neke mere bezbednost, dolazi na suđenje.

Autor teksta podseća da je general-major Borislav Đukić marta prošle godine po treći put nepravosnažno osuđen na 10 godina zatvora, zbog toga što je navodno „kao stvrni zapovednik 221. motorizirane brigade korpusa JNA organizirao rušenje brane Peruća s ciljem potpunog potapanja i uništenja gradova nizvodno od Preuča“. Novinar navodi da je u to vreme istekao i maksimalni istražni pritvor u tom postupku, pa ga je sud pustio da se nadalje brani sa slobode. Međutim, u tom trenutku je aktiviran istražni zatvor u drugom, novom postupku, u kome ga terete za ratni zločin nad civilnim stanovništvom, od avgusta 1991. do 4. avgusta 1995. na širem području Šibenika, Skradina, Vodica, Knina i Drniša i da je izdavao naredbe da se granatiraju civilna naselja. Terete ga i da su vojnici pod njegovim zapovedništvom silovali, ubijali, mučili civile, i da su palili, pljačkali i uništavali privatnu, javnu i privrednu imovinu.

Od osmorice optuženih u ovom predmetu, koji je fotmiran 2016. godine a optužnica podignuta 2019. godine, general Đukić je jedini dostupan hrvatskim vlastima.

Četvoro sudija Ustavnog suda izdvojilo je svoje mišljenje smatrajući da je većina sudija netačno utvrdila da se general Đukić nalazi u istražnom zatvoru od 2022. godine, već od 2016. godine a i pre toga ako se računa i eksrdadicioni pritvor. Takođe, smatraju da se podizanje više optužnica za ista ili slična krivična dela počinjena pre više od 30 godina predstavlja izigravanje zakonske odredbe o maksimalnom trajanju pritvora, kako to određuje član 25. ZKP, koji nalaže provođenje jedinstvenog postupka. Navode i da je general Đukić bio nedostupan pravosudnim organima Hrvatske više od 20 godina, pa je bilo dovoljno vremena da se „utvrdi šta se stavlja kome na teret da je počinio u ratnom razdoblju, da se prikupe raspoloživi dokazi, te da se povede jedinstveni postupak kada pretpostavljeni počinitelj postane dostupan“, navodi četvoro sudija koji su izdvojili mišljenje.

U zaključku navode, da general Đukić ima pravo na suđenje u razumnom roku, a prvi postupak za miniranje Peruća traje od 2016. godine

a nije pravosnažno okončan, kao što i drugi postupak do sada nije okončan ni prvostepenom presudom a traje od 2019. godine, zbog čega smatraju da mu je prekršeno pravo na suđenje u razumnom roku.

Sudije koje su izdvojile mišljenje navode i da je suđenje za ratne zločine posebno osetljivo, da je i zbog okrivljenika i zbog oštećenih i zbog generalne prevencije neophodno da to suđenje bude brzo i efikasno, a da i ugled pravosuđa traži da se postupak u razumnom roku dovede do pravosnažnosti presude. „Jedino pravomoćna presuda o krivnji može predstavljati valjan prijekor za učinjeno djelo, odnosno satisfakciju žrtvama kaznenog djela.“ Razmatrajući okolnosti obe optužnice, sudije koje su izvojile mišljenje navode i da: „S obzirom da mu se sudi već devet godina, u dva zasebna kaznena postupka, smatramo da zbog toga činjenica postojanja potvrđene optužnice više uopće nije relevantna za procjenu osnovane sumnje na počinjenje djela“.

Četvoro sudija prigovara i razlozima koje osnovni sudovi navode kao razloge za odbijanje pušnja okrivljenog da se brani sa slobode, kao u pogledu navodnog razloga 'opasnosti od bekstva'. Smatraju da general Đukić neće pobeći u Crnu Goru, iako tamo ima nekretninu, jer ga je Crna Gora i izručila Hrvatskoj, a neće pobeći ni u Srbiju u kojoj takođe ima nekretninu, jer ga tamo čeka krivičnii postupak u kome mu je takođe određen pritvor. Ističu da ima 74 godine, da je teško bolestan i da u Hrvatskoj može živeti i lečiti se kod brata koji živi u Hrvatskoj.

Drugi osnov za pritvor koji navode sudovi je da se radi o teškim krivičnim delima, a da su okolnosti izvršenja dela posebno teške. Sudije smatraju da se kada se postupak vodi toliko dugo, posebno teške okolnosti izvršenja dela ne mogu tumačiti samo na osnovu optužnice, budući da je za proteklo vreme sigurno izvedeno mnogo dokaza koji "posebno teške okolnosti" potvrđuju ili opovrgavaju. Ne može se navod o osobito „teškim okolnostima“ tokom celog postupka temeljiti samo na optužnici, a posebno kada pritvor traje duže od najviše dopuštene dužine pritvora — suđenje generalu Đukiću a sa njime i pritvor već je premašio zakonski maksimum trajanja pritvora. Na kra-

ju, oni ističu da pritvor sam po sebi ne može biti kazna, već samo sredstvo obezbeđivanja prisustva okrivljenog u postupku. To obrazlažu time da ako kazna od 10 godina za Peruču bude potvrđena, onda iz već odležanog pritvora sledi da je ne samo odslužio kaznu, već najverovatnije i više, budući da je uobičajeno da se pušta na slobodu posle odslužene 2/3 kazne; a da i kazna za drugo delo bude isto toliko godina, onda će se one izricati u sti-

caju, pa će opet biti da je genral Đukić već odslužio u pritvoru više od eventualno presuđenih kazni. Jer, to bi moglo dovesti i do toga da Hrvatska plati odštetu zbog neosnovanog pritvora, a i da dosadašnji pritvor ne bi uticao na visinu izrečene kazne, odnosno visinu objedinjene kazne, smatra četvoro sudija koji su izdvojili mišljenje povodom tužbe Ustavnom sudu Hrvatske general-majora Borsilava Đukića, piše Slobodna Dalmacija.

ОСИЈЕК - СЛУЧАЈ „ПЕТКО ЛАЗИЋ“

ŽS u Osijeku: glavni pretres u predmetu protiv opt. Petka Lazića zbog krivičnog djela ratnog zločina

5. jun 2025.

Pred Županijskim sudom u Osijeku za danas je zakazana glavna raprava u krivičnom predmetu protiv opt. Petka Lazića zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

“Veritas” ne raspolaže opisom inkriminacije. Predmet se vodi pod K-Rz-3/2023.

Postupak se vodi u odsustvu optuženoga.

ВУКОВАР, „ВЕЛЕПРОМЕТ“ - СЛУЧАЈ „НЕДЕЉКО СТОЈСАВЉЕВИЋ“

Dijalog^{HR} Mučitelj Vilima Karlovića osuđen na 13 godina zatvora u odsutnosti

22. avgust 2025. autor: Sandra Gojani

Nedeljko Stojsavljević, poznat po nadimcima “Belgija” i “Neđa”, pravomoćno je osuđen na 13 godina zatvora zbog mučenja Vilima Karlovića — pripadnika Prve gardijske brigade poznate kao “Tigrovi” — nakon pada Vukovara u studenom 1991. godine. Zločin je pravosudno sankcioniran, no presudom u odsutnosti izvršena je pravna i moralna reparacija tek posrednik, budući da je Stojsavljević u vrijeme

suđenja bio nedostupan hrvatskom pravosuđu.

Istraga i postupak

Optužnica protiv Stojsavljevića podignuta je još u listopadu 2019. Godinama se vodila potraga za njim — u ožujku 2025. donesena je sudska odluka da mu se sudi u odsutnosti. Istovremeno je raspisana međunarodna tjeralica i Europski uhidbeni nalog. Ipak, Stojsavljević je zamolbenim putem ispitan u Beogradu, što je dovelo

do prvih sudskih audioprocedura uprkos njegovoj odsutnosti iz Hrvatske. Tijekom postupka negirao je krivnju: tvrdio je da u danom trenutku nije bio u Vukovaru, već u rodnoj Rumi, te da nema veze s optužbama. Slučaj je dodatno kompliciran činjenicom da se svjedok u Haagu pojavio s izmijenjenim identitetom radi zaštite.

Stravični događaji iz iskaza Vilima Karlovića

Vilim Karlović, svjedok zločina, zarobljen je prilikom zauzimanja bolnice u Vukovaru 20. studenog 1991. Odvezen je s drugim zarobljenicima prvo u vojarnu, potom na Ovčaru. Tamo su zarobljenici prolazili špalikom usmjeren slavističkim paravojnim snagama s četničkim obilježjima, koji su ih tukli i svlačili prije nego su ih odveli u hangar. Tamo ih je dočekaao masakr – tučeni su krapovima, lancima i motkama. Karlović je opisao strašne prizore, prijetnje smrću i intenzivno mučenje.

Konačno, Karlović je odveden u skladište Veleprometa, a potom u Modateks. Ipak, neko vrijeme je bio zaštićen od brutalnog nasilja zahvaljujući pojedincu iz protivničke strane. Nakon toga vratio se u Velepromet, a netom uoči masovnih likvidacija pripadnici paravojne formacije Levih supoderica, uključujući i Stojsavljevića, navodno su ga spasili – omogućili mu liječničku skrb i izveli ga iz zloglasne kuće.

Presuda i njezine implikacije

Županijski sud u Osijeku, temeljem iskaza Karlovića i drugih svjedoka, donio je presudu kojom Stojsavljeviću, koji je bio ubrojav i djelovao je s direktnom namjerom, izriče kazna od 13 godina zatvora. Sud je posebno istaknuo da ratni zločini ne zastarijevaju i da protek vremena sam po sebi ne može biti olakotna okolnost, iako je Stojsavljević do tada bio neosuđivan.

Širi kontekst – simbolika, pravda i ratni razmjeri

Ovaj slučaj nije samo pravna priča o jednom zločinu, nego i simbol otpora zaboravu i nepravdnosti. Karlović je preživio prave horore – teške udarce, paljenje

golog tijela plamenom, rezanje staklenim komadima, ucjene i prijetnje. Ipak, njegovo svjedočenje dovelo je do presude, potvrde da zločinci ne mogu neodgovoreno prolaziti kroz ratne zločine, čak i ako se pravosuđe suočava s izazovima pronalaska i ekstradicije.

Da nije bilo upornosti pravosudnih institucija i preživjelih svjedoka, Stojsavljević bi možda ostao nekažnjen. U kontekstu ratnih zločina, odsutna osoba koja je suočena sa suđenjem u odsutnosti dodatno podsjeća na traumu, ali i na složenost procesuiranja ratne prošlosti.

Što ovaj slučaj pokazuje?

Međunarodna pravna suradnja – Europski uhidbeni nalog i tjeralica pokazuju kako međunarodni mehanizmi mogu služiti pravdi čak i kada osumnjičenik boravi u drugoj zemlji.

1. Nezastarivost ratnih zločina – I nakon trideset i više godina, pravda se može tražiti, a žrtve imaju pravo na reparaciju i dokazivanje istine.
2. Svjedočenje i suočavanje – Karlović je pokazao nevjerojatnu hrabrost svjedočeci o traumama. Njegov iskaz nije samo potkrijepio optužbu, nego je bio ključan za povijesno suočavanje.
3. Psihološki aspekt – Preživjeli često nose težinu ne samo fizičke boli, nego i unutarnje borbe s vlastitim prilagodbama, preživljavanjem i radom na obnovi identiteta.

Dobio dio pravde

Ratni zločin koji je preživio Vilim Karlović, mučan i brutalni čin, nije ostao bez kazne. Presuda Stojsavljeviću, premda donesena u njegovoj odsutnosti, potvrda je da kazna može doći i protivnička država može surađivati, te da žrtve mogu dobiti barem dio pravde. Istovremeno, ovaj proces donosi i težinu – podsjetnik na neizbrisivu bol rata, ali i snagu pravde koja ponekad dolazi i izvan sudnice.

ПРОМИНА – СЛУЧАЈ „НИКОЛА ДУЈАКОВИЋ И ДР.”

ŽS u Splitu: sjednica optužnog vijeća u predmetu protiv opt. Nikole Dujakovića i dr. zbog krivičnog djela ratnog zločina

28. avgust 2025.

Pred Županijskim sudom u Splitu za danas je zakazana sjednica optužnog vijeća u krivičnom predmetu protiv prvokrivljenog Nikole Dujakovića (1948) i drugookrivljenog Čedomira Vukadina (1959) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu, optužnicom od 30. aprila 2025. prvookrivljenog, kao komandanta bataljona u brigadi Posebnih jedinica milicije Republike Srpske Krajine (RSK), a drugookrivljenog s činom kapetana, kao njegovog zamjenika, tereti da su od kraja maja 1992. do Vojno-redarstvene akcije “Olujka” 4. avgusta 1995., postupili protivno odredbama međunarodnog ratnog i humanitarnog prava.

Tereti ih se da nisu poduzeli potrebne mjere i radnje, znajući da podređeni pripadnici njihovog bataljona u okupiranim selima u općini Promina, preostalo stanovništvo hrvatske nacionalnosti u tim selima ubijaju, zlostavljaju, tuku, maltretiraju, siluju, hapse i zatvaraju, a stambene i gospodarske objekte vlasništvo građana hrvatske nacionalnosti, javne, kulturne i druge objekte te katoličke vjerske objekte pljačkaju, pale, miniraju i uništavaju, iako su imali komandna ovlaštenja, mogli i bili dužni takve radnje svojih podređenih spriječiti.

U optužnici je predloženo da se prvookrivljenom sudi u odsustvu, s obzirom da je nedostupan tijelima krivičnog progona Republike Hrvatske.

ЗАГРЕБ, „БАНСКИ ДВОРИ” – СЛУЧАЈ „ЉУБОМИР БАЈИЋ И ДР.”

ŽS u Zagrebu: glavni pretres u predmetu protiv opt. Ljubomira Bajića i dr. zbog raketiranja Banskih dvora

3. septembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Zagrebu za danas je zakazano ročište za glavni pretres protiv opt. Ljubomira Bajića, Slobodana Jeremića, Đure Miličevića, Čedomira Kovačevića, Ratka Dopuđa i Damira Lukića zbog krivičnog djela protiv Republike Hrvatske ubistvom predstavnika najviših državnih

tijela u pokušaju i zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu iz iz decembra 2020. godine optuženi se terete:

“da su 7. oktobra 1991. postupali u cilju da ugroze Ustavom propisano državno i druš-

tveno uređenje i sigurnost RH ubistvom tadašnjeg predsjednika RH i znajući da će djelovanjem avio-bombama i većim brojem raketa vazduh-zemlja po gusto naseljenom centru Zagreba usmrtiti i druge osobe koje se zateknu u njegovoj blizini i prouzrokovati velika razaranja objekata"; da su "tokom oružanog sukoba oružanih snaga RH i JNA na području Hrvatske postupali prema ranije stvorenom planu zapovjednog vrha JNA s kojim je pukovnik Jeremić kao pomoćnik komandanta za vazduhoplovnu podršku u komandi Ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane (RV i PVO) JNA 7. oktobra 1991. upoznao general-majora Bajića koji je u to vrijeme bio zapovjednik 5. vazduhoplovnog korpusa RV i PVO te ujedno i komandant operativne grupe za borbeno komandovanje",

Jeremić je, navodi se, istog dana helikopterom Gazela došao na aerodrom Udbina gdje je bio smešten 105. Ilovačko-bombarderski avijacijski puk RV i PVO te se sastao s načelnikom štaba i zamjenikom komandanta tog puka majorom Miličevićem koji je Jeremića u skladu s Bajićevom komandom upoznao da kapetan I klase Kovačević raspolaže s obavještajnim podacima o prostorijama u kojima bi trebalo da se nalazi tadašnji hrvatski predsjednik Franjo Tuđman.

Miličevića se tereti da je naredio komandantu 249. Ilovačko-bombarderske eskadrile pri 105. Ilovačko-bombarderskom puku kapetanu I klase Ratku Dopuđi da kao pilot aviona Super Galeb G-4 s Kovačevićem kao kopilotom i kapetanom I klase Lukićem kao pilotom drugog aviona G-4 bombardiraju i raketiraju Banske dvore i objekte u njegovoj blizini.

Potom su, navodi se, Dopuđa, Kovačević i Lukić istog dana oko 15 sati doletjeli s aerodroma Udbina do Zagreba nakon čega je Dopuđa prema Kovačevićevim uputama avionskim bombama MK-82 bombardirao Banske dvore u kojima se Tuđman trebao nalaziti s tadašnjim predsjednicima Predsjedništva SFRJ Stjepanom Mesićem i Saveznog izvršnog vijeća SFRJ Antom Markovićem.

Lukića tužilaštvo tereti da je na Banske dvore i objekte u blizini ispalio 16 raketa M-74 Munja kalibra 128 milimetara, koje su pogodile objekte u blizini Banskih dvora, ali u cilju nisu uspjeli jer je Tuđman sa svojim gostima ranije napustio prostorije.

Usljed bombardovanja i raketiranja poginuo je jedan civil, dok je jedan civil teže, a tri su lakše povređena, stoji u optužnici.

Na Banskim dvorima i okolnim objektima nastala je materijalna šteta u iznosu od gotovo 37 miliona kuna, dodaje Tužilaštvo.

Optužnica je podignuta krajem decembra 2020. godine ali nije bila potvrđena sve do 02. decembra 2022. jer su okrivljenici tvrdili da su pojedini dokazi protiv njih bili nezakoniti, osobito iskazi dijela svjedoka koji su ispitivani bez prisustva odbrane. Uz to, okrivljeni su tražili da im se sva dokumentacija iz sudskog spisa prevede na srpski jezik i ispiše ćiriličnim pismom.

Postupak protiv optuženih vodiće se u njihovoj odsutnosti jer su sva šestorica nedostupna hrvatskom pravosuđu.. Optuženi Bajić, Jeremić, Miličević, Kovačević i Dopuđa su državljani Srbije, dok Lukić ima državljanstvo Srbije i Hrvatske.

СКАКАВАЦ - СЛУЧАЈ „МИЛЕ КРИВОКУЋА“

ŽS u Rijeci: glavni pretres protiv Mile Krivokuće zbog ratnog zločina

4. septembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Rijeci za danas je zakazano ročište u ponovljenom postupku protiv opt. Mile Krivokuće zbog krivičnog

djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Rijeci iz 2017. tereti se da je u oktobru 1993, na području Karlovca, u selu Skakavac, kao pripadnik "paravojne jedinice TO Vojnić" i pripadnik tzv. milicije "SAO Krajine", naoružan automatskom puškom, zajedno sa još dva nepoznata pripadnika "milicije" došao kod kućnog broja 14, gdje je, u namjeri ponižavanja, nasilnog vršenja spolnog čina i otimanja imovine, najprije prijeteći od jedne ženske osobe zatražio novac, pri čemu su sva trojica porazbacala stvari po kući, nakon čega je ušao u spavaću sobu u kojoj je na krevetu zajedno sa sedmogodišnjim sinom i trogodišnjom kćerkom spavala druga ženska osoba, te ne našavši novac, ovu napao držeći joj čvrsto ruke i prijeteći joj naredio da se skine, što je ova u strahu za svoju djecu i prestrašena njegovim postupanjem i prisutnošću još dvije ne-

poznate naoružane osobe, učinila, a potom je gurnuo na krevet, legao na nju i fizički je spurtavajući silovao pred sedmogodišnjim sinom koji se probudio i plakao. Nakon toga je pronašao i otuđio 2.000,00 tadašnjih njemačkih maraka te s dvojicom nepoznatih naoružanih muškaraca napustio kuću.

Županijski sud u Rijeci presudom od 14. decembra 2018. proglasio ga je krivim i u odsustvu ga osudio na kaznu tatvora od 12 godina. Vrhovni sud RH rješenjem od 19. decembra 2019. godine, po službenoj dužnosti (počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka) ukinuo je prvostepenu presudu i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje i odluku.

Postupak protiv optuženog i u ponovljenom postupku vodi se u odsustvu optuženog.

ВУКОВАР, „БОРОВО КОМЕРЦ“ - СЛУЧАЈ „МИЛАН ГОЈКОВИЋ“

ŽS u Osijeku: ponovljeno suđenje opt. Milanu Gojkoviću zbog ratnog zločina

5. septembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Osijeku zakazano je ročište za glavni pretres protiv optuženog Milana Gojkovića zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika.

Županijsko državno odvjetništvo iz Osijeka podiglo je optužnicu 28.12.1995. godine protiv okr. Milana Gojkovića i još trojice okrivljenika. Optužnica je u međuvremenu izmijenjena.

Okr. Milanu Gojkoviću je stavljeno na teret učin tri krivična djela: ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika (izdvajanje i maltretiranje), ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (ubijanje klanjem), pomaganje u izvršenju ratnog zločina protiv civilnog stanovništva (izdvajanjem civila, koji su nakon toga maltretirani).

Navedena djela počinjena su 19. novembra 1991. godine nakon pada Borovo Commerce-a, nakon izlaska ranjenika, civila i zarobljenika.

Županijski sud u Osijeku donio je u odsutnosti okrivljenika prvostepenu presudu 4.12. 1996. godine, kojom je sve okrivljenike proglasio krivima i osudio na kazne zatvora i to: opt. Milanu Gojkoviću od 20 godina, dvojicu na po pet godina i jednog na 15 godina.

Prvostepena presuda postala je pravosnažna 27.02.1997. godine.

U obnovljenom postupku protiv opt. Dragana Lapčevića (osuđen na 5 godina zatvora) ŽDO-o iz Osijeka odustalo je od krivičnog progona progona, te je rješenjem od 10.12. 1999. godine postupak obustavljen.

Optuženi Vlado Tepavac (osuđen na 5 godina zatvora) vrtio se u RH. Protiv njega je krivični

postupak obnovljen 2004. Nakon što je oslobođen krivnje presudom iz 2004. godine, Vrhovni sud je ukinuo presudu i predmet vratio na ponovno suđenje. 2008. godine postupak protiv njega je obustavljen zbog prekvalifikacije djela u oružanu pobunu.

RH je za opt. Gojkovićem 2002. godine raspisala međunarodnu potjernicu, na osnovu koje ga je norveška policija uhapsila 2003. godine, ali je odbila njegovo izručenje Hrvatskoj 2004. godine, s obrazloženjem da RH nije dala garancije da će obnoviti postupak protiv njega u njegovom prisustvu.

Po međunarodnoj potjernici opt. Milan Gojković je ponovo uhapšen u toku 2018. u Mađarskoj, koja ga je, nakon provedenog ekstradicionog postupka, izručila Republici Hrvatskoj u aprilu iste godine, gdje mu je dozvoljena obnova postupka, koji je započeo 10.04.2019. god.

Presudom Županijskog suda u Osijeku od 23. marta 2021., br. K-Rz-1/2019-105, u cijelosti je stavljena izvan snage pravosnažna presuda Županijskog suda u Osijeku od 4. decembra 1996. broj K-6/96-49, te je opt. Milan Gojković proglašen krivim zbog pomaganja u krivičnom djelu ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i pomaganja u krivičnom djelu ratnog zločina protiv ranjenika i bolesnika, za koja

su mu utvrđene kazne zatvora u trajanju od po pet godina, pa je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od devet godina, uz uračunavanje vremena oduzimanja slobode.

Za treću tačku optužbe – ubijanje ratnog zarobljenika Ivana Hižmana, pripadnika PU Vараždinske, oslobođen je zbog nedostatka dokaza primjenom načela „In dubio pro reo“.

Optženom je produžen istražni zatvor do pravosnažnog okončanja postupka.

Drugostepenom presudom Visokog kaznenog suda Republike Hrvatske od 5. oktobra 2021., br. I Kž-Rz-7/2021-10, djelomično su prihvaćene žalbe državnog odvjetnika i optuženog te je prvostepena presuda preinačena u odluci o uračunavanju vremena oduzimanja slobode. U svemu ostalom potvrđena je prvostepena osuđujuća presuda kojom je opt. Milan Gojković po dvije tačke optužnice oglašen krivim i osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 9 godina, dok je u oslobađajućem dijelu prvostepena presuda ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje

Vrhovni sud Republike Hrvatske na sjednici održanoj 22. septembra 2022., presudom je odbio zahtjev osuđenog Milana Gojkovića za izvanredno preispitivanje pravosnažnee presude kao neosnovan.

ПЕТРИЊА, „ГАВРИЛОВИЋ“ - СЛУЧАЈ „ДМИТАР ОСТОЈИЋ“

ŽS u Zagrebu: glavni pretres u krivičnom predmetu protiv Dmitra Ostojića zbog krivičnog djela ratnog zločina

9. septembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Zagrebu za danas je zakazano ročište za glavni pretres u krivičnom predmetu protiv opt. Dmitra Ostojića (1955) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko odvjetništvo u Zagrebu optužnicom od 7. oktobra 2022. godine tereti ga da je 16. 09.1991, u kru-gu preduzeća „Gavrilović“ u Petrinji, kao pripadnik para-vojne oružane jedinice tzv. SAO Krajine, prilikom napada na navedeno preduzeće, odjeven u vojnu unifor-

mu, nakon što su prethodno pripadnici srpske paravojske izdvojili Iliju Dumbovića i Ivana Sođića, i dok su ih vodili hodnikom prema upravnoj zgradi, navodno izdvojio Iliju Dumbovića

i uvukao ga u jednu od prostorija tog dijela po-gona i usmrtio ga nožem.

Postupak se vodi u odsustvu optuženog.

ДАРДА - СЛУЧАЈ „НН” (?X2)

ŽDO u Osijeku Doneseno rješenje o provođenju istrage protiv dvojice državljana Republike Hrvatske zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva

15. septembar 2025.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je, povodom krivične prijave Policijske uprave osječko-baranjske i na osnovi rezultata provedenih izvida, donijelo rješenje o provođenju istrage protiv prvookrivljenog državljanina Republike Hrvatske (1955.) i drugookrivljenog državljanina Republike Hrvatske (1958.) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, navodi se u saopštenju Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku objavljenom.

Postoji osnovana sumnja da su okrivljeni početkom aprila 1992. u Dardi, nakon što su

tokom oružane agresije na Republiku Hrvatsku snage JNA i srpske paravojske formacije okupirale Baranju, kao pripadnici Teritorijalne odbrane Darda, zajedno i po prethodnom dogovoru, postupajući protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva, s više hitaca iz vatrenog oružja usmrtili troje civilnih osoba (1932., 1952. i 1971.).

Okrivljeni nisu dostupni državnim tijelima Republike Hrvatske.

КОРЕНИЦА - СЛУЧАЈ „ПРЕДРАГ УЗЕЛАЦ”

ŽS u Rijeci: nastavak glavnog pretresa u predmetu protiv opt. Predraga Uzelca zbog krivičnog djela ratnog zločina

13. oktobar 2025.

Pred Županijskim sudom u Rijeci za danas je zakazano ročište za nastavak glavnog pretresa u predmetu protiv opt. Predraga Uzelca (1956) zbog kriv. djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i protiv ratnih zarobljenika.

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci optužnicom od 17. 12.2018. tereti ga da je od 02.09. do 21.12.1991. u Korenici, kao pripadnik paravojskih jedinica milicije na funkciji na-

čelnika stanice javne bezbjednosti Korenica u sastavu MUP-a SAO Krajine, odgovoran za događaje i postupanje svih potčinjenih pripadnika milicije i drugih paravojskih jedinica u toj stanici te odgovoran za poštivanje ratnih humanitarnih propisa međunarodnog prava o sigurnosti i zaštitu civila kao i ratnih zarobljenika za vrijeme sukoba, znajući da pripadnici milicije, zajedno s pripadnicima drugih parvojskih jedinica, hapse i dovode zatočene

civile s područja Korenice i drugih mjesta, te ih smještaju u zatvorske prostorije milicijske stanice, a potom ih na razne načine fizički i psihički zlostavljaju, muče i vrijeđaju te da se drže u nehumanim uslovima, da ih se svakodnevno na različite načine fizički i psihički muči i kažnjava, pri čemu je jedan od privedenih civila od zadobijenih batina u zatvoru i preminuo, ništa nija poduzeo da se takva postupanja spriječe i suzbiju te da se otkriju i kazne počinioci takvih zlodjela.

Tereti se da je na opisani način omogućio da njemu podređeni kao i druge osobe pripadnici

paravojnih formacija, koje se nesmetano bez kontrole ulazili u Stanicu javne bezbjednosti u Korenici, nastavili činiti takve radnje, pristajući na njihove posljedice, pri čemu je fizički zlostavljano, mučeno i psihički maltretirano ukupno 25 osoba, od kojih je 11 ratnih zarobljenika, a 14 civilnih zatvorenika. Jedan od civilnih zatvorenika je od zadobijenih povreda preminuo u zatvorskim ćelijama milicijske stanice.

Optuženi je nedostupan tijelima RH, te mu se sudi u odsustvu.

ЛАЂЕВЦИ - СЛУЧАЈ „ДАВОР МАНДИЋ“

Pred ŽS u Splitu za danas je zakazano ročište za glavni pretres u ponovljenom postupku protiv optuženog Davora Mandića (1970) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

20. oktobar 2025.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu optužnicom od 01.02.1993. teretilo je Rajka Macuru (1963), Gojka Macuru (1950), Dragana Relića (1967), Davora Mandića (1970), Simu Mandića (1964) i Boška Macuru (1953) da su 16.11.1991 u mjestu Lađevci i 22.11.1991. u mjestu Cicvare kod Šibenika, kao naoružani pripadnici srpskih paravojnih jedinica, maltretirali tri lica natjeravši ih da se isele.

Županijski sud u Šibeniku presudom od 08.04.1993, u odsustvu ih je proglasio krivima i izrekao im kazne zatvora i to: Bošku i Rajku Macuri po šest godina, Davoru Mandiću osam godina, a ostalima po 20 godina.

Boško Macura je 02.05.2001. uhapšen prilikom povratka u Hrvatsku. Zatražio je i dobio obnovu postupka. U obnovljenom postupku presudom od 05.11.2001. godine oslobođen je optužbe.

Obnovu postupka je zatražio i dobio i Davor Mandić ne odlazeći u Hrvatsku. I on je u obnovljenom postupku presudom od 15.05.2023. oslobođen optužbe.

Viski kazneni sud je, (vjerovatno) po žalbi zastupnika optužbe, ukinuo prvostepenu oslobađajuću presudu te predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

СТАРА ГРАДИШКА - „ГОЈКО БОЖИЋ И ДР.“

Visoki kazneni sud RH: žalbeno ročište u predmetu protiv opt. Gojka Božića i dr. zbog krivičnog djela ratnog zločina

21. oktobar 2025.

Pred Visokim kaznenim sudom RH za danas je zakazano žalbeno ročište u krivičnom predmetu protiv opt. Gojka Božića, Zdravka

Rakonića, Nebojša Petkovića i Miroslava Šućura zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva Osijeku K-DO-47/2013 od 14. novembra 2013. godine, izmijenjenom 21. februara 2019. godine optuženicima se stavlja na teret počinjenje krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u logoru Stara Gradiška. Civilni, žrtve zlostavljanja u logoru, su s područja Gornje Varoši i Uskoka.

Postupak se vodio u odsustvu optuženih.

Presudom Županijskog suda u Osijeku iz decembra 2021. nepravosnažno su osuđeni: Gojko Božić na 13, Zdravko Rakonić na 15, a Nebojša Petković i Miroslav Šućur na po 10 godina zatvora.

СИБИЋ - СЛУЧАЈ „ЂУРО БАЈЛОВИЋ И ДР.“

Visoki kazneni sud RH: žalbeno ročište u krivičnom predmetu protiv opt. Đure Bajlovića i dr. zbog ratnog zločina

22. oktobar 2025.

Pred Visokim kaznenim sudom RH za danas je zakazana sjednica drugostepenog vijeća u krivičnom predmetu protiv opt. Đure Bajlovića i Vlade Daića (1965) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu optužnicom od 23. juna 2016. tereti ih da su u mjestu Sibić, početkom oktobra 1993, tokom napada JNA i TO te srpskih paravojnih formacija na hrvatska sela glinskog područja u sklopu vojne akcije "Kupa", postupali protivno propisima međunarodnog ratnog i humanitarnog prava. Đuro Bajlović se tereti da

je u svojstvu komandira čete sa stvarnim i formalnim ovlastima komandovanja i nadzora nad podređenim pripadnicima navedene jedinice, i Vlado Dajić kao pripadnik te jedinice, a nakon što su s ostalim pripadnicima ušli u selo Sibić i po naredbi Bajlovića, okupili petoro civila, u iste pucali i usmrtili ih, osim jednog civila, koji je pukim slučajem preživio.

Presudom Županijskog suda u Zagrebu od 5. oktobra 2022. obojica optuženika su oslobođeni optužbe. Pošto optuženi nisu dostupni hrvatskim organima gonjenja, suđeno im je u odsustvu.

ВОЋИН, ХУМ И КРАСКОВИЋ - СЛУЧАЈ „РАЈКО БОЈЧИЋ И ДР.“

ŽS u Zagrebu: nastavak glavnog pretresa u predmetu protiv opt. Rajka Bojčića i dr. zbog krivičnog djela ratnog zločina

23. oktobar 2025.

Pred Županijskim sudom u Zagrebu za danas je zakazano ročište za nastavak glavnog pretresa u predmetu protiv optuženih: Bojčić Rajka (1948), Mišćević Zorana (1966),

Ergarac Marinka (1958), Crnobrnja Mile (1954), Simić Mitra (1944), Novaković Ljubiška (1944), Jorgić Zorana (1966), Bogatić Milenka (1962), Cvetić Jovana (1963), Erga-

rac Milorada (1950), Vučković Rajka (1963), Jokić Radisava (1963), Đurić Đure (1963), Glušac Richarda (1970), Jovakarić Zorana (1968), Šimić Steve (1955), Grkinić Milorada (1970), Bosanac Predraga (1960), Tomašević Krste (1960), Tomašević Borislava (1960), Bosanac Davora (1966), Petrušić Veselka (1968), Lukić Branka (1969), Ivanović Rade (1972), Ivanović Milenka (1971), Popović Milutina (1947), Torović Rajka (1969) i Tomašević Gojka (1940). zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Rješenjem ŽS u Zagrebu broj: Kov-rz-17/2016. od 16.10.2018. godine odbijen je prijedlog tužioca za suđenje u odsustvu optuženima, te je optužnica vraćena ŽDO u Zagreb radi boljeg razjašnjenja stvari, te im je određen rok od šest mjeseci za podizanje nove optužnice.

ŽDO u Zagreb ispravljenom optužnicom od 7. novembra 2019. godine optužene tereti da su od sredine jula do sredine decembra 1991. godine, u mjestima Voćin, Hum, Krasković i okolini, prema zajedničkom planu, u namjeri nasilnog obaranja državnog i društvenog uređenja na dijelu teritorije RH, tokom nemeđunarodnog, a nakon 08. oktobra 1991. međunarodnog oružanog sukoba, između oružanih

snaga RH i oružanih snaga bivše JNA, s pridruženim naoružanim paravojnim formacijama pobunjenog srpskog stanovništva, potpomognutih dobrovoljcima iz Srbije, Crne Gore i BiH, djelujući kao komandanti vojnih i milicijskih jedinica, te komandanti civilne vlasti na širem području mjesta Voćin i Hum, ovlašćeni za izdavanje komandi svojim podređenim i odgovorni za primjenu ratnih humanitarnih propisa, međunarodnog prava o bezbjednosti i zaštiti civila i ratnih zarobljenika, naredili, osobno sudjelovali, te iako su znali da njima podređeni nezakonito postupaju prema civilnom stanovništvu i ratnim zarobljenicima, nisu poduzeli potrebne mjere da takva njihova nezakonita postupanja spriječe i suzbiju. Prihvatajući da podređeni pripadnici njihovih jedinica nastave s takvim radnjama, kao i na njihove posljedice, uslijed čega su pripadnici njima podređenih jedinica nezakonito lišavali slobode, uzimali taoce, pljačkali, bestijalno zlostavljali, mučili, tjelesno povrijeđivali i ubili velik broj civilnih osoba i ratnih zarobljenika.

Protiv svih optuženika postupak se vodi u odsustvu zbog nedostupnosti hrvatskim organima gonjenja.

СИВЕРИЋ И БАДАЊ - СЛУЧАЈ „ЗЛАТКО ИВАЗ И ДР.“

ŽDO u Splitu: Podignuta optužnica protiv dvojice okrivljenika zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva

31. oktobar 2025.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu je, nakon provedene istrage, podiglo optužnicu protiv dvojice okrivljenika dvojnog državljanstva, hrvatskog i državljanstva Republike Srbije (1964. i 1965.), zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Okrivljenike se optužnicom tereti da su u septembru i decembru 1991., u privremeno okupiranom Siveriću, Badnju i Drnišu, za vrijeme

oružanog sukoba „JNA“ i paravojnih postrojbi tzv. Republike Srpske Krajine („RSK“) s oružanim snagama Republike Hrvatske, kao pripadnici „221. motorizirane brigade II. bataljuna JNA“, postupali protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva, na način da su protjerali većinu građana hrvatske nacionalnosti te zapalili više kuća i drugih objekata u vlasništvu građana hrvatske nacionalnosti. Takvim

postupanje prouzročena je materijalna šteta velikih razmjera, u iznosu od oko 2.320.000,00 evra.

U optužnici je predloženo da se okrivljenima sudi u odsustvu, s obzirom da su nedostupni

tijelima krivičnog progona Republike Hrvatske.

Prema Veritasovim podacima optuženi su Zlatko Ivaz i Đorđe Mirčetić.

ВУКОВАР, (УБИСТВО НИКОЛИЈЕРА) - СЛУЧАЈ „НН“ (?)

BETA
NOVINSKA AGENCIJA
NEWS AGENCY

6. novembar 2025.

Francuska preuzela istragu o ubistvu Francuza na Ovčari: Hrvatski tužilac optužuje Srbiju za nesaradnju

Glavni državni tužilac Hrvatske Ivan Turudić izjavio je danas da je istraga o ubistvu francuskog dobrovoljca Žan Mišel Nikolije (Jean-Michel Nicolier), koji je danas sahranjen u Vukovaru, prekinuta 2019. zbog nesaradnje Srbije pa je sada preuzela Francuska.

Doneli smo rešenje o sprovođenju istrage ubistva u aprilu 2018. Srbiji smo poslali molbu da se ispita Spasoje Petković s nadimkom Štuka, ali tome nije udovoljeno“, rekao je Turudić koji je danas prisustvovao sahrani Jean-Michel Nicolijea u Vukovaru.

Turudić je rekao da postoji niz dokaza u prethodnom postupku, pa i Petkovićeva izjava, da je upravo on ubio Nikolijea. „Međutim, našoj molbi nije udovoljeno sa srpske strane, kao što nije udovoljeno ni u nizu takvih drugih zahteva“, rekao je Turudić, prenela je agencija Hina.

Posmrtni ostaci 25-godišnjeg Francuza koji se pri-

družio hrvatskim snagama u ratu pronađeni su i identifikovani krajem oktobra, 34 godine posle smrti. On je teško ranjen na vukovarskom frontu 9. novembra 1991. godine i prebačen u bolnicu, a potom se našao među više od 200 osoba koje su, posle tromesečne opsade srpskih snaga, pripadnici tadašnje JNA i srpskih paravojnih formacija, ubili na Ovčari.

Njegovi posmetni ostaci, zajedno sa ostacima još dve osobe, pronađeni su nedavno u blizini Ovčare.

Govoreći o odluci Srbije da ne udovolji hrvatskoj molbi o saslušanju Petkovića, Turudić je novinarima rekao da je rečeno da je to „presuđena stvar“, jer je Petković svedok saradnik srpskog tužilaštva.

„Naše traganje je puno šire od onoga što je bilo obuhvaćeno u Srbiji“, rekao je Turudić.

On je dodao da je status u Srbiji Petković dobio nezakonito i nepotrebno radi kri-

vičnog dela počinjenog prema civilnom stanovništvu, a Hrvatska ga tereti za krivično delo ratnog zločina prema ratnim zarobljenicima.

„Srbi su protestovali i uspeali da ishode da ne dobijemo ni međunarodnu poternicu za njim, a mi imamo evropski nalog za hapšenje i nacionalnu poternicu. Hrvatska je napravila zaista sve, ali kada smo bili suočeni s odgovorom Srba 2019. godine smo prekinuli istragu zato što se ne može dovršiti i ne može se doneti meritorna državnotužilačka odluka bez saradnje Srbije“, objasnio je hrvatski tužilac.

On je istakao da će videti šta će uspeti da urade Francuzi, koji su „juče bili tu“ i dobili su sve što su imala hrvatska istražna i pravosudna tela. „Bili su vrlo zadovoljni našom kooperativnošću i sada ćemo videti šta će dalje biti“, rekao je Turudić.

Na izjavu svedoka Vilima Karlovića da Petković nije ubio Nicolijer, Turudić je odgovorio da Državno tužilaš-

tvo Hrvatske ima dovoljno podataka i utvrdio da je Spasoje Petković ta osoba.

„Problem je na koji sve vreme upozoravam da nema nikakve saradnje s druge strane, ni glasa savesti koji bi rekao, koji bi olakšao dušu i rekao šta je bilo, a siguran sam da ovde hodaju neki ljudi koji zna-

ju puno o tome”, zaključio je Turudić.

Na sahrani Jean–Michela Nicoliera na vukovarskom Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata bio je i potpredsednik vlade i ministar branitelja Tomo Medved. On je rekao da u pronalasku nestalih i da-

lje u potpunosti izostaje saradnja Srbije.

On je ponovo uputio poziv Srbiji, kao i svima koji imaju bilo kakva saznanja da ih, kako je rekao, s poverenjem podele s Ministarstvom hrvatskih branitelja i nadležnim institucijama u Republici Hrvatskoj.

ДРАГИШИЋИ II - СЛУЧАЈ „ЗОРАН КОРДА”

САОПШТЕЊЕ поводом хапшења Србина Зорана Корде из Зечева због ратног злочина

6. новембар 2025.

Хрватска полиција је ухапсила 61-годишњег двојног држављанина Хрватске и Црне Горе због сумње да је као припадник српске паравојне формације починио ратни злочин против ратних заробљеника у фебруару 1993. у околини Вођица код Шибеника, објавили су јуче на својим интернетским страницима хрватска полиција и тужилаштво. У саопштењу шибенско-книнске полиције наводи се да се мушкарац сумњичи да је као замјеник командира вода војне полиције при 2. пешадијској бригади војске самопроглашене РСК, послеје окупације дијела мјеста Драгишићи, 24. фебруара 1993, заједно с више других припадника тешко физички злостављао деветорицу заробљених припадника 15. Домобранске пуковније Хрватске војске, старости 27 до 57 година, од којих су двојицу убили, а двојицу одвезли у непознатом смјеру, од кад се воде на списку несталих. Жупанијско тужилаштво у Сплиту саопштило је да је испитало и донијело рјешење о истрази против мушкараца који уз хрватско има и држављанство Црне Горе. Основано се сумња да је ухапшени физички злостављао заробље-

не хрватске војнике и да је заједно с војним полицајцима и српским војницима из пушке пуцао у једну жртву, док је један заробљени хрватски војник умро од задобијених тешких тјелесних повреда. Двојицу заробљеника предао је другој паравојној јединици знајући да ће бити убијени. Такође се сумња да је осумњичени подређеним војним полицајцима и српским војницима дозволио да на наведеном подручју туку заробљене хрватске војнике, који су од удараца задобили бројне тешке и по живот опасне повреде. На предлог тужилаштва, истражни судија је одредио ухапшеном истражни затвор због опасности од бјекства, опасности од утицаја на свједоке и неометаног одвијања поступка за кривично дјело за које је прописана казна дугог трајног затвора.

Ова саопштења пренијели су многи медији у региону. Иако се у саопштењима не наводи име осумњиченог, неки хрватски медији навели су да је у питању Зоран Корда а други да је у питању Зоран Д.

Према “Веритасовим” сазнањима осумњичени се зове Зоран Корда (1964) из села Зечево, општина Кистање (до 1995. општина Книн). Зоран је у августу 1995. године избјегао из тадашње Републике Српске Крајине и са породицом се настањивао у Подгорици. Од мјештана Зечева и околних села дознали смо да су се Зоранови родитељи после хрватске акције “Олуја” вратили из избјеглиштва и обновили своје имање, те да их је Зоран у претходних двадесетак година редовно посјеђивао и помагао у одржавању и обрађивању имања, које укључује и маслиник од више стотина стабала. У међувремену су му родитељи умрли, а Зоран је наставио долазити у родно село и одржавати имање. Тако је и ове године неколико дана прије хапшења са сином, снахом и унуком дошао у родно село да побере маслине. Нико од ријетких становника Зечева није видио када је Зоран ухапшен, а ни он ни чланови његове породице нису се одазивали на телефонске позиве рођака из сусједних села, тако да су за његово хапшење дознали из медија.

Вијест о Зоранову хапшењу је узнемирило Србе на подручју Кистања, а и шире, тим више што нико од њих не вјерује да је Зоран починио дјела која му се стављају на терет, па његово хапшење доводе у везу са учесталим нападима на Србе, попут оног када су маскирани црнокошуљаши 3. новембра насилно прекинули манифестацију под називом Дани српске културе у Сплиту.

“Веритас” располаже судском документацијом из које произилази да је Жупанијско државно тужилаштво у Сплиту оптужницама из 2015. и 2016. за исто ђело оптужило Небојшу Поповића (1961), Дринка Баљковића (1951) и Јанка Поповића (1958) против којих се поступак води у одсуству. У међувремену је поступак у односу на Небојшу Поповића раздвојен од остале двојице.

По “Веритасовој” евиденцији, од почетка ове године ухапшено је шест Срба из Хрватске и бивше РСК због кривичних дјела ратног злочина, тројица у Хрватској, а тројица ван Хрватске.

У Хрватској су, поред Зорана Корде, ухапшени: Жељко Бабић (1955) из Мокрог Поља код Книна, ухапшен 1. јула, иако је од 2005. редовно сваке године по више мјесеци боравио у родном селу, и Драгутин Ђелап (1954) из Топуског, ухапшен 12. септембра (по други пут) иако се прије више година из избјеглиштва вратио у родни крај и дуго година био функционер SDSS-а.

Изван Хрватске по европском налогу за хапшење издатим од стране хрватског правосуђа ухапшени су: Грковић Душан (1956) из Ловаса, држављанин Србије и Хрватске, ухапшен 12. априла, у Мађарској на граничном прелазу Томпа – Келебија, у Хрватску изручен 23. априла; Давидовић Милорад (1969) из Грубишног поља, држављанин Србије и Шведске, ухапшен је 10. септембра на аеродрому у Шведској, у којој је живио са породицом од 2009. године, у Хрватску изручен 26. октобра и Живко Загорац (1946) из Турчевић поља, држављанин Србије и Канаде, ухапшен 16. октобра на аеродрому у Пољској, приликом повратка авионом из Србије у Канаду, гдје је живио од 2002. године, налази се у екстрадиционом притвору гдје чека одлуку о екстрадицији.

На основу међународних потјерница које је расписало хрватско правосуђе, до сада је широм свијета, по „Веритасовој” евиденцији, ухапшено најмање 202 Србина, од којих су 84 екстрадирана у Хрватску. Тренутно се због кривичних дела ратних злочина у хрватским затворима налази 28 особа српске националности, од којих је 15 правоснажно осуђено, док су остали под истрагом, оптужбом или чекају правоснажност пресуда.

У Београду и Бањалуци, 6. новембра 2025. године

Веритас: У Хрватској ухапшен шести Србин од почетка године по оптужби за ратне злочине

6. новембар 2025.

Држављанин Хрватске и Црне Горе Зоран Корда (61) шести је Србин који је од почетка године ухапшен по хрватским оптужницама за ратне злочине, саопштио је данас Документационо-информациони центар Веритас.

Корда је ухапшен због сумње да је као припадник “српске паравојне формације починио ратни злочин против ратних заробљеника у фебруару 1993. у околини Водица код Шибеника”, објавили су јуче хрватска полиција и тужилаштво.

“Зоран је у августу 1995. године избегао из тадашње Републике Српске Крајине и са породицом се настанио у Подгорици. Од мештана Зечева и околних села дознали смо да су се Зоранови родитељи после хрватске акције Олуја вратили из избеглиштва и обновили своје имање, те да их је Зоран у претходних двадесетак година редовно посећивао и помагао у одржавању имања”, саопштио је Веритас.

Наводи се да је вест о хапшењу узнемирила Србе на подручју општине Кистање

који су тај поступак хрватске полиције довели у везу са учесталим нападима на Србе, попут оног када су маскиране особе 3. новембра насилно прекинуле манифестацију под називом “Дани српске културе” у Сплиту.

“По Веритасовој евиденцији, од почетка године ухапшено је шесторо Срба из Хрватске и бивше РСК због кривичних дела ратног злочина, тројица у Хрватској, а тројица ван Хрватске. На основу међународних потерница које је расписало хрватско правосуђе, до сада је широм света ухапшено најмање 202 Срба, од којих су 84 екстрадирана у Хрватску”, стоји у саопштењу тог документационо-информационог центра.

Додаје се да се због кривичних дела ратних злочина у хрватским затворима налази 28 особа српске националности, од којих је 15 правоснажно осуђено, док су остали под истрагом, оптужбом или чекају правоснажност пресуда.

ЂУЛОВАЦ - СЛУЧАЈ „РАЈКО АНИЧИЋ”

ŽS u Zagrebu: glavni pretres u predmetu protiv opt. Rajka Aničića za ratni zločin

11. novembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Zagrebu za danas je zakazan glavni pretres u predmetu protiv opt. Rajka Aničića u ponovljenom postupku zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu optuženi se tereti da je u decembru 1991., u Đulovcu kraj Daruvara, postupajući protivno odredbama međunarodnog prava, zajedno s Jovanom Carevićem, ušao u kuću Franje Blažana i u namjeri da ubijaju ljude hrvatske nacionalnosti iz pješadijskog oružja pucali na Franju Blažana,

njegovu suprugu Nadu Blažan i njihova sina Milana Blažana, koji su od zadobijenih rana umrli.

Tereti se i da je početkom mjeseca septembra 1991. zajedno s Jovanom Carevićem i Kostom Malivojevićem došli u kuću Franje Žmegača te ga s više uboda nožem lišili života.

Presudom Županijskog suda u Zagrebu iz 2022. godine opt. Aničić u odsustvu je proglašen krivim za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i osuđen na 10 godina zatvora.

Na prvostepenu presudu žalili su se i državni odvjetnik i sam optuženi. Odvjetništvo je tražilo strožu kaznu, dok je Aničićev branitelj, advokat Ante Nobilo, tražio oslobađajuću presudu ili ponovno suđenje.

Visoki kazneni sud Republike Hrvatske 3. jula 2025. godine donio je odluku kojom je ukinuo osuđujući dio presude protiv opt. Rajka Aničića i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

ЗАДАР - СЛУЧАЈ „КОСТА НОВАКОВИЋ И ДР.“

ŽS u Splitu: glavni pretres u predmetu protiv opt. Koste Novakovića i dr. zbog krivičnog djela ratnog zločina

21. novembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Splitu za danas je zakazan glavni pretres u predmetu protiv opt. Koste Novakovića (1949), Milana Đilasa (1944) i Momčila Krklješa (1949) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno tužilaštvo u Splitu optužnicom od 17.06.2017, tereti optužene da su tokom 1993. u toku oružanih sukoba kao komandanti nelegalnih formacija, ovlašteni da izdaju naredbe za borbena djelovanja, protivno Konvenciji, izdavali i prenosili naredbe potčinjenim komadantima, te neposredno i izvršavali takve naredbe iako nije bilo nikakvih vojnih potreba i bez izbora otvarali vatru iz svih artiljerijskih oružja te ispaljivali i projekte rakete tipa "Orkan" po svim predjelima Zadra i bliže okoline kao i objekata od kulturnog, spomeničkog i privrednog značaja 23.pa su tako opt. Kosta Novaković, kao zamjenik

sad pok. Mile Novakovića, generala bivše JNA i komandanta Srpske vojske "Krajina", opt. Milan Đilas, kao komandant Kninskog korpusa u činu pukovnika, te opt. Momčilo Krklješ, kao komandant oružanih formacija stacioniranih u mjestima Lišane Tinjske i Tinj, izdali i sproveli naredbe za borbena djelovanja na osnovu kojih je u vremenu od 23. aprila do 21. septembra 1993. sa neprijateljskog položaja ispaljivano više artiljerijskih projektila na Biograd, Sv, Filip i Jakov, Zadar, Sukošan, Turanj, Maslenicu, Goricu, Zemunik Donji, Debeljak, Zaton, Pakoštan, i Jankolovicu, usled kojih je, osim materijalne štete, došlo do usmrćenja i tjelesnog povređivanja više osoba.

Prema Veritasovim saznanjima Milan Đilas je preminuo 2014. godine.

Optuženima se sudi u odsustvu pošto su nedostupni hrvatskim organima gonjenja.

ГРАБЕРЈЕ - СЛУЧАЈ „СТОЈАН КОВАЧЕВИЋ“

ŽS u Zagrebu: glavni pretres u predmetu protiv optuženog Stojana Kovačevića

25. septembar 2025.

Pred Županijski sudom u Zagrebu za danas je zakazano ročište za nastavak glavnog pretresa u krivičnom predmetu protiv optuženog Stojana Kovačevića (1964) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu optužnicom od 6. oktobra 2022. tereti opt. Stojana Kovačevića da je tačno neutvrđenog dana krajem oktobra 1991. godine u Graberju, na privremeno okupiranom području opštine

Petrinja, tokom trajanja međunarodnog oružanog sukoba između regularnih policijskih i vojnih jedinica Republike Hrvatske i oružanih formacija SAO Krajine, kao pripadnik Teritorijalne obrane Dvor, naoružan automatskom puškom došao u dvorište porodične kuće u kojoj su živjele dvije ženske civilne osobe hrvatske nacionalnosti (Katarina Ovanin i Barica Kušan), te u cilju nezakonitog oduzimanja traktora, protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata i Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama, ispalio više hitaca iz automatske puške i ubio dvije civilne ženske osobe hrvat-

ske nacionalnosti koje su tamo stanovale i uzeo traktor u vlasništvu jedne od njih.

Protiv optuženog Kovačevića postupak se vodi u odsustvu pošto je nedostupan hrvatskom pravosuđu.

Optuženi je zamolbenim putem ispitan u Beogradu pred Tužilaštvom za ratne zločine Srbije, kojom prilikom je naveo: "Koliko je meni poznato, Hrvatska puno ljudi koji žive u Srbiji lažno optužuje. No, moja je savjest čista. Nisam to učinio. Nemam više što za reći, a na pitanja ne želim odgovarati", bilo je sve što je Stojan Kovačević u svoj odbrani htio reći, navodi se u hrvatskim medijima.

ГОРЊА БУЧИЦА - СЛУЧАЈ „ЂУРО АРБУТИНА”

ŽS u Zagrebu: glavni pretres protiv optuženog Đure Arbutine zbog ratnog zločina

25. septembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Zagrebu za danas je zakazano ročište za glavni pretres protiv optuženog Đure Arbutine (1962) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu, optužnicom od 17.08.2021. tereti optuženog da je tačno neutvrđenog dana u prvoj polovini novembra 1991. godine u Gornjoj Bučici, opština Glina, kao komandir voda u sklopu tadašnje TO Glina, postupao protivno odredbama

Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata, odnosno da nije poduzeo nikakve radnje da se spriječi ubijanje civilnog stanovništva, što je imalo za posljedicu da su pripadnici jedinice kojom je komandovao iz njihovi kuća izveli dvije muške i dvije ženske civilne osobe hrvatske nacionalnosti te ih odveli na skrovito mjesto, gdje su ih usmrtili hicima iz vatrenog oružja.

Optuženom se sudi u odsustvu.

ЦЕРИЋ - СЛУЧАЈ „ЖЕЉКО ТРАВИЦА”

Evo zašto je odgođeno suđenje ratnom zločincu Travici: 'To ne znači da očekujem milost, ali...

1. decembar 2025.

Željko Travica nije želio iznijeti svoju obranu na sudu rekavši kako se osjeća loše i mora na operaciju.

Iako je bilo izvjesno da će optuženi Željko Travica, kojega se optužnicom tereti za ratni zločin nad hrvatskim braniteljima u Ce-

riću, danas, na kraju dokaznog postupka, iznijeti svoju obranu i biti presuđen za zlostavljanja i ubijanja iz vremena Domovinskog rata, to se na kraju ipak nije dogodilo.

Kao i više puta do sada njegova je obrana još jednom uspjela ishoditi odgodu obrane

i presude, a ovoga puta sudu je dostavljena medicinska dokumentacija Travice iz koje je vidljivo da je on još u ožujku ove godine naručen na operaciju, obzirom da ima ozbiljnih problema sa zdravljem.

– Obrana je dostavila dokumentaciju iz koje je vidljivo da je optuženi ranije bio na pregledu u KBC Osijek, te da su, na temelju dogovorene operacije, predviđeni predoperativni pregledi u periodu od 2 do 5. prosinca – rekao je sudac Davor Mitrović koji je potom upitao optuženog kako se osjeća i da li je u mogućnosti iskazati svoju obranu.

– Nisam u mogućnosti iznositi obranu ni psihički ni fizički. Imam bolove, teško mi je sjediti, a i ne spavam već danima. Molio bih da se iznošenje obrane prolongira nakon moje dvije operacije koje slijede. I ranije sam tijekom suđenja upozoravao da je moje zdravstveno stanje ozbiljno. To ne znači da ja očekujem neku milost, nego očekujem da se ispoštuju moja ljudska prava – rekao je Travica, a sudac mu je odgovorio da mu je sud odobrio svaki pregled koji je zatražio te da nema govora o ne poštivanju prava.

– Vaše ćemo najnovije nalaze dati medicinskom vještaku kako bismo vidjeli možete li nastaviti s raspravama prije operacija i nakon toga ćemo odlučiti o nastavku suđenja – rekao je sudac koji je do sada odbio više pokušaja obrane da se suđenje Travici produži predlažući dodatna saslušanja svjedoka iz Srbije, pripadnika Teritorijalne obrane Mirkovci, koji su u svojim izjavama govorili kako Travica jeste bio u TO; ali nije nikoga ubio niti zlostavljao.

Da podsjetimo, Travicu za ratni zločin direktno terete pripadnici HOS-a koji su preživjeli napad na tzv. crvenu kuću u Ceriću gdje je pobijeno više naših branitelja. Oni su posvjedočili kako je Travica tada bio tamo, kako je odvodio zarobljene branitelje u zatočeništvo u Mirkovce te se na njima iživljavao i smijao se kada su pripadnici TO zarobljenicima gurali ljudski mozak u usta.

Travica je u hrvatskom pritvoru od listopada protekle godine kada je uhićen na aerodromu u Francuskoj, gdje je doputovao iz Velike Britanije, nakon čega je izručen Hrvatskoj.

ПРОМИНА I - СЛУЧАЈ „ЖЕЉКО ЦВИЈЕТИЋ”

ŽDO u Splitu: podignuta optužnica protiv okrivljenika zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva

27. novembar 2025.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu je, nakon provedene istrage, podiglo optužnicu protiv osobe dvojnog državljanstva, hrvatskog i državljanstva Republike Srbije (1967), zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Optužnicom se okrivljenik tereti da je tijekom 1993, u privremeno okupiranim selima na području Promine, za vrijeme oružanog sukoba „JNA“ i paravojnih postrojbi tzv. Republike Srpske Krajine („RSK“) s oružanim snagama Republike Hrvatske, kao pripadnik paravojne postrojbe tzv. RSK, postupao protivno pravi-

lima međunarodnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva, na način da je više puta silovao tada maloljetnu žensku osobu te da je krajem 1993. zajedno s više naoružanih pripadnika srpskih paravojnih postrojbi fizički zlostavljao tri žrtve, pri čemu su dvije žrtve silovali.

U optužnici je predloženo da se sukladno odredbi članka 402. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku okrivljeniku sudi u odsutnosti, s obzirom da je nedostupan tijelima kaznenog progona Republike Hrvatske.

Prema „Veritasovim“ saznanjima optužen je Željko Cvijetić iz Razvođa.

ДРНИШ - СЛУЧАЈ „ЖЕЉКО БАБИЋ”

ŽDO u Splitu: Podignuta optužnica protiv okrivljenika zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva te predloženo produljenje istražnog zatvora

27. novembar 2025.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu je, nakon provedene istrage, podiglo optužnicu protiv osobe dvojnog državljanstva, hrvatskog i državljanstva Republike Srbije (1955), zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. u svezi sa člankom 28. stavak 2. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Optužnicom se okrivljenik tereti da je u vremenu od sredine travnja 1992. do sredine lipnja 1993, u privremeno okupiranom Drnišu i pripadajućim naseljima, za vrijeme oružanog sukoba „JNA“ i paravojnih postrojbi tzv. Republike Srpske Krajine („RSK“) s oružanim snagama Republike Hrvatske, kao pripadnik paravojne postrojbe u tzv. „Specijalnoj jedinici milicije“ u svojstvu prvo kao pomoćnik komandira „Stanice javne bezbednosti“ Drniš („SJB“ Drniš), a zatim kao šef „Odsjeka za kriminalističku obradu“ „SJB“ Drniš te potom kao načelnik „SJB“ Drniš, postupao protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva.

Okrivljenik se tereti se da nije poduzeo potrebne mjere i radnje da zaštiti građane hr-

vatske nacionalnosti i njihovu imovinu te vjerske objekte, znajući da njegovi podređeni pripadnici „SJB“ Drniš u okupiranom Drnišu i pripadajućim okupiranim naseljima, preostalo stanovništvo hrvatske nacionalnosti ubijaju, zlostavljaju, tuku, maltretiraju, uhićuju, zatvaraju i odvođe na prisilni rad, a njihovu imovinu te katoličke vjerske objekte pljačkaju, pale, miniraju i uništavaju, iako je mogao i bio dužan takve radnje svojih podređenih spriječiti, a što je za posljedicu imalo da je desetero civila hrvatske nacionalnosti ubijeno te uništen i opljačkan veći broj kuća građana hrvatske nacionalnosti i katoličkih vjerskih objekata.

U optužnici je predloženo da se protiv okrivljenika produlji istražni zatvor zbog opasnosti od bijega te radi neometanog odvijanja postupka za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora kod kojeg su okolnosti kaznenog djela posebno teške (članak 123. stavak 1. točka 1. i 4. Zakona o kaznenom postupku).

Prema „Veritasovim“ saznanjima optužen je Željko Babić.

ПРОМИНА - СЛУЧАЈ „НЕНАД ПОКРАЈАЦ”

Jutarnji list STRAVIČAN ZLOČIN: Bivši pripadnik srpske paravojske na tjeratici zbog silovanja 16-godišnjakinje: 'Ostala sam sama s njih sedmoricom...'

26. novembar 2025.

Kao pripadnici paravojnih postrojbi iz sela Općine Promina su progerali većinu građana hrvatske nacionalnosti,

a njihove kuće, imovinu i katoličke vjerske objekte spalili, oštetili, minirali i uništili

Odbjegli Nenad Pokrajac (55), državljanin Srbije rodom iz Šibenika, koji se u bijegu nalazi od Vojno-redarstvene akcije Oluja te su

za njim na snazi već neko vrijeme međunarodna tje-ralica i Europski uhidbeni nalog, završio je u optužnici splitskih tužitelja.

I to zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, točnije zbog strahota iz okupiranog sela Suknovci u prvoj polovini 1992. godine, iz kojeg su, kao i iz ostalih sela u Općini Promina, kao pripadnici paravojnih postrojbi tzv. RSK, protjerali većinu građana hrvatske nacionalnosti, a njihove kuće i drugu imovinu te katoličke vjerske objekte spalili, oštetili, minirali i uništili.

Očima djeteta ratne užase promatrala je i tada 16-godišnja srednjoškolka koja je, prema vlastitim tvrdnjama, postala Pokrajčeva žrtva. Ali i još šestorice njegovih kolega vojnika. Tih stravičnih događaja u tužiteljstvu prisjetila se danas 50-godišnja žrtva, tada maloljetnica koja je u svojoj kući tijekom ratnog vihora, a nakon smrti oca, ostala živjeti s majkom i dvojicom braće.

— Kad su JNA i srpske paravojne postrojbe okupirale sela u Općini Promina, većina građana hrvatske nacionalnosti je prognana. Moja majka, braća i ja nismo išli nigdje. A čim su pripadnici JNA i srpskih paravojnih postrojbi ušli u selo, počeli su pljačkati i paliti kuće te maltretirati preostalo malobrojno hrvatsko stanovništvo. Pripadnici srpskih pa-

ravojnih postrojbi su uhitili jednog od moje braće i zatorili ga u kninskom zatvoru tako da smo majka, drugi brat i ja u kući ostali sami. Tog jednog dana kasno navečer u kuću su nam ušli odjeveni i naoružani pripadnici srpskih paravojnih postrojbi. Bilo ih je sedam. Neki su pričali ekavicom pa sam zaključila da su iz Srbije, a neki ijekavicom pa su to vjerojatno bili domaći Srbi iz prominskih sela. Među njima bio je i Nenad Pokrajac. Po ulasku u kuću odmah su izbacili majku i brata van. Ostala sam sama s njih sedmoricom. Silovali su me, jedan po jedan. Među njima i Nenad — ispričala je istražiteljima vrlo potresne i uznemirujuće scene svog tinejdžerskog života 50-godišnjakinja.

Pritom je otkrila i da su nakon toga majka i brat ušli u kuću i da im je “odmah bilo jasno da je silovana”. Njezin brat je od proživljenih strahota na Manjači gdje je bio zarobljen i mučen do 1996. godine, obolio na psihi i nalazi se u duševnoj bolnici na Ugljanu, odakle su tužiteljstvu odgovorili da, obzirom na dijagnozu, nije sposoban dati valjani iskaz. Prokazanog Pokrajca kaže da pozna je jako dobro, da su svi oni bili iz dva obližnja sela, družili se i išli u istu školu. A na sve je dodala i da je optuženi s njezinom braćom igrao nogomet.

Užasi po žrtvu, prema optužbi, tada nisu stali. Po od-

lasku iz Suknovaca u Lukar u ožujku 1993., gdje su se uselili u kuću jednog Hrvata koji je svoj dom napustio, obratili su se za pomoć pripadnicima UNPROFOR-a.

— Očekivali smo da će nas oni zaštititi. Ali unatoč tome, pripadnik srpskih paravojnih postrojbi Željko C. iz Razvođa me silovao 15-ak puta. Jednom je srpska vojska uhitila veći broj Hrvata i sve ih zatvorila u tvornicu Sintal u Oklaju tako da smo majka, brat i ja bili zatvoreni s ostalima. U toj tvornici su potom srpski vojnici prvo silovali moju majku, a onda i mene. Među njima je bio i taj Željko — otkrila je dalje žrtva kojoj je majka umrla 2008. godine.

Drugi brat silovane žene se prisjetio da je do 14. siječnja 1992. bio kod kuće s obitelji kada je zarobljen i odveden u kninski zatvor. Tamo je prepoznao pripadnike paravojnih srpskih postrojbi, među kojima i Nenad Pokrajac, a nakon što je razmijenjen u lipnju te iste godine, vratio se kući obitelji i doznao da mu je sestra silovana dva puta, ali i majka. Nakon toga se priključio Hrvatskoj vojsci...

Jedan od svjedoka iz susjednog sela se prisjetio kako je Pokrajac za vrijeme okupacije viđao često naoružanog puškom i u odori srpske vojske. I njemu se majka žrtve pojadala u nekoliko navrata da joj je dijete silovano.

ПРОМИНА, ЛУКАР - СЛУЧАЈ „НН”

JutarnjiList

Protiv bivšeg pripadnika tzv. Vojske RS Krajine podnijeta kaznena prijava: Imao je 19 godina kada je počinio strašan zločin

3. decembar 2025.

Šibenska policija je protiv 52-godišnjaka koji je u bijegu podnijela prijavu splitskom županijskom državnom odvjetništvu.

Čak 33 godine od svirepog zločina u mjestu Lukar u općini Promina, kada je ubijena tada 56-godišnja stanovnica u vlastitom dvorištu, Odjel za ratne zločine Kriminalističke policije u suradnji sa šibenskim i splitskim tužiteljima dovršili su istraživanje i kazneno prijavili 52-godišnjaka

za ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

U kaznenoj prijavi pristigloj na stol splitskog tužiteljstva se navodi da se 52-godišnjak 10. lipnja 1993. godine kao pripadnik '75. MTBR vojske RSK ogrješio o članak 120. Osnovnog krivičnog zakona RH.

Točnije, navedenog je datuma došao s još nekoliko pripadnika istog vojnog sektora u obiteljsku kuću oštećene žene. Prvo ju je fizički rukama, nogama i

kundakom puške udarao po glavi i po tijelu te joj nanio višestruke ozljede glave. Potom su premlaćenu ženu još živu ubacili u bunar, tzv. gusternu, što je dovelo do smrtnog ishoda.

Iz šibenske policije kažu da su protiv 52-godišnjaka, koji je u vrijeme krvavog zločina imao samo 19 godina i koji je trenutno nedostupan hrvatskim pravosudnim tijelima, prijavu podnijeli splitskom županijskom državnom odvjetništvu.

ЈАНКОЛОВИЦА - СЛУЧАЈ „ДУШАН ЦРНОБРЊА И ДР.”

PU zadarska: Dvojac osumnjičen za ratni zločin protiv civila na biogradskom području

5. decembar 2025.

U Policijskoj upravi zadarskoj dovršeno kriminalističko istraživanje ubojstva civila, koje su pripadnici srpskih paravojnih postrojbi počinili na Jankolovici 1993.godine

Policijski službenici Odjela ratnih zločina, Službe kriminalističke policije ove policijske uprave, u suradnji sa županijskim državnim odvjetništvom u Splitu dovršili su kriminalističko istraživanje nad dvojicom hrvatskih državljana u dobi od 55 i 50 godina, zbog sumnje da su tijekom 1993. godine, u svojstvu pripadnika srpskih paravojnih postrojbi, na biogradskom području počinili kazneno iz članka 120.

Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske na štetu hrvatskog civilnog stanovništva. Provedenim kriminalističkim istraživanjem je utvrđeno kako su osumnjičeni muškarci, tada 23-i 18-godišnji pripadnici srpskih paravojnih postrojbi tzv. „RSK“ iz Jagodnje Donje, dana 11. studenog 1993.godine na području Jankolovice postupajući protivno odredbama ženevskih konvencija o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata počinili ratni zločin na štetu civilne osobe rođene 1936.godine. Naime, obojica su navedenog dana u poslijepodnevnim satima iz Jagodnje Donje, ciljano i naoružani auto-

matskim oružjem, došli do polja na Jankolovici na kojem je tada 57-godišnji mještаниn, kao civilna osoba napasao svoje stado ovaca te su ga pucanjem iz automatske puške usmrtili, kojom prilikom su u njega ispalili više hitaca i nanijeli mu više prostrijelnih rana od kojih je preminuo na mjestu događaja.

Nadalje, utvrđeno je kako su nakon toga otuđili njegovo stado od preko stotinu ovaca, koje su na području mjesta Stabanj i Jagodnje

Donje u cilju stjecanja nepripadne imovinske koristi prodali, dok su tijelo preminulog ostavili na mjestu događaja, gdje je i pronađeno slijedeće jutro.

Protiv obojice osumnjičenih, koji trenutno nisu dostupni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, podnesena je kaznena prijava nadležnom ŽDO u Splitu.

Prema Veritasovim saznanjima osumnjičeni su: Dušan Crnobrnja i Radovan Žarković

РУЖИЋ - СЛУЧАЈ „ДРАГО РАЈИЋ“

PU šibensko-kninska: Ratni zločin protiv civilnog stanovništva

5. decembar 2025.

Protiv osumnjičenog 72-godišnjaka, koji nije dostupan pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, podnesena je kaznena prijava Županijskom državnom odvjetništvu.

Policijski službenici Odjela ratnih zločina, Službe kriminalističke policije, u suradnji sa ŽDO u Šibeniku i Splitu dovršili su kriminalističko istraživanje nad 72-godišnjim hrvatskim državljaninom, zbog sumnje da je u razdoblju od 17. lipnja 1994. do 4. kolovoza 1995. u svojstvu načelnika „SJB Drniš“ počinio više kaznenih djela „Ratni zločin protiv civilnog stanovništva“ iz članka 120. Osnovnog krivičnog zakona

Republike Hrvatske na štetu hrvatskog civilnog stanovništva.

Provedenim kriminalističkim istraživanjem je utvrđeno kako je osumnjičeni u navedenom razdoblju bio je upoznat s činjenicom da se nakon okupacije grada Drniša i općine Ružić s okolnim mjestima na tom području civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti ubija, muči, protuzakonito zatvara, kao i da mu se imovina pljačka i uništava. Međutim, iako je osumnjičeni 72-godišnjak bio dužan spriječiti počinjenje zločina ili kazniti počinitelje, te je za to imao moć i ovlasti nije poduzeo nikakve nužne i razumne mjere da se takvi zločini spriječe, suzbiju i kazne, time pristajući da njemu podređeni pripadnici milicije nastave s takvim postupanjima, ujedno pristajući i na posljedice takvog protupravnog ponašanja.

Utvrđeno je kako je osumnjičeni bio upoznat s činjenicom da se na tom području civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti muči, protuzakonito zatvara te da su ubijene tri osobe, tada u dobi od 70 do 83 godine.

Protiv osumnjičenog 72-godišnjaka, koji nije dostupan pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, podnesena je kaznena prijava ŽDO.

Prema Veritasovim saznanjima osumnjičeni je Drago Rajić.

ОРОЛИК - СЛУЧАЈ „ДРАГОЉУБ БАЛИНОВИЋ И ДР“

ŽS u Osijeku: objava presude u predmetu protiv opt. Dragoljuba Balinovića zbog ratnog zločina

11. decembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Osijeku za danas je zakazano ročište za objavu presude u predmetu protiv opt. Dragoljuba Balinovića (1957) zbog krivičnih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku, nakon provedene istrage, pred Županijskim sudom u Osijeku podiglo je 02.01.2025. optužnicu protiv državljanina RH, Republike Srbije i Ujedinjenog Kraljevstva Dragoljuba Balinovića (1957) zbog krivičnih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. OKZ RH.

Okrivljenika se tereti da je u razdoblju od kraja avgusta do početka septembra 1991. u Oroliku, nakon što je tzv. JNA tokom oružane agresije na Republiku Hrvatsku okupirala navedeno mjesto i po formiranju njoj pridružene srpske paravojne formacije TO Orolik, kao pripadnik navedene oružane formacije, protivno odredbama međunarodnog običajnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civila, sudje-

lova u zlostavljanju mještana Orolika nesrpske nacionalnosti, uslijed čega je jedna osoba (1954.) ostala trajni invalid, a dvije osobe (1952. i 1942) su zadobile tjelesne ozljede.

Nadalje se tereti da je 2. septembra 1991. u Oroliku, nakon što su prethodno združene snage tzv. JNA i srpske paravojne formacije TO Orolik prilikom napada na mjesto Berak zarobili više pripadnika Zbora narodne garde, kao pripadnik TO Orolik, zlostavljao zarobljene pripadnike ZNG-a iz Berka tako što je, za vrijeme dok su se zarobljenici kretali u koloni jedan iza drugoga, iz kolone, zajedno s drugim nepoznatim pripadnicima TO Orolik, izdvojio dvojicu zarobljenih branitelja iz Berka (1930. i 1969) te ih udarao rukama, nogama i puškama po cijelom tijelu, od kojih udaraca su isti pali na tlo, gdje ih je nastavio udarati dok su bespomoćno ležali na tlu.

Optuženi se od juna 2025. godine brani sa slobode.

Prema Veritasovim saznanjima, sud je Balinovića oslobodio optužbe zbog nedostatka dokaza.

ЛОВАС - СЛУЧАЈ „ДУШАН ГРКОВИЋ“

ŽS u Osijeku: izrečena osuđujuća presude u predmetu protiv opt. Dušana Grkovića zbog kriv. djela ratnog zločina

15. decembar 2025.

Vijeće Županijskog suda u Osijeku danas je objavilo presudu opt. Dušanu Grkoviću (1956), kojom ga je proglasilo krivim zbog kriv. djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i osudilo na 13 godina zatvora.

Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru od 19. decembra 1994, djelomično iz-

mjenjene 2004. godine, tereti osmanaesticu optuženika, među njima i Dušana Grkovića, da su kao pripadnici teritorijalne odbrane i četničkog odreda «Dušan Silni», s ciljem stvaranja «Velike Srbije» i etničkog čišćenja dijela RH, u dogovoru, zajednički, s tačno podijeljenim zadacima, dana 10. oktobra 1991. godine oko 7.30 sati, zajedno s jedinicama Novosadskog korpusa JNA izvršili

artiljerijski napad na naselje Lovas, po isključivo civilnim objektima, iako su znali da u mjestu nema vojnih jedinica RH. Nakon artiljerijskog izvršili su pješadijski napad na mjesto, pri tome su ubijali ljude koji su se zatekli na ulici. Uslijed artiljerijske vatre i pješadijskog napada poginulo je oko 30 stanovnika Lovasa. Optuženici se terete da su nakon okupacije mjesta tjerovali Hrvate da nose bijele trake na rukavima, označavali im kuće i ograničavali im kretanje. Terete se, takođe, da su Hrvate hapsili, mučili, prijetili im smrću i tjerovali na prinudni rad, da su pljačkali i da su silovali Hrvatice. Optuženi Ljuban Devetak se tereti i da je dana 18. oktobra 1991. godine izdvojio veću grupu Hrvata, koja je otjerana na minsko polje, gdje su poginule 24 osobe.

Županijski sud u Vukovaru obustavio je postupak protiv opt. Milorada Vorkapića 2003, a 2005. i protiv opt. Radovana Tepavca, u oba slučaja zbog smrti optuženika.

Isti sud je u prisustvu sudio opt. Iliji Vorkapiću i presudom broj K-20/09 oslobodio ga optužbe. Isti sud je u prisustvu sudio i opt. Milanu Tepavcu, ali je zbog njegovog zdravstvenog stanja rasprava odgođena, a predmet je u toku 2012. ustupljen u nadležnost Županijskog suda u Osijeku.

I protiv ostalih optuženika predmet je ustupljen Županijskom sudu u Osijeku.

Za zločin u Lovasu vođen je krivični postupak i pred Većem za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu po optužnici Tužilaštva za ratne zločine od 27. novembra 2007. i 28. decembra 2011, kojom su optuženi: Devetak Ljuban, Devčić Milan, Radojčić Milan, Krnjajić Željko, Dimitrijević Miodrag, Perić

Darko, Vlajković Radovan, Josipović Radislav, Stevanović Petronije, Nikolaidas Aleksandar, Bačić Dragan, Kosijer Zoran, Dimitrijević Jovan i Stojanović Saša zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

U toku trajanja postupka, postupak je obustavljen u odnosu na opt: Devetak Ljubana, Devčić Milana, Radojčić Milana, Dimitrijević Miodraga, Perić Darka, Vlajković Radovana, Josipović Radislava, Stevanović Petronija i Nikolaidas Aleksandra, koji su u međuvremenu preminuli, dok je u odnosu na opt. Dimitrijević Miodraga postupak razdvojen zbog njegove procesne nesposobnosti.

Viši sud u Beogradu 20. juna 2019. osmoricu optuženih oglasio krivima i osudio ih i to: Milana Devčića i Sašu Stojanovića na sedam, Zorana Kosjera, Željka Krnjajića i Jovana Dimitrijevića na po šest, Darka Perića i Radovana Vlajkovića na po pet i Radosava Josipovića na četiri godine zatvora.

Apelacioni sud u Beogradu 2021.god. preinačio je prvostepenu presudu i oslobodilo Željka Krnjajića i Milana Devčića. Istovremeno, Saša Stojanović je osuđen na šest godina zatvora, Darko Perić i Radovan Vlajković na po četiri godine, dok su Radislav Josipović, Jovan Dimitrijević i Zoran Kosijer osuđeni na kazne od po tri godine zatvora,

Dušan Grković je po hrvatskom "uhidbenom nalogu" u aprilu 2025. godine uhapšen u Mađarskoj, te nakon desetak dana izručen Hrvatskoj, od kada se nalazi u istražnom zatvoru u Osijeku. Zbog visine kazne produžen mu je i istražni zatvor do pravosnažnosti presude.

Odbrana je najavila žalbu.

ЧОРЦИ И ДАБАР - СЛУЧАЈ „БОГДАН СРДИЋ И ДР.“

ŽS u Rijeci: glavni pretres u predmetu protiv opt. Bogdana Srdića i dr. zbog ratnog zločina

16. decembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Rijeci za danas je zakazano ročište za glavni pretres u predmetu opt. Bogdana Srdića (1955), Predraga Uzelca (1956), Milan Pupovca (1956)

i Steve Uzelca (1953) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci je sredinom aprila 2023. godine, nakon provede-

ne istrage, podiglo optužnicu protiv optuženih koja ih tereti da su od početka jula 1991. do kraja 1991. godine, u mjestima Čorci i Dabar, i to prvooptuženi u svojstvu komandanta brigade teritorijalne odbrane u Vrhovinama, drugooopt. u svojstvu komandanta stanice "Javne bezbednosti" SAO Krajine u Korenici, trećeoopt. u svojstvu komandanta "Odjeljenja milicije" Vrhovine i četvrtooopt. u svojstvu komandanta "Vojne policije" Vrhovine, tokom oružanog sukoba između regularnih snaga Hrvatske vojske i policije s paravojnim formacijama pobunjenih Srba i jedinicama JNA, postupili protivno pravilima međunarodnog prava, s ciljem protjerivanja cijelog stanovništva nesrpske nacionalnosti. Tereti ih se da su, znajući da pripadnici njima podređenih jedinica neovlašteno hapse, zlostavljaju i ubijaju civilno stanovništvo hrvatske nacionalnosti, kao i da bez izbora vojnih ciljeva iz oružja svih

kalibara gađaju zaseok Čorci i okolna mjesta iako se iz tih mjesta nije pružio nikakav oružani otpor. Tereti ih se da nisu ništa poduzeli kako bi spriječili nezakonita postupanja i da se počinioci kazne već su dopustili da njima podređeni pripadnici nastave s takvim radnjama pristajući na posljedice njihovih protupravnih radnji, usljed kojih je tokom inkriminisanog razdoblja iz mjesta Čorci i Dabar odvedeno i ubijeno šesnaestero civila.

Optuženi imaju prebivalište na teritoriju Republike Srbije i nisu dostupni državnim i pravosudnim tijelima Republike Hrvatske.

Istraga protiv njih je otvorena 16.04.1997. Dugo je bila u prekidu, a ponovo je nastavljena godine 2011. Nakon toga je, na osnovu Zakona o primjeni Statuta MKSJ, predmet ustupljen Županijskom odvjetništvu u Rijeci.

ВУКОВАР И ОКОЛНА МЈЕСТА - СЛУЧАЈ „ЂОКИЦА ПЕТРОВИЋ И ДР.“

ŽS u Osijeku – Glavni pretres u predmetu protiv opt. Đokice Petrovića i dr. zbog ratnog zločina

16. decembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Osijeku za danas je zakazano ročište za glavni pretres u krivičnom predmetu protiv opt. Đokice Petrovića (1962) i Siniše Kamberovića (1967) zbog ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

ŽDO u Osijeku optužnicom od 11. novembra 2017. godine tereti ih da su 19. i 20. novembra 1991. godine u Vukovaru, Trpinji, Borovu selu i Dalju, te u Bogojevu i Sremskoj Mitrovici na području Republike Srbije, nakon što su udružene snage JNA, TO i dobrovoljaca iz Srbije zauzele Vukovar, a civili i pripadnici HV-a i MUP-a, koji su bili u skloništima u fabrici "Borovo", u zgradama „Borovo komerca“ i „Nove obučare“ predali se snagama JNA, prvo opt. kao komadant bataljona vojne policije 12. Novosadskog korpusa JNA, a drugo opt. kao komandir prve čete toga

bataljona vojne policije, iako su bili zaduženi za obezbjeđenje prostora u kojem su bili zarobljeni hrvatski vojnici i civili, te za obezbjeđenje transporta zarobljenika do logora na području Republike Srbije, a civila do područja Republike Srbije, iako su znali da pripadnici srpskih jedinica ulaze u krug skloništa "Borovo komerca" i "Nove obučare" kako bi izdvajali zarobljene hrvatske vojnike i civile, te da će sve izdvojene osobe iz transporta biti zlostavljane ili ubijene, nisu obezbjedili kolonu zarobljenika, vojnika i civila, koja se po njihovoj naredbi kretala gradom pješice, a u vozilima sve do logora na području Republike Srbije, zbog čega su takve nezakonite radnje nastavljene tokom cijelog transporta zarobljenika do logora na području Republike Srbije.

Ujedno ih se tereti da nisu poduzeli nužne mjere i aktivnosti da se počinioci zlostavljanja zarobljenih vojnika i civila kazne.

Pošto se optuženi nalaze na području Republike Srbije i trenutno nisu dostupni državnim organima RH, sudi im se u odsustvu.

ДРНИШ - СЛУЧАЈ „НИКОЛА ШЕТА И ДР.”

ŽS u Splitu: glavni pretres protiv opt. Nikole Šeata i dr. zbog krivičnog djela ratnog zločina

18. decembar 2025.

Pred Županijskim sudom u Splitu za danas je zakazano ročište za nastavak glavnog preresu u krivičnom predmetu protiv opt. Nikole Šeta (1973), Deana Beadera (1971) i Mirka Milovca (1970) zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu optužnicom od 24.01.2014. teriti Nikolu Šeata, Deana Beadera i Milovac Mirka da su 29.03.1995. u Drnišu kao pripadnici vojne policije uhapsili Mirka Buzuka i istog maltretirali i tukli, te dana 13.03.1995. u Drnišu uhapsili Vladu Zelića i istog maltretirali i tukli.

U odnosu na optuženog Deana Beadera postupak je bio razdvojen.

Rješenjem Županijskog suda u Splitu broj: Kv-rz-4/2024-3. od 26.08.2025. na prijedlog ŽDO u Splitu spojeni su krivični postupak broj: K-rz-6/2019. protiv okrivljenog Deana Beadera zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i krivični postupak koji se pred istim sudom vodi pod brojem K-rz-4/2022. protiv okrivljenih Nikole Šeata i Mirka Milovca zbog istog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, te će se provesti jedinstven postupak pod brojem K-rz-4/2022.

Optuženima se sudu u odsustvu.

ВУКОВАР - СЛУЧАЈ „ЈОВАН РАДАН”

SiB HR

Jovan Radan osuđen na sedam godina zatvora za silovanje u Vukovaru 1991.

28. novembar 2025.

Beogradski viši sud osudio je 20. studenog 2025. Jovana Radana, bivšeg pripadnika srpske Teritorijalne obrane, na sedam godina zatvora zbog silovanja žene u Vukovaru tijekom jeseni 1991., javlja Dnevnik.hr. Žrtvu su, zajedno s drugim ženama, u kuću gdje je počinjen zločin doveli naoružani pripadnici srpskih snaga.

Radan je u vrijeme opsade bio jedan od čuvara logora Velepromet, kroz koji je prošlo više tisuća Vukovara, a oko 700 ih se i danas vodi kao nestalo. Sudsko vijeće utvrdilo je da je krivnja dokazana na temelju vjerodostojnog iskaza žrtve i potvrda svjedoka. Sudac je pritom naglasio da ni presuda ni kazna, izrečene 34 godine nakon zločina, ne

mogu predstavljati potpunu pravdu, ali da su u skladu sa sudskom praksom.

Fond za humanitarno pravo, koji je pratio postupak, kritizirao je obrazloženje presude, posebice dio u kojem se uzima u obzir da je optuženik “obiteljski čovjek”. Smatraju da ovakva kazna obeshrabruje žrtve silovanja da se odluče na prijavu i svjedočenje.

O Radanu je godinama izvještavao i magazin Nove TV. Njihova prva priča 2019. godine bila je veza na uz Ivu Radić, koja je tada govorila o nestanku svog oca Mije Radića, za što je optuživala upravo Radana. Nakon emitiranja, još jedna žena javila se redakciji i ispričala kako ju je Radan silovao tijekom 1991. godine.

Pomak u slučaju dogodio se tek 2024., kada je u Srbiji počelo suđenje za silovanje. Iva Radić tada je ponovno pred sudom zatražila odgovore o sudbini svog oca, no Radan je sve poricao. U travnju 2025. hrvatski istražitelji pronašli su posmrtnu ostatku Mije Radića u Petrovačkoj Doli, no odgovornost za njegovo uboj-

stvo i odvođenje i dalje nije procesuirana.

Prema riječima Nataše Kandić iz FHP-a, u Srbiji trenutno nema pokrenutog postupka zbog ubojstva Mije Radića, niti je od Tužiteljstva stigao ikakav službeni odgovor.

KORITIŃA - SLUČAJ „DRAGUTIN ČELAP“

Osumnjičenik za ubojstvo u Koritinji je SDSS-ovac Dragutin Čelap

19. septembar 2025.

Osumnjičenik za ubojstvo u Koritinji je SDSS-ovac Dragutin Čelap: “Živio je u Karlovcu, radio u KIM-u, vozio stojadina i zvao ljude da mu se pridruže u pobuni”

Policija ga sumnjiči za ubojstvo Franje Klešića iz Rečice, no u drugom predmetu protiv njega je podignuta optužnica zbog ubojstva još jednog civila – Marka Matijevića na području Topuskog

Za ubojstvo poljoprivrednika u Koritinji Franje Klešića iz Rečice u ožujku 1992. godine osumnjičen je Dragutin Čelap iz Starog Sela Topuskog. Čelap (71), poznat i kao Dragan, donedavni predsjednik SDSS-a Topusko, trenutačno je u istražnom zatvoru nakon što je u petak u Topuskom fizički napao susjeda i ključnog svjedoka Milana Busića

iz drugog predmeta u kojemu ga zagrebačko tužiteljstvo tereti za ubojstvo civila Marka Mijatovića 1991. godine, piše Jutarnji.hr.

“Ugledni član društva”

Jutarnji je detaljno profilirao osumnjičenoga Čelapa. Pišu da je rođen u Starom Selu Topuskom, odrastao je u srpskoj zajednici obilježenoj snažnim antifašističkim naslijeđem. Unatoč skromnom podrijetlu, završio je višu kemijsku školu i zaposlio se kao inženjer kemije u Karlovačkoj industriji mlijeka. Živio je u Karlovcu sa suprugom i kćeri, vozio maslinastosivog “stojadina” i slovio za uglednog člana društva.

No, raspad Jugoslavije promijenio mu je životni put. Kada je Hrvatska krenula prema samostalnosti, Čelap se priklonio pobuni di-

jela sunarodnjaka. Vratio se u rodno selo i postao jedan od kolovođa, kombinirajući političku i vojnu ulogu. Svjedoci tvrde da je zagarovao Veliku Srbiju, koristio snajper i bio sklon zastrašivanju suparnika, čak i na srpskoj strani. Opisivali su ga kao kameleona – čovjeka koji se lako prilagođava okolini, ali i osobu bahatu, narcisoidnu i nasilnu.

Tijekom rata isprva je bio u mjesnoj četi teritorijalne obrane, ali ga to nije zadovoljavalo. S Radovanom Čelapom i Milanom Klajićem samoinicijativno je djelovao kao “martićevac” i diverzant. Prema iskazima, upravo s njima sudjelovao je u likvidaciji civila na Baniji i Kordunu. Zapovjednici su ga hvalili kao hladnokrvnog snajperista i borca koji se “posebno istaknuo” u napadima na Topusko i Lasinju.

Dobro se snašao

U selu, pak, mnogi su njegovo ponašanje doživljavali kao prijetnju. Kada se protivio stavovima mještana koji nisu željeli ubijati su-

sjede Hrvate, znao je uperiti pušku na one koji su mu se suprotstavili. U optužnici se navodi da je upravo on ubio civila Marka Mijatovi-

ća samo tjedan dana nakon što se priključio pobuni.

Njegova bivša supruga, koja i danas živi u Karlovcu istražiteljima je potvrdila da je 1991. pozivao muškarce da mu se pridruže u borbi i nagovarao obitelj da mu se pridruži u Starom Selu. Nakon rata, prema tvrdnjama sumještana, dobro se snašao u “mirnodopskoj tranziciji”: donacije i sredstva za obnovu kuća išla su preko njega, a zahvaljujući bliskosti s SDSS-om i SNV-om uvijek je imao pristup novcu i utjecajnim strukturama.

ТОПУСКО - СЛУЧАЈ „ДРАГУТИН ЋЕЛАП”

ŽS u Zagrebu: glavni pretres u predmetu protiv opt. Dragutina Čelapa zbog ratnog zločina

18. decembar 2025.

Županijski sud u Zagrebu za danas je kazao ročište za glavni pretres protiv opt. Dragutina Čelapa (71), nekadašnjeg čelnika SDSS-a u Topuskom.

Prema optužnici, Čelap je 17. jula 1991., kao pripadnik paravojnih formacija tzv. SAO Krajine, zajedno s dvojicom muškaraca, došao u Staro Selo Topusko (općina Gvozd) i hicima iz vatrenog oružja ubio 50-godišnjeg muškarca koji je upravljao traktorom. Tijelo je pronađeno nakon što se traktor prevrnuo u kanal.

Čelap je uhapšen početkom oktobra prošle godine, a u njegovom domu policija je pronašla dva pištolja i 600 grama droge nalik na indijsku konoplju.

Nadalje, policija ga je prijavila i za zločin iz marta 1992. godine. Sumnja se da je, kao član izviđačko-diverzantskog voda 19. pješadijske

brigade TO Vrginmost, u mjestu Koritinja pucao i ubio 60-godišnjeg civila dok je radio na polju.

Čelap je, prema optužnici, djelovao iz neprijateljskih položaja uz rijeku Kupu, kršeći međunarodno pravo koje štiti civile od vojnih napada.

Čelap je medijsku pažnju privukao 2019. godine kada je bivši županijski vijećnik i pensionisani pukovnik HV-a Ivica Pandža Orkan otkrio dokumente iz arhive RSK. Ti dokumenti pokazuju da je Čelap bio snajperist koji je dobio pisanu pohvalu komandanta “3. partizanskog bataljona” za hrabrost i hladnokrvnost. Takođe, navodi se kako je sudjelovao u napadima na Topusko i Veliku Vranovinu, gdje je njegova jedinica likvidirala brojne pripadnike MUP-a i ZNG-a.

ЛОВАС - СЛУЧАЈ „ДУШАН ЛОНЧАР“

Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду: СУЂЕЊЕ ОПТ. ДУШАНУ ЛОНЧАРУ ЗБОГ РАТНОГ ЗЛОЧИНА

13. новембар 2025.

Пред Одељењем за ратне злочине Вишег суда у Београду за данас је заказано рочиште за наставак главног пререса опт. Душану Лончару оптуженом за ратни злочин против цивилног становништва.

Оптужнициом Тужилаштва за ратне злочине (ТРЗ) оптужени се терети да је 9. октобра 1991. године, као командант 2. пгмбр ЈНА у чину потпуковника, издао наређење да се изврши напад на село Ловас и његово становништво, у коме стоји да се главним сна-

гама блокира село и артиљеријом дејствује по објектима у селу, а помоћним снагама изврши „чишћење села од припадника ЗНГ и МУП, као и становништва које је непријатељски настројено“. Сутрадан, 10. октобра 1991. године, снаге под командом Душана Лончара су, поступајући по његовој наредби, нападе село, убиле „најмање 7 цивила“ и запалиле више стамбених објеката.

Оптуженом се суди у присуству а брани се са слободе.

ДВОР - СЛУЧАЈ „НН“ (?ХЗ)

ŽDO u Zagrebu, Doneseno rješenje o provođenju istrage protiv tri osobe zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika

30. decembar 2025.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu donijelo je rješenje o provođenju istrage protiv trojice okrivljenika, državljanina Republike Hrvatske (1956.), državljanina Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine (1962.) i državljanina Republike Hrvatske i Republike Srbije (1969.) zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Postoji osnovana sumnja da su okrivljenici, kao pripadnici diverzantskog voda tzv. Ratnog štaba Dvor, pri čemu prvookrivljeni ujedno i zapovjednik navedenog voda, 26. srpnja 1991. na području Dvora i okolice, tijekom trajanja nemeđunarodnog oružanog sukoba između regularnih vojnih i policijskih postrojbi Repu-

blike Hrvatske i oružanih formacija tzv. SAO Krajine, počinili ratni zločin na štetu trojice civila hrvatske nacionalnosti i jednog zarobljenog hrvatskog policajca.

Osnovano se sumnja da su pripadnici navedene postrojbe, zajedno s drugim postrojbama u sklopu oružanih formacija tzv. SAO Krajine, prethodno sudjelovali u napadu na Zamlaču i Strugu, sela s pretežitim hrvatskim stanovništvom, u sklopu kojeg napada su civili tjerrani u živi štit kojom prilikom je više osoba ranjeno, a nekolicina je i poginula. Nakon što je dio ranjenih osoba, među kojima i navedene žrtve, doveden u Dom zdravlja Dvor, pripadnici postrojbe kojoj su pripadali okrivljenici su fizički i psihički maltretirali ranjenike i bolesnike, da bi potom istog dana u večernjim satima drugookrivljenik i trećeokrivljenik, protivno odredbama Ženevskih konvencija za zašti-

tu ratnih zarobljenika i građanskih osoba te Dopunskog Protokola Ženevskim konvencijama, trojicu civilnih osoba odvezli do mosta na potoku Žirovac te hicima iz vatrenog oružja usmrtili dvojicu civila dok je jedan civil uspio pobjeći. Nakon toga su, prethodno ranjenog i fizički i psihički zlostavljanog pričuvnog policajca, također dovezli do obale u blizini mosta preko potoka Žirovac gdje su ga izveli iz kombija i potom u njega ispalili više hitaca iz vatrenog oružja.

Postoji osnovana sumnja da je prvookrivljenik, kao osoba zapovjedno odgovorna za pripadnike svoje postrojbe, iako svjestan ozbiljne opasnosti od počinjenja zločina od strane pripadnika njegove postrojbe, protivno pravilima

međunarodnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva i postupanju s ratnim zarobljenicima, nije poduzeo ništa odnosno propustio je spriječiti drugookrivljenog i trećeokrivljenog u počinjenju opisanog zločina.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podnijelo je sucu istrage Županijskog suda u Zagrebu prijedlog za određivanje istražnog zatvora protiv sve trojice okrivljenika radi nemetanog odvijanja postupka za djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora kod kojeg su okolnosti kaznenog djela posebno teške (članak 123. stavak 1. točka 4. Zakona o kaznenom postupku).

БЕЛИ МАНАСТИР II - СЛУЧАЈ „МАЏАРАЦ ЗОРАН“

Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду: СУЂЕЊЕ ОПТ. ЗОРАНУ МАЏАРЦУ ЗБОГ РАТНОГ ЗЛОЧИНА

4. децембар 2025.

Главни претрес у предмету против опт. Зорана Маџарца пред Вишим судом у Београду Одељењем за ратне злочине по-

чео је 4. децембра 2025. године, предмет се води под бројем К. По2 5/25.

Оптужени се терети да је као припадник СУП-а Бели Манастир у саставу оружаних групација САО Источна Славонија, Барања и западни Срем, заједно са Зораном Вукшићем, Слободаном Стригићем и Бранком Хрњаком током октобра 1991. године извршио убиство Адама Барића и покушај убиства Ане Барић (10.10.1991. године), учествовао у убиству чланова породице Чичак (17.10.1991.), те учествовао у повреди телесног интегритета Драгана Скелеције у СУП-у Бели Манастир, заједно са Зораном Вукшићем.

На рочишту одржаном 04.12.2025. оптужени Маџарац је изнио своју одбрану, те је саслушан у својству свједока Душан Маџарац, полубрат оптуженог.

Ухапшен је 31.01.2023. у Грчкој, гдје је живио 30 година, а по потјерници Републике Хрватске те је изручен у Србију 23. маја 2025. године.

ГРЧКА - СЛУЧАЈ „ЗОРАН МАЏАРАЦ”

Зоран Маџарац изручен у Србију

14. јули 2025.

У прошлогодишњем билтену објавили смо вијест да је на острву Криту у Грчкој ухапшен Србин из Барање Зоран Маџарац (1968) по потјерници коју је за њим расписало хрватско правосуђе због наводно почињеног ратног злочина у току рата деведесетих. Недавно смо дознали да је Зоран Маџарац у екстрадиционом притвору на Криту провео око двије и по године и да је у 23. маја 2025. изручен у Србију, гдје се против њега такође води истрага због истог кривичног дјела као и у Хрватској.

Жупанијско државно одвјетништво у Осијеку је 3. априла 2001. године подигло оптужницу против више десетина (57) Срба са подручја Барање, међу којима се налази и Зоран Маџарац, због кривичног дјела ратног злочина против цивила.

Терете се да су у раздобљу од мјесеца августа 1991. до марта 1993. у Белом Манастиру и другим мјестима Барање, као судионици оружане побуне дијела локалног српског становништва против уставно правног поретка РХ, организовали различите одметничке групе те паравојне и параредарствене снаге, наоружани и војно опремљени од стране ЈНА и Републике Србије те тој армији и различитим паравојним снагама из Србије придружени у заједничком оружаном

нападу који је Србија припремила и извела на РХ, а у заједничком циљу да на подручју Барање и Источне Хрватске створе српску парадржавну творевину и прикључе је Србији, кроз цијело наведено вријеме планирали, организовали и активно проводили безразложна и незаконита хапшења цивилних становника Барање, хрватске, мађарске и друге народности, њихово психичко и физичко злостављање, мјере контроле кретања, незаконите претраге кућа и станова несрпског становништва у циљу присвајања њихове вредније имовине, лишавање слободе те злостављања и понижавања ухапшених, укључујући и премлаћивања до смрти.

Предмет је уступљен Тужилаштву за ратне злочине Републике Србије 24.12.2009. године. У Србији је истрага покренута против петорице окривљених, међу којима и против Зорана Маџарца. Свима је одређен притвор и притворени су, осим Зорана Маџарца, који се налазио у бјекству.

Према „Веритасовим” сазнањима до хапшења на Криту Зоран је имао легалан боравак и под својим правим именом радио пуних 27 година.

Сада се налази у притворској јединици Одељењу за ратне злочине Вишег суда у Београду.

ШВЕДСКА - СЛУЧАЈ „МИЛОРАД ДАВИДОВИЋ”

Из Шведске у Хрватску изручен Србин Милорад Давидовић

10. септембар 2025.

На основу налога за хапшење Жупанијског суда у Загребу, 10. септембра 2025. године у Шведској ухапшен је Милорад Давидовић.*

Жупанијско државно одвјетништво у Загребу подигло је 21. априла 2025. године оптужницу пред Жупанијским судом у Загребу, против следећих оптуженика: Живка Загорца (1946), Раде Чакмака (1945), Ранка Раделића (1951), Бранка Чортана (1950), Лазе Саватовића (1954), Миленка Стојића (1957), Тихомира Антешевића (1960), Јована Берака (1962), Ранка Бобића (1955), Небојше Бојића (1964), Радована Бркића (1960), Ивице Цапача (1968), Миливоја Чакмака (1968), Милорада Давидовића (1969), Милорада Ковачевића (1964), Радована Косановића (1958), Бранка Косановића (1957), Слободана Кучука (1959), Душана Мркшића (1947), Милана Орозовића (1957), Миленка Орозовића (1960), Ненада Пеулића (1964), Миливоја Тврдоријеке (1951) и Дражена Вучковића (1971).

Терете се да су од августа до октобра 1991. године на подручју општине Грубишно Поље, као припадници паравојних фомрација побуњеног српског становништва, противно одредбама међународног хуманитарног права, наредили или спроводили незаконито лишавање слободе, узимање таоца, пљачкање, бестијално

злостављање, мучење, физичко повријеђивање и убиство великог број цивилних особа, чиме су починили кривично дјело ратног злочина против цивилног становништва.

На сједници оптужног вијећа Жупанијског суда у Загребу дана 25. јуна 2025. године потврђена је оптужница ЖДО у Загребу. Рјешењем предсједнице оптужног вијећа истог суда од 17. јуна 2025. обустављен је кривични поступак против окр. Лазе Саватовића, јер је утврђено да је у међувремену преминуо.

Након подизања нове оптужнице, рјешењем оптужног вијећа од 27. маја 2025. године, на приједлог државног тужиоца, против свих оптужених одређен је истражни затвор.

Пошто оптужени, због недоступности, током истражног поступка нису испитани, државни тужилац је у оптужници предложио суђење у одсуству, које је прихваћено рјешењем оптужног вијећа Жупанијског суда у Загребу од 27.05.2025. године. Након потврђивања оптужнице против свих оптуженика расписане су међународне потјернице, односно налози за хапшење за подручје Европске уније.

* Милорад Давидовић. је изручен Хрватској 27. октобра 2025. године.

ПОЉСКА - СЛУЧАЈ „ЖИВКО ЗАГОРАЦ”

Саопштење поводом хапшења Србина Живка Загорца из Грубишног Поља

17. октобар 2025.

Данас је у Пољској полиција ухапси-
ла Србина Живка Загорца сина Ду-
шана, рођеног 1946. године у Турче-
вић Пољу (РХ), с пребивалиштем у
Лештанима, општина Гроцка, због
наводно почињеног ратног злочина
у току 1991. године.

Према Веритасовим, сазнањима
ухапшени Живко Загорац живи у
Канади од 1992. године и посједује
канадско и држављанство Републи-
ке Србије. Ухапшен је приликом по-
вратка из Србије преко Пољске авио-
ном за Канаду.

Жупанијско државно одвјетништво
у Загребу подигло је 21. априла
2025. године оптужницу пред Жу-
панијским судом у Загребу, против
слjedeћих оптуженика: Живка За-
горца (1946), Раде Чакмака (1945),
Ранка Раделића (1951), Бранка Чор-
тана (1950), Лазе Саватовића (1954),
Миленка Стојића (1957), Тихомира
Антешевића (1960), Јована Берака
(1962), Ранка Бобића (1955), Небој-
ше Бојића (1964), Радована Бркића
(1960), Ивице Цапача (1968), Мили-
воја Чакмака (1968), Милорада Да-
видовића (1969), Милорада Коваче-
вића (1964), Радована Косановића
(1958), Бранка Косановића (1957),
Слободана Кучука (1959), Душана
Мркшића (1947), Милана Орозовића
(1957), Миленка Орозовића (1960),

Ненада Пеулића (1964), Миливоја
Тврдоријеке (1951) и Дражена Вуч-
ковића (1971).

Терете се да су од августа до октобра
1991. године на подручју општине
Грубишно Поље, као припадници
паравојних фомрација побуњеног
српског становништва, противно
одредбама међународног хумани-
тарног права, наредили или спро-
водили незаконито лишавање сло-
боде, узимање таоца, пљачкање,
бестијално злостављање, мучење,
физичко повријеђивање и убиство
великог број цивилних особа, чиме
су починили кривично дјело ратног
злочина против цивилног становни-
штва.

На сједници оптужног вијећа Жупа-
нијског суда у Загребу дана 25. јуна
2025. године потврђена је оптужни-
ца ЖДО у Загребу. Рјешењем пред-
сједнице оптужног вијећа истог су-
да од 17. јуна 2025. обустављен је
кривични поступак против окр. Ла-
зе Саватовића, јер је утврђено да је у
међувремену преминуо.

Након подизања нове оптужнице,
рјешењем оптужног вијећа од 27.
маја 2025. године, на приједлог др-
жавног тужиоца, против свих оптуж-
ених одређен је истражни затвор.

Пошто оптужени, због недоступно-
сти, током истражног поступка ни-

су испитани, државни тужилац је у оптужници предложио суђење у одсуству, које је прихваћено рјешењем оптужног вијећа Жупанијског суда у Загребу од 27.05.2025. године. Након потврђивања оптужнице против свих оптуженика расписане су међународне потјернице, односно налози за хапшење за подручје Европске уније.

На основу налога за хапшење Жупанијског суда у Загребу дана 10. септембра 2025. године у Шведској ухапшен Давидовић Милорад, који се од тада налази у екстрадиционом затвору.

На основу међународних потерница које је расписао хрватско правосуђе, широм света, по „Веритасвој” евиденцији, је до сада, ухапшено најмање 202 Срба, од којих су 83 екстрадирана у Хрватску. Тренутно се у хрватским затворима због кривичних дела ратних злочина налази 29 особе српске националности, од којих је 15 правоснажно осуђено, док су остали под истрагом, оптужбом или чекају правоснажност пресуда.

У Београду и Бања Луци,
17.10.2025.

Држављанин Србије оптужен у Хрватској за ратни злочин, ухапшен у Пољској

17. октобар 2025.

Полиција у Пољској ухапсила је држављанина Србије Живка Загорца (79), рођеног у Турчевић Пољу, с пребивалиштем у Лештану, због наводног ратног злочина почињеног 1991. године, саопштила је организација Веритас.

Према сазнањима Веритаса, Загорац од 1992. године живи у Канади и има држављанства Србије и Канаде, а ухапшен је приликом повратка авионом из Србије за Канаду, преко Пољске.

Организација наводи да је 21. априла пред Жупанијским судом у Загребу подигнута оптужница против Загорца и још 23 особе, које се терете да су од августа до октобра 1991. године на подручју општине Грубишно Поље, као припадници паравојних формација побуњеног српског становништва, наредили или спроводили незаконита лишавања слободе, узимања тала-

ца, пљачкања, злостављања, мучења и убиства цивила, чиме су починили ратни злочин против цивилног становништва.

На основу налога за хапшење Жупанијског суда у Загребу, 10. септембра је у Шведској ухапшен Милорад Давидовић, који се од тада налази у екстрадиционом притвору.

По евиденцији Веритаса, на основу међународних потерница које је расписало хрватско правосуђе, широм света до сада су ухапшене 202 особе српске националности, од којих су 83 изручене Хрватској.

У затворима у Хрватској се тренутно налази 29 особа српске националности због кривичних дела ратних злочина, од којих је 15 правоснажно осуђено, док су остали под истрагом, оптужницом или чекају правоснажност пресуда, наведено је у саопштењу

22.10.2025.

Poszukiwany przez władze chorwackie o dokonanie zbrodni wojennych w byłej Jugosławii obywatel Serbii i Kanady ujęty. Wdrożono procedurę ENA.

Funkcjonariuszy Straży Granicznej w dniu 16 października 2025 roku zatrzymali na lotnisku im Fryderyka Chopina w Warszawie, ściganego na podstawie Europejskiego Nakazu Aresztowania (ENA) wydanego przez władze chorwackie 79-letniego obywatela Serbii i Kanady – Zivko Z.

ENA wydane zostało przez Sąd Powiatowy w Zagrzebiu w celu przeprowadzenia postępowania karnego w sprawie zbrodni wojennych przeciwko ludności cywilnej, który to czyn zakwalifikowano z artykułu 120 chorwackiego kodeksu karnego.

Zivko Z. był poszukiwany przez organy chorwackiego wymiaru sprawiedliwości w związku z faktem, że w sierpniu, wrześniu i październiku 1991r. w Grubisno Polje w Chorwacji, podczas konfliktu zbrojnego, jako komisarz polityczny oddziału Bilogorski z siedzibą w Velika Peratovica wraz z innymi osobami wydawał rozkazy i osobiście uczestniczył w działaniach, a także wiedział, że jego podwładni działali niezgodnie z prawem pozbawiając wolności, torturując, krzywdząc fizycznie i zabijając cywili, rabując majątek ruchomy, podpalając domy rodzinne i budynki handlowe i nie podjął on niezbędnych środków w celu zapobieżenia i stłumienia takich nielegalnych działań, akceptując, że podwładni członkowie jego jednostek będą kontynuować takie działania. Ponadto podczas wojny domowej w Chorwacji, wbrew zasadom prawa międzynarodowego (konwencji genewskie), jako członek serbskich sił paramilitarnych, zatrzymał 8 cywili i zabrał ich do prowizorycznego więzienia w Veliki Peratovac, gdzie ich torturował zaś jednego z cywili postrzelił w czasie ucieczki z karabinu automatycznego, zadając mu ciężkie obrażenia.

Czyny ściganego są zagrożone w chorwackim prawie karnym karą 20 lat pozbawienia wolności. W polskim prawie karnym przestępstwo określone w artykule 123 § 2 kodeksu karnego jest zagrożone karą od 5 do 25 lat pozbawienia wolności.

Zivko Z. został przesłuchany w charakterze ściganego w Prokuraturze Okręgowej w Warszawie, nie przyznał się do popełnienia czynów wskazanych w ENA.

Sąd Okręgowy w Warszawie zastosował wobec Zivko Z. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na 7 dni. Po uzyskaniu niezbędnych dokumentów od strony chorwackiej, Prokuratura Okręgowa w Warszawie w dniu 21 października 2025 r. skierowała do Sądu Okręgowego w Warszawie wnioski w przedmiocie przekazania osoby ściganej europejskim nakazem aresztowania i o przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania

Prokurator Piotr Antoni Skiba

Rzecznik Prasowy Prokuratury
Okręgowej w Warszawie

<https://www.gov.pl/web/po-warszawa/poszukiwany-przez-wladze-chorwackie-o-dokonanie-zbrodni-wojennych-w-bylej-jugoslawii-obywatel-serbii-i-kanady-ujety-wdrozono-procedure-ena>

Prevod teksta sa poljskog na srpski jezik

Ухапшен је српско-канадски држављанин кога хрватске власти траже због ратних злочина у бившој Југославији. Сprovedен је поступак европског налога за хапшење (ЕАП).

Дана 16. октобра 2025. године, службеници Граничне страже ухапсили су 79-годишњег српско-канадског држављанина Живка З., кога траже по европском налогу за хапшење (ЕАП) који су издале хрватске власти, на аеродрому Фридерик Шопен у Варшави.

ЕАП је издао Окружни суд у Загребу ради вођења кривичног поступка за ратне злочине против цивила, дело класификовано према члану 120 хрватског Кривичног закона.

Живка З. тражили су хрватски правосудни органи у вези са чињеницом да је у августу, септембру и октобру 1991. године у Грубишном Пољу, у Хрватској, током оружаног сукоба, као политички комесар Билогорске јединице са седиштем у Великој Ператовици, заједно са другим лицима, издавао наређења и лично учествовао у активностима, а такође је знао да његови подређени поступају незаконито лишавајући слободе, мучећи, физички повређивајући и убијајући цивиле, пљачкајући покретну имовину, палећи породичне куће и пословне зграде, те није предузео потребне мере да спречи и сузбије такве незаконите активности, прихвативши да ће подређени припадници његових јединица наставити такве активности. Штавише, током грађанског рата у Хрватској, супротно принципима међународног права (Женевске конвенције), као припадник српских паравојних снага, притворио је осам цивила и одвео их у импровизовани затвор у Великом Ператовцу, где их је мучио и пуцао у једног од цивила из аутоматске пушке док је бежао, наневши му тешке повреде.

Радње окривљеног кажњиве су, према хрватском кривичном закону, са 20 година затвора. Према пољском кривичном закону, кривично дело наведено у члану 123. став 2. Кривичног законика кажњиво је казном затвора од 5 до 25 година.

Живко З. је испитан као окривљени у Окружном тужилаштву у Варшави и изјаснио се да није крив за дела наведена у Европском налогу за хапшење.

Окружни суд у Варшави изрекао је Живку З. превентивну меру у виду притвора у трајању од 7 дана. Након што је прибавило потребну документацију од хрватске стране, Окружно тужилаштво у Варшави поднело је 21. октобра 2025. године захтев Окружном суду у Варшави, којим се тражи предаја лица траженог по Европском налогу за хапшење и продужење притвора.

Тужилац Пјотр Антони Скиба
Портпарол Окружног тужилаштва у Варшави

МАЂАРСКА СЛУЧАЈ „ДУШАН ГРКОВИЋ”

ЖС у Осијеку: изречена осуђујућа пресуда у предмету против опт. Душана Грковића због кривичног дјела ратног злочина

15. децембар 2025.

Вијеће Жупанијског суда у Осијеку данас је објавило пресуду опт. Душану Грковићу (1956), којом га је прогласило кривим због крив. дјела ратног злочина против цивилног становништва и осуђило на 13 година затвора.

Оптужница Жупанијског државног одвјетништва у Вуковару од 19. децембра 1994. дјеломично измјењене 2004. године, терети османасторицу оптуженика, међу њима и Душана Грковића, да су као припадници територијалне одбране и четничког одреда «Душан Силни», с циљем стварања «Велике Србије» и етничког чишћења дијела РХ, у договору, заједнички, с тачно подијељеним задацима, дана 10. октобра 1991. године око 7.30 сати, заједно с јединицама Новосадског корпуса ЈНА извршили артиљеријски напад на насеље Ловас, по искључиво цивилним објектима, иако су знали да у мјесту нема војних јединица РХ. Након артиљеријског извршили су пјешадијски напад на мјесто, при томе су убијали људе који су се затекли на улици. Услијед артиљеријске ватре и пјешадијског напада погинуло је око 30 становника Ловаса. Оптуженици се терете да су након окупације мјеста тјерали Хрвате да носе бијеле траке на рукавима, означавали им куће и ограничавали им кретање. Терете се, такође, да су Хрвате хапсили, мучили, пријетили им смрћу и тјерали на принудни рад, да су пљачкали и да су силовали Хрватице. Оптужени Љубан Деветак се терети и да је дана 18. октобра 1991. године издвојио већу групу Хрвата, која је отјерана на минско поље, гдје су погинуле 24 особе.

Жупанијски суд у Вуковару обуставио је поступак против опт. Милорада Воркапића 2003, а 2005. и против опт. Радована Тепавца, у оба случаја због смрти оптуженика.

Исти суд је у присуству судио опт. Илији Воркапићу и пресудом број К-20/09 ослободио га оптужбе. Исти суд је у присуству судио и опт. Милану Тепавцу, али је због његовог здравственог стања расправа одгођена, а предмет је у току 2012. уступљен у надлежност Жупанијског суда у Осијеку.

И против осталих оптуженика предмет је уступљен Жупанијском суду у Осијеку.

За злочин у Ловасу вођен је кривични поступак и пред Већем за ратне злочине Округног суда у Београду по оптужници Тужилаштва за ратне злочине од 27. новембра 2007. и 28. децембра 2011, којом су оптужени: Деветак Љубан, Девчић Милан, Радојчић Милан, Крњајић Жељко, Димитријевић Миодраг, Перић Дарко, Влајковић Радован, Јосиповић Радислав, Стевановић Петроније, Николаидас Александар, Бачић Драган, Косијер Зоран, Димитријевић Јован и Стојановић Саша због кривичног дјела ратног злочина против цивилног становништва.

У току трајања поступка, поступак је обустављен у односу на опт: Деветак Љубана, Девчић Милана, Радојчић Милана, Димитријевић Миодрага, Перић Дарка, Влајковић Радована, Јосиповић Радислава, Стевановић Петронија и Николаидас Александра, који су у међувремену преминули, док је у односу на опт. Димитријевић Миодрага поступак раздвојен због његове процесне неспособности.

Виши суд у Београду 20. јуна 2019. осморицу оптужених огласио кривима и осудио их и то: Милана Девчића и Сашу Стојановића на седам, Зорана Косјера, Жељка Крњајића и Јована Димитријевића на по шест, Дарка Перића и Радована Влајковића на по пет и Радосава Јосиповића на четири године затвора.

Апелациони суд у Београду 2021.год. преиначио је првостепену пресуду и ослободило Жељка Крњајића и Милана Девчића. Истовремено, Саша Стојановић је осуђен на шест година затвора, Дарко Перић и Радован Влајковић на по четири године, док су Радисав Јосиповић, Јован Димитријевић и

Зоран Косијер осуђени на казне од по три године затвора,

Душан Грковић је по хрватском “ухидбеном налогу” у априлу 2025. године ухапшен у Мађарској, те након десетак дана изручен Хрватској, од када се налази у истражном затвору у Осијеку. Због висине казне продужен му је и истражни затвор до правоснажности пресуде.

У међувремену је против оптуженог Грковића проведена главна расправа, проглашен је кривим и неправоснажно осуђен на казну затвора од 13 година.

На првостепену пресуду одбрана је изјавила жалбу.

ЦРНА ГОРА - СЛУЧАЈ „МИЛОРАД КОВАЧЕВИЋ”

Саопштење поводом хапшења Србина Милорада Ковачевића у Црној Гори

27. децембар 2025.

Управа полиције Црне Горе јуче је саопштила да је у Зети, у селу Бистрица подгоричка полиција лоцирала и лишила слободе М.К. (61), држављанина Хрватске, којег ова земља потражује због присуства кривичном поступку који се против њега води због сумње да је извршио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва те да је приведен судији за истрагу Вишег суда у Подгорици на даље поступање.

Скоро сви медији у региону пренијели су вијест да се ради о Милораду Ковачевићу, бившем поручнику ЈНА, којег је Жупанијски суд у Сплиту 2019. у одсуствуи неправоснажно осудио на четири године и шест мјесеци затвора због ратног злочина над ратним заробљеницима почињеног 5. октобра 1991. године на дубровачком ратишту.

Међутим, истог дана огласио се и хрватски министар правосуђа Дамир Хабијан, који је појаснио да је Милорад Ковачевић ухапшен на основу расписане међународне потјернице путем Интерпола, а на захтјев Жупанијског суда у Загребу те да је ријеч о особи која се терети да је починила дјело ратног злочина против цивилног становништва на подручју Грубишиног Поља 1991, који је, према “Веритасовим” подацима, рођен 1. јануара 1964. у Рашеници код Грубишиног Поља.

Жупанијско државно одвјетништво у Загребу подигло је 21. априла 2025 оптужницу пред Жупанијским судом у Загребу против следећих оптуженика: Живка Загорца (1946), Раде Чакамака (1945), Ранка Раделића (1951), Бранка Чортана (1950), Лазе Саватовића (1954), Миленка Стојића (1957),

Тихомира Антешевића (1960), Јована Берака (1962), Ранка Бобића (1955), Небојше Бојића (1964), Радована Бркића (1960), Ивице Цапача (1968), Миливоја Чакмака (1968), Милорада Давидовића (1969), Милорада Ковачевића (1964), Радована Косановића (1958), Бранка Косановића (1957), Слободана Кучука (1959), Душана Мркшића (1947), Милана Орозовића (1957), Миленка Орозовића (1960), Ненада Пеулића (1964), Миливоја Тврдоријеке (1951) и Дражена Вучковића (1971).

Терете се да су од августа до октобра 1991. године на подручју општине Грубишно Поље, као припадници паравојних формација побуњеног српског становништва, противно одредбама међународног хуманитарног права, наредили или спроводили незаконито лишавање слободе, узимање талаца, пљачкање, бестијално злостављање, мучење, физичко повређивање и убиство великог броја цивилних особа, чиме су починили кривично дјело ратног злочина против цивилног становништва.

Оптужени Ковачевић и још четири саоптуженика треће се дасу дана 20. августа 1991. године у поподневним часовима на цести између Малог Грђевица и Тополовице зауставили особно возило у којем су се налазиле три цивилне особе и испалили више метака из аутоматског наоружања по возилу и особама у возилу, којом приликом су двије особе задобиле смртоносне повреде, док је трећа задобила тешке тјелесне повреде.

Након потврђивања оптужнице, против свих оптуженика одређен је истражни затвор и расписане међународне потјернице, односно налози за хапшење за подручје Европске уније.

Из овог кривичног предмета, прије Ковачевића, а на основу европског налога за хапшење Жупанијског су-

да у Загребу, ухапшени су: Давидовић Милорад, ухапшен 10. септембра 2025. године у Шведској, изручен Хрватској 27. октобра и Живко Загорац, ухапшен 17 октобра у Пољској приликом повратка из Србије преко Пољске авионом за Канаду.

Изручење Живка Загорца од Пољске, поред Хрватске, затражила је и Србија за исто кривично дјело. Према “Веритасовим” сазнањима, пољски судови су одлучили да су испуњени услови да се Загорац изручи и Србији и Хрватској, а у коју ће државу бити изручен, одлучиће пољски министар правде највјероватније у јануару идуће године.

По “Веритасовој” евиденцији, од почетка ове године ухапшено је седам Срба из Хрватске и бивше РСК због кривичних дјела ратног злочина, тројица у Хрватској, а четворица ван Хрватске.

У Хрватској су ухапшени: Жељко Бабић (1955) из Мокрог Поља код Книна, ухапшен 1. јула, иако је од 2005. редовно сваке године по више мјесеци боравио у родном селу, Драгутин Ђелап (1954) из Топуског, ухапшен 12. септембра (по други пут) иако се прије више година из избјеглиштва вратио у родни крај и дуго година био функционер СДСС-а и Зоран Корда из Зечева код Кистања, ухапшен почетком новембра у родном селу у које је редовно долазио дуги низ година.

Изван Хрватске по европском налогу за хапшење издатим од стране хрватског правосуђа, поред помених, ухапшен је и Грковић Душан (1956) из Ловаса, држављанин Србије и Хрватске, ухапшен 12. априла у Мађарској на граничном прелазу Томпа – Келебија, у Хрватску изручен 23. априла, неправоснажно осуђен 15. децембра на 13 година Затвора.

На основу међународних потјерница које је расписало хрватско право-

суђе, до сада је, по „Веритасвој” евиденцији, ухапшено широм свијета најмање 203 Србина, од којих су 84 екстрадирана у Хрватску. Због кривичних дјела ратних злочина тренутно су у хрватским затворима на-

лази 28 особа српске националности, од којих је 15 правоснажно осуђено, док су остали под истрагом, оптужбом или чекају правоснажност пресуда.

У Београду и Бањалуци, 27.12.2025.

Borba!
informativni portal

27. децембар 2025.

ДВОСТРУКИ АРШИНИ ПРАВДЕ: Хрватска хапси за 1991, а ко ће одговорати за мучења и злочине у Лори и зашто Црна Гора срамно ћути!

Изјава хрватског министра правосуђа Дамира Хабијана, поводом хапшења особе по хрватској потјерници у Црној Гори, још једном је отворила питање које се деценијама систематски гура под тепих – селективне правде и политички дозирањег памћења ратних злочина.

Док Загреб без задршке тражи изручења и процесуирања за злочине из деведесетих, намеће се једноставно и непријатно питање: има ли Црна Гора право – и снаге – да учини исто? Смије ли црногорска држава да распише потјернице за онима који су у сплитској Лори мучили, масакрирали и убијали црногорске војнике и резервисте, углавном младиће из Никшића и Шавника? Смије ли ико данас да затражи одговорност за злочине који су документовани, свједочени и пресуђени само дјелимично – без правде за жртве и њихове породице?

Злочини у Лори нијесу мит, нијесу пропаганда, нијесу „ратни инциденти“. То су утврђене чињенице о систематском мучењу, понижавању и убиствима ратних заробљеника, међу којима су били држављани Црне Горе. Ипак, док се у региону олако потезу потјернице када то политички одговара, случај Лора остаје срамна рупа у савјести свих који говоре о европским вриједностима, владавини права и универзалности правде.

Ако се данас хапси по потјерницама за злочине над цивилима из 1991, зашто се ћути о злочинима над црногорским заробљеницима? Ако се инсистира на процесуирању једних, зашто се релативизују или прећуткују други? Правда која бира националност жртве и политички контекст није правда – то је политика.

Још је поразније што се у Црној Гори о Лори говори тихо, стидљиво или никакo. Као да постоји страх

да се „не замјере“, да се не „отворе старе ране“, да се не наруше добросусједски односи. А истина је једноставна: нема добросусједских односа без истине и правде. Нема помирења ако се једне жртве признају, а друге бришу.

Питање Лора није питање реваншизма. То је питање елементарног достојанства државе и поштовања према сопственим грађанима који су убијени и мучени. Ако Црна Гора данас не смије да тражи правду за њих, онда треба отворено рећи да смо пристали на улогу државе другог реда – оне која ћути док јој се дјецца заборављају.

Ратни злочини не застаријевају. Али изгледа да храброст да се о њима говори – итекако застаријева. И управо зато је вријеме да се јасно и гласно постави питање: хоће ли Црна Гора икада имати снаге да тражи правду за Лору, или ће и даље гледати како се правда дијели по националном и политичком кључу?

ПОВРАТАК И ЖИВОТ У ХРВАТСКОЈ

NOVOSTI
NOVOSTI

29/09/2025

Стамбено незбрињавање

Умјесто да држава осигура стамбене за 149 преосталих бивших носилаца стамбеног права, најављене су срамотно ниске одштете од 796 до 950 еура по квадрату. Све то 14 година након истека рока обећаног Европи

Недавна саборска расправа о измјенама и допунама Закона о стамбеном збрињавању на потпомогнутим подручјима, разоткрила је дискриминаторну и дубоко неправедну одредбу којом се из стамбене и социјалне политике на одређен начин искључују бивши носитељи станарског права.

Ријеч је о особама које годинама посједују правомоћно рјешење о додјели стамбеног простора јер им је онај претходни био одузет услјед ратних збивања 1990-их

година. Према посљедњим јавним подацима, најмање 149 људи, у највећој мјери Срба, чека да Министарство просторног уређења, градитељства и државне имовине за њих пронађе одговарајући стан.

Хрватска је дужна да уз асистирање Агенције за промет некретнина (АПН) купује стамбене јединице и да их даје у најам бившим носитељима станарског права. Није ријеч о поклону или милостињи: бивши носитељи станарског права у Југославији су деценијама живјели у становима који су грађени из њихових самодоприноса, а данас су расељени под станари.

Будући да се Министарство правда како због превисоких цијена стамбених квадрата више не

успијева прискрбити такве станове, у предложеном законском рјешењу се досјетило да бившим носитељима станарског права понуди компензацију односно финансијска средства. Идеја је да им држава исплати новац, па да они сами окушају срећу на дерегулираном и окрутном тржишту некретнина у Хрватској.

“Бившим носитељима станарског права, на подручју и изван подручја примјене овога Закона, којима правомоћним рјешењима утврђена права на стамбено збрињавање давањем у најам стана у државном власништву нису извршена, јер Министарство не располаже одговарајућом стамбеном јединицом, може се умјесто извршења тих рјешења понудити исплата неопорезивог новчаног износа”, наводи се у чланку 48.б.

Необично је што је у законском приједлогу тако лако дошло до извршавања правомоћног документа који има правну тежину. Цитирани чланак заправо је признање државе да је одустала од активног збрињавања ове категорије људи и рјешавања стамбене кризе у којој се налазе више од 30 година. И с обзиром да је тако, након дугогодишњег узалудног чекања да институције поштују договор, приједлог о исплати својеврсне одштете на прву не звучи толико лоше.

Међутим, износи за исплату срамотно су мали и недовољни. Уколико се особа која чека стан на потпомогнутим подручјима одлучи за новац, добит ће свега 796,34 еура по четворном метру за квадратуру колика јој је одређена у рјешењу. За оне који имају право на стан у Загребу, Загребачкој жупанији или у градовима на обали, ових 796,34 еура ће се помножити с 1,2 и тако ће добити још само 20 посто на износ. Оба износа по квадрату су у садашњим тржишним приликама мало је рећи — недовољна.

Ресорно министарство се одлучило да висину исплате утврди путем “еталонске цијене грађења”. У јулу ове године донесен је Податак о “еталонској цијени грађења” према којем постоје двије еталонске цијене. Једна се примјењује на Закон о друштвено потицаној станоградњи (ПОС)

те се утврђује у износу од 1.315 еура по четворном метру корисне површине стана. Друга се односи на све остале законе, па и на Закон о стамбеном збрињавању, и износи непуних 800 еура.

Из приложених података је видљиво да потенцијално исплаћени износи оштећенима неће бити достатни за градњу куће или куповину стана у Хрватској. Примјерице, за стан од 60 квадрата на потпомогнутом подручју у Глини или Бенковцу, особа би требала добити 47.780,40 еура, док би за једнаку величину стана у Сплиту или Загребу добила 57.336,48 еура.

Потпуно је јасно да се с тим новцем данас не може осигурати нити куповина гарсонјере, можда чак ни гараже у већим градовима. Министарство просторног уређења, градитељства и државне имовине оваквом одлуком ће се тек отарасити бивших корисника станарског права, потрошити новац, а притом неће допринијети рјешавању ширег проблема.

Законска одредба о понуђеним износима још више је бесмислена ако се погледа одлука Владе о критеријима за државни откуп станова ради стамбеног збрињавања повратника — бивших носитеља станарског права, према којој се држава равна када безуспјешно покушава понудити цијену на тржишту.

Тамо су пак предочене више своте, но опет недовољне: за квадрат на приобаљу издваја се до 2.350 еура, у великим градовима и Загребу до 2.000 еура, а у осталим, потпомогнутим дијеловима Хрватске, до 1.750 еура по квадрату. Нудећи ове цијене путем АПН-а, Министарство је у току цијеле 2024. успјело прикупити понуде само за шест станова — један у Бенковцу, четири стана у Книну и једно грађевинско земљиште у Слуњу.

Умјесто да се ова одлука преиначи и за откуп станова повећају, држава погођене повратнике ставља пред свршен чин, нудећи им још мањи ситниш за кров над главом. Могли су им, на концу, понудити једнаке критерије по којима Министарство потражује квадрате, а не се водити застарјелим еталонским цијенама грађења.

Драгана Јецков, СДСС-ова саборска заступница, предложила је коригирање ове мјере кроз индексацију еталонске цијене односно аутоматско усклађивање износа према расту грађевинских трошкова, цијене материјала и рада. Осим тога, потребно је прецизније уважити регионалне разлике, цијене станова у великим и малим срединама. Такођер, Јецков је затражила повећање износа по четворном метру за више од понуђених 20 посто изван потпомогнутих подручја.

Без обзира како ће на крају изгледати законско рјешење, нужно је проблематизирати питање стварне одштете за све године које су повратници провели с правомоћним рјешењем у рукама, плус цијели пријашњи период када их сустав уопће није препознавао. Постоји могућност да се све изгубљене битке сложе у одштетни захтјев на неком од судова, но препредени кројачи закона знају да се готово нитко не би усудио покретати правне спорове против државе. Повратници без ријешеног стамбеног питања су данас особе старије животне доби с ниским пензијама.

Измјене и допуне Закона о стамбеном збрињавању на потпомогнутим подручји-

ма значе катастрофу из перспективе бивших носитеља станарског права, али за једну нову скупину људи отвара се низ повољних могућности. Дугачким листама чекања за стамбено збрињавање ускоро би се могли придружити и хрватски исељеници који буду заинтересирани за откривање својих коријена.

У образложењу приједлога закона је сročено да ће се проводити стамбено збрињавање хрватских исељеника, потомака хрватских исељеника као и чланова њихових обитељи из хрватског исељеништва, који се усељавају или се желе вратити с намјером трајног настањења у Републику Хрватску. Српским повратницима, протјераним из својих мјеста становања, још једном се поручује да њихова ситуација није хитна и да постоје друге приоритетне групе.

Подсјетимо, Хрватска се обавезала да ће процес њиховог стамбеног збрињавања окончати до 2011., затварањем поглавља 23. у приступним преговорима за улазак у ЕУ. Од крајњег рока прошло је четрнаест година.

NOVOSTI
NOVOSTI

28/11/2025.

Игор Гало: У Пули је послије 1990. испражњено седамсто станова

Често се чује да је Истра деведесетих била оаза среће и весеља. Какве среће и весеља! Седамсто станова је испражњено у Пули. А колико је тек људи остало без посла, казао је глумац и активист за људска права Игор Гало у емисији Виде ТВ Завидавање бу Ладо Томичић

У Пули је послије 1990. испражњено седамсто станова, изјавио је глумац и ак-

тивист за људска права Игор Гало у емисији Виде ТВ Завидавање бу Ладо Томичић, коју можете гледати на овој повезници. Гало, који живи у Пули, казао је како се “не треба заваравати” да и ондје послије 1990. није било националних пребројавања. “Исто је свугдје, само негдје више, негдје мање. Иста је прича и индоктринација. Није ни у Пули било згодно бити Србин”, казао је Гало. “Често се чује

да је Истра у то вријеме била оаза среће и весеља. Какве среће и весеља! Седамсто станова је испражњено у Пули. А колико је људи остало без посла... И Талијани су имали своје посљедице, иако не тако драстично. Ни њима није било угодно”, додао је. “Данас, кад нема више тако ‘крупних’ непријатеља, сад смо ми Хрвати подијељени на ове који воле домовину и ове који је не воле довољно. Међу пасивним Хрватима влада тишина, али се диже жека и галама, пумпа се. Бојим се да власт нема снаге да се с тим избори, а то ће довести до још горе ситуације”, предвидио је Гало, до деведесетих плодан и популаран глумац, који је у ратно вријеме заједно са супругом Мирјаном основао удругу за људска права Хомо, па су након Олује заједно помагали људима који су остали на ослобођеним подручјима. Десетак дана после Олује први пут су отишли у Лику, на подручје Оточца, Врховина и Коренице и одлучили се ангажирати. “Били смо одлучни у директној акцији, без аменовања одозго. Изађи на терен па ћеш видјети што се заправо догодило. Немамо претензије да судимо, него да констатирамо, за тај релативно мали простор, Лику”, објаснио је.

“Биљежили смо и прилично добро евидентирали процесе након Олује. До данас су помрли сви који су остали, а они који су се вратили минорна су група. Чак и насељени људи расули су се по свијету, јер на том подручју нема увјета за живот: Лика је сурова, мора се радити, а привреда је уништена и нема помака”, описао је пулски активист и умјетник.

Устврдио је да данас Лика “постаје депониј шпекуланата за опасни отпад”. “Знам

о чему се ради, добро сам то евидентирао, и имам документирао”, устврдио је. “Не знам и не могу тврдити тко је коме давао какве уступке и концесије, јер томе се не може ући у траг, али на терену се види какве су биле интенције”, тврди Гало.

На питање Томичића говорио је и томе зашто 2023. на Филмском фестивалу у Пули није приказан његов документарцац „Адио Југо, филм, адио југословенски филмски фестивал, адио Југославија... видимо се у сљедећем рату“, који је водство фестивала одбило приказати у Арени, понудивши пулско кино Валли као алтернативу. “Ништа чудно”, коментирао је Гало. “Без везе су тај филм жељели приказати у кину Валли. То је увреда за грађане Пуле, њима је Арена важна, тамо су га требали гледати”, устврдио је.

“Не знам је ли то била политичка казна, али знам да нетко не жели да се суочимо с тим што сам 1991. годину апострофирао као крај Југославенског филмског фестивала. Али, они су, нисам ја, прогласио крај Југославије и југославенског филма. Ја сам само написао да је 1991. био крај. Не призивам рат, али кад сјекиром пресијечеш, трасираш пут према сукобу. Мислим да су се преварили они који су мислили да је то исправан пут”, казао је Гало.

С Томичићем је исцрпно разговарао и о својој глумачкој каријери у којој је само од 1968. до 1972. снимео четрнаест филмова, од којих је у шест играо главну улогу; о сурадњи с бројним југославенским и иноземним глумцима и редатељима; односу југославенске и америчке кинематографије те његовим филмовима који се и данас памте и гледају.

NOVOSTI
NOVOSTI 02/04/2025

Сања Клемпић Богади: Више од тисућу српских кућанстава нема струју

Значајан број Срба крије национални идентитет. Неки не желе носити терет кривње за рат деведесетих, неке брину медији који стално дижу тензије, а неке су родитељи учили да крију националну припадност, изјавила је ауторица демографске студије о Србима у Хрватској Сања Клемпић Богади у емисији Завидавање

Шокантно је да је број Срба у Хрватској од 2011. до 2021. смањен за трећину, изјавила је знанствена савјетница на Институту за истраживање миграција и ауторица недавно објављене демографске студије “Заједница заслужује будућност – демографска слика и будућност Срба у Хрватској” Сања Клемпић Богади у емисији Виде ТВ Завидавање бу

Ладо Томичић, коју можете гледати на овој повезници.

Ауторица је представила то издање које су објавили Српско народно вијеће те загребачки издавач Јесенски и Турк. Депулација и демографско старење два су основна демографска процеса у цијелој Хрватској, али српска је заједница њима захваћена много више од већинског народа, казала је.

Данас је Срба у Хрватској око 124 тисуће, око три посто становништва, што је популацијски пад од око шездесет посто у односу на 1991. годину. Процјењује се да је од 1991. Хрватску напустило од 300 до 350 тисућа Срба, казала је Клемпић Богади.

Тренд исељавања српску је заједницу у Хрватској захваatio још прије рата деведесетих, нарочито из руралних подручја. Од деведесетих исељавање је континуирано, али најснажније у валовима 1991., потом 1992., 1993. и 1994., па у Бљеску и Олуји, и потом тијekom мирне реинтеграције источне Славоније. “Неки подаци наводе да је тијekom мирне реинтеграције било 47 тисућа расељених, од којих је око двадесет тисућа одселило у Србију и Црну Гору”, казала је истраживачица.

Највећа је депопулација у Задарској жупанији, у којој је остало само једанаест посто некадашњег броја Срба, те у Шибенско-книнској и Личко-сењској жупанији. Села изумиру, а као невјеројатан податак Клемпић Богади навела је чињеницу да више од тисућу српских кућанстава ни данас нема струје, премда су је имали прије рата деведесетих, као и да нека кућанства ни до данас немају асфалта до куће.

Српско је становништво изразито старо, с просјеком од 56 година. “Велики проблем повратка била је разрушена комунална инфраструктура. Неки повратници били су и четири године без струје и воде, а неки су одустали од повратка јер с дјецом нису имали основне увјете за живот”, објаснила је.

Асимилација и етничка мимикрија, односно скривање етничког идентитета, такођер су проблем, додала је Клемпић Богади која је за потребе студије обавила низ структурираних интервјуа. Каже како “значајан број Срба крије национални идентитет, јер кажу да не желе носити терет кривње за рат деведесетих”. “Као велик проблем наводили су медије који непрестано дижу тензије. Кажу како националност у стварном животу не би би-

ла тема, док медији не почну о писати о томе. Неки су ми говорили како су их родитељи учили да крију националну припадност: тако им је у свакодневници једноставно лакше”, казала је.

Демографски трендови негативни су за укупно становништво Хрватске, једне од демографски најугроженијих земаља Еуропе која и и сама пати од сличних проблема, а особито је погођена српска заједница у Хрватској. Старење је за њу један од највећих изазова, каже Клемпић Богади, јер многи стари људи живе у селима са све мањим мрежама подршке. Зато је “сустав геронтодомаћица јако добар”, нагласила је.

Клемпић Богади осврнула се и на личје демографског слома: чињеницу да је Хрватска постала имиграцијска земља. Прошле године издано је више од двјесто тисућа радних дозвола, при чему највише за људе из БиХ, али су радници из Непала на другом мјесту први пут замијенили досељенике из Србије. “Отварају се питања културне, вјерске и етничке различитости. Процес се одвија стихијски, што се могло очекивати јер се Хрватска није припремила, премда је било јасно да ће радна снага бити потребна. За сада, миграцијску политику у Хрватској воде послодавци, а не држава”, тврди демографкиња Сања Клемпић Богади.

Jutarnji LIST

Ministru SAO Krajine saborska mirovina?

Savanu Grabundžiji tekao je mandat u Hrvatskom saboru dok je odlučivao protiv ustavnog poretka RH ▶ STR. 7

HZMO ostao dosljedan i nakon odluke Ustavnog suda: 'Bivši ministar u Vladi tzv. SAO Krajine ne smije dobiti saborsku mirovinu'

Jutarnji list, 14.11.2024, Mirovinsko osiguranje o mirovini je odlučivalo nakon što je im je to naložio Ustavni sud, smatrajući da mu je u prethodnim postupcima povrijeđeno pravo na pravično suđenje

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje smatra da nekadašnji saborski zastupnik, kasnije ministar u tzv. Vladi SAO Krajine Savan Grabundžija ne zaslužuje saborsku mirovinu, odlučili su tako i nakon što im je na ponovni postupak predmet vratio Ustavni sud, potvrđeno nam je u HZMO-u.

– Potvrđujemo da je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje izvršio Odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske od 26. rujna 2024., prema kojoj

se predmet o ostvarivanju prava na zastupničku mirovinu za g. Savana Grabundžiju iz Pančeva, Republika Srbija, vraća Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO), Područnoj službi u Zagrebu na ponovni postupak. U ponovljenom postupku utvrđeno je da imenovani ne ispunjava uvjete za priznanje prava na zastupničku mirovinu kako je propisano člankom 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima zastupnika u Saboru Republike Hrvatske te je zahtjev odbijen kao po zakonu neosnovan – kažu u odgovoru.

Što će se dalje događati ponajviše ovisi o samom Grabundžiji, koji je dosad bio dosta uporan u naumu da dođe do mirovine, jer je nakon zahtjeva HZMO-u, Područnom uredu Zagreb slao žalbe njihovom središnjem uredu, zatim ih je tužio Upravnom sudu te se žalio i Visokom upravnom sudu, da bi mu tek tužba na Ustavnom sudu urodila plodom, koji je predmet vratio na HZMO-ov Područni ured, na upravo okončani postupak.

Podsjetimo, Grabundžija je kao zastupnik SKH-SDP na pragu demokratskih promjena devedesetih godina izabran u Vijeće općina Sabora RH, koje je tada okupljalo predstavnike svih lokalnih jedinica. Pozivajući se na hrvatske zakone, zatražio je mirovinu za razdoblje provedeno u zastupničkim klupama Hrvatskog sabora, iako je, dakle, većinu mandata (1990.- 1992. godine) proveo u paradržavnim strukturama.

Ustavni sud je zauzeo stav da je Grabundžiji povrijeđeno pravo na pravično suđenje, zamjerajući da u prethodnim odlukama „ni sudovi ni upravna tijela nisu razlikovala konzumiranje dužnosti od obnašanja dužnosti zastupnika te tako neprisustvovanje podnositelja sjednicama izravno vezali za obnašanje dužnosti.”

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/hzmo-ostao-dosljedan-i-nakon-odluke-ustavnog-suda-bivsi-ministar-u-vladi-tzv-sao-krajine-ne-smije-dobiti-saborsku-mirovinu-15522499>

Хрватски пензионери и стаж осигурања

Apsurdan zahtjev

Ministar vlade SAO Krajine traži saborsku mirovinu

Dok je za stolom tzv. vlade nepostojeće pravne tvorevine odlučivao protiv ustavnog poretka RH, tekao mu je mandat zastupnika u Hrvatskom saboru, na temelju čega sad traži mirovinu. Ustavni sud dao mu za pravo

MARIO PUŠIĆ

Bivši ministar prometa i veza u vladi tzv. SAO Krajine, a danas proizvođač i monter PVC stolarije u Pančevu te član Vučićeva SNS-a Savan Grabundžija (68) mogao bi uskoro uživati u hrvatskoj saborskoj mirovini. Kao zastupnik SKH-SDP na pragu demokratskih promjena devedesetih godina Grabundžija je izabran u Vijeće općina Sabora RH, koje je tada okupljalo predstavnike svih lokalnih jedinica. Njime je predvodio Slavko Degorić, a saziv je trajao od 30. svibnja do 7. rujna 1992. godine. Grabundžija je, zajedno s pripadnicima srpske nacionalne manjine, prestao dolaziti na sjednice u prosincu 1990. godine, a formalno je napustio ovo Vijeće 31. siječnja 1991. godine pisanom odlukom te se pridružio političkim strukturama tzv. SAO Krajine, gdje će koji dan kasnije postati ministar u samoproglašenoj vladi.

Bio u grupi odmetnutih

Pozivajući se na hrvatske zakone, on sada traži mirovinu za razdoblje provedeno u zastupničkim skupinama Hrvatskog sabora, iako je, dakle, većinu tog mandata proveo u paradržavnim strukturama. Ili drukčije rečeno, dok je za stolom tzv. vlade nepostojeće pravne tvorevine odlučivao protiv ustavnog poretka Republike Hrvatske, njemu je tekao mandat zastupnika u Hrvatskom saboru na temelju kojega sada traži mirovinu, a za pravo mu je dao Ustavni sud Republike Hrvatske. Zastupnička mirovina prvo je tražio od HZMO-a, no tamo je odbijen, a potom je izgubio prestu-

đu na Upravnom sudu u Zagrebu, a nije mu prošla ni žalba na Visokom upravnom sudu. No, u njegovu korist presuđeno je na Ustavnom sudu RH kojemu se između ostalog pozalio da je diskriminiran po nacionalnoj osnovi. Ustavni sud mu je dao za pravo ocijenivši da upravna tijela, odnosno sudovi nisu naveli ozbiljne, relevantne i dostatne razloge za svoje odluke, odnosno da nisu obrazložili svoje odluke na način koji bi otklonio sumnju u arbitrarne postupanja i odlučivanja, što je rezultiralo povredom ustavnog prava podnositelja na pravno sudenje. Ustavni je sud predmet tako vratio tamo odakle je Gra-

Bivši ministar prometa Savan Grabundžija (68) danas je član Vučićeva SNS-a, a proizvodi i montira PVC stolariju

Grabundžija je zastupničku mirovinu prvo tražio od HZMO-a, no ondje je odbijen

bundžija krenuo 2017. godine u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, Područnoj službi u Zagrebu na ponovni postupak. Baveći se ovim predmetom, Ustavni je sud pribavio čitavu kronologiju slučaja pa tako citira prvostupajsko odbijajuće rješenje Upravnog suda. U njemu se navodi kako je Grabundžija HZMO-u priložio potvrdu Hrvatskog sabora da je tamo bio zastupnik, ali navode da je "razvidno da on nije nazočio sjednicama od 27. prosinca 1990. godine", kao i da je "bio u grupi zastupnika koji su dostavili Odluku o preklidu učešća o radu". HZMO se poziva na zakon koji kaže da prava na mirovinu mogu ostvarivati svi zastupnici koji su obnašali dužnost na dan 8. 10. 1991. godine i nadalje, bez obzira na to jesu li primali plaću kao zastupnici ili ne, pod uvjetom da su zastupničku dužnost obnašali najmanje 18 mjeseci, te da je "razvidno kako imenovani na dan 8. 10. 1991. godine više nije obnašao dužnost

Grabundžija je HZMO-u priložio potvrdu Hrvatskog sabora da je ondje bio zastupnik, ali "nije bio na sjednicama"

zastupnika u Hrvatskom saboru". Tako je otprilike slučaj protumačila i Središnja služba HZMO-a kao drugi upravni stupanj, a onda su takve odluke potvrdili i Upravni i Visoki upravni sud.

No Savan Grabundžija prije tri godine obratio se Ustavnom sudu tvrdeći da je njegov mandat trajao "potrebno vrijeme", odnosno neprekidno od 30. svibnja 1990. godine do 7. rujna 1992. godine, odnosno dvije godine, tri mjeseca i osam dana. Priznaje da je suprotstavljen odluci s još 10 zastupnika da neće sudjelovati u radu Hrvatskog sabora, ali navodi kako takav način parlamentarnog djelovanja koji naziva "bojkot" naprosto nije bio predviđen Ustavom i zakonom kao razlog za prestanak mandata, a nije predviđen ni danas. Osim toga, napominje, Sabor nikada nije donio odluku o prestanku mandata njemu i drugim zastupnicima koji su bojkotirali njegov rad.

"Povrijeđeno mu pravo"

U svojoj ocjeni Vijeće Ustavnog suda kojim je predsjedala Ingrid Antičević Marinović navelo je kako "njihova zadaća nije svojom ocjenom zamijeniti ocjenu nadležnih sudova i tijela, niti dovesti u pitanje njihova tumačenja, sve dok su ona dovoljno obrazložena ozbiljnim, relevantnim i dostatnim razlozima". U ovom slučaju, očito su ti razlozi izostali. Glavna zamjerka Ustavnog suda

ide na to da su ocjenu ispunjava li podnositelj zakonom propisani uvjet za zastupničku mirovinu ranija tijela "vezala isključivo uz neudjelovanje podnositelja u radu Sabora, odnosno prisustvovanje sjednicama". Utvrdili su, navode, da je izabran za zastupnika u Vijeće općina Sabora RH u sazivu koji je trajao od 30. svibnja 1990. godine do 7. rujna 1992. godine, ali su unatoč tome utvrdili da podnositelj nije obnašao dužnost zastupnika u zakonom propisanom razdoblju pa ne ispunjava uvjete za priznanje zastupničke mirovine.

"Ni sudovi ni upravna tijela ne razlikuju konzumiranje dužnosti od obnašanja dužnosti zastupnika te tako nepristustvovanje podnositelja sjednicama izravno vezuju za obnašanje dužnosti. Nisu obrazložili zbog čega su, pored očitovanja Hrvatskog sabora o razdoblju obnašanja zastupničke dužnosti podnositelja, odredbu zakona koja uvjetuje obnašanje dužnosti u određenom vremenskom trajanju vezali isključivo uz činjenicu (ne)sudjelovanja podnositelja u radu Sabora, konkretno uz (ne)prisustvovanje sjednicama Sabora", navodi se u ocjeni Ustavnog suda koji zaključuje da je povrijeđeno ustavno pravo podnositelja na pravno sudenje.

Savan Grabundžija tako se sada u svojem postupku vraća u 2017. godinu u HZMO, ali ovaj put s daleko boljim šansama da se izbori za hrvatsku saborsku mirovinu. Inače, u Srbiji nije pretjerano aktivan u politici, posljednje isticpe ispred SNS-a u Pančevu imao je 2012. godine, a posljednjih godina posvetio se radu u Udruženju Banijaca, koje okuplja bivše stanovnike Banovine koji sada žive u Srbiji. □

вечерње

НОВОСТИ

СРБИМА НЕЋЕ ДА ПРИЗНАЈУ РАДНИ СТАЖ: Хрватски Уставни суд пресуђује у корист Крајишника, управни судови то игноришу

20.01.2025,

УСТАВНИ суд Хрватске оборио је неколико одлука управних судова донетих против Срба који су тражили да им се уваже године стажа у време док су радили на подручју РС Крајине, између 1991. и 1995.

Једна од њих је и **Марија Јовић** из Глине, чији је случај објављен у медијима. Четири године откако је поднела уставну тужбу (пандан нашој уставној жалби), Уставни суд је, у децембру 2024, оборио пресуде Управног суда у Загребу и Високог управног суда.

Ова жена је радила у глинској Памучној предioniци од 1980, а спорове је водила да би доказала како је на том рандом месту била и између 6. марта 1992. и 5. августа 1995, те да по Закону о конвалидацији има право да јој се призна стаж. За управне судове проблем је у томе што нема доказе о статусу осигураника у евиденцијама органа пензијског и инвалидског осигурања који су деловали на подручју Хрватске под заштитом или управом УН. А не може их имати ако ни ове институције немају ту документацију. Међутим, као доказ она има оверену здравствену књижицу из тог периода и сведочење колегиница. За управне судове то очигледно није довољно.

Занимљиво је да је Марији ипак био конвалидиран радни стаж од 8. октобра 1991. до 5. марта 1992. Такође, у евиденцији запослених њеног подuzeћа, била је заведена под редним бројем 574 од 5. марта 1992. надаље, што указује да је све време радила.

Са таквим случајевима срео се и Саво Штрбац, први човек ДИЦ „Веритас“, и то чак у властитој породици. Његова супруга радила је у Општинском јавном правобранилаштву у Бенковцу од осамдесетих, а на-

ставила је и за време трајања РСК, односно, како тамошњи закон каже – „на територији УНПА зоне“.

– Супруга је ово доказала овереном здравственом књижицом у том периоду, али то није прихваћено у управном поступку. Стигли смо до Уставног суда, који је поништио одлуку управних судова и вратио предмет на поновно одлучивање. Међутим, и Управни суд и Виши управни суд пресудили су опет као први пут, па смо се опет обратили Уставном суду. Управни судови се играју и не поштују одлуке сопственог Уставног суда – констатује Штрбац.

Осим што је његова супруга тражила да се саслушају сведоци, који ће потврдити да је била запослена на том радном месту све време рата, затражили су да се изврши и увид у књиговодство, односно исплатне листе за запослене у тамошњем правобра-

ПРОПУСТИ

У одлуци Уставног суда у „случају Јовић“, наводи се да су „због претерано формалистичког приступа у доказивању и утврђивању чињеница у конкретном случају, управни судови пропустили стварно да оцене чињенично питање које је било кључно за одлуку о захтеву подносиоце. Тиме су је онемогућили да у управном спору брани своја права и интересе на начин који је зајемчен Уставом и нису поступали као суд пуне јурисдикције.

нилаштву. Међутим, речено им је да спискова нема – као да бенковачко Општинско правобранилаштво никада није постојало!

Овај спор се, иначе, води од 2016. и ускоро ће напунити деценију.

– По Закону о конвалидацији стаж би морао да се призна свима који су били запослени у то време, осим онима који су радили у војсци, полицији, Влади или на месту председника РСК. Међутим, поступци иду

споро и пуно је негативних одлука, јер им је у интересу да признају што мање конвалидација, да би им били мањи трошкови. Проблем имају многи, не само да им се призна радни стаж, већ и да дођу до доказа да су у то време на територији РСК завршили школу, венчали се, или да дођу до смртовница за најближе – каже Штрабац.

NOVOSTI
НОВОСТИ

Недоказна државна управа

21/1/2025. Пише А. Кожул

Уреди ХЗМО-а имају неуједначену праксу око конвалидације радног стажа, а некима би, ако су имали среће, након четири негативна рјешења и лоптања између Шибеника и Загреба, Задра и Загреба, у петом рјешењу признали стаж, казала је Ања Шимпрага

Ања Шимпрага, СДСС-ова саборска заступница, свој говор у Сабору у уторак посветила је вишедеценијском процесу конвалидације радног стажа. Мало се зна о отпору управних тијела и управних судова да признају радни стаж појединим пензионерима који су се задесили у радном односу од октобра 1991. до августа 1995. на подручју тадашње Републике Српске Крајине.

Непознат је број оних који протеклих година нису успјели увјерити Хрватски завод за мировинског осигурање (ХЗМО) као ни Управни суд те Високи управни суд да су непуне четири године били на својим радним мјестима.

Новости су писале о неколико случајева који су због непризнавања радног стажа завршили на Уставном суду. У четири таква предмета уставни суци поништили су раније пресуде и дали наду пензионерима да ће се поновљени управни поступак ријешити у њихову корист. Ова тема је ишчезла из јавног простора, ако је икад у заслуженој мјери била и присутна. Стога је заступница Шимпрага одлучила разгласити најновију одлуку Уставног суда према којој је оштећена бивша радница Памучне преднице из Глине.

“У децембру 2024. године Уставни суд руши праксу управних судова који одбијају конвалидацију радног стажа оствареног почетком 1990-их година. Пресуде Управног суда у Загребу и Високог управног суда, које су само потврдиле негативна рјешења ХЗМО-а, Уставни суд је оцијенио како нису изнијели ваљане разлоге док су утврђивали испуњава ли увјете подносиатељица, нису образложили због чега нису испитана два свједока унаточ постојању материјалног доказа. Пропустили су стварно оцијенити чињенично питање које је било кључно за одлуку у овом случају те су онемогућили подносиатељици да у управном спору брани своја права и интересе. Је ли ово нада за крајинске пензионере, како пишу Новости, остаје нам за видјети, али и потакнути друге да прате и пишу о судбини ових људи, јер многи су изгубили правне битке, али и своје животе те нису дочекали позитивна рјешења. Кроз године учинило се пуно, процеси су покренути, али пуно је још до тога да кажемо равноправни смо грађани”, казала је Шимпрага.

Она је подсетила да је до јула 2023. ХЗМО запримио више од 37.000 захтјева од оштећених особа које покушавају доказати да су прије 30 и више година на простору тадашње РС Крајине радиле и уплаћивале доприносе. Готово пола захтјева је одбијено.

“Као докази не признају се здравствене исказнице, свједоци, радне књижице с уписаним и овјереним сегментима стажа, већ само радно-правна документација

или доказ да је особа била пријављена у парафонду. Не узима се у обзир рат. То раздобље утјецало је на губитак материјалних доказа. Правни савјетници истичу како надлежни уреди ХЗМО-а имају неуједначену управну праксу, а људи подносе захтјеве првенствено због недостатка година за остваривање увјета за пензију, а повећање пензије код конвалидираног радног стажа од 30-ак еура значи преживјети за социјално осјетљиве категорије. Неким људима би након четири негативна рјешења, лоптања између Шибеника и Загреба, Задра и Загреба, у петом рјешењу признали стаж, и то ако баш имају среће”, навела је Шимпрага.

Тема која је од велике важности за српску националну мањину у Хрватској, узнемирила је саборске заступнике Домовинског покрета на саборској сједници. Стипо Млинарић Ђипе коментирао је да га занима тко су то ‘крајински’ пензионери који траже своја права и не дочекају их? Још једном је злоупотребио нестале из рата 1990-их, пребацујући СДСС-у да о жртвама шуте ”30 година, док се боре за своја права.”

Ања Шимпрага кратко је одговорила да је Домовински покрет без Срба и СДСС-а — ништа.

srpska info

Srbi iz Hrvatske

05. avgust 2025. **ne mogu ostvariti pravo na PENZIJU:**

Godine radnog staža nestale u „Oluji”

Dok Hrvatska pompezno slavi 30. godišnjicu „Oluje”, koju zovu „majkom svih pobjeda”, oni koji su u toj „Oluji” postradali, ni danas ne mogu ostvariti elementarna ljudska prava, među kojima i pravo na penziju.

U doba Republike Srpske Krajine oni su bili mladi muškarci i žene, radnici u najboljim godinama. Radili su i uplaćivali doprinose. Danas se mnogima od njih to ne pika: godine radnog staža odduvala je “Oluja”. Nekad kršni Krajišnici, danas su na pragu starosti, a ne mogu u penziju: fali im staža.

Savo Štrbac, direktor Dokumentaciono informacionog centra „Veritas”, godinama podržava Srbe prognane iz Hrvatske u njihovoj borbi za radni staž.

Firme koje su za vrijeme rata radile na području Republike Srpske Krajine plaćale su doprinose penzionom fondu RSK. Fond RSK vodio je urednu dokumentaciju o uplaćenim doprinosima. Ta dokumentacija je po prestanku RSK dospela u posjed Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ali ne i fondovi — objašnjava Štrbac.

Pošto su doprinosi bili uplaćeni, dodaje Štrbac, onda je neko radnicima morao da prizna taj staž.

– To je regulisano Zakonom o konvalidaciji, pod pritiskom međunarodne zajednice. Hrvatska je to uradila za vrijeme svog puta u evroatlantske integracije — objašnjava Štrbac.

Čim je Zagreb dobio zeleno svjetlo od Brisela, ova je obaveza “zaboravljena” ili bar “zamagljena”, kao i mnoge druge koje se tiču ljudskih prava, a koje je, bar formalno, preuzela Republika Hrvatska.

Hiljade odbijenih zahtjeva

Kako navode sagovornici Srpska.info, problem nisu propisi, nego njihova primjena, na šta je u Saboru Hrvatske početkom godine upozorila i zastupnica SDSS-a Anja Šimpraga.

–Do jula 2023. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je primio je 37. 000 zahtjeva od osoba koje pokušavaju dokazati da su prije 30 godina na prostoru tadašnje Republike Srpske Krajine radile i uplaćivale doprinose. Većina tih zahtjeva je odbijena — upozorila je Šimpraga.

Ona je podsjetila da se u postupku za priznavanje radnog staža kao dokaz više ne priznaju zdravstvene knjižice, svjedoci, radne knjižice sa upisanim i ovjerenim segmentima radnog staža.

Narodski rečeno, traži se dlaka u jajetu i pri tom niko ne uzma u obzir da su ljudi koji traže priznavanje staža preko glave preturili rat i progonstvo i da su mnogi arhivi izgubljeni.

Kako to izgleda u praksi, opisao je Savo Štrbac, navodeći primjer svoje supruge, koja je tokom cijelog rata radila u organima uprave. Njen zahtjev za priznavanje radnog staža dva puta je završio na Ustavnom sudu Hrvatske.

– Ona je imala zdravstvenu knjižicu, ali su joj u HZZ-MO rekli da to nije dovoljan dokaz i da je, navodno, nema u evidenciji osiguranika – kaže Štrbac.

Ovaj slučaj nije jedini koji je završio na Ustavnom sudu Republike Hrvatske, jer hiljade građana koji su do “Oluje” živjeli na teritoriji Republike Srpske Krajine, zbog diskriminatorne primjene zakona i međunarodnih sporazuma, danas ne mogu u penziju.

Najgore stanje u Srbiji

Takvu je sudbinu doživjelo na hiljade Krajišnika koji žive u Republici Srpskoj i Srbiji, a i onih koji su se vratili u Hrvatsku. Teško je svima, ali sve su prilike da su najgore prošli oni koji su nakon “Oluje” život nastavili u Srbiji.

To što su Republika Hrvatska i Srbija, ili tačnije Savezna Republika Jugoslavija, još 1997. potpisali Sporazum o socijalnom osiguranju, obespravljenim Krajišnicima ne znači mnogo.

I ovo je jedan od propisa koji se ne primjenjuju.

S jedne strane, Hrvatska koristi sve moguće začkoljice da ospori radni staž nekadašnjim “pobunjenicima”, a s druge strane, kako navode pojedini poznavaci prilika, ni Srbija se nije baš pretrgla da zaštiti prava svojih sunarodnika iz bivše RSK.

– Hrvatska je naslijedila teritoriju ali joj ne pada napamet da nasljedi i obaveze, a Srbija se pravi gluva iako se u periodu Republike Srpske Krajine tamo primjenjivao srpski dinar, zakoni i pravni sistem SR Jugoslavije – kaže sagovornik Srpskainfo.

U Republici Srpskoj je situacija nešto bolja, ali daleko od pravedne.

Krsto Žarković, predsjednik Udruženja Srba protjeranih iz Slavonije i Hrvatske “Krajina”, kaže da mnogi njegovi zemljaci imaju ozbiljnih problemi sa priznavanjem radnog staža. Ti problemi, tvrdi Žarković, traju godinama.

Na osnovu Sporazuma o socijalnom osiguranju, potpisanog između Hrvatske i BiH, 2000. godine, jasno je da staž stečen u Hrvatskoj, pa i onaj odrađen u doba RSK, može priznati samo Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Fond PIO Republike Srpske tu ne može ništa promijeniti – može samo primijeniti ono što je Hrvatska priznala.

– Izuzetak su borci Srpske vojske Krajine, koji su do 1999. godine, shodno členu 122 a Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju RS, mogli prijaviti ratni staž. Taj im se staž “računao” duplo, isto kao i borcima Vojske Republike Srpske, i ulazio je u penzijski osnov – kaže Žarković za Srpskainfo.

Od 2000. to više nije bilo moguće i to iz najmanje dva razloga: prvo, zbog potpisanog sporazuma BiH i Hrvatske i drugo, zbog ukidanja Biroa Vlade RSK u egzilu, koji je izdavao dokumente potrebne za priznavanje “ratnog staža”.

Oni koji nisu ratovali, nego su radili u fabrikama, školama, prodavnicama, frizerskim salonima...često su ostajali bez najmanje 4 godine radnog staža, koje su ima danas presudne za odlazak u penziju.

Kako svjedoče sagovornici Srpskainfo, nekima su volšebno “izgubljene” i evidencije o stažu, koji su stekli prije rata, radeći u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj u doba SFRJ.

Umru, a ne dočekaju pravdu

– Uzme li se u obzir da mnogi ljudi, nakon što su izbjegli godinama nisu mogli naći posao, ili su gazde koristile njihov položaj da ih drže neprijavljene, jasno je da su oni ostajali bez 10 i više godina staža, i to u najboljim godinama – kaže za Srpskainfo Dalmatinac koji od 1995. živi u okolini Banjaluke.

On danas ima 65 godina i jedva je napabirčio 20-tak godina penzijskog staža, da bi dobio minimalnu penziju u Republici Srpskoj, a radio je od rane mladosti.

Pred rat je bio zaposlen u jednoj fabrici kod Šibenika, u vrijeme RSK je bio u vojsci. Ni ratni ni “obični” radni staž mu, tvrdi, nisu priznati. Pročitajte još

Krsto Žarković objašnjava da je priča o priznavanju radnog staža komplikovana i prožeta očiglednom nepravdom i diskriminacijom.

Krajišnici koji su izbjegli u Republiku Srpsku su, kao i ostali njihovi sapatnici, mogli da “upišu” staž na osnovu Zakona o konvalidaciji, koji je 1997. godine potpisao Franjo Tuđman.

– Propisano je da se staž za rad u RSK može dokazati radnom ili zdravstvenom knjižicom, rješenjem ili ugovorom o radu, uz 2 svjedoka ili uz pomoć drugih dokaza. Ali, taj je zakon bio na snazi samo 3 ili 4 mjeseca i mnogi nisu ni znali za njega – kaže Krsto Žarković.

POd pritiskom stranac zakon je, navodi Žarković, ponovo stupio na snagu 2022. godine, a u međuvremenu su mnogi potencijalni penzioneri pomrli, a drugi, izmučeni šikaniranjem, odustali od “ganjanja pravde”.

– Prošlo je mnogo vremena, a tokom tog vremena hrvatska država je činila sve da nas onemogućiti u ostvarivanju prava. Jedan od metoda je odugovlačenje postupaka, koji traju godinama – kaže Krsto Žarković.

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

7. фебруар 2025.

Саво Штрбац:

Проблеми са ратним и радним стажом Крајишника

Питању конвалидације радног стажа житеља бивше РСК у Хрватској медији у региону протеклог јануара посветили су доста пажње. Томе је допринела и једна недавна одлука Уставног суда РХ, којом су оборене одлуке управних судова којима је одбијен захтев Марије Јовић да јој се у пензиони стаж призна радни стаж остварен у фирми у којој је радила током рата деведесетих на подручју РСК.

Пре десетак дана о овом питању расправљало се и на седници Хрватског сабора, на којој је изнесен податак да је, према информацијама Хрватског завода за мировинско осигурање (ХЗМО), до јула 2023. примљено више од 37.000 захтева од оштећених особа које покушавају да докажу да су пре 30 и више година на простору тадашње РСК радиле и уплаћивале доприносе, од којих је готово пола одбијено.

Реч конвалидација је латинског порекла, а значи накнадно оснажење неваљаног правног посла, односно накнадно оснажење ништавне правне одлуке испуњењем неких формалности које јој недостају. Сама реч имплицира да је РСК била непризната држава и да су сви појединачни акти и одлуке донети од стране државних

тела и правних особа непризнате државе неваљани (ништавни).

Пошто се живот једне друштвене заједнице (од око пола милиона људи, у трајању од четири године) не може игнорисати (и у том времену људи су се рађали, женили, разводили, умирали, школовали, радили), требало је пронаћи законску форму да се сви ти животни догађаји, који су се заиста десили и који су регистровани, накнадно признају од власти државе која је преузела јурисдикцију на том простору, што је и регулисано Законом о конвалидацији, који је Хрватски сабор изгласао 1997. године.

Сав значај овог закона сублимиран је у првом члану, који гласи: „Сви појединачни акти и одлуке донете или издате од стране разних тела или правних особа која имају јавна овлашћења, донети или издати у предметима судске и управне нарави на подручјима Републике Хрватске која су била или која сада јесу под заштитом или управом Уједињених народа, конвалидирају се овим законом, у складу с Уставом Републике Хрватске, Уставним законом о људским правима и слободама и о правима етничких и националних заједница или мањина у Републици Хрватској и законима Републике Хрват-

ске”, док је поступак признања ратног стажа регулисан Правилником о поступку конвалидирања одлука и појединачних аката из подручја пензионог осигурања из 2008: „Време provedено у радном односу, односно обављању делатности, признаје се у пензиони стаж као стаж осигурања, под условом да су имали статус осигураника евидентиран у одговарајућим евиденцијама тела пензионог и инвалидског осигурања која су деловала на подручјима РХ која су била под заштитом или управом УН”, која се утврђују: „на темељу чињеничног стања приликом настанка конвалидираног акта, очевидника и уписника тела које је донело акт, других доказних средстава, те изјава сведока као додатних доказа”.

Радницима је и тај радни стаж из времена рата био потребан више ради повезивања радног стажа приликом одласка у редовну, инвалидску или старосну пензију него што им је утицао на висину пензије. (Примера ради, за одлазак у старосну пензију, поред година живота, потребан је и збирни стаж од најмање 15 година у обе државе. Слично је и с пуном пензијом.)

Ако је рацио Закона о конвалидацији радног стажа да се утврди истина и помогне онима који су заиста радили у спорном (ратном) времену на подручју РСК, поставља се логично питање зашто је скоро половина поднетих захтева одбијена.

Као прво, одбијају се захтеви оних особа који траже да им се у стаж осигурања призн-

Коме је потребан овај стаж?

Фирме које су за време рата радиле на подручју РСК плаћале су доприносе пензионом фонду РСК. Фонд РСК водио је уредну документацију о уплаћеним доприносима. Та документација је по престанку РСК доспела у посед ХЗМО. Али не и фондови (новац). Пошто су доприноси били уплаћени, онда је неко радницима морао да призна тај рад у пензиони стаж као стаж осигурања, што је поменути Закон о конвалидацији, под притиском међународне заједнице, Хрватска урадила за време свог пута у евроатлантске интеграције.

на радни стаж из ратног периода проведен у државним органима (војсци, полицији и државној администрацији) РСК, јер би се „признање противило званичном државном наротиву о агресији и окупацији дела државне територије”.

Али се у много већем броју одбијају захтеви и радницима који су радили у фирмама које су деловале и пре рата и наставиле да раде у рату, као што су школе, болнице, судови, тужилаштва, правобранилаштва, привредна и услужна предузећа, приватни обртници...

Анализирајући многе случајеве одбијених захтева за конвалитацију радног стажа код ове друге категорије радника, уочили смо да су критеријуми још неуједначени, како пред управним, тако и пред правосудним телима.

Ево једног примера за који „Веритас” посеђује комплетну документацију:

Драженка Ш. је 2015. године поднела захтев за утврђивање целокупног стажа оствареног у Хрватској, укључујући и стаж у Јавном правобранилаштву општине Бенковац (органу који је основан много година пре рата деведесетих и наставио је рад и кроз ратни период), у којем се запослила 2. јула 1984. и у њему непрекидно радила све до 4. августа 1995.

У редовном управном поступку признали су јој радни стаж у стаж осигурања до 8. октобра 1991, док су је у поступку конвалитације одбили за ратни период, уз образложење да здравствена књижица, коју је сачувала и приложила захтеву, „нема доказну снагу радноправног документа и не доказује статус осигураника у евиденцијама тела мировинског и инвалидског осигурања која су деловала на подручјима РХ која су била под заштитом или управом УН”.

Управни суд у Сплиту и Високи управни суд, као другостепени, потврдили су ставове управних тела. „Стога ни докази на које се позива у жалби (фотокопија здравствене књижице и саслушање сведока), нису од утицаја на другачије решење ове управне ствари”, наводи се у образложењу пресуде Високог управног суда од 27. јула 2017.

Уставни суд РХ одлуком од 9. октобра 2019. усваја уставну тужбу Драженке Ш., укида пресуде управних судова и предмет враћа Управном суду у Сплиту на поновни поступак, уз образложење: „Имајући у виду све околности конкретног случаја, Уставни суд оцењује да су због претерано формалистичког приступа у доказивању и утврђивању чињеница у конкретном случају управни судови пропустили стварно да цене чињенично питање које је било кључно за одлуку о захтеву подносиатељице. Тиме су онемогућили подносиатељицу да у управном

поступку брани своја права и интересе на начин који је зајамчен чланом 29. ст. 1. Устава, те у конкретном случају нису поступали као суд пуне јурисдикције у складу с чл. 19. ст. 2. Устава... Оспореним пресудама подносиатељици је повређено јемство судске контроле законитости појединачних аката управних власти и тела која имају јавна овлашћења и право на правично суђење.”

Овај први круг трајао је скоро пет година.

Други круг на управним судовима, без обзира на поменућу одлуку Уставног суда, завршио је поновним одбијањем Драженкиног захтева, уз исто образложење. Управни суд у Сплиту донео је 28. маја 2021. пресуду, коју је Високи управни суд потврдио 3. новембра 2022.

Против пресуда управних судова Драженка је 3. марта 1923. поново поднела уставну тужбу, о којој се Уставни суд још није изјаснио. Сва је прилика да ће и овај други круг трајати око пет година. Ако Уставни суд поново укине пресуде управних судова, иде се у трећи круг, а уколико одбије тужбу, тужиља стиче право да заштиту свог права тражи и пред Европским судом за људска права.

Драженка је у међувремену отишла у старосну пензију првенствено захваљујући чињеници да је радила и у Србији, и да је у обе државе остварила пензиони стаж осигурања у збиру већем од 15 година.

Нажалост, многи други Крајишници нису имали толико среће да остваре ни тај основни услов за старосну пензију. Најчешће им је недостајао непризнати пензиони стаж у поступцима конвалитације пред хрватским државним телима.

Судећи по досадашњем начину и брзини решавања овог проблема пред хрватским државним телима, многи Крајишници неће дочекати да им се ратни радни стаж остварен у РСК конвалитира у пензиони стаж. Оно што је требало да буде брзо и ефикасно, (не)намерним играма хрватских управних и судских тела претворило се у дуго-трајно и неизвесно.

*Документационо-информативни центар „Веритас”

Процеси за накнаду материјалне и нематеријалне штете по основу убиства члана породице, уништене имовине, неоснованог притварања и малтретирања, утврђивања статуса ратне цивилне жртве

СУДСКИ ПРОЦЕСИ У РХ ЗА НАКНАДУ ШТЕТЕ

ПОЛИТИКЛ ПОГЛЕДИ

1. новембар 2024.

Саво Штрбац:

Хрватски суд о злочину на Петровачкој цести

Пре осам дана загребачки Општински грађански суд одбио је тужбени захтев Славице и Спасе Рајића против Републике Хрватске ради накнаде штете због убиства њихово двоје деце приликом гранатирања избегличке колоне на Петровачкој цести у августу 1995. и обавезао их да туженој држави накнаде трошкове парничног поступка у износу од око 8.000 евра.

Ову вест, уз краћа или дужа образложења, у којима је било и доста импровизација и неправничких израза, пренели су и многи медији у региону. Само неколико дана по објављивању те вести дошао сам у посед поменуте пресуде и пажљиво је прочитао. У свом радном веку написао сам много пресуда, а прочитао их још више, али на нестручнију и површнију од ове нисам наишао.

У образложењу пресуде наводи се да су тужиоци (родитељи) у тужби навели да су 7. августа 1995. у ваздушном нападу у БиХ на локацији Босански Петровац – Кључ смртно страдала њихова деца Невенка (11) и Жарко (9). „Наиме, за време акције 'Олуја' цивилно становни-

штво српске националности нашло се у збегу из Републике Хрватске у избегличкој колони на територију Босне и Херцеговине, а којом приликом су били нападнути од авиона МиГ-21 хрватских оружаних снага”, по којем основу тужиоци тужбеним захтевом потражују од државе Хрватске накнаду немовинске штете због смрти блиске особе – деце.

Туженик (у овом случају држава Хрватска) у одговору на тужбу истакла је „приговор ратне штете, будући је штета почињена у време и на простору одвијања војних борбених акција, као и приговор застаре”.

Констатује де је суд у доказном поступку саслушао тужиоце као странке, те извршио увид у документацију која прилежи спису и, „на темељу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, утврдио да је тужбени захтев тужиоца у целости неоснован”.

Међутим, у образложењу ове пресуде нема никакве, а камоли „савесне и брижљиве” оцене доказа.

Из образложења дознајемо да је извршен увид у кривичну пријаву

против Н. Н. припадника Хрватске војске и полиције ради основане сумње да су починили више кривичних дела ратног злочина против цивилног становништва, односно да је након војно-редарствене акције „Олуја” у Доњем Лапцу и на подручју општине Доњи Лапац побијено 66 грађана – цивила, коју је 11. априла 2005. Српска народна странка (основана 1991, избрисана из политичких странака у РХ 2022. због престанка рада – прим. аутора) поднела Жупанијском државном одветништву у Госпићу.

И о овој кривичној пријави више ни речи. Чак ни да ли се у њој међу жртвама спомињу имена страдале деце из породице Рајић, ни шта је било с том пријавом.

У образложењу се наводи и да из овереног превода оптужнице Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије од 31. марта 2022. произлази да је подигнута оптужница против официра хрватске војске Владимира Микца, Зденка Радуље, Жељка Јеленића и Данијела Боровића, „будући су у периоду од 5. до 8. августа 1995. за време оружаног сукоба у Републици Хрватској између ХВ-а и МУП-а РХ с једне стране и војске Републике Српске Крајине с друге стране, напали избегличку колону у БиХ, која се према препорукама хрватских власти кретала путевима који су били сигурни и отворени за одлазак, у колонима, у којима није било војних формација, а којом приликом је било страдалих цивила, између осталих и Невенка и Жарко Рајић”.

Ни речи више ни о овој оптужници. Ни да ли је постала правоснажна, ни да ли је спроведен судски поступак и с каквим исходом пред правосудним органима Републике Србије.

И без икакве оцене наведених доказа, прелази се на цитирање параграфа из Закона о одговорности Републике Хрватске за штету узроковану од припадника хрватских оружаних и редарствених снага током Домовинског рата, којим је регулисано питање одговорности туженика (државе) за „ратну штету” („штета узрокована за време и на простору одвијања

војних акција свим средствима и облицима ратних борбених деловања; штета од директне и конкретне војне користи, ако је, с обзиром на време и место извршења, у директној и непосредној функцији војних операција; те штета која је по својим ефектима, те конкретним околностима времена и места почињења штетне радње, директно изазвана ратним стањем и непосредно се надовезује на ратне операције”), за коју Република Хрватска не одговара.

И следи први круцијални закључак суда: „Ценећи, дакле, исказе тужилаца и приложену релевантну документацију, суд сматра у поступку утврђеним да се у конкретном случају ради о ратној штети, будући је иста почињена у време и на простору одвијања војних борбених акција, односно током Домовинског рата 1995, прецизније током акције ’Олуја’. Стога Република Хрватска није одговорна за ову штету.”

И ништа више о ратној штети. Ни речи о томе како се догађај, који се десио шездесетак километара од хрватске границе, може подвести под ратну штету према цитираним законским одредбама. Ни речи о томе какве су се војне борбене активности одвијале на простору на којем су хрватски борбени авиони дејствовали по избегличкој колони дубоко у територију друге државе, с којом Хрватска, колико ми је познато, и није била у рату.

И без икакве оцене наведених доказа, прелази се и на цитирање параграфа из Закона о обавезним односима, који регулишу институт застаре потраживања, по којима „потраживање накнаде штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за особу која је штету учинила, односно у сваком случају за пет година од када је штета настала”, кад је штета узрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застаре, „захтев за накнаду штете према одговорној особи застарева кад истекне време одређено за застару кривичног гоњења”. То значи да се тај дужи застарни рок примењује само ако је кривични поступак довршен осуђујућом пресудом, што овде није случај.

Затим следи и други круцијални закључак суда: „Како је у конкретном случају штета настала 7. августа 1995, а тужба је поднесена суду 27. марта 2023, уз претходно обраћање Државном одветништву РХ ради мирног решења спора, а тужиоци су за штету сазнали одмах по настанку, тада на тужиоце треба применити опште прописе о застари”, те је „следом наведеног основан приговор застаре, будући је потраживање тужиоца у застари”.

Много цитирања законских одредби, а ништа, или врло мало, о чињеницама на основу којих је изведен закључак да је, и када, наступила застара потраживања. Наиме, кад се већ цитирају законске одредбе по којима се општи застарни рокови не примењују ако је штета узрокована кривичним делом, суд је морао институт застаре потраживања накнаде штете да стави у контекст она два кривична поступка – једног у Хрватској, другог у Србији – који се наводе у образложењу ове пресуде.

Због наведених пропуста и грешака у утврђивању чињеничног стања и примени закона, првостепени суд је увелико олакшао писање жалбе на пресуду, коју ће тужиоци, уверен сам, преко свог пуномоћника загребачке адвокаткиње Слађане Чанковић и поднети.

Поред свих уочених недостатака пресуде Опћинског грађанског суда у Загребу

у предмету „Рајић”, треба истаћи брзину у поступању тога суда. Наиме, од подношења тужбе до доношења првостепене пресуде прошло је непуних годину дана и седам месеци, што је за сваку похвалу.

То је много брже него што је Одељењу за радне злочине Вишег суда у Београду било потребно да донесе једну процесну одлуку о суђењу у одсуству хрватским официрима оптуженим већ поменутом оптужницом Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије од 31. марта 2022, о чему сам на овим страницама писао већ неколико пута (текст под називом „Где се дедула Петровачка цеста” од 6. јуна 2023). Наиме, након игре „пингпонга” између КВ и претресног већа Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду од пуне две године, коначно је у августу ове године КВ, у другом саставу, прихватило захтев тужилаштва да се оптуженим хрватским официрима суди у одсуству.

Против те одлуке одбрана је, по мојим сазнањима и потпуно очекивано, уложила жалбу и још се чека одлука другостепеног суда, односно Одељења за ратне злочине при Апелационом суду у Београду. Надам се да ће одлука бити ускоро донесена и потврђена првостепена како би коначно могло да почне суђење и у Београду.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

NOVOSTI
НОВОСТИ

„Ратна штета”

5/4/2025. Пише Ања Кожул

Хрватска ће почети обиљежавати 3. мај као Дан сјећања на убијену и страдалу дјецу у Домовинском рату. Ања Шимпрага притом је упозорила да страдање дјеце у ратним страхотама отвара дубоко моралне и етичке дилеме, односно истакнула да “бол дјетета нема национални предзнак”

Хрватска ће почети обиљежавати 3. мај као Дан сјећања на убијену и страдалу дјецу у Домовинском рату. Како је објашњено у приједлогу Владе, тај датум је изабран као трајни подсјетник на убојство шестеро дјеце у Славонском Броду трећег дана маја 1992. године.

Ања Шимпрага, СДСС-ова саборска заступница, казала је да страдање дјеце у ратним

страхотама отвара дубоко моралне и етичке дилеме – питања колективног сјећања, суочавања с прошлошћу, али и одговорности за будућност.

“Сјећања морају бити цјеловита, искрена и лишена било каквих манипулација. Када говоримо о страдању дјеце, морамо бити посебно осјетљиви. Говоримо о најневинијим жртвама рата, о дјецы чији су животи прекинути или трајно обиљежени конфликтом који нису могли разумјети, а камоли скривити”, навела је Шимпрага и додала да обавезе из Конвенције о правима дјетета не смију бити произвољне.

“И сама сам своје искуство испричала за овом говорницом; страдање дјеце није само физичко убијање. Оно

је и изгубљено дјетињство, прогнанство, избјеглиштво, живот без родитеља, без дома, без сигурности. Страдавање је и присилан прекид дјетињства, а дјетињство се не може вратити. Зато је важно да у овом дану сјећања обухватимо сву страдалу дјецу, не само убијену, већ и рањену, не само физички, већ и психички”, објаснила је.

Шимпрага је изјавила да се с једнаком тугом сјећамо мучки убијене Александре Зеца из Загреба, Данијеле Рокнић из Карловца, Слободана и Горана Ченгића из Ервеника, Дариа и Томислава Јурића из Кострића, сваког дјетета из Славонског Брода, Глине, Вуковара, Пакоштана, Медвиђе, Шкабрње...

“Не допустимо да за било које дијете кажу да је ‘рат-

на штета’, као што је исказано неправомоћном пресудом загребачког Опћинског суда за убијену дјецу на Петровачкој цести. Питам оне који би дијелили дјецу: како бисте ви објаснили мајци која је изгубила дијете да њена бол, њене сузе, њена патња, вриједе мање само зато што је друге националности? Како бисте погледали у очи дјецы која су преживјела, али носе трајне ожиљке и рекли им да су њихове патње мање важне због њиховог имена, вјере или поријекла? Бол дјетета нема национални предзнак”, казала је Шимпрага, реферирајући се на непризнавање статуса жртава дјецы убијеној у избјегличкој колони током ВРО “Олуја” 1995. године.

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

7. март 2025.

Саво Штрбац:

Правда је спора, али делимично достижна

Жупанијски суд у Загребу, као суд другог степена, пресудом бр. Гж-5529/2024 од 21. јануара 2025. потврдио је пресуду Општинског суда у Загребу бр. Пн-62/2023 од 29. фебруара 2024, којом је усвојена тужба сродника Момчила Т., војника РСК, кога су 5. августа 1995. заробили, а наредног дана, са још четири саборца, погубили припадници хрватске војске. Но, правосудни пут до овакве одлуке био је веома кривудава и стресан за Момчилову породицу: супругу Бран-

ку, сина Милоша, мајку Марту и оца Бошка. То знам из прве руке, пошто смо ми у „Веритасу” и поразе, којих је било много, и ретке успехе, проживљавали с Момчиловом породицом, посебно са супругом, која је почела да нас посећује много пре него што је поступак покренут.

На овом судском предмету преламали су се многи правни институти о којима су хрватски судови више од двадесет година заузимали исте ставове, да

би их у последњих неколико година, захваљујући првенствено ставовима Европског суда за људска права (ЕСЉП) у сличним предметима, потпуно променили. Пошто се ставови изнесени у овој пресуди могу применити и у другим сличним случајевима, одлучио сам да их „народским” језиком приближим читаоцима „Политике”, међу којима има и много Крајишника.

Елем, 5. августа 1995, другог дана хрватске агресије на западне делове Републике Српске Крајине (РСК), у месту Оћестово, у близини Книна, припадници хрватске војске заробили су више српских војника и цивила и затворили их у један подрум, одакле су сутрадан извели пет младића, од када им се губио траг. Тела тих пет младића ексхумирана су 2001. године с Книнског гробља, а пронађена су у селу Стара Стража, удаљеном од Оћестова неколико километара, где су и усмрћени. Ове чињенице утврдили су и Међународни кривични суд за бившу Југославију (МКСЈ) у предмету „Готовина и др” и хрватски судови у овом (и у још најмање једном предмету) на основу исказа више сведока, који су и сами као цивили били заточени с побијеним младићима.

Један од тих пет младића био је и Момчило Т. (28), чији су посмртни остаци идентификовани 2006. по ДНК анализи. Момчилови сродници 2008. подносе тужбу против Републике Хрватске (РХ) ради накнаде нематеријалне штете због душевних болова због смрти њиховог супруга, оца и сина и материјалне штете за надгробни споменик, а син, који је у време убиства оца имао годину и десет месеци, потражује и накнаду за изгубљено издржавање због очевог убиства. Одлука Општинског суда у Загребу бр. Пн-1600/08 од 30. септембра 2011, којом је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете одбијен, док је досуђена материјална штета на име трошкова надгробног споменика и издржавања млдб. сина, потврђена је пресудом Жупанијског суда у Загребу бр. Гжн-3541/11 од 26. фебруара 2013. у одбијајућем де-

лу, а преиначена у досуђујућем делу, те је пресудом Врховног суда Републике Хрватске бр. Рев-541/2014 од 25. фебруара 2020. ревизија тужилаца одбијена у делу у којем је пресуда потврђена и преиначена.

Другим речима, и оно мало што им је досудио првостепени суд, одузели су им виши судови. А пошто су изгубили спор, тужиоци су били у обавези да туженој држави накнаде парничне трошкове.

Одлуком Уставног суда Републике Хрватске бр. У-III-3480/2020 од 8. јуна 2022. укинута су цитиране одлуке и Врховног суда и Жупанијског суда, а предмет је враћен Жупанијском суду на поновни поступак.

У односу на изражени став Врховног суда, који је потврдио став Жупанијског суда да је на тужиоцима био терет доказа, а они нису успели да докажу да би Момчилову смрт проузрочили припадници хрватске војске, односно припадници редарствених снага, ради чега су беспредметни и приговори о застари и појму ратне штете, Уставни суд позвао се на став ЕСЉП у предмету „Тривкановић против Хрватске”, из којег произлази „да се одговорност државе у таквим случајевима не темељи само на делотворној заштити права на живот, него и на чврстој претпоставци узрочности између притварања и смрти, а која претпоставка настаје кад год власти, у целости или у великој мери, имају искључива сазнања о догађајима повезаним са смрћу појединца, те је суд пресудио да се у таквим ситуацијама може сматрати да терет доказивања сносе власти које треба да пруже задовољавајуће и уверљиво објашњење, као и да из судске праксе Врховног суда у ситуацији кад ратни злочин који су починили припадници оружаних снага укључује присилне нестанке, а нестала жртва је касније проглашена умрлом, држава одговара за смрт жртве и насталу штету због очите узрочно-последичне везе између нестанка и смрти жртве, односно да из такве праксе произлази да је на држави да докаже да је жртва

преживела или да је умрла у другачијим околностима”.

Уставни суд се позвао и на одлуку ЕС-ЉП у случају „Баљак против Хрватске”, према којој се чињеница да није вођена кривична истрага, нити је дошло до кривичне осуде, „не може ставити на терет подносиоца јер су државна тела била дужна да воде делотворну службену истрагу, као и да је у случајевима присилних нестанака Врховни суд пребацио терет доказа на државна тела, одбацио приговор ратне штете, те утврдио да је држава одговорна за штету чак и у случајевима у којима није било кривичне осуде, при чему се та одлука односи на исти догађај у месту Оћестово”.

Ради тога Уставни суд закључује да су редовни судови у конкретном случају тужиоцима наметнули „прекомерни стандард доказивања”.

Жупанијски суд је зато решењем бр. Гж-2466/2022. наложио првостепеном суду да у поновљеном поступку, оцени наводе тужилаца о одговорности тужене и насталој штети, те приговоре тужене о недостатку одговорности, што је дужна да докаже тужена, и застари захтева тужилаца.

У поновљеном поступку Општински суд у Загребу утврђује да је Момчилова супруга 9. јуна 2011. поднела кривичну пријаву против непознатих особа због кривичног дела против човечности и међународног права – ратни злочин почињен на штету њеног супруга и његових сабораца, по којој је кривични поступак до августа 2023. још био у фази извиђања, уз образложење надлежног тужилаштва да се истрага не може покренути против непознатих починилаца.

С обзиром на таква утврђења, неосновано тужена (држава) приговара да парнични суд не би могао сам да утврђује да ли је реч о кривичном делу, односно да је било опортуно прекинути предметни поступак до окончања кривичног поступка. Пошто у конкретном случају не постоји правоснажна кривична пре-

суда нити је, готово тридесет година од Момчилове смрти, покренута истрага о истом, то, по ставу суда, и није било места прекиду поступка.

Није основан нити приговор тужене да би се радило о ратној штети као разлогу искључења њене одговорности јер је доказана узрочно-последична веза између лишења слободе Момчила Т. и његове смрти, ради чега се има сматрати да је исти убијен од стране припадника хрватске војске, а тужена (држава) није доказала супротно, сагласни су и првостепени и другостепени суд.

У вези с приговором застаре, и првостепени и другостепени суд заузели су став да до застаре није дошло јер је Момчилова смрт утврђена тек 28. августа 2006. године (датум коначне идентификације), те се сматра да су тада његови сродници извесно сазнали за чињеницу смрти, након чега су и могли да покрену поступак за накнаду штете. Наиме, суд је прихватио исказ Момчилове супруге „да је за смрт супруга сазнала 12. јула 2006, кад је ДНК анализом сазнала да се радило о његовом телу, а до тада су се надали да је жив, да је било противречних информација те нису покренули поступак утврђења нестале особе умрлом јер су се надали да је жив”.

И тако су сродници пок. Момчила након тридесет година од његовог противправног убиства и 17 година вођења судске парнице, дочекали да добију новчану сатисфакцију за губитак оца, сина и супруга. Народ би рекао – правда је спора, али достижна. А пошто још нису идентификовани и процесуирани наредбодавци и директни починиоци овог монструозног ратног злочина – убиства Момчила и његова четири саборца, за овај случај је исправније рећи – правда је спора али делимично достижна.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

NOVOSTI NOVOSTI Поука случаја Тишма

9/11/2024. Пише Ања Кожул

Правни стручњаци и одвјетници сугласни су у ставу да жртве, дакле сродници страдалих и убијених, не могу утврђивати под каквим је околностима нетко њима близак скончао, него је терет доказивања на држави

Након вишегодишњег наметања прекомјерног стандарда доказивања, према којем је ужа обитељ убијеног цивила Момчила Тишме судовима морала сама прилагати доказе да је њихов сродник био жртва ратног злочина, Опћински грађански суд у Загребу ове је године пресудио да је то требало бити дужност државе, а не породице страдалог.

Млади, 28-годишњи отац и пољопривредни радник, једна је од петеро жртава Хрватске војске убијених 6. августа 1995. у Оћестову крај Книна. Обитељ је његове посмртне остатке сахранила тек 2006., после обдукције на којој је утврђено да је страдао од два смртоносна хица у главу. Још од тада сродници траже правду за Момчила и потражују накнаду штете због ненадокнадивог губитка блиске особе.

Парнице су током година изгубили у свим правосудним институцијама које су разматрале овај предмет: на Опћинском грађанском суду у Загребу, на за-

гребачком Жупанијском суду те на Врховном суду. Међутим, њихова аргументација, заједно с доказима и свједочанствима, усвојена је 2020. на Уставном суду. Та одлука била је полазишна точка за доношење нове пресуде у поновљеном поступку 2024. Загребачки Опћински суд у неправомоћном рјешењу наложио је Републици Хрватској да тужитељима, обитељи страдалог цивила, исплати нешто више од 223.000 еура. Родитељи, супруга и син требали би добити по 43.798 еура појединачно с припадајућом законском затезном каматом те трошковима поступка. Такођер је досуђено да држава Тишмином дјетету мора исплатити и накнаду за изгубљено уздржавање, почевши од септембра 1995. до новембра 2007.

Суд се овај пут у потпуности ослонио на исказе свједока који су међу задњима видјели Тишму. Једна свједокиња је казала да је Хрватска војска њу и још двадесетак особа, међу којима се налазио Тишма, заробила у подруму напуштене куће у селу Оћестово. Тог 6. августа, војници су извели Момчила и још петеро мушкараца. Свједокиња је изјавила да је пет минута касније чула пушчане хице. Како је рекла, неколико година после је сазнала да су мушкарци који су били заробље-

ни с њом, сахрањени на книнском гробљу. Сјећа се да је Момчило Тишма био у цивилној одјећи, у бијелој мајици, што су изјавили и остали испитани свједоци.

“Анализирајући исказе свједока и странака може се констатирати да су искази у високом ступњу јасни. Произлази да је Момчило Тишма дочекао дан 5. коловоза 1995. у заробљеништву ХВ у мјесту Оћестово, да је одведен по службеним војним особама, да више никада након тога није видјела обитељ, а његове остатке пронашла на книнском гробљу и сахранила десет година касније. Овај суд вјерује исказима саслушаних свједока. Такви догађаји су се у то вријеме рата најчешће догађали, а нема никаквог утјецаја да ли је нека од страдалих особа била униформирана или није — егзекуција без одлуке суда није прихватљива без обзира о коме се радило.

Осим тога, на ове закључке такођер упућује иста одлука Уставног суда, која се реферира на случајеве Триванковић вс. Хрватска и Баљак вс. Хрватска у идентичном чињеничном стању, а за што је мјеродавна пракса Еуропског суда за људска права. Свако друго тумачење би било наметање тужитељима ‘прекомјерног стандарда доказивања’, како то јасно наводи Уставни

суд”, написано је у образложењу суда које потписује судија Марко Дук.

Пракса Еуропског суда за људска права у предмету Баљак испоставила се као изразито важна за сродне предмете. Главна поука из предмета јест: ако држава са својим апаратом силе тврди да је нечије страдање ратна штета, онда нека та иста држава пронађе починитеље, односно оповргне тврдње да су припадници оружаних снага починили ратни злочин. Правни стручњаци и одвјетници сугласни су у ставу да се жртве, дакле сродници страдалих и убијених, не могу бавити чињеницама нити утврђивати под каквим је околностима нетко њима близак скончао.

Држава је као туженик у овом предмету износила и приговор застаре, на што је првоступањски суд јасно изрекао да у случају ратног злочина не постоји застара. Исте године када је Тишма покопан, утврђена је његова смрт. Тужитељи, обитељ убијеног, нису ни могли покренути поступак јер су се до задњег дана надали да је жив.

Застара је, међутим, према мишљењу истог суда, наступила у другом и по свему врло сличном предмету. Смрт Невенке и Жарка Рајића, дјеце од једанаест и девет година, који су погинули 7. августа 1995. приликом ракетирања избјегличке колоне Срба из Хрватске на Петровачкој цести у Босни и Херцеговини, за Опћински грађански суд очито није

била ратни злочин. Неправомоћно је пресуђено да Хрватска није одговорна за њихову смрт. Убијена дјеца проглашена су ратном штетом. Суд тако сматра јер се злочин догодио у току одвијања војних борбених акција, “односно тијekom Домовинског рата 1995., прецизније тијekom акције Олуја”.

Момчило Тишма, убијен 1995. у Оћестову

Како наводе из Правног одјела Српског народног вијећа, на домаћим судовима учестала је пракса да се штета на основу које тужитељи потражују накнаду (не)имовинске штете проглашава “ратном штетом”.

– Поједностављено речено, штета настала у борбеним дјеловањима против непријатељске војске (и обрнуто) сматрат ће се ратном штетом и темељно је правило да држава за њу не одговара. У свјетлу актуалних ратних збивања у свијету, честа су оправдања да су цивили или грађевине

“коллатералне жртве односно штете”. Другим ријечима, ратна штета одређена је с обзиром на сврху дјеловања оружаних снага — ако је нечија кућа уништена у размјени ватре с непријатељским снагама, бит ће одређена као “ратна штета” и за њу држава неће одговарати. Међутим, ако су цивили страдали изван борбених

зона, а куће запаљене из обијести, држава би требала сносити одговорност за такво понашање припадника њезиних оружаних снага. Недавна пресуда у случају обитељи Рајић против Републике Хрватске, примјер је судске праксе којом је ратна штета дефинирана прешироко без улажења у специфичности несретних догађаја. Наведени случај је додатно комплициран јер готово никаква истрага није била проведена, што је такођер била обавеза државе која произлази из поступовног аспекта Уставом зајамченог права на живот — објашњавају из Правног одјела.

Обитељ страдале дјеце уложит ће жалбу на пресуду. У разговору за наш лист у мају 2022. године, Спасо Рајић, отац Невенке и Жарка, казао је: “Хрватска на Петровачкој цести побила недужну дјецу. На том дијелу колоне није било никаквих војних циљева. Колона која је бјегала није представљала никакву опасност за Хрватску. Све политика игра улогу.”

Држава мора доказати да ХВ након „Олује” није убио Гојка Лежаића

Пише Драган Грозданић

Одлуком Уставног суда терет доказивања пребачен је на Републику Хрватску која ће морати доказати да Гојка Лежаића нису са два хица убили припадници Хрватске војске, с обзиром да је тужитељима, како је утврђено, наметнут прекомјерни и неприхватљив стандард доказивања конкретног догађаја. Уставни суд РХ усвојио је уставну тужбу коју су поднијели чланови обитељи Гојка Лежаића, цивила српске националности, убијеног 11. коловоза 1995., након завршетка Војно – редарствене акције “Олуја” у засеоку Гошић у близини Кистања и то шест година откако је Врховни суд РХ пресудом у листопаду 2018. одбио ревизију одлука нижих судова који су обитељи одбили признати исплату укупно 880 тисућа куна накнаде за имовинску и неимовинску штету због смрти њима блиске особе.

Чланови обитељи Лежаић (троје дјеце и у међувремену преминула мајка) у уставној тужби устрајали су у тврдњама да је држава одговорна за смрт њиховог оца и супруга, јер је до усмрћења дошло након завршетка ВРА “Олуја”, када је Република Хрватска на том подручју већ била успоставила своју власт. Од почетка парничног поступка, тужбе поднијете пред нижим судовима још 2007. ис-

тичу да је њихов отац, тада 65-годишњак, био цивилна особа српске националности и да је убијен у дворишту своје куће те да је озледе од којих је преминуо добио дјеловањем најмање два пројектила, а да је пар дана касније у сусједном селу Вариводе (засеок Борци) убијено још девет цивила српске националности.

Уставни суд је својом одлуком тако оспорио и другоступањску пресуду загребачког Жупанијског суда од вељаче 2017. године, али и првоступањску пресуду загребачког Опћинског грађанског суда из сијечња 2016. и предмет потоњем суду вратио на поновни поступак. У новој парници очекује нас правни салто мортале: премда су надлежни судови дакле одбили тужбени захтјев подносиоца за одштетом, закључивши како у конкретном случају нема довољно доказа да је до усмрћења Гојка Лежаића дошло дјеловањем припадника хрватских војних или редарствених снага, сада ће Република Хрватска, односно њезин заступник Државно одвјетништво, морати управо доказати да Гојка Лежаића нису са два хица убили припадници Хрватске војске. Позивајући се на неке друге сличне предмете, “Тривкановић против Хрватске” и “Баљак против Хрватске”, Уставни суд је

закључио да је тужитељима наметнут прекомјерни и неприхватљив стандард доказивања конкретног догађаја с обзиром на његов шири контекст.

У одлуци Уставног суда пише и сљедеће: “Уставни суд сматра како су подносиоци пружили суду прима фацие доказе о томе да би припадници Хрватске војске или полиције могли бити укључени у спорни догађај у којем је смртно страдао њихов сродник, односно да би могло бити ријечи о актима терора и другим актима насиља подузетим с циљем тешког нарушавања јавног реда застрашивањем и изазивањем осјећаја несигурности грађана српске мањине, те да је тиме – у складу с напријед наведених стајалиштима – терет доказивања прешао на Републику Хрватску”.

Одвјетница обитељи Слађана Чанковић Новостима је потврдила да су на суду ставили пожурницу и чекају заказивање рочишта како би расправа кренула испочетка.— Република Хрватска у наставку мора понудити доказе супротно ономе што ми тврдимо и што смо доказивали у цијелом процесу. Ми смо с нашим доказима довели тај предмет до високог ступња вјеројатности да су злочин починили управо припадници ХВ -а, та нисмо дошли на суд без

иједног доказа, али нисмо могли исто доказати у смислу да упиремо у неког прстом и кажемо тај и тај војник је то починио, што се од нас чак тражило у тим парницама. Ми смо, напомињем заиста учинили вјеројатним да су припадници Хрватске војске учинили то злодјело. Али ако држава тврди да злочин нису починили припадници ХВ -а, од ње се сад тражи да исто и докаже – казала је Чанковић.

Одвјетницу питамо о томе да ли је закључак Уставног суда о наметнутом прекомјерном и неприхватљивом стандарду доказивања изнимка или правило намећања стандарда нижих судова када је ријеч о парницама које за ратну одштету воде оштећени грађани српске националности. Тај став трајао је десетљећима, каже нам Чанковић, до преокрета управо у пресу-

ди ”Баљак против Хрватске” 2021. године гдје је Еуропски суд за људска права (ЕСЉП) сматрао да је дошло до прекомјерног терета доказивања оштећеног, односно, како је службено у том случају документирано, произвољно донесених закључака домаћих судова о непостојању одговорности државе за смрт блиског члана обитељи подносиоца тужбе.

Другим ријечима, како нас упућује одвјетница Чанковић, ако држава, као и у случају Лежаић тврди да је у тим околностима ријеч о ратној штети онда нека са својим апаратом присиле пронађе починитеље, односно оповргне тврдње да су припадници оружаних снага починили ратни злочин.

– Имамо јако пуно предмета које рушимо управо с том тезом. Што ће бити

видјет ћемо: до сада су нижи судови поштивали одлуку Уставног суда односно ЕСЉП -а и одлучивали у корист тужитеља односно жртве – оптимистична је одвјетница Чанковић. Рецимо и то да је у засеоку Гошић, осим раније убијеног Гојка Лежаића, непознати починитељи 27. колхоза 1995. године из ватреног оружја убили још седам цивила. За те злочине сумњичило се четворицу припадника ХВ-а, али су у процесу који се 1996. водио пред Жупанијским судом у Задру сви оптужени ослобођени. Ту одлуку је 1999. укинуо Врховни суд, а обновљени поступак се водио на Жупанијском суду у Шибенику, али је Жупанијско државно одвјетништво 2002. одустало од оптужнице због недостатка доказа. За злочине у Гошићу нитко до данас није осуђен.

**NOVOSTI
НОВОСТИ**

Шака „правде”

17/8/2025. Пише Ања Кожул

Стотине, вјеројатно тисуће људи, многи цивили, након Олује су ухапшени и пребачени у затворе због сумње у почињене злочине и судјеловању у оружаном побуну. Дио заточеника је мучен, неки су убијени, Human Rights Watchа на све је упозорио хрватске власти, које за то нису мариле

Никола Плавланић (1930.), цивил из Комоговине на Банији, није желио напусти своје имање током ВРО

“Олуја” у августу 1995. Када су у село ушли припадници Хрватске војске, заробили су га и одвели у сисачки затвор. Како су накнадно открили чланови породице, Плавланићу су у заробљеништву нанесене тешке тјелесне повреде.

Према подацима Documente – Центра за суочавање с прошлошћу, заточеник старије животне доби је читаво вријеме био изложен тортури и пребијању, услјед чега

је допремљен у затворску болницу у Виноградској улици у Загребу. Тамо је и преминуо 20. септембра 1995. Његова породица је сазнала да је тијело дуго било у Заводу за судску медицину у Загребу, да је потом кремирано, и то без њиховог знања, а да су посмртни остаци сачувани у заједничку гробницу на Мирошевцу.

Три деценије касније, покојник се и даље води као нестала особа. Како је извијестио

ДИЦ Веритас, Плављанићев син затражио је од Управе гробља на загребачком Мирогоју да му доставе очеву урну, међутим, они су одговорили да урну више није могуће ексхумирати ради пријеноса и укопа у друго гробно мјесто.

Према службеној верзији, Плављанић је умро од срчаног удара. Вјеродостојна изјава анонимног свједока из затворске болнице баца сумњу на такав исход. Један заточеник је 12. септембра 1995. с ходника погледао хелију 209 и у њој препознао Плављанића. Видио је да лежи на кревету, да је везан лисицама, “сав у видним модрицама по лицу и по горњем дјелу тијела”.

“Док сам га крадом посматрао и чекао ред у тоалету, видио сам како мирно лежите чуо болно запомагање: ‘Ајој, дјело моја, само ми се ви спасите...’ То сам све гледао са пет до шест метара удаљености. Кад сам се вратио у своју хелију упитао сам С. М. што се догодило са затвореником из хелије 209. Он је одговорио да је тако довежен с пуно масница и модрица. Рекао ми је да не зна тко је тај човјек, којег сам ја одмах препознао. Пошто су хелије 209 и 210 једна до друге, у току дана и ноћи, чуо сам како се врата хелије 209 отварају, потом наступила тишина, а онда затим јак, вика, запомагање. Тако стање је трајало све до 19. септембра 1995. Негдје око пола ноћи чуо сам јаке узвике, лупање код Николе. Чуо сам његов глас у више наврата, изговарао је: ‘Немојте,

браћо, немојте, молим вас.’ То је тако потрајало око сат, сат и пол. Јак који сам чуо из хелије 209 бивао је мени некако све чуднији јер глас од Николе био је све нижи и тиши. Онда је наступила тишина до јутра. Ујутро су све хелије биле отворене, само врата од хелије 209 била су затворена. Брзо смо морали обавити физиолошке потребе, потом се сватко одмах морао вратити у своју хелију јер су тако наређивали чувари затворске бол-

и након ВРО-а “Олуја” на подручју УН Сектора Сјевер и Сектора Југ. До данас није утврђено колико је људи одлежало одређени период у логорима и затворима широм Хрватске, а још мање је познато колико је особа умрло у заточеништву. Понегдје се појављује бројка од 4.000 заробљених лица у љето и јесен 1995., док други извори тврде да је током “Олује” заробљено “више стотина припадника војске и полиције РСК-а”.

нице. Затим су се отворила врата Николине хелије. То комешање и разговори који су се чули испред и унутар Николине хелије, потрајало је око два сата истог дана. Сво то вријеме Николин глас никако нисам чуо, што ми је било чудно”, испричао је свједок који је дан касније сазнао да је Плављанић преминуо. Разговоре који су допирали из хелије водили су службеници из Међународног комитета Црвеног крива, вјештаци, полиција и здравствено особље болнице.

Заточеник с Баније један је од бројних заробљених цивилних и војних особа током

Према распрострањеној пракси третирања затечених особа у дијеловима које је освајао ХВ, поједини цивили, најчешће војно способни мушкарци, затварани су због провјере, али и под тешким оптужбама да су учествовали у непријатељским ратним акцијама.

Како се наводи у извјештају Human Rights Watcha (HRW) из августа 1996. године, многи затворени остали су у притвору до истраге о могућим ратним злочинима или злочинима против државе. Били су у затворима у Пожеги, Сплиту, Задру, Бјеловару, Загребу, Осијеку,

Вараждину и другим градовима.

“Наводно је 1.043 или 1.047 особа — готово сви мушкарци — било притворено током и након офензиве у Крајини; до средине децембра 1995. године 820 их је остало у затвору. Већина пуштених на слободу ослобођена је због недостатка доказа о криминалном понашању, али неки су можда оптужени, пуштени уз јамчевину и наређено им је да се појаве на суђењу у будућности. Тим мушкарцима није допуштено напустити земљу до завршетка суђења. Према представницима хелија УН-а за хуманитарне кризе, до средине децембра 1995. осуђено је више од стотину особа.”

У извјештају се такођер износи тврдња да, иако се чини да су неки од притворених оптужени за “ратне злочине”, већина заробљених оптужена је за “оружану побуну против Хрватске”, једноставно због своје повезаности с војском РСК-а, која је регрутирала све способне мушкарце. Осим тога, и доказна основа по којој су се неки од оптуженика теретили и судили често је била слаба. У неким случајевима суд није осудио оптуженике због недостатка доказа, док су у другим случајевима особе осуђене унаточ недостатку доказа, наводе из HRW-а.

Повлачећи се пред војском, између 670 и 1.000 особа потражило је уточиште у комплексу УН-а у Книну у августу 1995. Већина је одведена у Србију 16. септембра 1995., наводи се у извјеш-

тају. Међутим, прије него што су евакуирани, хрватске власти су УН-у представиле попис од 62 особе унутар комплекса за које су тврдили да су починиле “злочине против државе” или “ратне злочине” над Хрватима између 1991. и 1995.

“Будући да у то вријеме ни су предочени докази који би указивали на њихову кривњу, УН их је одбио предати. Међутим, хрватска влада се потом вратила с краћим пописом од 40 особа за које се тврди да су починиле злочине. Један од оптужених није могао бити пронађен, друга особа је погрешно идентифицирана, али тридесет и осам особа је на крају предано, наводно након што је правни тим УН-а испитао доказе који би поткријепили налоге за ухићење”, описано је у извјештају.

Пред београдским Комитетом за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права, бивши заробљеник је описао своје искуство из книнске касарне. Он је, као припадник војске РСК-а, заробљен 4. августа 1995.

“Било нас је шесторица заробљених у групи када су нас довели у Книн, гдје су нам дозволили да сједнемо на један зид. С нама је био и М. С. из Полаче код Книна, стар око 50 година. У једном моменту је нешто рекао једном хрватском војнику, који га је одмах повео из зида и ту га убио из аутомата. Одатле су нас одвели у касарну у Книну. Успут су

нас тукли кундацима пушка по глави, леђима и грудима. Псовали су нам мајку српску и четничку и пријетили да ће нас побити. Нас су заробили припадници VII. вараждинске бригаде (VII. гардијска бригада “Пуме”, оп.а.), чији је командант био Корада (Иван Кораде, оп.а.). Затворили су нас у подрум касарне у коме није било свјетла и ту су нас цијелу ноћ тукли. Том приликом један њихов војник је убио једног заробљеног Србина из пиштоља. Тај војник је био рањен па су га тјерали да ради, али како то није могао, убили су га из пиштоља. У овом логору у касарни смо остали 36 дана прије него што су нас одвели у затвор у Задар.”

Док су иза затворених врата људи убијани и мучени, тадашња државна власт није марила за опомене да се истраге и казнени прогони морају проводити само у складу с нормама правичног поступка. “Правда” се дијелила шакама и пушкама.

“Не могу се сви Срби који су остали на територију РСК-а сматрати ‘ратним злочинцима’, нити се сви они који су били припадници војске РСК-а — заправо сваки мушкарца између осамнаест и педесет пет година — могу судити за ‘ратне злочине’. Они Срби који остају у притвору као наводни ‘ратни злочинци’ и против којих не постоје вјеродостојни докази — морају бити одмах пуштени на слободу”, опомињали су из Human Rights Watcha.

ПРОПИСИ

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

21. октобар 2021.

Саво Штрбац:

Хрватски закон о ратним цивилним жртвама

Од када је Хрватски сабор у јулу ове (2021) године усвојио Закон о цивилним страдалницима из Домовинског рата, канцеларијама „Веритаса” у Београду и Бањалуци свакодневно се обраћају Срби из Хрватске и бивше РСК с питањем да ли се одредбе овог закона односе и на њих.

Ради илустрације наводим неколико примера.

Дана 25. септембра 1991. године Даницу Манојловић (48) усмртили су гелери гранате испред њене куће у Вуковару у Улици Иве Лоле Рибара бр. 68. Њен супруг Никола Манојловић (53) убијен је 5. новембра 1991. у дворишту вртића у Борову Селу од стране ЗНГ-а. Даничини посмртни остаци ексхумирани су с вуковарског новог гробља 1996, а Николини 2002. с гробља у Новом Саду, где су били покопани након што су извађени из Дунава. И Даничини и Николини посмртни остаци идентификовани су 2012. у Заводу за судску медицину и криминалистику у Загребу. У извештајима о смрти пише да је узрок смрти за Даницу „траума цапитис”, а за Николу „вулнера цапитис”. Њихова кћер Љиљана, која нам се и обраћала ових дана, посмртне остатке ро-

дитеља сахранила је у Апатину, где и живи.

Дана 13. децембра 1993. у Стабњу, општина Бенковац, која је била у саставу РСК, тенковска граната испаљена с хрватских положаја усмртила је Невенку Црнобрњу (30) и њену ћерку Сњежану (12) у приземљу њихове куће. Миле Црнобрња сахранио је супругу Невенку и кћер Сњежану најприје у Бенковцу да би их пре неколико година пренио у породичну гробницу у Јагодњи Доњој. Миле се после „Олује” с млађом кћерком Невенком иселио у Аустралију, одакле нас је и назвао пре неки дан.

Дана 8. августа 1995. у Зечеву, општина Книн, силована је па убијена Љепосава Мандић (62), чији леш је остао на путу двадесетак дана. Њени посмртни остаци ексхумирани се с книнског гробља 2001, а идентификовани су у децембру 2002. у Заводу за судску медицину у Загребу. У извештају о смрти пише да је узрок смрти „вулнус сцолопетарим цапитис”. Њене посмртне остатке породица је у фебруару 2003. сахранила у Зечеву. У име породице ових дана контактирао нас је њен унук Мандић Предраг, који сада живи у Ритопеку, општина Гроцка.

Примјена закона о цивилним жртвама рата у „Домовинском” рату

Могао бих навести још много оваквих или сличних примера из свих ратних година, од укупно до сада верификованих преко 2.800 погинулих и несталих цивила и много више цивилних инвалида с подручја РХ и и бивше РСК страдалих на српској страни у рату деведесетих.

А шта каже поменути закон?

Права (чл. 2) могу остварити држављани Републике Хрватске, а изнимно и страни држављани: ако су у тренутку страдавања имали пребивалиште или боравиште на територију РХ, односно ако је особа иза које подносе захтев за остваривање права у тренутку страдавања имала пребивалиште или боравиште на територију РХ и ако их не остварују од државе чији су држављани.

Цивилни страдалници (чл. 8) су цивилни инвалиди из „домовинског рата” и цивилне особе погинуле, умрле или нестале у том рату, односно чланови уже и шире породице цивилне особе погинуле, умрле или нестале у том рату, који могу остварити права према овом закону.

Цивилним инвалидом (чл. 9) сматра се особа којој је организам оштећен за најмање 20 процената због ране или повреде коју је добила: због заточења у логору, затвору или другом непријатељском објекту; у вези с ратним догађајима из рата (због кориштења средстава и метода којима се изводе ратне операције као што су бомбардовање, експлозија минско-експлозивних средстава, залутали метак и слично); од експлозије минско-експлозивних средстава заосталих након завршетка ратних операција у рату или због експлозије минско-експлозивних средстава или употребе ватреног оружја изван ратних операција, али у вези с околностима из рата, у свим ситуацијама у раздобљу од 17. августа 1990. до 30. јуна 1996.

Исте околности по којима се утврђују цивилни инвалиди односе се и на цивилне особе погинуле, умрле или нестале у рату и цивилне особе које су од ране, повреде или болести умрле (чл. 10).

Цивилни страдалници под условима одређеним овим законом (чл. 3) могу остварити следећа права: а) инвалиди – особну инва-

лиднину, додатак за негу и помоћ друге особе, ортопедски додатак, посебни додатак, право на накнаду трошка прилагодбе особног аутомобила и професионалну рехабилитацију; б) по основи губитка или нестанка члана породице – породичну инвалиднину, повећану породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину, породичну инвалиднину након смрти цивилног инвалида рата И. до ИВ. групе и новчану накнаду у износу породичне инвалиднине, повећане и увећане породичне инвалиднине; ц) остала права – новчана накнада за цивилне страдалнике из рата, право на једнократну новчану помоћ, додатак за припомоћ у кући, право на бесплатне уџбенике, право на стипендију и још десетак других права.

А ко не може да оствари права утврђена овим законом?

То су (чл. 5): припадници, помагачи или сарадници непријатељских војних и паравојних јединица који су суделовали у оружаном агресивном нападима на Републику Хрватску и сви који су на било који други начин помагали непријатељу, као ни чланови њихових породица по основу њихова страдавања и особе које су осуђене правоснажном судском пресудом за кривична дела против РХ, односно за кривична дела против човечности и међународног права „почињена за време одбране суверенитета РХ”, као ни чланови њихових породица по основу њихова страдавања.

Потпредседник Хрватске владе и министар бранитеља Томо Медвед до сада је више пута поновио да су у закону „на посебан начин постављене запреке да закон не могу конзумирати особе које су суделовале у агресивном нападима на Хрватску те стога не постоји никаква бојазан да ће неко од припадника непријатељских формација, те њихових сарадника и помагача или особа које су на било који начин помагале у агресивном нападу, користити тај закон”.

Као човек који већ педесетак година тумачи и у пракси примењује разне прописе, морам признати да су се аутори овог закона заиста потрудили да поставе многе „запреке” српским страдалницима и члановима њихових породица, посебно онима који

су страдали на подручју бивше РСК, на путу до признавања статуса ратног страдалника, без којег се не може остварити ниједно од предвиђених права.

Упркос таквим „запрекама”, ми из „Веритас” саветујемо свим српским цивилним жртвама и члановима њихових породица да

поднесу захтеве за признање таквог статуса према прописаној процедури и да буду спремни на „рововску” правну борбу кроз хрватске и међународне институције.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

ПРАКСА

NOVOSTI
НОВОСТИ

Случај Милишић, 34 године послуже

12/5/2025. Пише Ања Кожул

Јелени Трпковић, сликарици и удовици књижевника Милана Милишића, погинулог 1991. у Дубровнику, напоскон су признати статус члана обитељи цивилне особе погинуле у рату и право на обитељску инвалиднину

Закон о цивилним страдалницима из Домовинског рата и управни поступци који се воде како би сродници жртава, као и они који су рањени у ратним разарањима, остварили право на обитељску инвалиднину, отварају комплициране бирократске и правне процедуре. Новости су у протеклих неколико година писале о бројним одбијеним захтјевима особа српске националности које су први пут након завршетка рата препознале законску могућност да им буде признат статус цивилних жртава.

Према подацима из Правног одјела Српског народног вијећа (СНВ), одбијено је 45 таквих захтјева: 20 у првоступањском поступку и 16 у другоступањском, односно након уложене жалбе, док девет предмета чека свој епилог на неком од управних судова.

Најчешћи разлог одбијања захтјева су чланак 5. и чланак 9. закона. Ове одредбе служе прије свега да онемогуће припаднике, помагаче, сураднике и оне који су на било који начин помагали непријатељску војску да стекну права прописана законом. Позивајући се на то правило, повјеренство из

Министарства бранитеља протеклих неколико година стопаира поступке, дијелећи жртвама неутемељене етикете сурадника и помагача непријатеља.

Више пута смо извјештавали о рјешењима без образложења зашто је жртва проглашена непријатељем. Нису предочене чињенице и докази на којима је таква тврдња утемељена. Наведене оптужбе из негативних рјешења значиле би озбиљна казнена дјела, али све особе које су одбијене претходно су доставиле потврде да нису осуђиване ни за каква казнена дјела, а камоли она против РХ те да се против њих не води казнени поступак.

Поступак одређивања “помагача” и “сурадника” непријатељске војске дубоко је нетранспарентан и дискриминаторан, због чега је Правни одјел СНВ-а, у сурадњи с Одвјетничким уредом Слађане Чанковић, покренуо поступак испитивања законитости пред Уставним судом. Том захтјеву засад се придружило седам подносиатеља захтјева који су одбијени по чланку 5.

Одређени број захтјева одбијен је и због непостојања медицинске документације или информација у базама надлежних државних тијела, на примјер МУП-а. Подносиатељи захтјева наилазе и на препреку у виду чланка 9. закона којим је прописано што спада у опсег страдања у Домовинском рату. Пре-

ма досадашњој пракси ресорног министарства, страдање цивила у избјегличкој колони тијеком ВРО “Олуја” на територију БиХ, не сматра се страдањем у рату јер се, како је објашњено, догађај збио изван Хрватске.

Ваља поновити парадокс: хрватским држављанима, цивилима српске националности, не признају се права због страдања на територију БиХ, док се с друге стране војницима ХВО-а континуирано повећавају материјална права иако су ратовали на подручју те сусједне земље.

Закон о цивилним жртвама је усвојен како би свим жртвама било признато страдање, али је мањи број захтјева који су позитивно окончани. У Правном одјелу СНВ-а забиљежено је тек 15 усвојених захтјева. Један од њих поднијела је и Јелена Трпковић, позната југославенска сликарица и удовица књижевника Милана Милишића, погинулог од експлозије гранате са српско-црногорских положаја. Због трагичног страдања свог 50-годишњег супруга, 5. октобра 1991. у Дубровнику, Трпковић је прије нешто више од годину дана прикупила документацију, тражећи да јој буде признат статус члана обитељи цивилне особе погинуле у рату и право на обитељску инвалиднину.

Како говори у изјави за Новости, правници из СНВ-а су јој помогли да комплетира своју документацију и напомиње да не зна да ли би успјела у томе да није било њиховог труда. Трпковић очекује исплату обитељске инвалиднине у другој половини маја, укључујући и накнаде за протеклих годину дана, колико је чекала на усвајање захтјева. Она, како каже, раније није успјела добити никакву помоћ и новчану накнаду због губитка супруга. Једину помоћ је тражила још за вријеме рата од Хрватског ПЕН-а.

– Тада је на челу ПЕН-а био Слободан Просперов Новак, наш пријатељ. Он ми је рекао да немају ту опцију и да се ту ништа не може направити. Знало се да ПЕН постоји и да је основан да би помагао породицама страдалих књижевника. То је био крај једног пријатељства. У Дубровнику су ми такође рекли да немам право ни на шта, да не спадам ни у једну категорију. Ја сам имала 39 година када је Милан погинуо. Тамо

сам живела уз помоћ Црвеног крижа. Било је немогуће било шта променити. Сећам се да сам спремала једну изложбу. Локални пријатељи су ми понудили простор у једном кафићу, али добили смо претње, најаве о подметању бомбе. То је била задња кап и одлучила сам да се иселим из Хрватске – казала је Трпковић која је 1999. отишла у Србију гдје и данас живи.

Њен покојни супруг Милан Милишић био је познати пјесник, књижевник, преводитељ, новинар и драматург. О његовом страдању у обитељском стану, сваке године на дан погибије, извјештавају локални медији, а 2021. године, у улици у којој је становао, постављена је спомен-плоча. Трпковић активно ради на Милишићевој оставштини и објављивању његове поезије, есеја, путописа, драмских дјела и романа. Она је захвална што је добила прилику да оствари своје право, иако је свјесна да је овај закон донесен с великим закашњењем.

– За неке људе је сигурно прекасно. Ја сам се ипак запослила у Србији, на Академији уметности у Новом Саду као редовни професор. Али многи људи су били без икакве помоћи, без крова над главом и посла. Србија није марила за избеглице, а Хрватска је трљала руке што су отишли. То је било тужно и ружно, не поновило се – изјавила је Јелена Трпковић.

Из Правног одјела СНВ-а објашњавају да је изразито проблематично и вријеме трајања поступака. Већина од 18 активних поступака траје преко двије године. Правници истичу да је позитивно рјешавање предмета цивилних жртава рата изнимно важно за оне који ће због губитка ближњих заувјек осјећати ратне посљедице.

Осим што се поправља материјални положај оштећених појединаца, позитивна рјешења важна су и за цијеле заједнице погођене страдањем. Свако позитивно рјешење доприноси заустављању институционалног игнорирања или чак негирања страдања другог што је, нажалост, чест случај и 30 година након рата, говоре правни савјетници.

ПРОПИСИ

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

14. јануар 2024.

Саво Штрбац:

Коме је и зашто хрватска влада отписала дугове

Влада Републике Хрватске је на 274. седници, одржаној 28. децембра 2023. године, усвојила Одлуку о отпису тражбина трошкова парничног поступка досуђених Републици Хрватској, тражбина с наслова накнаде штете и других тражбина досуђених Републици Хрватској, у одређеним поступцима. Информација о усвајању ове одлуке под истим датумом објављена је на службеном сајту хрватске владе, на којем је објављен и предлог текста одлуке. „Веритас” је дан касније на свом сајту објавио вест о усвајању и текст поменуте одлуке, док хрватски медији првих девет дана ни слова нису посветили овој одлуци.

Тек 5. јануара 2024, на порталу бранитељског форума, под насловом „Влада опрашта дугове припадницима српске националне мањине на име изгубљених судских спорова против Републике Хрватске”, преузима вест о усвајању и текст поменуте одлуке са „Веритасовог” сајта уз коментар: „Са овом одлуком хвали се Саво Штрбац на страници ’Веритаса’”. А дан касније и портал „директно.хр” преноси исту вест под насловом: „Владина одлука која је очито уступак Пуповцу

прошла испод радара: Саво Штрбац је одушевљен.”

Са чиме се ја то хвалим и одушевљавам?

„Овом се одлуком отписују тражбине (потраживања) трошкова парничних поступака досуђених Републици Хрватској правоснажним пресудама донесеним након 31. јула 2003. у поступцима покренутим на основу Закона о одговорности за штету насталу услед терористичких аката и јавних демонстрација (’Народне новине’, број 117/03) и Закона о одговорности Републике Хрватске за штету узроковану од припадника хрватских оружаних и редарствених снага током Домовинског рата (’Народне новине’, број 117/03), као и ненаплаћене тражбине по основу правоснажних пресуда у регресним парницама за накнаду новчаних износа које је РХ исплатила по основу правоснажних пресуда донесених сагласно наведеним законима, а прописује се и могућност отписа других потраживања досуђених РХ које се односе на Домовински рат у одређеним судским и управним поступцима. Такође се прописује да ће се извршити поврат Републици Хрватској досуђених и већ наплаћених потра-

Примјена одлуке Владе РХ о отпису потраживања по основу парничних трошкова

живања из наведених поступака”, наводи се, између осталог, у образложењу предлагача ове одлуке.

Из образложења се дознаје и да је по процени на основу наведених закона покренуто од 1.500 до 2.000 захтева, а после и тужби пред надлежним судовима; да је тек 16 одсто тужитеља који су били обавезни да плате парничне трошкове, платило их или их плаћа; за износе које Република Хрватска исплати, држава има право регреса те да већина таквих случајева није наплатива ни у извршним поступцима и да ће за провођење одлуке бити потребно око 700.000 евра. А из текста одлуке произилази и да се захтев за поврат уплаћених средстава подноси надлежном одветништву у року од године дана од усвајања одлуке, када је и ступила на снагу; да захтев могу поднети и наследници; да се поврат средстава врши без камате и да се за провођење ове одлуке оснива одбор којег чине представници Министарства правосуђа и управе, Министарства хрватских бранитеља, Министарства финансија и Државног одветништва РХ.

Значај ове одлуке најбоље ће се разумети кроз следеће примере:

Дана 25. фебруара 1992. године, у Дарувару, припадник Хрватске војске Јожица Мудри ликвидирао је четворочлану српску породицу Радосављевић: Радета, његову супругу Јованку и њихове малолетне синове Дејана (14) и Ненада (10), за које дело су га хрватски судови правоснажно и осудили на 15 година затвора.

Радетов отац Петар и сестра Милица по правоснажности пресуде поднели су тужбу против РХ ради накнаде штете. Петар умире у току парнице, а поступак, као једини наследник, преузима његова кћи Милица. Општински суд у Дарувару, пресудом из јуна 2007, коју је потврдио и Жупанијски суд у Бјеловару, одбија Миличин тужбени захтев у целисти, уз образложење да у тренутку смрти није живела са братом и његовом породицом те да јој не припада ни право на нематеријалну штету као наследници оца Петра, какав став су заузели и Врховни и Уставни судови Хрватске.

С обзиром на то да је изгубила спорове, судови су пресудили да она држави Хрватској накнади трошак парничног поступка у износу од око 25.000 евра. Познато нам је да је Милица платила поменути износ.

Првог маја 1995. године, хрватске оружане снаге извршиле су агресију, под кодим називом „Бљесак”, на српску област Западна Славонија, у саставу РСК, у време када је ова област била под заштитом УН-а. У тој акцији најтеже је страдала породица браће Вуковић из Медара: Ранко, супруга му Анђелија и њихова деца Горан (11) и Гордана (осам), те Милутин и супруга му Цвијета и њихова ћерка Драгана (седам). По тужби сестара Радмиле и Мирјане Вуковић, поднесене против РХ за накнаду штете због убиства оца им Милутина, мајке Цвијете и сестре Драгане, хрватски судови су одбили њихову тужбу уз образложење да убиство њихових родитеља и сестре није ратни злочин већ „ратна штета”, за коју држава не одговара, уз обавезу да оне држави плате парнични трошак у износу од око 3.200 евра. Није нам познато да ли су сестре и платиле овај износ.

У оваквим и сличним случајевима (а има их на стотине) ако тужитељи до сада нису платили поменуте парничне трошкове држави Хрватској, неће их ни морати платити, а ако су их платили, исти износ би им требало бити враћен без камата ако у року од године дана од усвајања одлуке поднесу захтев за поврат.

То су примери који иду у прилог оштећеницима српске националности, о чему пишу и већ поменути хрватски портали.

Међутим у овој одлуци се „крије” и отпис потраживања РХ и за ненаплаћена потраживања по основу правоснажних пресуда у регресним парницама за накнаду новчаних износа које је РХ исплатила по основу правоснажних пресуда донесених сагласно наведеним законима.

Ево примера и за ову „скривалицу”:

Двадесет и првог септембра 1991. припадници МУП-а и ЗНГ РХ, на мосту на реци Корани у Карловцу, ликвидирали су, након предаје и одлагања оружја, тринаесторицу

припадника ЈНА и ТО, неколико клањем у лежећем положају, а већину хицима из аутоматског оружја у стојећем положају, док су се тројица, међу њима и један са тешким повредама, спасили скоком са моста, а четврти се у току ноћи, такође са тешким повредама, искобелјао испод мртвих сабораца. За овај злочин у мају 1992. започео је кривични прогон карловачког специјалца Михајла Мише Хрстова, а завршио је у мају 2015. пресудом Врховног суда, којом је осуђен на четири године затвора због кривичног дела против човечности и међународног права – протуправним убијањем и рањавањем непријатеља. Хрватска држава од свог бившег специјалца Хрстова, потражује око 860.000 евра колико је исплатила породицама убијених жртава по правоснажним пресудама парничног суда за накнаду штете.

Хрватски судови су, према „Веритасовој“ евиденцији, до сада правоснажно осудили око 70-ак својих војника и полицајаца за ратне злочине над Србима („Госпић“, „Сисак“, „Лора“, „Керестинац“, „Пакрачка пољана“, „Марино село“, „Паулин Двор“, „Церна“, „Медачки џеп“, „Кулине“...) и у свим тим случајевима држава је исплати-

ла (или ће исплатити) накнаду штете или директно оштећенима који су преживели тортуре или породицама убијених, а затим регресним тужбама тражи(ла) накнаду од осуђених.

По овој одлуци свим правоснажно осуђе-ним припадницима сопствених оружаних снага и полиције држава такође отписује потраживања, а оно што су уплатили до сада по регресним тужбама, вратиће им се из државног буџета.

Задњих двадесетак година у Хрватској су, и кроз струку и кроз јавност, честа тема били трошкови обухваћени овом одлуком, па ми је још интригантније због чега се ова одлука не коментарише у Хрватској. Сва је прилика да власт чека погодан тренутак да са њеним ефектима „на сва звона“ изађе у јавност. То би се ускоро могло и десити јер је Хрватска ушла у супер изборну годину, а странка на власти могла би на основу ње добити више гласова бирача са десног политичког спектра и од српске популације, присталица Домовинског покрета и СДСС, као могућих коалиционих партнера у будућој саборској већини.

* Документационо-информативни центар „Веритас“

ПРАКСА

Укупно запримљено 127 захтјева за поврат наплаћених тражбина

5/11/2025. Пише А. Кожул

Повјеренство је до сада до-нијело одлуку о правној основаности 41 поднесеног захтјева отписа дугова и враћања новца онима који су тужили Хрватску. О основаности преосталих одлучиват ће се на идућим сједницама

Министарство правосуђа, управе и дигиталне трансформације послје четири мјесеца упутило је одговор Правном одјелу Српског народног

вијећа о броју ријешених захтјева за отпис тражбина свима који на судовима нису успјели доказати да је Хрватска одговорна за њихове особне губитке и материјалну штету у рату 1990-их.

Према једногодишњој одлуци Владе, која је трајала од 2023. до 2024., држава се обавезала да ће отписати дугове и вратити новац онима који су тужили Хрватску темељем два закона: Закона о одговорности

за штету насталу услјед терористичких аката и јавних демонстрација те Закона о одговорности Републике Хрватске за штету узроковану од припадника хрватских оружаних и редарствених снага тијekom Домовинског рата.

Повјеренство које одлучује о захтјевима чине представници Министарства правосуђа и управе, Министарства хрватских бранитеља, Министарства финансија и Држав-

1. Lončarević Milan iz i
2. Čolić Ana iz Strmena kbr. 22, Sunja

OPĆINSKOM DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU
SISKU

PREDMET: Zahtjev za otpis tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj s naslova naknade štete i brisanje zabilježbe ovršnosti tražbine u zemljišnim knjigama

Na temelju rješenja o ovrsi Općinskog suda u Sisku broj: 1612/2015. od 11.06.2015. godine u zemljišnoj knjizi Općinskog suda u Sisku Zemljišno knjižni odjel Sisak na nekretninama upisanim u ZK ulošku: 1500, na koje su kao vlasnici upisani podnosioci zahtjeva Čolić Ana i Lončarević Milan, izvršena je uknjižba založnog prava radi naplate iznosa od 35.500,00 kn, zajedno sa zateznim kamatama kao i troškova postupka osiguranja u iznosu od 1.000,00 kn za korist Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske je na 274. Sjednici održanoj 28.12.2023. godine usvojila Odluku o otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj, tražbina s naslova naknade štete i drugih tražbina dosuđenih Republici Hrvatskoj, u određenim postupcima.

„Ovom se odlukom otpisuju tražbine troškova parničnih postupaka dosuđenih Republici Hrvatskoj pravosnažnim presudama donesenim nakon 31.07.2003. godine u postupcima pokrenutim na osnovu Zakona o odgovornosti za štetu nastalu usljed terorističkih akata i javnih demonstracija i Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tokom Domovinskog rata, kao i nenaplaćene tražbine po osnovu pravosnažnih presuda u regresnim parnicama za naknadu novčanih iznosa koje je RH isplatila po osnovu pravosnažnih presuda donesenih saglasno navedenim zakonima, a propisuje se i mogućnost otpisa drugih potraživanja dosuđenih RH koji se odnose na domovinski rat u određenim sudskim i upravnim postupcima. Također se propisuje da će se izvršiti povrat Republici Hrvatskoj dosuđenih i već naplaćenih potraživanja iz navedenih postupaka“, navodi se između ostalog, u obrazloženju predlagača ove odluke.

S obzirom da su troškovi parničnog postupka za Lončarević Milana i Čolić Anu, nastali u postupku naknade štete za nematerijalnu štetu (duševne boli) za ubijenim članovima obitelji (Lončarević Stevo i Lončarević Ljubomir, otac i brat, odnosno brat i bratić), smatramo da ovaj dug na ime parničnih troškova u postupku naknade štete treba otpisati Lončarević Milanu i Čolić Ani na osnovu citirane odluke Vlade RH od 28.12.2023. godine, a zatim da Republika Hrvatska, zastupana u ovom slučaju po ODO u Sisku, treba povući i ovršni nalog za gore pomenutu uknjižbu na gore opisanim nekretninama u vlasništvu Lončarević Milana i Čolić Ane.

U Beogradu, 03.12.2025.

Podnositelji zahtjeva:

Lončarević Milan s.r.

i Čolić Ana s.r.

1. Milković Milica i
2. Milković Biljana iz Borče, ul. Banijska br. 4, Beograd, Republika Srbija

**OPĆINSKOM DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU
DARUVAR**

PREDMET: Zahtjev za otpis tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj s naslova naknade štete i brisanje zabilježbe ovršnosti tražbine u zemljišnim knjigama

Pravomoćnom presudom Općinskog suda u Daruvaru broj: P-598/10. od 21.12.2010. godine presuđeno je da ugovor o darovanju zaključen između Milice Milković iz Imsovca kbr. 77 kao darovatelja i Biljane Milković iz Imsovca kbr. 77 kao daroprimitelja, ovjeren kod javnog bilježnika Mladena Čopa iz Daruvar broj: Ov.3783/08. 11.04.2008. godine, kojim je Milica Milković darovala Biljani Milković (svojoj kćeri) svoj suvlasnički dio nekretnina u 19/44 dijela upisanih u z.k. ul. 76, 155, 381, 728, sve k.o. Imsovac, gubi pravni učinak prema tužiteljici Republici Hrvatskoj u dijelu u kojem je potrebno za ispunjenje potraživanja tužiteljice prema prvotuzenoj Milici Milković u iznosu od 114.000,00 kuna zajedno sa zakonskom zateznom kamatom po stopi od 14% godišnje, a u slučaju promjene zakonske zatezne kamate prema eskontnoj stopi Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu uvećanoj za 5 postotnih poena tekućom od 14.02.2008. godine pa do isplate, što je drugotuzena Biljana Milković dužna dopustiti da tužiteljica svoje potraživanje prema prvotuzenoj Milici Milković namiri prodajom na suvlasničkom dijelu navedenih nekretnina.

Na temelju rješenja Općinskog suda u Daruvaru broj: Ovr.841/12. od 12.06.2012. godine u zemljišnoj knjizi Općinskog suda u Bjelovaru, Zemljišno knjižni odjel Daruvar na gore pomenutim nekretninama, na koje je kao vlasnik upisana Milković Biljana, „uknjižuje se pravo zaloga radi osiguranja tražbine ovrhovitelja“ u gore navedenim iznosima radi podmirenja.

Vlada Republike Hrvatske je na 274. Sjednici održanoj 28.12.2023. godine usvojila Odluku o otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj, tražbina s naslova naknade štete i drugih tražbina dosuđenih Republici Hrvatskoj, u određenim postupcima.

„Ovom se odlukom otpisuju tražbine troškova parničnih postupaka dosuđenih Republici Hrvatskoj pravosnažnim presudama donesenim nakon 31.07.2003. godine u postupcima pokrenutim na osnovu Zakona o odgovornosti za štetu nastalu usljed terorističkih akata i javnih demonstracija i Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tokom Domovinskog rata, kao i nenaplaćene tražbine po osnovu pravosnažnih presuda u regresnim parnicama za naknadu novčanih iznosa koje je RH isplatila po osnovu pravosnažnih presuda donesenih saglasno navedenim zakonima, a propisuje se i

mogućnost otpisa drugih potraživanja dosuđenih RH koji se odnose na domovinski rat u određenim sudskim i upravnim postupcima. Također se propisuje da će se izvršiti povrat Republici Hrvatskoj dosuđenih i već naplaćenih potraživanja iz navedenih postupaka“, navodi se između ostalog, u obrazloženju predlagača ove odluke.

S obzirom da su troškovi parničnog postupka za Milicu Milković nastali u postupku naknade štete za nematerijalnu štetu (duševne boli) za ubijenim članovima obitelji (brata, snajke i njihove dvoje malodobne djece), zbog kojeg zločina je pravosnažno osuđen pripadnik Hrvatske vojske Jožica Mudri, (presudom Okružnog suda u Bjelovaru broj: K-153/92. od 07.01.1994.) smatramo da ovaj dug na ime parničnih troškova u postupku naknade štete treba otpisati Milici Milković na osnovu citirane odluke Vlade RH od 28.12.2023. godine, a zatim da Republika Hrvatska, zastupana u ovom slučaju po ODO u Daruvaru, treba povući i ovršni nalog za gore pomenutu uknjižbu na gore opisanim nekretninama u vlasništvu Miličine kćerke Biljane Milković.

U Beogradu, 06.12.2024.

Podnositelji zahtjeva:

Milković Milica, s.r. i

Milković Biljana, s.r.

ног одвјетништва Републике Хрватске. У одговору Српском народном вијећу навели су да су запримили укупно 127 захтјева за поврат наплаћених тражбина.

”Повјеренство је до сада до-нијело одлуку о правној основаности 41 поднесеног захтјева. О правној основаности преосталих захтјева одлучиват ће се на сједницама Повјеренства које се редовито одржавају према распореду које утврди само Повјеренство”, наводи се у кратком допису.

Као што смо недавно писали, према информацијама из Правног одјела и појединих одвјетника који су подноси-тељима захтјева помагали испунити формуларе и прикупити документацију, ријешен је врло мали број предмета. Због тога су правници упитали надлежно министарство колико је захтјева за отпис

тражбина предано, колико их је позитивно ријешено, затим колико је захтјева тренутно у поступку рјешавања те када је оквирно планирано вријеме доношења преосталих рјешења.

“Током 2024. године, посредством Одјела за пружање бесплатне правне помоћи, поднијето је 20 захтјева за поврат парничних трошкова који су наплаћени у посљедњих 20-ак година. Контактано је 86 корисника који су се у протеклим годинама јављали СНВ-у с проблемом немогућности отплате парничних трошкова. Од свих поднесених захтјева тек је три ријешено, док су остали у поступку рјешавања. Нека државна одвјетништва су корисницима послала оба-вијест да су запримила и прослиједила даље њихов захтјев, док с друге стране, многа државна одвјетништва нису повратно комуницирала с подно-

ситељима захтјева. Проведба Одлуке је нетранспарентна. Нејасна је и динамика којом се рјешавају захтјеви. Већина људи се јавља с притужбама на спорост рјешавања њихових предмета и истичу да им то ствара осјећај правне несигурности.

Осим тога, државна одвјетништва би требала по службеној дужности повући забиљежбе с имовине која је тужитељима блокирана након губитка судских спорова против Републике Хрватске. Државна одвјетништва углавном нису самоиницијативно (по службеној дужности) поступила у складу са својом обавезом. У таквим предметима, правну несигурност изазива чињеница да државна одвјетништва нису обвезана роком да поступе у складу с Одлуком”, објаснили су из Правног одјела у септембру ове године.

REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINSKO PRIZANA ODMJETNIŠTVO
U DARUVARU
STALNA SELEKCIJA U DARUVARU
Darugar, Ulica Stjepana Radića 27

BORČA DO 206/2024-4
Darugar, 17. prosinca 2024.
HCCB

BILJANA MILKOVIĆ-ŽIVANOVIĆ
Borča, Ulica Valjevskog odreda 28
11211 Beograd, Republika Srbija

MILICA MILKOVIĆ
Lazarevac, Ulica Branka Radičevića 80a.2/13
11550, Lazarevac, Republika Srbija

PREDMET: Zahtjev za otpis tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj s naslova naknade štete i brisanje zabilježbe ovršivosti tražbine u zemljišnim knjigama, odluka, dostavlja se

Dana 10. prosinca 2024., putem maila, zaprimili smo zahtjev za otpis tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj s naslova naknade štete i brisanje zabilježbe ovršivosti tražbine u zemljišnim knjigama od 9. prosinca 2024., u kome ukratko navodite, da je u zemljišnim knjigama izvršena uknjižba založnog prava za parnični trošak proizašao iz parničnog postupka koji je vođen pred Općinskim sudom u Darugaru broj P-117/2006., u kojem ste odbijeni s tužbom i tužbenim zahtjevom radi naknade štete, a Republici Hrvatskoj su dosuđeni troškovi parničnog postupka u iznosu od 114.000,00 kuna/15.130,40 eur.

Budući da trošak nije dobrovoljno plaćen, a u međuvremenu je izvršen prijenos vlasništva s Milice Milković na Biljanu Milković-Živanović, u parničnom postupku koji se vodio pod brojem P-598/10., radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji, usvojen je tužbeni zahtjev Republike Hrvatske, te je na nekretninama upisanim u zk. ul. br. 76, 155, 381, 728 k.o. Imsovac, posljedično uknjiženo založno pravo, nakon što je postupak ovrhe na nekretninama koji se vodio pod brojem Ovr-841/2011., bezuspješno okončan.

Predmetni zahtjev za otpis tražbina troškova parničnog postupka i brisanja uknjiženog založnog prava temeljite odnosno pozivate se na Odluku Vlade Republike Hrvatske o otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj, tražbina s naslova naknade štete i drugih tražbina dosuđenih Republici Hrvatskoj u određenim postupcima od 28. prosinca 2023. (dalje: Odluka)

Zahtjevu ste priložili rješenje Zemljišnoknjižnog odjela Daruvar broj Z-1163/11-2, od 6. srpnja 2011., rješenje broj Z-1595/10, od 26. kolovoza 2010., presudu broj K-153/92 od 7. siječnja 1994.

Original zahtjeva, putem pošte zaprimili smo 11. prosinca 2024.

Radi donošenja odluke po zahtjevu, izvršen je uvid i priloženi su zemljišnoknjižni izvadci za nekretnine upisane u zk. ul. br. 76, 155, 381 i 728 k.o. Imsovac.

Analizom zahtjeva i dokumentacije priložene uz zahtjev, te sadržaja državnoodvjetničkih spisa oznake P-DO-13/2006., N-DO-138/2009., P-DO-37/2010., O-DO-117/2011., utvrdili smo da su ispunjeni uvjeti da se udovolji zahtjevu za brisanje uknjiženog založnog prava, a time izvrši i otpis parničnog troška nastalog u parničnom postupku vođenom pod brojem P-117/2006.

Naime, toč. I. Odluke propisano je da se otpisuju nenaplaćene tražbine troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj pravomoćnim presudama donesenim nakon 31. srpnja 2003., u postupcima koji se odnose na Domovinski rat pokrenutim na temelju Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (NN 117/03.) i Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnih hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata (NN 117/03.), kojima su tužbeni zahtjevi odbijeni, a tužitelji obvezani Republici Hrvatskoj naknaditi troškove parničnog postupka.

Odredbom toč. VII st. 2. ovlašćuju se nadležna Državna odvjetništva pokrenuti postupke brisanja založnih prava upisanih u vezi s pokrenutim postupcima.

Budući da je u konkretnom slučaju, parnični postupak pokrenut, između ostalog i na temelju Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnih hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata (NN 117/03.), te da presuda broj P-117/06. je donesena nakon 31. srpnja 2003. i postala pravomoćna, te da je založno pravo na nekretninama upisanim u zk. ul. br. 76, 155, 381 i 728 k.o. Imsovac upisano kao rezultat ovog parničnog postupka, posljedično na suvlasničkom dijelu Biljane Milković Živanović, koja je stupila u pravni položaj tužitelja, odnosno tuženika Milice Milković, smatramo da su ispunjeni uvjeti da se uknjiženo založno pravo briše.

Rješenje o brisanju uknjiženog založnog prava bit će doneseno nakon što sudu uputimo prijedlog za njegovo brisanje i isto će vam biti dostavljeno od strane suda.

Dostaviti: Naslovu
spis

O tome obavijest:
Ministarstvo pravosuđa, uprave
i digitalne transformacije
Povjerenstvo za provedbu Odluke Vlade od 28. prosinca 2023.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Ured zastupnika Republike Hrvatske
pred Europskim sudom za ljudska prava

12.06.2025.

Nova odluka o brisanju – Kalember, Brozović i Trifunović protiv Hrvatske

Donošenjem Odluke o otpisu tražbina troškova parničnog postupka država je ispravila učinke mogućih povreda Konvencije

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) je 12. lipnja 2025. objavio odluku u predmetima *Kalember, Brozović i Trifunović protiv Hrvatske* kojom je zahtjeve podnositelja izbrisao s liste predmeta Suda. Podnositelji zahtjeva vodili su parnične postupke za naknadu štete protiv države navodeći da su članove njihovih obitelji ubili pripadnici Hrvatske vojske. Njihovi tužbeni zahtjevi su odbijeni te je podnositeljima naloženo naknaditi državi troškove parničnih postupaka. Pred Europskim sudom podnositelji su prigovarali da su takve odluke domaćih sudova dovele do povrede njihovog prava na pristup sudu i na mirno uživanje vlasništva.

Nakon podnošenja zahtjeva, točnije 28. prosinca 2023. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj, tražbina s naslova naknade štete i drugih tražbina dosuđenih Republici Hrvatskoj u određenim postupcima. Na temelju te Odluke prvom i drugom podnositelju izvršen je povrat plaćenih

troškova parničnog postupka, a nadležno državno odvjetništvo povuklo je prijedlog za ovrhu protiv trećeg podnositelja zahtjeva. Dakle, iako su odluke domaćih sudova kojima je podnositeljima naloženo platiti troškove parničnog postupka i dalje na snazi, nakon što je donesena gore navedena Odluka podnositeljima više ne prijeti opasnost od dobrovoljnog ili prisilnog plaćanja troškova parničnog postupka.

Slijedom navedenog, okolnosti na koje su podnositelji ukazivali u svojim zahtjevima više ne postoje, a učinci mogućih povreda Konvencije i njenih protokola su ispravljeni. Stoga je Europski sud izbrisao zahtjeve s liste predmeta Suda.

Ova odluka je konačna i dostupna na web stranici Suda (www.echr.coe.int/hudoc) na engleskom jeziku. Nakon prijevoda biti će objavljena na web stranici Ureda zastupnice (www.vlada.hr/ured-zastupnika). Za sve dodatne informacije molimo obratiti se na adresu elektronske pošte ured@zastupnik-esljp.gov.hr ili broj telefona 01/6444-600.

ПРОПИСИ

Поступци пред Европским судом за људска права

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

5. август 2016.

Саво Штрбац:

Право на живот

Чланом 2 европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, изнад којег се налази наслов „Право на живот”, прописано је да је право на живот сваке особе заштићено законом и да, уз неколико изузетака, „нико не може бити намерно лишен живота, сем приликом извршења пресуде суда којом је осуђен за злочин за који је ова казна предвиђена законом”.

Све државе потписнице ове конвенције морају поштовати права и слободу њоме зајамчене те морају ефикасно решавати повреде тих права на националном нивоу. Европски суд за људска права (ЕЧНР) из Стразбура представља супсидијарни механизам заштите људских права, што значи да делује као заштитник од повреда које нису исправљене на националном нивоу.

Међу одлукама ЕЧНР-а из 2015. године налазе се и 34 захтева против Републике Хрватске у којима је као основна повреда Конвенције наведен недостатак ефикасне истраге права на живот. Заједничко у свим захтевима је да су подносиоци рођаци убијених, углавном Срба, током рата деведесетих, који нису остварили репарацију кроз кривични прогон починиоца ни кроз накнаду штете у грађанским судским поступцима, да је протекло више од 20 година од почињених злочина те да у наведеном

раздобљу није било значајнијих помага у истрази.

И суд у Стразбуру награђује Хрватску због никаквог или неефикасног спровођења истрага за убиства Срба: више захтева одбије него што прихвати, а кад и прихвати, досуђени износи накнаде су много мањи од накнада националног суда

Обавеза државних власти да спроведу истрагу и кривично гоњење у судској пракси суда поприма облик права жртве или у случају смрти жртве право неког од њених најближих рођака. Због тога што је протекло рок од шест месеци од последње истражне радње или сазнања подносиоца о неефикасности, ЕЧНР је у току прошле године одбацио чак 12 захтева, иако је неспорно да су рођаци подносиоца убијени током рата на територију РХ.

У истом периоду ЕЧНР је током 2015. донео само једну пресуду у којој је утврдио повреду чл. 2. конвенције кроз неефикасну истрагу (ради се о захтеву рођака Владе Божића из Горњег Жировца, општина Двор, убијеног 4. августа 1991), док је у четири случаја утврдио да нема повреде права на живот јер је истрага била ефикасна с обзиром на дате могућности.

Међу одбијеним захтевима по овом основу налази се и захтев рођака страдалог Јована Трескавице (1942) из Орлића, општина Книн, који је

страдао у току гранатирања Книна за време операције „Олуја”. Његово тело је нађено у близини бензинске станице у Книну, које је 2001. ексхумирано са гробља у Книну, а идентификован је тек 2010.

У три предмета у вези са убиствима цивила током „Олује” или непосредно након ње, Хрватска је унилатералном декларацијом признала повреде права на живот кроз неефикасну истрагу. Овим предметима заједничко је и то што кривични прогон није резултирао кривичним поступком и осудом починиоца убиства/ратних злочина, а да рођаци у грађанском поступку нису остварили никакав облик сатисфакције – накнаде штете. Признање Владе РХ односи се и на повреду забране дискриминације, зајамчене чл. 14. конвенције, због националне припадности убијених – сви су били Срби. Из ранијих година на исти начин решено је још најмање шест случајева.

Међу решеним предметима по овом основу налази се и захтев рођака Јове Грубора (1922), који је 24. августа 1995. заједно са кућом запаљен у селу Плавно код Книна. Његови посмртни остаци нису пронађени. Из документације коју су доставиле стране у процесу очито је да никада није била отворена истрага о околностима нестанка или страдања.

Хрватска је у овим случајевима подносиоцима захтева унилатерално признала износ од 21.000 евра на име нематеријалне штете и парничних трошкова, са чим су

се сагласили и оштећени, а њихову нагодбу је својом одлуком верификовао иЕСНР.

Током прошле и прва два месеца ове годинеЕСНР је иницирао комуникацију с Владом РХ у још девет предмета по притужбама подносиоца на неефикасну истрагу усмрћења њихових рођака у рату деведесетих.

О овим предметима мало се говори и скоро да се све одвија у медијској тишини. И породице оних који су успели у својим захтевима и њихови правни заступници ћуте као да их је страх да ће им неко узети део досуђених пара или као да се стиде што су успели колико-толико да добију сатисфакцију за убијене рођаке.

Онима који се након изгубљеног спора обрете „Веритасу” тешко је објаснити да су изгубили спор зато што нису били довољно активни у току истраге поводом убиства њихових рођака. А како ће и схватити и прихватити такво објашњење када и професионалцима нису јасни критеријуми по којимаЕСНР прави разлику међу жртвама.

У сваком случају, иЕСНР награђује Хрватску због никаквог или неефикасног спровођења истрага за убиства Срба у рату деведесетих, и то у два правца: више захтева одбије него што прихвати, а кад и прихвати захтев, досуђени износи накнаде су много мањи од оних које досуђује национални суд.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

13.10.2025

Nova presuda – Mamuzić i drugi protiv Hrvatske

Istraga smrti majke podnositelja zahtjeva nije bila učinkovita, ali je donošenjem Odluke o otpisu tražbina troškova parničnog postupka država ispravila učinke mogućih povreda prava na pošteno suđenje i mirno uživanje vlasništva

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) je 9. listopada 2025. objavio presudu u predmetu Mamuzić i dr. protiv Hrvatske u kojoj je utvrdio povredu prava život (članak 2. Konvencije) u postupovnom aspektu. Ujedno je izbrisao zahtjeve s li-

ste predmeta Europskog suda u odnosu na pravo na pošteno suđenje (članak 6. Konvencije) i mirno uživanje vlasništva (članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju).

Majka podnositelja zahtjeva Lj. M. ubijena je 29. kolovo-

za 1991. u Maloj Vranovini kod Topuskog. Nakon što su podnositelji podnijeli zahtjev za mirno rješenja spora u građanskom postupku radi naknade štete, domaće vlasti su prvi put zaprimile informacije o njenom stradavanju. Odmah potom započele su s provođenjem istrage koja je i dalje u tijeku. Podnositelji zahtjeva naknadno su Općinskom građanskom sudu u Zagrebu podnijeli tužbu protiv Republike Hrvatske radi naknade štete zbog smrti svoje majke, navodeći da ju je ubio pripadnik Hrvatske vojske. Njihov tužbeni zahtjev je pravomoćno odbijen zbog nastupanja zastare potraživanja te je podnositeljima naloženo naknaditi državi troškove parničnog postupka. Podnositelji su zatim protiv presuda parničnih sudova podnijeli ustavnu tužbu, koju je Ustavni sud odbio kao neosnovanu. Pred Europskim sudom podnositelji su prigovarali da domaća tijela nisu učinkovito istražila smrt njihove majke te da im je odlukama domaćih sudova kojim im je naloženo platiti troškove zastupanja države u parničnom postupku za naknadu štete povrijeđeno pravo na pristup sudu i da im je nametnut nerazmjern teret. Europski sud je utvrdio da se ubojstvo majke podnositelja zahtjeva dogodilo tijekom rata, 29. kolovoza 1991., na području Siska. Domaće vlasti su saznale za njezino ubojstvo 2006. i odmah su započele istragu. Međutim, iako su prvi i četvrti podnositelji zahtjeva bili svjedoci ubojstva, nikada nisu bili ispita-

ni tijekom istrage. Nadalje, iz iskaza saslušanih svjedoka i predmeta navodno pronađenih u blizini mjesta ubojstva proizlazilo je da su počinitelji pripadnici hrvatske vojske i policije. Stoga se moglo očekivalo od domaćih vlasti da provjere koje su jedinice hrvatske vojske i policije u kolovozu 1991. bile smještene u blizini Male Vranovine i da ispitaju njihove zapovjednike i pripadnike. Međutim, osim što su ispitale bivšeg zapovjednika policije u Topuskom, domaće vlasti nisu poduzele nikakve daljnje radnje. Dodatno, budući da su dvije osobe izjavile da je Mi.V. ozlijedio jednog od počinitelja, domaće vlasti mogle su provjeriti je li neki od pripadnika hrvatske vojske ili policije na tom području ranjen ili je tražio medicinsku pomoć 29. kolovoza 1991. ili sljedećih dana. Nadalje, s obzirom na to da je tijekom parničnog postupka nekoliko osoba navelo da su istragu ubojstva majke podnositelja provele vlasti „Srpske autonomne oblasti Krajina“, kojima su predani predmeti pronađeni u blizini mjesta ubojstva, vlasti tužene države mogle su se obratiti srpskim vlastima i zatražiti da provjere posjeduju li dokaze koji se tiču njezinog ubojstva. Zaključno je Europski sud utvrdio da od listopada 2010. gotovo nije bilo aktivnosti u istrazi ubojstva Lj. M.-a. Slijedom navedenog utvrdio je da je došlo do povrede postupovnog aspekta članka 2. Konvencije.

U odnosu na navode podnositelja da su donošenjem od-

luka o troškovima postupka povrijeđena njihova prava na pristup sudu i mirno uživanje vlasništva, Europski sud je primijetio da podnositelji nisu dobrovoljno platili troškove postupka, niti su oni od njih prisilno naplaćeni ovrhom. Nadalje, iako su te odluke domaćih sudova i dalje na snazi, nakon donošenja Odluke o otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj, tražbina s naslova naknade štete i drugih tražbina dosuđenih Republici Hrvatskoj, u određenim postupcima od 28. prosinca 2023., podnositeljima više ne prijeti opasnost od dobrovoljnog ili prisilnog plaćanja troškova parničnog postupka. Slijedom navedenog, okolnosti na koje su podnositelji ukazivali u zahtjevu više ne postoje, a učinci mogućih povreda Konvencije i njenih protokola su ispravljeni. Stoga je Europski sud izbrisao zahtjeve s liste predmeta Suda.

Uzimajući u obzir prethodno navedeno, Europski sud je podnositeljima zajednički dosudio 3.100 EUR za troškove i izdatke.

Ova presuda je konačna, te je dostupna na web stranici Suda (www.echr.coe.int/hudoc) na engleskom jeziku, a nakon prijevoda na hrvatski jezik, bit će dostupna na web stranici Ureda zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.

Arula i Bjedov protiv Hrvatske

13.10.2025

Zahtjev podnositeljica je nedopušten jer prigovor neprovođenja učinkovite istrage nisu prvo istaknule u ustavnoj tužbi

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) je 9. listopada 2025. objavio odluku u predmetu Arula i Bjedov protiv Hrvatske kojom je utvrdio da je zahtjev podnositeljica nedopušten zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava u odnosu na prigovor koji se tiče prava na život (članak 2. Konvencije), te zbog nepodnošenja zahtjeva u šestomjesečnom roku u odnosu na prigovor koji se tiče prava na pošteno suđenje (članak 6. Konvencije) i zaštitu vlasništva (članak 1. Protokola br. 1.).

Podnositeljice su Općinskom sudu u Zagrebu podnijele tužbu radi naknade štete zbog smrti oca koji je ubijen 7. kolovoza 1995. u Golubiću. Njihov tužbeni zahtjev je pravomoćno odbijen zbog nastupanja zastare potraživanja. Podnositeljice su protiv presuda parničnih sudova podnijele ustavnu tužbu. Međutim, Ustavni sud ju je odbacio obrazloživši da ne postoje pretpostavke za odlučivanje o biti stvari. Pred Europskim sudom podnositeljice su prigovorile da domaće vlasti nisu učinkovito

istražile ubojstvo njihovog oca, u suprotnosti s člancima 2., 13. i 14. Konvencije. U podnesku koji su naknadno podnijele 24. kolovoza 2023. ukazale su i na povredu članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1, bez navođenja razloga za te prigovore.

Europski sud je primijetio da su podnositeljice zahtjeva 2019. godine podnijele ustavnu tužbu protiv odluka domaćih sudova donesenih u paničnom postupku za naknadu štete zbog smrti oca. Međutim, iako su se u ustavnoj tužbi pozvale na postupovnu obvezu države iz članka 2. Konvencije da učinkovito istraži smrt njihovog oca, one nisu tvrdile da je došlo do povrede te obveze, već su prigovarale samo povredi materijalnog aspekta članka 2. Konvencije (kojoj nisu prigovorile pred Europskim sudom i koja je u svakom slučaju izvan vremenske nadležnosti Europskog suda, jer se ubojstvo dogodilo 1995. godine, a Hrvatska je Konvenciju ratificirala 1997.). Stoga je Europski sud usvojio formalni prigovor zastupnice i zahtjev proglasio nedopuštenim zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

Napomenuo je da podnositeljice mogu podnijeti novu

ustavnu tužbu i prigovoriti povredi postupovnog aspekta članka 2. Konvencije jer se istraga ubojstva njihovog oca vodi od 2016. Ustavni sud bi u tom slučaju trebao ispitati takav prigovor u skladu s relevantnim kriterijima Europskog suda. Nadalje je Europski sud naveo da sukladno domaćem zakonodavstvu, bliski srodnici žrtve mogu zatražiti informacije o napretku istrage i uvid u spis.

Zaključno, Europski sud je utvrdio da su podnositeljice prigovore na temelju članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1. prvi put iznijele u svom podnesku od 24. kolovoza 2023., točnije više od šest mjeseci od donošenja konačne odluke u postupku pred domaćim sudovima. Slijedom navedenog zahtjev podnositeljica je proglasio nedopuštenim.

Ova odluka je konačna i dostupna na web stranici Suda (www.echr.coe.int/hudoc) na engleskom jeziku. Nakon prijevoda biti će objavljena na web stranici Ureda zastupnice (www.vlada.hr/ured-zastupnika). Za sve dodatne informacije molimo obratiti se na adresu elektronske pošte ured@zastupnik-esljp.gov.hr ili broj telefona 01/6444-600.

ПОСТУПЦИ ПРЕД СУДОМ ЕУ

NOVOSTI
НОВОСТИ

Троска у Сиску

29/8/2025. Драган Грозданић

Камиони дугоселске твртке Кемокоп д.о.о. однедавно довозе отпадну силикоманганску и фероманганску троску у Сисак с локације Биљана Доњих покрај Бенковца, гдје од 2010. године лежи 140 тисућа тона тог доказано канцерогеног материјала

Не троски! – поручују из сисачке грађанске иницијативе Сишчани не желе бити Сметлишћани. Камиони дугоселске твртке Кемокоп д.о.о. однедавно довозе отпадну силикоманганску и фероманганску троску у Сисак с локације Биљана Доњих покрај Бенковца, гдје од 2010. године лежи 140 тисућа тона тог доказано канцерогеног материјала, нуспроизвода насталог тијеком санације терена бивше шибенске Творнице електрода и феролегура (ТЕФ).

Још смо у мају извијестили да би се троска у сврху даљњег кориштења у цестоградњи требала прерађивати у сисачком погону Кемокопа поступком употребе Р5 (рециклирање анорганских материјала, дробљење и сијање троске).

Притиснута правомоћном пресудом Суда Еуропске уније од 6. марта према којој за сваки дан кашњења и одуговлачења у санацији троске плаћа шест и пол тисућа еура, држава је објавила јавни натјечај за њено уклањање, за што има рок од 16 мјесеци.

Сњежана Сужњевић Ваго из сисачке иницијативе за Новости је казала да онај тко се једном прошетао поред погона Кемокопа не може имати повјерења да ће све бити по прописима.

– Виђали смо шлепере уназад пет-шест дана, али испрва нисмо знали што је јер

Кемокоп има уговоре и с другим клијентима. Ипак, отишли смо онамо и пронашли троску. Прошле године је тој твртки одобрена дозвола на десет година и одонда се не придржавају ничега: сваку вечер смрде паљена пластика, стајски гној, медицински отпад. И сад још троска – каже Сужњевић Ваго.

Проблем су, наставља, старе хале у том погону. ДOMEће да нема цијелог прозора, оплате на лименим конструкцијама опадају, то је језиво за гледати.

– Колико знам, струка каже да се троска мора мљети у херметички затвореним просторима. А нити једна хала није херметички затворена. Ништа не бих рекла да је у изградњи нека нова хала с квалитетним филтерима, одводима за прашину и дробилицом за намјену троске, ако ће то бити нека мања количина у почетку. Бојазан је од контаминације околиша, воде, шуме, зрака – додаје.

Каже и да је сисачки градоначелник Домагој Орлић поручио да преговара с Кемокопом и Фондом за заштиту околиша и енергетску учинковитост како би се отворена питања ријешила на опће задовољство грађана и како не би било потребе за просвједом који је Иницијатива најавила за 13. рујна.

Из Кемокопа су за портал Техноеко извијестили да ће у сврху спречавања контаминације околиша помоћу прскалица водом спрјечавати ширење прашине настале приликом утовара. Позивају грађане на повјерење и наводе да ће локална заједница у сваком тренутку моћи добити информацију у којој је фази санација.

6/10/2025. Пише Ања Кожул

Становници и удруге с подручја Велике Попине и Срба противе се градњи 33 вјетрењаче у Прљеви, 18 у Куновцу, 75 у Великој Попини и 16 у Глогову

Након што су прошле године успјешно обранили ријеку Уну од подизања штетне мини хидроелектране, становници Грачаца започели су нову борбу за очување природе. Изнимна је заинтересаност различитих инвеститора у области енергетике за подручје јужне Лике. Наиме, у Великој Попини и околним селима замишљена је изградња три вјетропарка. Тамо већ постоји 17 вјетроагрегата с трафостаницама, далеководима и приступним цестама, али за наредни период планирана је изградња преко 160 вјетроагрегата у пречнику од 20 километара.

Како упозоравају из удруге Еко чуваркућа Велика Попина, инвеститор Иљко Ђурић жели саградити 33 вјетрењаче у Прљеви, 18 у Куновцу, 75 у Великој Попини и 16 у Глогову. Неслужбено се спомињу још неке локације. Медијски је испрва била представљена градња од 37 вјетроагрегата, да би се на јавним расправама испоставило да ће их бити далеко више.

У септембру су одржане три јавне расправе у Грачацу на којима се расправљало о студији утјецаја на околиш. Према том важном документу, коју је по наруцби инвеститора Поштак д.о.о. израдило овлаштено друштво Оикон д.о.о., изградња планираног захвата имат ће “умјерено негативан утје-

цај” на подручје еколошке мреже Лисац те на циљане врсте птица, шишмиша и великих звијери. У оцјени студије која је тренутно на јавном савјетовању, наводи је да би, уз примјену мјера ублажавања и предложеног програма праћења, негативан утјецај на еколошку мрежу и циљеве очувања био – “прихватљив”.

Како су извијестили мјештани окупљени око локалне иницијативе “Борба за живот и воду – против вјетроелектрана”, становници заселака на подручју Велике Попине и Срба који су дошли на прву јавну расправу, били су затечени “непотпуним, искривљеним, неистинитим подацима који су објављени у студији, а које су понављали израђивач студије и сам инвеститор.” Мјештани су зато демонстративно напустили састанак, а због отвореног неслагања и бојкота, представници вјетропарка су прекинули своју презентацију.

Мјештани и активисти с подручја Лике и Далмације поручују да је намјера локалне иницијативе да се обустави реализација овог пројекта. Становници оправдано страхују од лошег утјецаја на животињске врсте, по надземне воде те два водовода с којих се мјештани Велике Попине снабдијевају питком водом. У Студији утјецаја, тврде, уопће нема спомена о томе. Дуња Делић Божић, биологиња из Загреба, претходне је недеље у Великој Попини одржала предавање о утјецају вјетроелектрана на природу и живи свијет.

Она и заинтересирани мјештани тренутно израђују примједбе на пројект.

На питање како је овлаштена фирма дошла до оцјене да би негативни утјецај вјетроелектрана у конкретном случају био “прихватљив”, Делић Божић за Новости објашњава да се студије обично раде тако да се процјењују могући утјецаји захвата на саставнице околиша. Ако истраживачи примијете да је могуће испољавање значајно негативног утјецаја, онда покушавају прописати мјере ублажавања, чији је циљ свести утјецај на прихватљиву разину. И мање-више, већина студија тако изгледа.

Такођер, напомиње она, могуће је да се за поједине значајно негативне утјецаје утврди да њихов интензитет не може бити смањен – то су разлози због којих би неки захват могао бити одбијен. Међутим, биологиња уочава још важнији пропуст.

– У планирању и реализацији вјетроелектрана постоји неколико разина, а једна надилази процјену утјецаја појединачних захвата на околиш. Наиме, пуно вјетроелектрана код нас се налази у просторним плановима који нису прошли адекватне стратешке процјене утјецаја на околиш. Неки од захвата су унесени јако давно када то није ни било обавезно радити, а касније можда нису поновно анализирани приликом измјена и допуна просторног плана. Добро просторно планирање у већини случајева је прескочено – говори Делић Божић.

Како је наведено, у оквиру израде студије проведено је додатно истраживање најосјетљивијих скупина: птица, шишмиша и великих звијери. На подручју које је предвиђено за изградњу вјетроелектрана забиљежено је чак 14 врста грабљивица, свих претпостављених врста сова те 71 врста птица пјевица које настањују отворена станишта камењарских пашњака и шикаре храста медунца. Истраживањем је забиљежено 14 врста осјетљивих на колизију с вјетроагрегатима.

Биологиња истиче да су доиста рађена опсежна истраживања, али да је видљи-

во да за неке утјецаје закључци нису утемељени, односно не постоји довољно података на основу којих се може донијети закључак. Ту свакако спада утјецај саме изградње темеља вјетротурбина на кршко подручје и подземне структуре, па тако посљедично и изворе воде. Дубина темеља требала би износити 3,5 метра. Такођер, кумулативни утјецаји су у неким сегментима занемарени. Прелогано се доноси закључак да кумулативни утјецај није значајан, коментира наша суговорница.

И како то обично бива у разноликим борбама за очување природе, ни овдје није дата прилика да становништво, које је прво на удару, искаже своје незадовољство при почетном планирању овако великих пројеката. Штовише, негативан утјецај на људе који живе у непосредној близини није довољно добро обрађен.

Додуше, у студији је забиљежено да би током изградње вјетроагрегата дошло до отварања одређеног броја радних мјеста, “чиме се ствара могућност запошљавања локалног становништва као и локалних и регионалних твртки.” У празна обећања о радним мјестима Личани не вјерују.

У току је неколико процеса јавног савјетовања, а након улагања примједби свој суд ће дати надлежно Министарство заштите околиша и зелене транзиције. Локално становништво је покренуло и петицију за измјену просторних планова.

– С локалном заједницом треба разговарати, треба чути њихов глас, не само на јавним расправама. Како локална заједница перципира живот у подручју у којем је око њих планиран прстен вјетропаркова? Локална заједница се осјећа усамљено, а њих би прве требало слушати када се планирају овакви пројекти. Велик је пропуст што се њихов глас не слуша. Мислим да је за мјештане значајан корак критика просторног планирања и тражења измјена те тражења њиховог бољег укључивања у планирање развоја простора у којем живе – закључује Дуња Делић Божић.

Na Trgovskoj gori oslobodjen prostor za skladište radioaktivnog otpada

Projekt uklanjanja građevina iz bivše vojarne obuhvatio je ukupno osam skladišnih građevina

U protekla četiri mjeseca srušeni su svi objekti bivše vojarne JNA Čerkezovac na Trgovskoj gori kako bi se oslobodio prostor za izgradnju skladišta radioaktivnog otpada, odnosno Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada, izvijestio je Fond za financiranje razgradnje NEK.

Projekt uklanjanja građevina iz bivše vojarne obuhvatio je ukupno osam skladišnih građevina. U protekla četiri mjeseca svi objekti su srušeni, građevinski otpad je obrađen i oporabljen dok je metalni otpad pripremljen za odvoz u ovlašteno reciklažno dvorište.

Fond za financiranje razgradnje NEK najavljuje da će aktivnosti na pripremi terena trajati do idućeg proljeća, a obuhvaćaju iskop zemlje, pripremu i ravnanje radnog platoa te odvoz iskopanog materijala uz završno održavanje cestovne infrastrukture unutar same lokacije.

Završilo je i javno savjetovanje o prijedlogu Zakona o gradnji Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada, a prijedlog je upućen u saborsku proceduru.

Hrvatska, s obzirom na preuzete obaveze u EU, već znatno kasni u gradnji skladišta radioaktivnog otpada. Projekt Centra još prolazi proceduru, protiv njega je lokalno stanovništvo no, bauštelci i bageri odradili su svoj posao za ovu godinu.

Hrvatska ima obvezu zbrinuti radioaktivni otpad i iskorištene izvore ionizirajućeg zračenja koji su nastali na njezinom teritoriju primjenom izvora ionizirajućeg zračenja u medicini, industriji, znanosti, vojnoj i javnoj uporabi.

Također mora zbrinuti polovicu nisko i srednje radioaktivnog otpada iz Nuklearne elektrane Krško, sukladno obvezama preuzetim ugovorom između hrvatske i slovenske vlade.

Najmanja vjerojatnost potresa na čitavom teritoriju Hrvatske

Lokacija na kojoj se planira zbrinuti nuklearni otpad je bivša vojarna Čerkezovac, gdje bi trebala biti podignuta nova građevina veličine nogometnog igrališta, na površini od 6000 četvornih metara.

Čerkezovac je na teritoriju Općine Dvor, a zauzima površinu od približno 60 hektara. Riječ je o krajnjem istočnom dijelu masiva Trgovske gore, nedaleko od doline rijeke Une i državne granice s BiH.

Područje je izolirano, a stručnjaci ističu kako nije riječ o slučajno odabranoj lokaciji jer su se deset godina istraživale razne moguće lokacije po cijeloj Hrvatskoj.

Odabrana je zato što je tamo najmanja vjerojatnost potresa na čitavom teritoriju Hrvatske, najdalje je od bilo kojeg geološkog rasjeda, ima granitno gorje i nema podzemnih voda, osim toga je udaljena od naselja. Također ima dobru prilaznu cestu, rekao je nuklearni fizičar Tonči Tadić za Novi List.

Fond je krajem svibnja objavio da će se istrošeno nuklearno gorivo odlagati u bakrenim spremnicima na dubini od 500 metara. Spremnike će posebno dizajnirati strojevi spuštati u bušotinu ispunjenu prešanom bentonitnom glinom – barijerom koja sprječava širenje radionuklida u okoliš. Potom će strojevi zatvoriti tunele s blokovima prešane gline.

Trgovska gora: Dva kadra iste priče

11.12.2025.

Hrvatska danas (11.12.) formalno zaokružuje četvrt vijeka staru odluku da radioaktivni otpad smjesti na granicu sa BiH, dok se sa druge strane Une pokušava dokazati da je ta odluka pogrešna — naučno, politički i moralno.

Problem Trgovske gore nije nova ideja, nego stari projekat koji je politički „preživio“ nekoliko vlada i strateških dokumenata. Još krajem devedesetih, u hrvatskom Saboru je prostornim planom iz 1999. godine sužen izbor sa više kandidovanih lokacija na granicu prema Bosni i Hercegovini, a kasnija Strategija zbrinjavanja radioaktivnog otpada iz 2014. tu je odluku samo učinila operativnom, sa Trgovskom gorom i Čerkezovcem kao jedinom varijantom.

Parlamentarni pečat

Lex specialis (poseban zakon koji ima prednost nad uobičajenim), o kojem bi rasprava u hrvatskom Saboru trebala početi danas, samo je pravni okvir da se taj stari plan pretvori u beton, ogradu i kontejnere s otpadom. Prijedlog zakona predviđa izgradnju centra na Čerkezovcu, organizovanog u okviru Fonda za zbrinjavanje otpada iz Nuklearne elektrane (NE) Krško u Sloveniji, u koji bi se skladištio ne samo institucionalni otpad iz cijele Hrvatske, već i polovina nisko i srednje radioaktivnog otpada iz Krškog. Uz rok da preuzimanje počne najkasnije početkom 2028. godine.

BiH, međutim, u ovu fazu ulazi bez jedinstvenog političkog fronta i s reputacijom države koja više sastanči i piše izvještaje nego što pokreće efikasne pravne i diplomatske mehanizme, kažu analitičari. Uz presporo formiranje stručnih timova, unutrašnje blokade i sporenja oko nadležnosti, Zagreb je uspio da u tišini ruši objekte bivše kasarne Čerkezovac, oslobađa plato i sada lex specialisom traži parlamentarni pečat za projekat koji se na terenu već priprema mjesecima.

„Odlagalište bi bilo seizmički otporno i ne bi bila moguća kontaminacija voda. Riječ je o lokaciji na Banovini - na nenaseljenom području. Tamo bi se prema planu skladištio nisko ili srednje radioaktivni otpad, materijal koji vrlo malo zrači“, rekao je premijer Hrvatske Andrej Plenković, prije više od dvije godine.

BiH i dalje traži rješenje

U BiH ponovo dižu glas, ali bez konkretnih rješenja. Sastanci, simpozijumi, razgovori, od kojih je jedan održan uoči rasprave u hrvatskom Saboru, pokušavaju pronaći najbolje rješenje za BiH. Do sada je aktiviran postupak pred ESPO konvencijom. Međutim, sudbina 250 hiljada ljudi u slivu rijeke Une i dalje je neizvjesna kada je riječ o potencijalnoj ekološkoj katastrofi.

Ministar za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Repu-

blike Srpske Bojan Vipotnik, poručuje da je potrebno „ojačati argumentaciju protiv namjere Hrvatske“ kroz naučne teme koje pokrivaju rizike za vodotok Une, podzemne vode, biodiverzitet, turizam i psihološki pritisak života pored nuklearnog odlagališta na nekoliko stotina metara od granice.

„Hrvatska po međunarodnom pravu i obavezama koje ima kao članica EU ne bi smjela da donese odluku o lokaciji za ovakvu vrstu objekta bez sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu i dobijanja pozitivne ocjene uticaja na životnu sredinu“, smatra član ekspertskega tima BiH Nemanja Galić, koji upozorava da se ta procjena mora izvršiti uz učešće BiH.

„Evidentno je da će glasanje o tom lex specialis zakonu biti u naredni ponedjeljak. Nakon toga BiH je u najmanju ruku obavezna da reaguje prema Evropskoj komisiji i prema drugim tijelima i pokaže na koji način Hrvatska krši i svoje, ali i zakone EU“, kaže Mario Crnković iz Udruženje građana „Grin tim“ iz Novog Grada, koji je nekoliko stotina metara udaljen od lokacije planirane za odlaganje nuklearnog otpada.

Rizik za stanovništvo

Istovremeno, hrvatska strana lex specialis brani pozivanjem na evropske direktive, obaveze prema Međudržavnoj komisiji sa Slovenijom i IAEA, kao da se radi o tehničkom zahvatu bez političke cijene. Upravo tu se vidi činjenica

da je lokacija “na izlaznim vratima Evrope” izabrana manje zbog geologije, a više zato što je na rubu slabo zaštićene države koja je kasno i neujednačeno reagovala.

Politička poruka iz BiH je jedinstvena: Trgovska gora nije samo ekološki, nego i test za cijelu BiH i Hrvatsku. Ako otpad na granici prođe, poruka je da se odluke iz 1999. i 2014. mogu sprovoditi mimo realne procjene rizika za stotine hiljada ljudi nizvodno od Une.

Na drugoj strani Une, hrvatska vlada *lex specialis* predstavlja kao tehničko ispunjenje međunarodnih obaveza: izgradnju centra za nisko i srednje radioaktivni otpad, prije svega iz Krškog, s planom da bude funkcionalan do 2028. godine.

Za i protiv

U Hrvatskoj su sada čak i SDP i Možemo tražili da se odustane od hitnog postupka i da se ovako osjetljiv zakon vodi u redovnoj proceduri, uz ozbiljnu javnu raspravu, upozoravajući da je *lex specialis* praktično zapečatio Čerkezovac prije nego što je javnosti predstavljena potpuna procjena

rizika, a lokalne zajednice s obje strane Une uključene u proces.

„To je zakon u kojem se predlaže lokacija za zbrinjavanje nuklearnog otpada, a takve tačke ne bi trebale ići po hitnom postupku“, smatra Marin Živković (Možemo).

Trgovska gora nije ad hoc rješenje, nego politička konstanta. Još 1999. godine, Hrvatska je prostornim i strateškim planiranjem suzila izbor sa četiri kandidovane lokacije (Psunj, Papuk, Moslavčka i Trgovska gora) na granični pojas prema BiH. Kasniji Nacionalni program i strategije zbrinjavanja otpada samo su tu odluku „preveli“ u operative rokove i projekte. Taj kontinuitet znači da je ovaj zakon završna faza procesa u kojem je bosanskohercegovačka strana predugo reagovala sporije od hrvatskih planera.

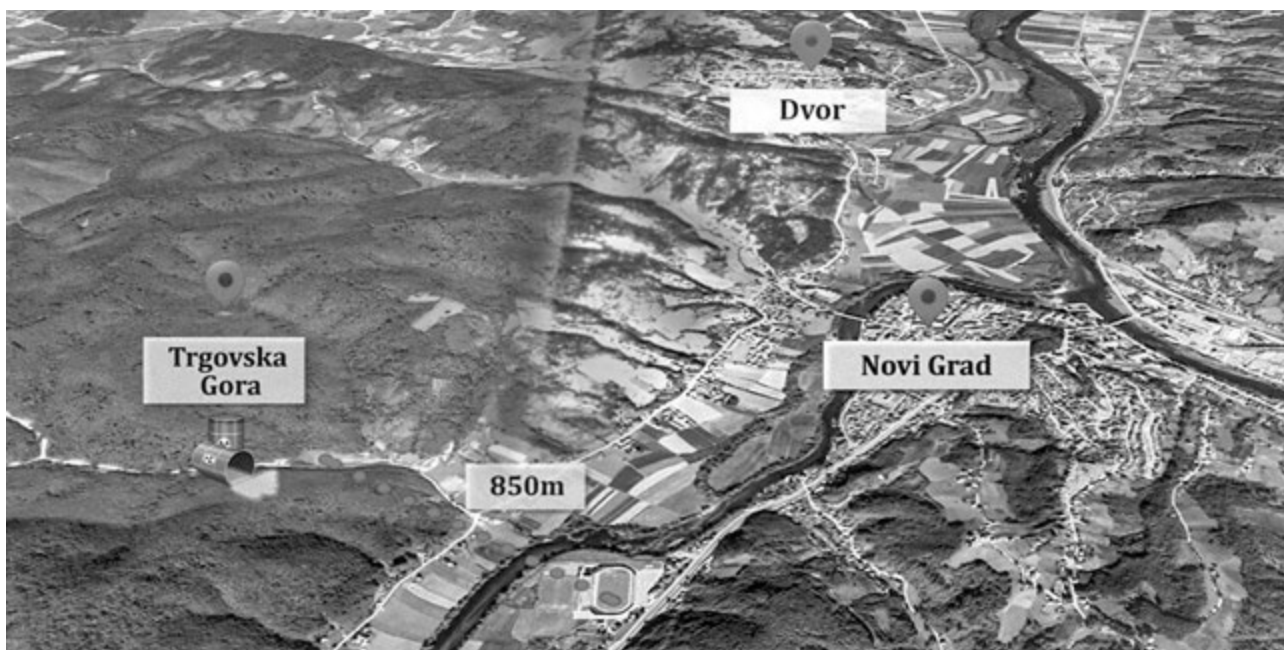
Šta donosi *lex specialis*

Lokalni aktivisti upozoravaju da Trgovska gora nije samo ekološki problem, nego i razlog odlaska mladih iz Krajine, jer malo ko želi da gradi život u sjeni nuklearnog dvorišta svojih komšija.

„Ekološki rasizam nastaje u specifičnim okolnostima kada se ekološki tereti koncentrišu na zajednicama sa smanjenom političkom moći, nižim socioekonomskim kapacitetima i ograničenim pristupom informacijama, što su neke od specifičnosti slučaja Trgovska gora“, rekao je Crnković.

U obrazloženju zakona o izgradnji Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada piše da se *lex specialis* donosi kako bi se ispunile obaveze prema Sloveniji i Evropskoj zajednici za atomsku energiju — prije svega preuzimanje polovine nisko i srednje radioaktivnog otpada iz Krškog, kao zajedničkog vlasništva Hrvatske i Slovenije i institucionalnog otpada iz cijele Hrvatske — te da će svi dalji akti zavisiti od procjene uticaja na okolinu.

Međutim, istovremeno se hitnom procedurom i posebnim zakonom šalje jasna poruka da je izbor lokacije završen posao, a da je jedino otvoreno pitanje koliko brzo će se plato na Trgovskoj gori pretvoriti u funkcionalno skladište, na nekoliko stotina metara od granice s BiH.

ПРОПИСИ

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

18. април 2025.

Саво Штрбац:

Нови хрватски закон о гробљима алијас „Лекс Шошкоћанин”

Почетком априла ове године медији у региону највише пажње посветили су предлогу хрватског Закона о гробљима, чији предлагач је Влада РХ. На службеној интернетској страници Хрватског сабора стоји да је у процедуру ушао 3. априла, да је расправа отворена и затворена 8. априла и да је 11. априла, са 85 гласова „за” и 45 „уздржаних” усвојен „Закључак да се прихваћа Предлог закона”, који се, са свим примедбама, предлозима и мишљењима с првог читања упућује предлагачу ради припреме коначног предлога закона.

Пошто сам пратио расправу о предлогу овог закона и чуо (и гледао и читао) да су му све парламентарне странке, осим СДСС-а, дале подршку, није ми било јасно одакле на гласању 45 уздржаних. Због тога сам погледао и појединачно гласовање свих присутних заступника (130) и дознао да су уздржани били заступници из СДП-а (леви центар) и његових коалиционих партнера са задњих парламентарних избора (Центар, ДО и СИП, Глас и НПС) и из Можемо! (више лево од левог центра).

У расправи о предлогу закона учествовао је и заступник из СДСС-а Милорад Пуповац, из чијег излагања је

било јасно да су сва три заступника из те странке против одредби које регулишу поступке са „непоћудним” гробовима, што су и потврдили напуштањем саборнице, а нису се појавили ни на гласању.

Шта је то интригантно у предлогу овог закона?

То је свакако став 2. члана 13, који гласи: „Забрањено је опремом и уређајима гробног места и спомен-обележја, без обзира налазе ли се унутар или изван подручја гробља, вређати националне, верске или моралне осећаје грађана или вређати вредности одбрамбеног Домовинског рата или на било који начин величати агресију на РХ или оружану побуну против РХ током Домовинског рата или судионике у тој побуни или на било који начин повредити успомену на умрлу особу.”

Ако после читања ове одредбе још има било какве дилеме што се њоме забрањује, појасниће нам званично образложење предлагача, у којем се наводи да је и важећи закон о гробљима садржавао сличну формулацију („Натписи на гробовима и гробницама не смеју вређати ничије националне, верске или моралне осећаје, нити на било који начин по-

вредити успомену на покојника”), али је његова мана што не садржи одредбе које уређују поступање с натписима који су на гробовима и гробницама били постављени пре 21. фебруара 1998, када је тај закон ступио на снагу, тако да се „и данас на хрватским гробљима сусрећу гробови и гробнице припадника агресорских и окупаторских војних и паравојних јединица заостали из времена када су делови државног територија више година били под окупацијом српских агресора (1991–1995), а у хрватском Подунављу и под Прелазном управом Уједињених народа за источну Славонију”, који у „садржајном смислу често представљају порицање хрватске државе, те величање великосрпства. Описани надгробни натписи-поруке, те припадајућа гробна иконографија и симболика оптерећују хрватско друштво већ годинама”.

А да би се то „оптерећење” коначно отклонило, предлагач је у нови закон уградио једно цело поглавље под називом: „утврђивање усклађености изгледа гробног места и спомен-обележја”.

Елем, суштина овог поглавља је у следећем: послови поступања и решавања о усклађености изгледа гробног места и спомен-обележја изграђеног после 30. маја 1990, с одредбом из члана 13. става 2. поверавају се управним телима јединица подручне (регионалне) самоуправе; поступци се покрећу по службеној дужности или на захтев управитеља гробља, који је дужан у року од 30 дана од дана сазнања поднети захтев за покретање управног поступка; свака особа која сматра да су јој осећаји повређени изведбом опреме и уређаја гробног места и спомен-обележја може упутити представку надлежном телу; службена особа овлаштена је, током вођења поступка и решавања о управној ствари, захтевати стручно мишљење комисије, коју именује жупан; службена особа ће донети решење и доставити га странци у року од 30 дана од дана покретања поступка; ако у поступку службена особа утврди да је изглед гробног места или спомен-обележја у супротности с цитираном одредбом из члана 13.

став 2, решењем јој се налаже да усклади изглед гробног места или спомен-обележја на начин да се уклони сва опрема и уређаји с гробног места који су супротни тој одредби, односно да се у потпуности уклони спомен-обележје у року од 15 дана од дана запримања решења, против којег је дозвољена жалба, о којој одлучује надлежно министарство, с тим да жалба не одлаже извршење решења; ако корисник или власник гробног места не поступи по решењу, службена особа доноси решење којим се извршење радова поверава трећој особи, које се проводи у року од 15 дана од протеча рока за добровољно извршење; трошкови извршења падају на терет корисника или власника гробног места, који због непоступања по решењу може бити кажњен и за прекршај од 1.000 до 5.000 евра.

Од челника Домовинског покрета (ДП), проуштакне странке и иницијатора овог закона, могло се чути да спорних спомен-обележја има неколико десетина на целој територији бивше РСК. А најчешће је спомињана капелица (мазулеј) Вукашину Шошкоћанину у Боровом Селу код Вуковара. Вероватно и због тога што је и седиште иницијатора предметног закона у Вуковару и што им се тај објекат налази пред очима.

Иначе, Вукашин Шошкоћанин је, као рођени Боровосељанин и као командант одбране родног села, учествовао у оружаном сукоба 2. маја 1991, у којем је погинуло 12 хрватских редарственика и један српски добровољац. Тринаест дана касније, Шошкоћанин се, под још неразјашњеним околностима, утопио у Дунаву. Сахрањен је у свом родном месту на православном гробљу, где је пре њега сахрањено и неколико његових предака.

Шошкоћанину је породица деведесетих изградила породичну капелу, на чијем се једном зиду са спољне стране налази његова слика и текст: „И сада гледам Борово рођено моје село, браћу и сестре и српске борце. Моје битке бију жестоко, поносно дижу чело и српске заставе високо и тврдо на српској земљи стоје.”

Од кад је Сремско-барањска област (СБО) реинтегрисана у уставноправни поредак РХ (јануар, 1998), око Вукашинове капеле непрекидно се воде расправе. Шошкоћанинова капела је одолевала свим притисцима све до прошлогодишњих парламентарних избора када је проусташки ДП постао парламентарна странка и мањински коалициони партнер ХДЗ. Један од услова ДП-а за подршку ХДЗ-а био је и доношење закона за уклањање надгробног споменика Шошкоћанину, који је у почетку кампање и носио радни назив „Лекс Шошкоћанин”.

И није се дуго чекало на резултате коалиције ХДЗ – ДП. Наиме, већ у јулу, два месеца по избору владе, оштећен је Шошкоћанинов споменик на начин да је разбијена његова слика угравирана у мермерну плочу, која је у новембру исте године и уклоњена са зида капеле.

Хрватски медији већ седам година, позивајући се на српске изворе, пишу да су Вукашинови земни остаци, вероватно још пре „мирне реинтеграције”, пренесени у Србију и сахрањени у манастиру Бођани код Бача, у Војводини.

Иако на боровосељском гробљу више нема ни Вукашинових земних остатака ни плоче са спорним текстом, инцијаторима и предлагачима закона циљ је да поруше и капелу, што им омогућава још једна одредба (чл. 13. ст. 3) из предлога Закона о гробљима, по којој се сматра да је спо-

мен-обележје спорно и ако више не садржи спорне елементе, ако је било постављено с циљем вређања осећаја и вредности из става 2. истог члана.

А ја имам осећај да је ова одредба и унесена у закон само због Вукашинове капелице.

С правом се поставља питање да ли неки надгробни споменици у Хрватској могу вређати националне, верске па и моралне осећаје Срба и припадника неких других националних заједница (Јевреја и Рома), које данас живе у Хрватској.

Наравно да има таквих споменика. И то много више него оних „четничких”. Посебно мислим на спомен-обележја усташама из Другог светског рата, који су од сецесије Хрватске од СФРЈ почели ницати широм Хрватске, као и њиховим погинулим „бранитељима” у рату деведесетих, који су такође сахрањивани под усташким знамењима.

Међутим, образложење предлагача и дискусије на првом читању предлога Закона о гробљима, имајући у виду и досадашњу праксу уништавања антифашистичких и ћирилицом исписаних споменика, не пружају аргументацију да ће се и на њих односити одредбе о „непоћудним” споменицима.

*Документационо-информативни центар „Веритас”

ПРАКСА

23. септембар 2025.

Уништавање трагова о Србима у БиХ, Хрватској и КиМ: Где је запела цивилизација, а где ослепело право

Ако већ желите да простор на коме су живели Срби буде без Срба, онда морате уништити и трагове да су они ту икада постојали, а то Хрвати раде фантастично и многе

ствари се на балканским просторима одвијају по хрватском моделу, рекао је директор Документационо-информационог центра “Веритас”

Није било довољно протеривање живих, већ је било потребно уништити и мртве. Степен цивилизованости једног друштва огледа се и у односу према мртвима, а гробље чува сећање на покојне, она су наши трагови да смо постојали и да постојимо.

Међутим, деценијама уназад, понављају се исте сцене на Косову и Метохији, деловима Босне и Херцеговине и Хрватске: оскрнављена српска гробља, поломљени и оштећени крстови, поразбијани надгробни споменици, прекопани гробови покривени песком или бетоном.

Не ради се само о мржњи, већ је циљ избрисати траг о постојању и застрашити Србе да ту живе или да се врате.

Директор Документационо-информационог центра “Веритас” Саво Штрбац рекао је за РТ Балкан да гробља јесу обележја, између осталог, која најдуже трају. Истакао је да су Срби у многим местима статистичка грешка после рата.

“Трагови постојања једне културе, народа и вере се уништавају. Споменици трају. Ми имамо на неким просторима, откада су дошли Словени на овај простор, трагове који су остали, а на основу којих историчари закључују где је ко живео у које време”, рекао је Штрбац.

Ако већ желите простор на коме су живели Срби да буде без Срба, истакао је он, онда морате уништити и трагове да су они ту постојали.

“То Хрвати раде фантастично и многе ствари се на балканским просторима одвијају по хрватском моделу”, рекао је Штрбац.

Истакао је да је на простору Хрватске и БиХ било такође преоравања и прекопавања на мало финије начине него што је то случај на Косову и Метохији.

Говорећи о томе како се то ради у Хрватској, навео је да на гробљима постоји закупнина на пет или десет година и ако

се закуп не плати, онда се гробови на нешто “финији” начин прекопавају, само се посмртни остаци не пале и не бацају на депонију.

Хрвати су већ одавно почели да позивају Србе, додао је, путем некаквих објавила или позива да плате закупнину или ће у супротном гробно место бити одузето, продато, што значи да ће посмртни остаци бити негде склоњени.

“Проблем је што Срби нису тамо и не читају то што пише на гробљима. Хрвати се у многим ситуацијама, па и у овим око гробаља, понашају као да није било ратова и као да су ти људи тамо и као да могу да дођу да то прочитају и плате”, прецизирао је Штрбац.

Додао је да је онда у Хрватској донет закон, а очекује се, како каже, да ће по њиховом моделу слично поступити и у БиХ и на КиМ, у коме се каже да ће бити уклоњени надгробни споменици који вређају националне, верске или моралне осећаје Хрватске или вређају “вредности Домовинског рата” или величају “побуњене Србе”.

Навео је да је и пре закона ћирилица бола очи, али да је ово сада системски и да се руши под државном контролом.

Говорећи о наводном вређању националних и верских осећања, подсетио је да је највише споменика усташама никло у периоду од деведесете године, без обзира на осећања оних малобројних Срба, Јевреја и Рома који су највише страдали за време НДХ.

Додао је да је Европска унија, чија је чланица Хрватска тражила да ускладе прописе са њиховим прописима, немају механизме и алате да гледају како се то у пракси спроводи и када читате тај закон нећете закључити да има дискриминације.

Истакао је да му је веома драго што је у традицији српског народа да се поштује непријатељ.

Дивље свиње уништиле гробље

25/9/2025. Пише Владимир Јуришић

У селу Бовић, недалеко од Вргнимоста, дивље свиње у потпуности су разровале двадесетак гробница и оштетиле низ гробова. Мјештани кажу да би разлог њиховог доласка могло бити смеће које с гробље нитко не одвози. Начелник Гвозда Милан Врга поручио да креће градња оградe око свих гробља на подручју општине

Становници Баније и Кордуна већ су навикли да им дивље свиње уништавају љетину и тој пошести довијају се на различите начине, али озбиљно их узнемири када им господари шуме дословно униште једино гробље, као што је то случај у Бовићу, брдском сеоцету сјеверно од Вргнимоста.

– Мало је рећи да сам узнемирена, више сам шокирана призором који сам затекла прије неколико дана када сам дошла на мјесно гробље да на гроб својих родитеља и других чланова обитељи положим цвијеће. Мјесто укопа потпуно је уништено, земља је разрована усред гробнице и то прилично дубоко, а касније сам видјела да је једнако оштећено више гробова у свим дијеловима гробља. Не знам што је привукло звијери на ово мјесто, али размишљам да су можда дошле због велике хрпе смећа која се налази поред гробља, а које већ дуго времена нитко не одвози – претпоставља Мирјана Томашевић из Бовића.

Уништавање гробова започело је прије више од мјесец дана када су радници Комуналца из Вргнимоста покосили траву на гробљу нетом прије једне сахране. Већ сутрадан уочени су трагови дивљих свиња, а неколико дана касније почело је ровање по готово свим гробовима.

Међу првима је то примјетио Стево Гледић.

– Запрепастио сам се призором и обавијестио мјештанима. Покушао сам неколико пута телефоном добити општинског начелника Милана Вргу али се није јављао. Чини ми се да нема другог него да оградимо гробље отприлике у укупној дужини од око 400 метара. То кошта пуно, али мислим да смо готово сви у селу, који имамо редовна примања, спремни на некакву врсту доприноса да помогнемо постављење оградe. То свакако неће бити довољно и мислим да иза свега треба стајати Општина Гвозд. Занимљиво је да свега педесетак метара од гробља живи ловочувар Иле Ковачевић који врло добро зна за овај проблем, али баш не хаје и све ми се чини да он заправо чува векове док хараче по гробљу. Па забога, ово мјесто је светиња, попут цркве, и то се не би смјело догађати – сматра Гледић.

Село Бовић прије посљедњег рата имало је око 1300 становника, а готово сви врешни повратници који данас живе у њему похађали су основну школу која је знала бројати и више од 700 ученика. Одмах након Олује село је опустјело, у школску зграду уселиле су избјеглице из БиХ. Једну просторију, бивши разред, претворили су у цркву али се нису дуго задржали. Прије одласка су у великој мјери девастирали школу и отишли, а повратак мјештана из избјеглиштва трајао је врло споро.

Данас у Бовићу живи једва стотињак, углавном старијих и болешљивих мјештана, који су у Олуји и у избјеглиштву преживјели страхоте, али сви се слажу да су разровани гробови на мјесном гробљу невоља која је прелила чашу и за коју ни у најгорим сновима нису могли претпоставити да се може догодити.

Васо Станојевић некада је у више наврата био предсједник Мјесног одбора Бовића, али село више нема ни Одбора ни предсједника.

– Сви смо се овдје напатили, како у рату, тако и послје и сваки становник Бовића носи у срцу некакву трагедију и невољу. Мој отац није хтио у Олуји напустити село, рачунао је да никада никоме ништа лоше није урадио па да нема разлога напушта родну кућу. Остао је, ми остали смо отишли, а он је одмах иза Олује убијен. Нити знамо тко га је убио нити зашто. Девастација на гробљу нас је озбиљно дирнула за срце. Па ту су наши најмилији који никако нису заслужили да дивље свиње ремете њихов мир и копају им по гробовима. Размишљамо да некако скупимо новац за ограду, али то је за нас прескупо. Не знамо одакле да кренемо и на која врата треба покуцати да нам се помогне па чекамо нешто што нећемо, чини ми се, никада дочекати. Осим тога, на гробљу нема ни струје ни воде, а пролазе у непосредној близини. Прикључак је чврсто прије неколико година мјештанима обећао опћински начелник, али све је остало на обећању – жали се Васо Станојевић.

Гробље у Бовићу данас изгледа као кулиса из некаквог филма страве и ужаса. Готово да нема гроба који није разрован, а барем двадесетак је потпуно уништено. С неких хумака уништени су крижеви и разбацани около. А вијенци, цвијеће и свијеће гомила су растуреног смећа. Посебно стравично дјелује чињеница да су векови врло мало ровали између гробова. Углав-

ном су насрнули на ограђена гробна мјеста а нека су разрована толико дубоко да ће се, ако се инвазија звијери настави, појавити посмртни остаци покојника.

– Нас у селу има јако мало, више мјештана је на гробљу и у селу нема чељаде та који тамо нема некога блиског покопаног. Због тога нас је све врло узнемирило и осјећамо се беспомоћно. За ограду немамо новца, иако смо спремни судјеловати у постављању ограде, али нитко за нас не хаје. Због тога што је гробље разровано више се не може ни косити нити одржавати, па ће брзо избити коров и купина. Комунално из Вргинмоста ту и тамо нешто направи али имају јако пуно гробља па не стижу редовно све одржавати. Жалили смо се опћинском начелнику, ја сам са њим разговарао и рекао је да имају у плану ограду, али да има јако пуно гробља без ограде – каже нам Миле Мраовић.

Након посјете Бовићу и мјесном гробљу назвали смо опћинског начелника Милана Вргу и питали га када и како може помоћи ријешити проблем на мјесном гробљу.– Почетком ове године на Опћинском вијећу изгласали смо да ћемо почети ограђивати сва гробља која нису ограђена, па тако и оно у Бовићу, а посао ће бити завршен у првој половини 2026. године. Иначе, Опћина Гвозд је једина у Сисачко-мославачкој жупанији која брине чак о 53 гробља – рекао нам је Милан Врга.

22.10.2025.

Рушењем капеле у Борову почело уклањање српских споменика

БЕОГРАД, 22. ОКТОБРА /СРНА/ – Директор Документационо-информационог центра “Веритас” Саво Штрбац изјавио је Срни да је рушењем капеле породице Шошкоћанин у Борову почело уклањање српских надгробних споменика у Хрватској у оквиру

контроверзног Закона о гробљима, који је иницирао проуштакки коалициони партнер ХДЗ-а у хрватској влади – Домовински покрет.

Штрбац каже да је сам предсједник Домовинског покрета Иван Пенава /50/,

познат као дугогодишњи градоначелник Вуковара, поднио чак 10 пријава за рушење српских надгробних споменика. “У капели породице Шошкоћанин, чији је најпознатији члан био ратни командант Борова 1991. године Вукашин Шошкоћанин, више нема његовог тијела, јер га је породица, тако нешто очекујући, давно пренијела у гробницу у порти манастира Бођани у Војводини”, каже Штрбац. Али, како истиче Штрбац, иако на тој капели нема више ни спорне табле, са описом ко је био Вукашин Шошкоћанин и поручком да се тамо српска застава вије на српској земљи, јер је одавно уништена, хрватске власти руше ту капелу око које се налазе стари гробови Вукашинових предака.

“Ови из Домовинског покрета, који су били иницијатори закона о гробљима, рекли су да се морају порушити и сви они помоћни објекти на гробљима који су направљени да би се, наводно, величали припадници, како они тврде, агресорске стране или `вријеђали осјећаји хрватских грађана`, каже Штрбац. Директор “Веритаса” истиче да су у Далмацији, према његовим сазнањима, већ најмање двије породице уклониле бисте и ознаке са надгробних споменика својих најмилијих. “То су учинили јер су припадници Домовинског покрета снимали српске споменике који су им сметали и те снимке јавно приказивали по телевизији и другим медијима, најављујући да ће их рушити, ако их саме породице не уклоне”, каже Штрбац.

Лист “Новости”, који излази у Хрватској, јавио је да су након година контроверзи и расправа око капеле породице Шошкоћанин на гробљу у Борову,

започели радови на њеном уклањању. Капела породице, чији је најпознатији члан ратни командант Борова 1991. године Вукашин Шошкоћанин, годинама је била предмет напада десничарских струја у Хрватској. Овај објекат је и неколико пута скрнављен, а посљедњи пут је то било 18. новембра 2018. године, када је црвеним спрејом написано “У” и “ЗДС”.

ЖКрајем јуна ове године предсједник Домовинског покрета Иван Пенава поднио је жупанијској управи захтјев за уклањање овог и још 10 српских споменика у Хрватској, јер како каже, вријеђају национална осјећања Хрвата. Захтјев је поднијет у складу са Законом о гробљима у којем се предвиђа уклањање надгробних споменика подигнутих после 30. маја 1990. године. У међувремену је са породичне капеле уклоњена плоча на којој је писало: “Овдје почива Вукашин-Вуле Шошкоћанин трагично преминуо у таласима Дунава у 32. години 15. маја 1991. командант одбране Борова Села. За народног јунака проглашен на Великој народној српској скупштини у Белом Манастиру 25. септембра 1991. године. И сада гледам Борово рођено моје село, браћу, сестре и српске борце. Моје битке бију жестоко, поносно дижу чело и српске заставе високо и тврдо на српској земљи стоје”.

Вукашин Шошкоћанин страдао је 13 дана након сукоба у Борову, у којем је страдало 12 полицајаца из винковачке полицијске станице, након што се удавио у Дунаву када је чамцем прелазео из Србије. Он је сахрањен у породичној гробници у Борову, али је његово тијело касније пребачено у манастир Бођани.

JutarnjiLIST **Započelo uklanjanje mauzoleja četničkog zapovjednika u Borovu**

01.11.2025.

Još ranije je s mauzoleja koji mu je sagrađen na borovskom groblju uklonjena spomen-ploča

Na mjesnom groblju u Borovu kod Vukovara započelo je rušenje mauzoleja Vukašinu Šoškoćaninu, četničkom zapovjedniku toga mjesta 1991., koje se do Domovinskog rata zvalo Borovo Selo i u kojem je 2. svibnja 1991. počinjen masakr nad 12 pripadnika vinkovačke specijalne policije.

Do rušenja mauzoleja došlo je nakon što su u Hrvatskom saboru usvojene izmjene Zakona o grobljima koji predviđa

uklanjanje svih spomenika koji veličaju agresiju na Republiku Hrvatsku.

Vukašin Šoškoćanin je početkom Domovinskog rata bio zapovjednik takozvane obrane Borova Sela i osoba koju se smatra odgovornom za smrt 12 hrvatskih policajaca. Nedugo nakon tog događaja, Šoškoćanin se utopio u Dunavu.

Još ranije je s mauzoleja koji mu je sagrađen na borovskom groblju uklonjena spomen-ploča na kojoj je pisalo da je bio zapovjednik obrane Borova Sela, a za narodnog junaka proglašen je na velikoj narodnoj skupštini u Belom Manastiru 25. rujna 1991.

ПРОПИСИ

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

13. новембар 2025.

Саво Штрбац:

Ревизионисти и негационисти усташког логора Јасеновац

Крајем октобра и почетком новембра медијску пажњу у региону привукао је округли сто под називом “Научни приступ истраживању жртава Јасеновца”, одржан 28. октобра у Хрватском сабору, у организацији Клуба заступника Дом и национално окупљање (ДОМиНО) те Хрватских суверениста, који заједно имају четворо заступника, на којем су своја “научна” истраживања износили “дипломирани политолог Игор Вукић, научник и истраживач Никола Банић те истраживач и публицист Перо Шола”, како су их представили хрватски медији.

О томе каква су “научна” открића износили поменути говорници јавност је обавештена преко штампаних и електронских медија. Њихова излагања имају све карактеристике историјског ревизионизма, односно голог негационизма злочина у Јасеновцу, какве ставове годинама изнесе и у својим “научним” радовима и у јавним наступима, због којих су их организатори скупа и угостили. С обзиром на то да су организатори скупа добро знали шта ће њихови гости говорити, они су и одговорни за свесно ширење профашистичке, односно пороусташке пропаганде.

Ко су организатори?

ДОМиНО је основана прошле године тако што се део чланства на челу са тајкуном Мариом Радићем одвојио од Домовинског покрета након парламентарних избора на којима су освојили 14 мандата и подржали ХДЗ омогућивши му већину у Сабору а њеном председнику А. Пленковићу трећи узастопни премијерски мандат.

Постизборна коалиција ХДЗ-а и ДП-а била је неочкивана због тога што су велика већина депеоваца пртходно били чланови ХДЗ и незадовољни Пленковићевим вођењем странке, које је у прва два мандата обелижило скретање ка десном центру, па понекад и преко у леви политички спектар, сами побегли и основали нову странку, чији је први председник био познати хрватски певач Мирослав Шкоро. Непослушног Шкору, тајкун Марио Радић је истиснуо и на његово место усталичио дугогодишњег градоначелника Вуковара Ивана Пенаву, који је у међувремену такође напустио ХДЗ.

ХДЗ и ДП, као права балканска браћа, жестоко су се свађали и међусобно псовали и вређали. Депеовцима је на мети најчешће био управо Пленко-

вић, коме су, између осталог, замерали да је дете комунизма и да ни дана није провео у “домовинском рату”, што је и било истина. Ни Пленковић њима није остајао дужан.

Но, “част је част, а власт је власт”, па кад је Пленковићу мањкало руку за формирање саборске већине, помирио се с одметнутом браћом и с њима формирао саборску већину и владу давши им заузврат три министарства, десетак државних секретара и два потпредседничка места и њима за љубав “избацио” из свих структура власти Србе из СДСС-а, који су му у два предходна мандата држали већину, смањивши субвенције недељнику “Новости” Пуповчевог СНВ-а, пристајући и на доношење новог закона о гробљима, који ће омогућити уклањање са хрватске земље “непоћудних” надгробних споменика и оснивање музеја жртвама комунизма.

И кад је изгледало да је ДП постигао највећи успех, долази до још једног изненађења – поделише се и посвађаше и поново “удари брат на брата” најтежим увредама. Најтежа увреда Радићу од друштва око Пенаве је откриће да је био подофицир у ЈНА и носио звезду петокраку, а он је против браће пуштао у јавност информације где су куповали школске дипломе и снимке где министар Дабо пуца из аутоматске пушке из аутомобила који жури. Свађа је кулминирала када су Радићеви доминовци са Павличековим суверенистима, Пенавиним депеовцима на овогодишњим локалним изборима узели место градоначелника Вуковара и тако их оставили без базе, у којој су до тада били неприкосновени.

У јулу је Пленковићева влада Пенаву, у замену за потпредседничко место, именовала за председника Поверенства (одбора) за утврђивање судбина жртава злочина почињених непосредно након Другога светског рата. У којем правцу ће Пенава водити поверени му одбор види се и по томе што је крајем септембра као нову чланицу странке представио историчарку Влатку Вукелић, која ће водити страначки Одбор за истраживање југословенских комунистичких злочина и која се про-

славила ранијим тврдњама, попут оне да усташки логор за децу у Сиску из времена НДХ није био логор, већ прихватилиште.

Платформу Хрватских суверениста чине политичке странке; Хрватска конзервативна странка и Храст-покрет за успешну Хрватску те грађанске иницијативе “Истина о Истанбулској” и “Хрватски бедем”, заједно с другим истакнутим појединцима, која се на политичкој сцени појавила 2019. и која је на парламентарне изборе 2020. изашла као део платформе Домовинског покрета, када су освојили 4 саборска мандата, за разлику од последњих избора када су освојили 1 мандат. Председник странке је Маријан Павличек, дугогодишњи заменик градоначелника Вуковара.

Дакле, обе странке су са крајњег десног спектра, изашле испод шињела ХДЗ-а.

Све поменуте странке повезује то што су везане за Вуковар, што свој имиџ праве на вуковарској трагедији, те на ревизији историје из периода Другог светског рата и рехабилитацији усташтва. То подразумева и оживљавање Павелићеве “хрватске православне цркве”. Пенава је нашао свог православца у личности Предрага Мишића такође Вуковарца, хрватског бранитеља, који за себе каже да је “по националности Хрват, по народности Србин и православне вероисповести”, преко којег је основао “Хрватски православни центар”, засад као невладину организацију с циљем да се у догледно време и региструје као “хрватска православна црква”.

Ускоро је ће и Дан сјећања на жртву Вуковара и Шкабрње који се обележава 18. новембра као државни празник, када се у Вуковару сјати цела Хрватска и када се у “колони сећања” нађу сви који нешто значе у Хрватској, који марширају и иза усташке заставе. До сада је на том празнику профитирао Пенава, који се позиционирао и као први апологета усташтва, а недавно је добио и поменуто “поверенство”, што га, без обзира на изгубљене изборе, чини јачим десничарем од Радића и Павличека, који су у жељи да у граду у којем сада држе власт, покажу да су и они још

деснији од Пенаве, а да би то и показали организовали су поменути округли сто у Сабору. А да би се похвалили да и они “Србина за трку имају”, довели су Игора Вукића, човека српских корена, чији су чланови уже породице такође погубљени у Јасеновцу, да парира Пенавином Србину Мишићу.

Дакле, овај научни скуп има за циљ, поред ревизије историје, односно негације чињеница везаних за Јасеновац, и борбу за превласт на десном политичком спектру тренутно братских странака ДОМиНО и суверениста против разбрата “депеа”.

Организатори су овим округлим столом постигли пун погодак самим тим што су дошли у жижу медијске и стручне јавности у целом региону. И то само двадесетак дана пред вуковарску колону сећања. Говорници су такође профитирали јер су њихова квази научна сазнања отишла у етер, Њиховој популарности још више ће допринети најављено обраћање есејеса Уставном суду РХ “ради заштите уставне вредности и кривичне пријаве против учесника округлог стола због јавног одобравања и умањивања злочина почињених у Јасеновцу”.

А највећи губитник је хрватска држава и хрватски народ. Наиме, држава је и до сада финасијски подржавала “научне” пројекте поменутих “истраживача” преко разних државних институција, али се бранила да се о додели средстава одлучивало на неком нижем нивоу. Доводећи их под кров државног парламента, потпуно су се разоткрили и јавно признали да подржавају и одобравају ревизионистичке и негационистичке ставове тројице поменутих тобожњих истраживача без покрића и у хрватским научним круговима. И све упркос томе што се у преамбули хрватског Устава констатује да се хрватска држава темељи и на антифашизму.

Изнесеним “научним” истраживањима поменутих истраживача о карактеру и броју жртава концентрационог усташког логора Јасеновац, Срби као најбројније жртве не би требало придају никакву пажњу, јер им пишући о њима праве додатну рекламу. Напротив, треба им се супроставити правим научним радовима, укључујући и докторске дисертације, којих до сада уопште није било на универзитету у Београду.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

Штрбац: Инцидент у Сплиту је континуитет дешавања уперених против Срба у Хрватској

10. новембар 2025.

Када се то под кровом Сабора дозволи онда је само било питање када ће ескалирати и на терену, сматра Штрбац. — На питање да ли се може очекивати реакција ЕУ, оцено је да иако ЕУ јавно неће реаговати јер нису ни до сада, неко моћан је ипак послао поруке Пленковићу да треба да „уљуди Хрватску” и да не може да иде удесно

Председник Документационо-информативног центра „Веритас” Саво Штрбац изјавио је данас да инциденти у Сплиту,

Ријеци и Загребу нису изненађење већ да они представљају континуитет дешавања уперених против Срба у Хрватској, и додао да је то последица тога што је хрватско друштво индоктринирало своју омладину у погрешном смеру да су Срби непријатељи и да их треба прогањати.

Штрбац је за Тањуг истакао, говорећи о инциденту у Сплиту када је група мушкараца одевених у црно, уз усташке покличе, онемогућила одржавање Вечери фолклора у организацији Српског културног друштва Просвјета, да ово није изоловани

догађај с обзиром на то да су у претходних неколико месеци одржана два концерта хрватског десничарског музичара Марка Перковића Томпсона, познатог по величању усташтва, на којима се појавио велики број младих људи старости до 30 година са усташким обележјима „за дом спремни”, и да је на обележавању акције Олуја у Загребу и Книну било много марширања и црнокошљаша са истим овим обележјима.

„Имали сте у Бенковцу и Шибенику прекид манифестација, ту су њихови бранитељи прекидали представе које нису ни видели. Онда је то кулминирало 28. октобра у Сабору, државном парламенту, када су десничарске, две проушашке странке организовале округли сто о Јасеновцу као научни поглед о истраживању жртва Јасеновца, негирајући их. Када су питали председника Сабора што то дозвољава он је рекао да нема правних алата да то забрани”, навео је он.

Када се то под кровом државног Сабора дозволи онда је само било питање када ће то ескалирати и дуплирати се и на терену, истакао је Штрбац и додао да је много теже и озбиљније ово што се догодило у Сабору од дешавања у Сплиту.

„Када се ово десило у Сплиту, Торцидаши су изашли са саопштењем и поручили властима да су лицемери, ‘једно нас учите, једно нам причате а сад нас хапсите, ми само вас опонашамо и ништа више’, али власт је сада променила плочу”, изјавио је он.

Штрбац је оценио да је су се председник Владе (Андреј Пленковић), председник парламента (Гордан Јандроковић) и министар полиције (Давор Божиновић) и војске (Иван Анушић) у Хрватској огласили са потпуно другачијим ставом него два дана раније због тога што им је вероватно неко моћнији из ЕУ или Ватикана ко је изнад њих дао наређење да прекину са таквом антисрпском реториком.

Власт је сада променила плочу, председник Владе, председник парламента и министар полиције и војске су се огласили са потпуно другачијим ставом него два

дана раније, Пленковић је одмах други дан после овог у Сплиту послао свог државног тужиоца да најави да ће бити хапшења

„Прошле године Пленковић, да би се одржао на власти и добио трећи мандат, он је узео као коалиционог партнера Домовински покрет, проушашку странку који су рекли подржаћемо вас али имамо услове, а ти услови су да избаците Србе из свих структура власти, да донесете закон о гробљима, да не финансирате спрске новине, и свему су томе удовољили. Хрватска је кренула удесно, а својевремено су 2016. послали из Брисела Пленковића да уљуди Хрватску”, навео је он.

На питање ко је одговоран за стварање оваквог антисрпског амбијента у Хрватској, Штрбац је рекао да су Хрвати у свим сегментима друштва индоктринирали своју омладину, од предшколског узраста, у погрешном смеру, да су Срби лоши момци, да су Срби њима непријатељи, да их треба прогањати.

То је друштвени производ са грешком, хрватско друштво је то направило свесно или несвесно, оценио је он и додао да би се добио другачији производ без „овакве грешке” неопходно је да се сви сегменти хрватског друштва упрегну и да едукују младе универзалним вредностима а то је толеранција, љубав према другима и другачијима. Штрбац је додао да хапшења деветорице хулигана након упада у просторије „Просвјете” у Сплиту и изјаве хрватских државних званичника делују да би могле да буду почетак таквог опредељења. Одговарајући на питање која би била исправна реакција Србије у овој ситуацији, Штрбац је рекао да Србија и Хрватска никада нису биле у лошијим односима него данас с обзиром на то да су чак и током рата постојали некакви састанци и разговори којих више нема, и додао да Србија у оваквим околностима не може много да уради јер је ово проблем Хрватске, ЕУ и других евроатлантских интеграција у којима се Хрватска налази.

„Стално сам говорио да ће им се оваква индоктринација и одгајање омладине у

мржњи према српском народу једног дана врати као бумеранг, и вратио им се и ударио их жестоко”, додао је он.

На питање да ли се може очекивати реакција ЕУ на ова дешавања с обзиром на то да је Хрватска чланица ЕУ, Штрбац је оценио да иако ЕУ јавно неће реаговати јер нису ни до сада, неко моћан је ипак послао поруке Хрватима и Пленковићу да

треба да „уљуде Хрватску” и да не може да иде удесно, преноси Тањуг.

„Пошто он хоће да буде врло високо у ЕУ после овог мандата онда ће их послушати. Ја бих желео да ово буде почетак уљуђивања Хрватске а то би значило да буде и толерантнији однос према остацима Срба у тој држави”, изјавио је он.

JutarnjiLIST

11.08.2025.

SKANDAL U SPLITU

Kakve će biti posljedice urlanja 'Za dom spremni' na Poljudu? Stigao nam je odgovor HNS-a i Hajduka

Nakon što je u prvom kolu SuperSport HNL-a izrekao kazne u visini od ukupno 9100 eura za Hajduk, Dinamo, Osijek i Rijeku, disciplinski sudac i poslije drugog kola ima pune ruke posla, a najveću će pozornost (ponovo) usmjeriti prema Poljudu. Naime, Hajduk je dobio kaznu od 4600 eura zbog utakmice s Istrom 1961 u prvom kolu, u kojoj se 1600 eura odnosi na pirotehniku i 3000 eura na rasizam i druge oblike diskriminacije, a slični prekršaji na splitskim tribinama ponovili su se i u drugom kolu, protiv Gorice, te će opet rezultirati novčanim penalima.

Pažnju javnosti na nedjeljnoj utakmici naročito su okupirali povici “Za dom spremni” i “Kiša pada, Srbija propada” dok su na tribinama i gorjele srpske zastave, zbog čega će splitski klub dobiti novu rundu kazni, ovaj put i zbog ponavljanja prekršaja svojih navijača. Članak 87. Disciplinskog pravilnika Hrvatskog nogometnog saveza odnosi se na rasizam i druge oblike diskriminacije, a u prvom stavku spominje se javno vrijeđanje, omalovažavanje ili diskriminacija drugog na rasnoj (uključujući i boju kože), nacionalnoj, regionalnoj, vjerskoj, rodnoj, jezičnoj ili svjetonazorskoj osnovi, kao i isticanje simbola ili gesta koji označavaju nesnošljivost.

Prekid se već jednom dogodio

U drugom stavku tog članka piše da će se “klub čiji navijači počine prekršaj iz stavka

1. ovog članka kazniti novčanom kaznom od najmanje 2000 eura.

U slučaju ponavljanja ovog prekršaj klub će se kazniti novčanom kaznom od najmanje 2660 eura.

U slučaju daljnjeg ponavljanja klub će se kazniti:

- novčanom kaznom od najmanje 4000 eura
- djelomičnim zatvaranjem stadiona i novčanom kaznom od najmanje 1330 eura ili
- određenim brojem utakmica bez prisutnosti gledatelja i novčanom kaznom od najmanje 1330 eura”.

U četvrtom stavku, pak, spominje se i prekid utakmice zbog ponašanja navijača.

“Ako sudac prekine utakmicu zbog rasističkog i/ili diskriminirajućeg ponašanja, sukladno uputi o postupanju u takvim situacijama, klub čiji su navijači prouzročili prekid izgubit će utakmicu bez borbe. Ukoliko su navijači oba kluba podjednako odgovorni za prekid, utakmica će se ponoviti, a za oba kluba će se izreći kazna oduzimanja jednog boda.”

Takva situacija u hrvatskom nogometu viđena je prije više od 11 godina, kada je utakmica Dinama i Hajduka na Maksimiru prekinuta potkraj dvoboja zbog skandiranja Torcide.

“Susret između Dinama i Hajduka prekinut je, prema službenoj satnici, u 85. minuti zbog opetovanog neprimjerenog homofobnog i ksenofobnog vrijeđanja navijačke skupine

Torcide smještene na južnoj tribini stadiona „Maksimir“, stoji na mrežnim stranicama sa-veza u objavi iz svibnja 2014. godine.

Slučajevi u kojima su sankcije veće

Upit o najsvježijoj situaciji s Poljuda i plaćanju kazni zbog ponovljenih prekršaja, poslali smo i samom Hajduku.

„HNK Hajduk se kao i uvijek zalaže za navijanje i podršku momčadi u sportskom duhu, kako i priliči Hajduku. Bilo kakve oblike ponašanja koji nisu u tom duhu ne opravdavamo niti potičemo, kao i sva ostala ponašanja koja nanose reputacijsku štetu klubu“, odgovorili su nam iz splitskog kluba.

Isti upit poslali smo i HNS-u, a odgovor smo dobili brzo i iz naše krovne nogometne organizacije.

„HNS najoštrije osuđuje sve oblike diskriminacije i promicanja zabranjenih i protuustavnih ideologija. U skladu s time provodi i preventivne i edukacijske kampanje, a ako se dogodi takvo ponašanje na stadionu, Savez putem svojih disciplinskih tijela može izricati sankcije predviđene Disciplinskim pravilnikom. Disciplinska tijela odlučuju na temelju svih okolnosti pod kojima je prekršaj počinjen, uzimajući u obzir i moguće ponavljanje prekršaja. U tom slučaju sankcija u pravilu bude veća. Disciplinski sudac ne može se očitovati o kaznama u konkretnom slučaju, dok je postupak u tijeku i dok nije donesena odluka“, odgovorili su nam iz HNS-a.

Hajduk će na domaćem terenu u prvenstvu zaigrati i u trećem kolu u nedjelju, kada će na Poljudu odmjeriti snage sa Slaven Belupom.

Jutarnji list (D) DNEVNO tportal.hr

N1 RT BALKAN Večernji list 24 SATA

20.08.2025.

Hrvatska na putu normalizacije nacizma, Austrija kažnjava

Sudija Opštinskog prekršajnog suda u Zagrebu Mirela Prstec Batarelo oslobodila je odgovornosti muškarca N. K. (26), koji je dan uoči Tompsonovog koncerta u centru Zagreba, u javljanju uživo novinara HRT-a za „Dnevnik“, uleteo u kadar i uzvinkuo „Za dom spremni“, izveštavaju hrvatski mediji.

Prema zagrebačkoj policiji, N. K. se ogrešio o član 5. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira jer „Za dom spremni“, kako navode, predstavlja službeni pozdrav pripadnika ustaškog pokreta i totalitarnog režima Nezavisne Države Hrvatske i kao takav predstavlja manifestaciju rasiističke ideologije, prezir prema drugim ljudima zbog njihove verske i etničke pripad-

nosti i trivijalizaciju žrtava zločina protiv čovečnosti.

Sudija Prstec Batarelo je u oslobađajućoj presudi, u obrazloženju navela između ostalog kako je „ovaj poklič koristio HOS tokom Domovinskog rata te zatim detaljno opisala istorijski put i nastanak HOS-a i njihovu ulogu u odbrani zemlje“, piše Dnevnik.hr.

U obrazloženju sudija spominje i Antu Starčevića kao osnivača Hrvatske stranke prava 1861. godine, ali i rukovodstvo obnovljene stranke iz 1990. godine koje je osnovalo (paravojnu – prim. e-Veritas) formaciju HOS. Navela je i da se na „Zvaničnoj ratnoj zastavi HOS-a nalazi i pozdrav 'Za dom spremni' i da je ta zastava danas priznata kao legalna zastava jed-

ne jedinice Domovinskog rata“. U nastavku obrazloženja sudija se nije uzdržala od iskazivanja svog zadovoljstva Tompsonovim koncertom, kao i pesmom „Bojna Čavoglave“, čiji su početni stihovi upravo „Za dom spremni“.

„U radosnom iščekivanju koncerta Thompsona, gdje su svirane i pjevane njegove pjesme na ulicama Zagreba, između ostalog, izrečene su riječi 'za dom spremni' u eter prilikom javljanja uživo. Nije narušen javni red i mir građana niti bi isti kao takav predstavljao manifestaciju rasiističke ideologije, prezir prema drugim ljudima zbog njihove vjerske etničke pripadnosti te trivijalnost žrtava zločina protiv čovječnosti“, navodi se u obrazloženju presude, piše Dnevnik.

Zaključni argument u obrazloženju oslobađajuće presude sudiji Prstec Batarelo poslužio je dolazak predsednika vlade Plenkovića (sa porodicom i maloletnom decom) dan uoči na generalnu probu Tompsonovog koncerta. A izjasnila se i o predsedniku hrvatskog Sabora kao i ministru odbrane Ivanu Anušiću, koji su prisustvovali koncertu (a potonji za medije izjavio kako se podrazumeva da je na Tompsonov poziv odgovorio „Spremni“), pitajući se zbog čega tužilac nije pokrenuo postupak i protiv njih, kao i ostalih prisutnih na koncertu, navodi se u izveštajima hrvatskih medija.

Konačno, prema sudiji Prstec Batarelo ne postoji uzročno posledična veza između mladića koji je u predkoncertnoj euforiji u kameru uzviknuo (nacistički – prim. e-Veritas) pozdrav i simbola ustaškog režima, te stoga okrivljeni nije širio nacionalnu mržnju, već uzviknuo početni stih pesme na koncertu koji je čekao.

U isto vreme iz Austrije stižu vesti da je policija posle pregleda snimaka i fotografija Tompsonovog koncerta 5. jula, kao i prethodnog dana, među posetiocima identifikovala izvestan broj austrijskih državljana, među onih 18.000 za koje se zna da su kupili ulaznice za koncert na Hipodromu u Zagrebu, kako bi se utvrdilo da li je

bilo kršenja austrijskih zakona koji zabranjuju nacističke simbole.

Austrija je 2018. godine dopunila listu zabranjenih simbola, a povod je bilo učestalo ustaško orgijanje u Blajburgu. Među zabranjenim simbolima našli su se i simboli ustaškog pokreta i Nezavisne Države Hrvatske, koji su izjedančeni sa simbolima Islamske države, Al Kaide i već poznatim simbolima iz vremena Drugog svetskog rata koji su korišćeni u Nemačkoj i njenim satelitima, kako ideoloških tako i vojnih organizacija.

Portali pišu da su nekolicini prepoznatih izrečene novčane kazne, koje mogu da idu do 10.000 evra, što znamo iz jednog ranijeg, blajburškog slučaja kada su sedmorica kažnjena zatvorskim kaznama od šest do 15 meseci i obaveznom posetom koncentracionim logorima.

Na koncertu Marka Perkovića Tompsona nije se samo dizala desnica u poznati pokret 'pozdrava vođi', nisu se samo pevale pesme iz opskunog nacističkog repertoara, već je sve to bilo dopunjeno kostimografijom, koreografijom i scenografijom koja je sugerisala još jedan poznati ustaški naci-pozdrav „Bog i Hrvati“. Obilje dronova su od prikaza Mati Božije i anđela prelazili u natpis 'Oluja 95' i druge slične gadosti, dok je izvođač na majici nosio natpis zatvorskog broja hrvatskog ustaškog teroriste Zvonka Bušića, koji je u SAD robijao 32 godine zbog otmice aviona i postavljanja bombe na aerodromu od koje su stradala dvojica američkih policajca.

Da ne bude preterivanja pobrinuli su se svetski mediji koji su Tompsonov koncert propratili ako ne oštrim osudama, a ono bar blagim prekorima, kao BBC koji je pisao da je hrvatska vlada umanjila značaj pokliča ZDS posetom najviših državnih zvaničnika, dok AP podseća šta je predstavljao hrvatski ustaški pokret, navodeći desetine hiljada žrtava koncentracionih logora Srba, Jevreja i Roma, kao i antifašista koji su brutalno pogubljeni

Бранитељи у Бенковцу спријечили одржавање фестивала ненасиља

23/8/2025.

Пише Х. Шимичевић

Полиција је без реагирања проматрала пријетње упућене организаторима фестивала “Носи се” и на крају Мелити Врсаљко савјетовала да напусти свој град ради властите сигурности

Због просвједа мушкараца из локалних бранитељских организација, синоћ је у Бенковцу отказан први дан фестивала “Носи се”, програмски посвећен промицању ненасиља, мира и солидарности. Отказивање је попраћено вишеминутичним физичким и вербалним насртајем ветерана на Мелиту Врсаљко, новинарку из Бенковца која је требала бити модераторица на једном од разговора.

Премда је за вријеме напада мизогине руље више пута дозивала полицију удаљену неколико десетака метара, униформирани редарственици нису се одазвали. Суочени с атмосфером линча, на крају су је полицајци из бенковачког МУП-а замолили да напусти град због властите сигурности.

Све се одвијало недалеко од бенковачке Градске књижнице, гдје је у склопу фестивала требала бити одржана пародијска представа под називом “Убу ово оно” (Иби ОвоОно). Организовани у скупину од неколико десетака људи, бранитељи су одлучили минирати догађај.

Почели су прилазити Мелити Врсаљко у тренутку кад је усмјерила камеру мобитела према њима. “Тко те је овластио да нас снимаш? Провоцираш?”, рекли су јој. Након што им је одговорила да има право снимати зато што се налази на јавној површини, средовјечни мушкарци у мајицама различитих ратних удруга почели су је окруживати. Замолила их је да се одмакну, али се нису обазирали.

Држећи у рукама заставу с натписом ХВИ-ДРА Бенковац, један од њих ју је ударио

у руку, покушавајући јој избити мобител. Врсаљко је у томе тренутку први пута замолила полицију да дође. Њен апел изазвао је само хијенски смијех набријаних мужјака. Полиција се није одазвала. Наставили су тражити да прекине снимање, уз пријетње да ће разбити мобител. Други пута безуспјешно моли полицију да дође. “Крава провоцира. Ма крава обична“, чује се из гомиле. “Запамти, Бенковац је данас хрватски”, храбро јој дају до знања.

Схвативши да би ситуација могла додатно ескалирати, неки покушавају уразумити агресивније међу собом. “Немојте случајно, немој бити будала”, моли их један да не крену млатити новинарку. Исти лик вади мобител и упућује позив. “Оде се борим. Дај молим те пошаљи некога, да је нетко не удари”, чује се док говори у телефон.

Након неколико минута, коначно се удаљавају. Иду у смјеру полиције, код бенковачке јавне књижнице, тамо гдје се представала одржати. Док Врсаљко цестом хода према полицајцима, настављају јој добацити: “курветино”, “краветино”, “кујо једна”. “Под ауто!”, предлаже један, или само наглас изражава жељу. Новинарки упућују и замолбу: “Слободно напиши: За дом спремни. Спремнији него деведесете”.

На крају видеа, Врсаљко долази до четири или пет полицајаца. Каже им да ју је управо окружило 15 мушкараца.

– Нису ништа подузели, уопће нису реагирали – описала је Новостима догађаје који су услиједили након снимке.

Мимо четрдесетак ветерана, на бенковачким улицама појавили су се истомишљеници у црном, претежито двадесетогодишњаџи. Почели су крстарити у групама,

очигледно спремни разбити сваку сумњу да је Бенковац доиста „данас хрватски“.

– Све скупа, било их је више од стотину. Изгледало је као да полиција почиње губити контролу – испричала је.

– Тада ме је један полицајац замолио да одем из града ради моје сигурности. Ово је мој град, па сам их питала гдје да одем. Нису знали одговор – рекла је Врсаљко.

Фестивал “Носи се”, који реализира умјетничка организација Театро ВеРРди из Задра у сарадњи с удругом Влајтер его из Бенковца, требао је почети у петак 22. колхоза и завршити 29. колхоза. У томе раздобљу, предвиђено је више представа,

трибина и документарца претежито домаћих ауторица и аутора.

“Овогодишњи ‘Носи се’ за тему, очигледно, узима рат и насиље искривљених перцепција стварности, намећући шовинизам, страх и једноумље. Својим дјеловањем желимо допринијети нади у солидарност, ненасиље и плурализам”, писало је у најави фестивала. На крилима рецентних хушкачких политика и порука из Владе Републике Хрватске, бенковачки бранитељи уживо су наумили згазити сваку наду. И покоје тијело, ако устреба. Полиција је својом реакцијом само довршила посао.

JutarnjiLIST MARKO VEŠLIGAJ Hrvatski EU zastupnik:

‘U Hrvatskoj se događa povijesni revizionizam kroz ‘oživljavanje ustaštva’. Zamislite ovu sliku...’

09.09.2025.

Napominje da je snaženje krajnje desnih ideologija na cijelom kontinentu ‘prijetnja europskom projektu’

Hrvatski eurozastupnik Marko Vešligaj u Europskom parlamentu u ponedjeljak je ustvrdio da se u Hrvatskoj događa povijesni revizionizam kroz “oživljavanje ustaštva” te upozorio da je snaženje krajnje desnih ideologija na cijelom kontinentu “prijetnja europskom projektu”.

“Zamislite sliku: ljudi u crnom zabranjuju kulturne manifestacije jer im smeta antifašizam. Na kući književnika ispisuju se prijetnje jer ima mišljenje koje im se ne sviđa, potom pozivaju na linč političarke koja ga brani. Uzvičuje se fašistički pozdrav, a sve koji to osuđuju i misle drukčije proglašava se nedovoljno domoljubnima”, rekao je SDP-ov eurozastupnik Vešligaj u raspravi na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta o aktualnim političkim temama u EU-u.

“Slika ljeta 2025. u Hrvatskoj. Ne govorim o prošlom stoljeću – govorim o ljetu 2025. u Hrvatskoj. I dok se to događa, Vlada ne reagira osudom, nego relativizacijom i nesuvislim dociranjem. U državi koja u svom Ustavu ima antifašizam, danas svjedočimo revizionizmu kroz oživljavanje ustaštva, hrvatske inačice fašizma. To nije samo prijetnja Hrvatskoj – to je prijetnja europskom projektu, jer nismo jedini”, upozorio je SDP-ov eurozastupnik, navodi se u priopćenju ureda zastupnika.

“Antifašizam je civilizacijska stečevina; govorili su nekada velikani. Ne zaboravimo na njihove riječi i ne dozvolimo da mračne ideologije prošlosti postanu naša stvarnost u budućnosti”, zaključio je Vešligaj svoje obraćanje.

30.10.2025.

“Најгрозоморнији догађај у историји Хрватског сабора”:

Ново негирање злочина у Јасеновцу

Покушаји ревизије историје не јењавају. У Хрватском сабору ове недеље су радикално десне странке Хрватски суверенисти и Дом и национално окупљање (ДОМИНО) организовале догађај на којем су се чуле скандалозне тврдње о злогласном усташком логору Јасеновац у којем су, током Другог светског рата, систематски убијали Срби, Роми и Јевреји на језиве начине. Округли сто је организован под називом “Научни приступ истраживању жртава Јасеновца”, учесници су на све могуће начине негирани и умањивали жртве и злочине усташког режима Независне Државе Хрватске (НДХ), што је подигло велику буру и у српској и у хрватској јавности, а загребачки медији су овај скуп оценили као можда најгрозоморнији догађај у историји Хрватског сабора.

Таква оцена и није претерана ако се има у виду да се на овом догађају чуло да је Јасеновац био “радни логор” у којем су “мајсторске радионице” биле на тако добром гласу да су се ђаци из других делова тадашње НДХ “добровољно јављали за праксу у тим радионицама”. Баш то је тврдио учесник овог скупа Перо Шола, који је представљен као “публициста и независни истраживач”, а који је и на конференцији за медије у Сабору, после овог скупа, устврдио да је најмање 14.000 имена измишљено јер су, како каже, ти људи пронађени у каснијим документима тадашње Југославије, дакле да су преживели Други светски рат.

“Шокантно да је тешко и препричати”

Излагање Николе Банића, који је представљен као “научни истраживач”, било је, како преноси загребачки “Јутарњи лист”, толико шокантно да га је тешко препричати. Углавном је вртео десетине графикана којима је “доказивао” да су

имена жртава — наводних жртава, како он каже — једноставно фалсификована.

”Упоредили смо бројне базе података и нашли људе који се наводе као јасеновачке жртве, а умрли су, рецимо, у Аушвицу. Или да уопште нису убијени. За једног смо чак утврдили да је умро деценијама након Другог светског рата — и то у Јужној Америци! Можда док се одмарао на плажи, ко зна”, цинично је приметио Банић.

Бивши новинар и аутор контроверзних књига о Јасеновцу Игор Вукић на почетку округлог стола је рекао да у Јасеновцу није било ни 30 до 40 хиљада жртава колико у својој књизи “Беспућа историјске стварности” наводи први хрватски председник Фрањо Туђман. Овај контроверзни “истраживач” логора Јасеновац рекао је да његова истраживања доказују да “Јасеновац није био лечилиште, али није био ни мучилиште”.

“У логорима су заточеници били на принудном раду. Дакле, то су били радни логори, али тамо није било, понављам није било, масовних серијских убистава”, казао је Вукић.

Велико је питање како смо дошли до овога

Саборски заступник и председник Самосталне демократске српске странке (СД-СС) Милорад Пуповац подсећа да се у Сабору са смањењем размера овог злочина почело 1992. године, када је оснивана Комисија за утврђивање ратних и поратних жртава Другог светског рата, која је 1999. утврдила да је у Јасеновцу убијено 2.238 људи, али је Сабор тај налаз одбио и тражио да се допуни и поправи, што се никада није догодило. Сада се Сабор, каже Пуповац за НИН, поново ставља у функцију рада онога што му није посао.

“Сабор мора доносити законе и евентуално подржати знанствене институције, попут ХАЗУ-у, да се бави истраживањем те врсте. Крупно је питање зашто и како је дошло до тога, јер је оно чиме се бавила споменута Комисија прешло у надлежност и активност појединих невладиних организација чији челници – неки од њих – кажу да је у Јасеновцу страдало између 700 и 1.500 људи. Ако то није умањивање и ако то није негационизам, онда не знам што је”, наводи Пуповац.

Српско народно веће (СНВ) најавило је подношење кривичне пријаве против Игора Вукића и других учесника округлог стола у Хрватском сабору због јавног одобравања и умањивања злочина почињених у логору Јасеновац. Пуповац је медијима рекао да ће пријава бити поднета на основу члана 325. Кривичног закона, који прописује казну за јавно одобравање, порицање или знатно умањивање геноцида и злочина против човечности. Како је казао Пуповац, “нема много смисла упуштати се у расправу с људима који имају само један циљ, да истрају у кампањи умањивања жртава злочина квислиншког и злочиначког усташког режима Независне Државе Хрватске, или њиховог потпуног негирања”.

Вратиће им се као бумеранг...

Председник Документационо-информационог центра “Веритас” Саво Штрбац каже за НИН да су овакви покушаји ревизије опасни и да се овакве ствари могу вратити Хрватској као бумеранг.

“Кад знате ко су организатори скупа, а реч је о две проушашке странке, онда ништа не изненађује. Они се поносе с проушашком политиком и чињеницом да рехабилитују Павелићево усташтво. Такође, нема изненађења ни када погледате шта су све досад радили говорници на том скупу. Није све ово од јуче, постоји континуитет, они овакве ствари говоре годинама... Међутим, оно што је новост и што је опасно јесте чињеница да је овакав округли сто по први пут организован под кровом Хрватског сабора. Велику штету су овиме направили самој Хрватској. Познато је

да је држава раније финансирала програме неких од ових учесника, као што је Вукић, али сада држава више не може да говори да је реч о минорним групама, јер је та иста држава, ево, дозволила да се овакав скуп одржи у Сабору. Овим су се сви разоткрили. Сигурно је, такође, да Јандроковић (председник Сабора) не би овако нешто урадио да није имао сагласност премијера Хрватске Андреја Пленковића. Ово се мора једног дана вратити као бумеранг Хрватској”, закључује Штрбац.

Поводом овог скупа је реаговао и део опозиције у Хрватској. Председник Социјалдемократске партије (СДП) Синиша Хајдаш Дончић је најпре од ХДЗ-овог председника Сабора Гордана Јандроковића затражио да се забрани одржавање округлог стола у просторијама хрватског парламента, а након што то није учињено посланици СДП-а су, уз оцену да је ово био “тужан дан за хрватски сабор”, свим учесницима поделили фотографије и летке у којима подсећају на усташке злочине у Јасеновцу. Јандроковић је, међутим, овим поводом рекао да по пословнику не постоји могућност да се овако нешто забрани, да он није цензор и да се округли сто не одржава у име Сабора, те да је одговорност за оно што је тамо изречено на организаторима из посланичког клуба ДОМИНО и Хрватски суверенисти.”Одбацујем било какву повезаност Хрватског сабора, његовог вођства и саборских посланика”, рекао је Јандрокоровић и позвао посланике да не мешају Сабор с активностима једног посланичког клуба.

Реаговале су и невладине организације – Антифашистичка лига Хрватске оцењује да је организовање овог скупа, по научним критеријумима, једнако расправи о равној Земљи, док Центар за суочавање с прошлошћу Документа осуђује то што је Сабор отворио врата ревизионистима.

Подсетимо, спорови о броју жртава логора Јасеновац, који је постојао од 1941. до 1945. године, никада нису окончани. То, међутим, не умањује размере злочина који се догодио на овом месту које је називано и “фабриком смрти” и “балканским Аушвицом”. Поратна државна “Комисија

за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача” закључила је да је у систему логора Јасеновац било укупно између 500.000 и 600.000 жртава. Према налазима “Спомен подручја Јасеновац” пописано је, поименце, 83.145 жртава, али то није коначна бројка. Центар “Симон Визентал”

сматра да је најнижи број жртва 85.000, док Холокауст меморијални музеј из САД држи да је жртва било до 99.000. С друге стране, “Комисија за истраживање жртава Другог свјетског рата и пораћа” Хрватског сабора је 1999. објавила да је нашла да је у Јасеновцу било укупно 2.238 жртава.

03.11.2025.

Upali na Dane srpske kulture u Splitu, Srbi bježali. Oglasili se policija, Plenković...

U PROSTORIJAMA Gradskog kotara Blatine u Splitu večeras se dogodio incident tijekom obilježavanja Dana srpske kulture, koje je organiziralo Srpsko kulturno društvo Prosvjeta.

Program je prekinut nakon što je, kako doznajemo, u prostorije ušla skupina od pedesetak muškaraca odjevenih u crno, za koje se neslužbeno navodi da su pripadnici navijačke skupine Torcida.

Kulturna večer trebala je započeti u 19 sati, a u sklopu programa bili su planirani nastupi pjevačkog zbora, dramske sekcije, violinistice te mladog plesno-pjevačkog ansambla iz Novog Sada koji čine učenici gimnazije.

Policija: Novosađani se nisu osjećali sigurno i udaljili su se, pružili smo im zaštitu. Veća grupa mladih osoba je narušavala javni red i mir

No, događaj je prekinut prije početka. Kako je priopćila policija, dio ansambla se nije osjećao sigurno te su pobjegli s mjesta planiranog događaja, a policija im je nakon pronalaska pružila zaštitu.

Priopćenje policije prenosimo u cijelosti: “Danas malo poslije 18.30 sati, zaprimljena je dojava da se skupina KUD iz Novog Sada ne osjeća sigurno prilikom dolaska do objekta gradskog kotara Blatine-Škrabe gdje su trebali nastupiti zbog veće grupe mladih osoba koji su se nalazili ispred objekta. Vozač skupine je

dojavio da su se udaljili u smjeru kvarta Split 3. Žurnom intervencijom vozač i članovi KUD su pronađeni na tri lokacije i pružena im je zaštita.

Naknadno smo saznali da je dio okupljene skupine mladih osoba ušao u sam prostor Gradskog kotara Blatine gdje se trebala održati manifestacija i od posjetitelja zatražio da se razidu, što su isti i učinili. Za vrijeme razilaska osobe iz skupine su u nekoliko navrata uzvikivanjem narušavali javni red i mir.

U događaju nije bilo fizičkog nasilja i povrijeđenih osoba. Provodimo intenzivno kriminalističko istraživanje s ciljem identificiranja osoba iz skupine.”

Upali u prostorije, vikali ZDS

Svjedoci navode za Dalmatinski portal da su oko 18 sati u prostorije kotara upali muškarci u crnim majicama i kapama, među kojima su dvojica starijih izgledala kao da predvode skupinu. Rekli su članovima Prosvjete da ondje “ne mogu održati nastup” te da “nema mjesta takvom programu u mjesecu kada se obilježava pad Vukovara”. Skupina je skandirala i ustaški pozdrav Za dom spremni.

“Ovo je bila iznimno neugodna situacija. Nismo željeli ulaziti ni u kakve rasprave ni sukobe, jednostavno smo se skupili i otišli”, rekao je jedan od sudionika događaja, dodajući kako “u današnjoj atmosferi, nažalost, ovakve situacije više i ne iznenađuju”.

Manifestacija Dana srpske kulture trebala se održavati od 3. studenoga do 1. prosinca, a uključuje glazbene i dramske nastupe, izložbe, folklorne izvedbe i prezentaciju tradicionalne srpske kuhinje. Iz Prosvjete su priopćili da su o svemu obavijestili policiju koja je potvrdila incident te objavila da traga za počiniteljima. Nema ozlijeđenih osoba.

Puljak: Sramotan događaj

Marijana Puljak iz stranke Centar reagirala je na incident u Splitu. "Najstrože osuđujemo večerašnji sramotan i nasilni ispad grupe zamaskiranih huligana koji su uz fašističke povike prekinuli otvaranje Dana srpske kulture u Splitu, u prostorima Gradskog kotara Blatine-Škrape.

U društvu u kojem se sve češće normaliziraju mržnja, nasilje i fašističke tendencije, očekujemo od svih nadležnih institucija da poduzmu mjere kako se ovakav sramotan događaj više nikada ne bi ponovio.

Očekujemo i jasnu i odlučnu reakciju Tomislava Šute i osudu ovog čina koji se dogodio u gradskim prostorijama. Gradska vlast ima najveću odgovornost kada je riječ o očuvanju vrijednosti na kojima je izgrađena naša zajednica, stoga tražimo da učine sve kako bi zaštitila građane grada Splita i naše goste od šačice ekstremista. Split je uvijek bio grad kulture, različitosti i slobode, a ne grad straha i nasilja", poručila je Puljak.

31.10.2025.

Штрбац: Хрватска скупом о Јасеновцу разоткрила свој чисти фашизам

БЕОГРАД, 31. ОКТОБРА /СРНА/ — Предсједник Документационо-информационог центра "Веритас" Саво Штрбац изјавио је Срни да је Хрватска све до одржавања скупа о Јасеновцу у Хрватском сабору могла тврдити да су носиоци усташтва и фашизма у тој земљи тек минорне групе и појединци, али да се сада разоткрила, што Србима у ствари и одговара.

"Они овим скупом Србима не могу нанијети велику штету, јер су злочине у Јасеновцу и Независној Држави Хрватској негирали и до сада. Највећу штету могу нанијети себи зато што им у преамбули Устава пише да је Хрватска држава заснована и на антифашизму, а ово је све контра антифашизму, ово је чист фашизам", оцијенио је Штрбац.

Он је нагласио да српска страна ову ситуацију треба да искористи на начин који у Хрватској не очекују — не галамом, виком, псовањем, него научним и правим чињеницама.

Штрбац сматра да предсједник Хрватског сабора Гордан Јандроковић не би нешто овако урадио да нема сагласност премијера Андреја Пленковића, наводећи да ће се све ово једног дана вратити Хрватској као бумеранг.

Он је рекао да је један од учесника скупа у Хрватском сабору Игор Вукић добро познат "Веритасу", који је пратио његове иступе и рад.

"Он је написао књигу `Истина о Јасеновцу` и неки је функционер у Удружењу `Троструки логор Јасеновац`. То је оно удружење које каже да је Јасеновац био `мед и млијeko док су га држале усташе`, да су тамо извођене оперете као `Мала Флорамид`, да су логораши `играли фудбал против чувара затвора`, а `ако их је нешто и умрло, умрли су због болештина а не због малтретирања или намјерног убијања`, навео је Штрбац.

Он је рекао да су, у Вукићевој интерпретацији, у Јасеновцу најтеже страдали Хрва-

ти који су доведени 1945. године са Крижног пута од партизана и Титовог режима и информбировци 1948. године.

“Књиге, филмови, документарци који се баве Јасеновцем на овај начин, у Хрватској су добијали најпрестижније награде и то је невјероватно. То не би било могуће да иза тога не стоје држава и разна њихова министарства. Сада нема никакве сумње да је то тако”, закључио је Шртбац.

На округлом столу, који је одржан 28. октобра у Хрватском сабору, речено је да су Стара Градишка, Јасеновц и Лепоглава

били логори, али да у њима није било масовних убистава, а поготово не убистава десетина хиљада људи, те да су број жртава и њихова имена фалсификовани.

На скупу “Научни приступ истраживању жртава Јасеновца”, који су организовали десничарски посланички клуб “Домино” и хрватски суверенисти, између осталог, изнесене су тврдње да су “радионице у Јасеновцу биле на добром гласу”, те да су се “ђаци добровољно јављали за праксу” и слично.

Jutarnji LIST INCIDENT U RIJECI

09.11.2025.

Trener mladih srpskih sportašica i sportaša: ‘Stavili su fantomke, uzeli palice i krenuli prema nama...’

Mislim da tih par huligančića nije uspjelo pokvariti ozračje prijateljstva i bratskog zagrljaja dva karate saveza, kaže predsjednik Karate federacije Srbije Slavoljub Piper

Sinoć je u Rijeci spriječen mogući incident nakon što je policija zaprimila dojavu o okupljanju sumnjive skupine s kapuljačama u blizini Centra Zamet, gdje se održava prvenstvo Balkana u karateu.

Policiju su pozvali organizatori nakon što je pomoć zatražio trener juniora iz Srbije koji je uočio skupinu mladića koja im je kaže ubrzano prilazila. Ispred dvorane na Zametu brzo stiže policija koja je izvijestila kako je zatekla navedenu grupu, među njima i 10 maloljetnika koji su prijavljeni socijalnoj službi.

Nije bilo privođenja, jer nije bilo verbalnog ni fizičkog napada, a nisu evidentirana niti oštećenja imovine, priopćila je policija. Za vrijeme trajanja prvenstva policija će pojačati mjere sigurnosti natjecatelja.

Svjedočanstvo trenera iz Srbije

Za RTL Danas govorio je trener koji je osjetio ugrozu za svoju ekipu, ali i predsjednik Hrvatskog karate saveza koji se zbog cijele situacije ispričao.

“Uočio sam veći broj osoba kako su stavili fantomke, palice i krenuli prema nama. Uspio sam djecu vratiti u dvoranu i nakon toga obavijestio organizatore i predstavnike Karate federacije Srbije. Oni su tu kružili dok nije došla policija, kada su vidjeli policiju, počeli su se udaljavati”, kaže trener i očevidac Miloš Rauković.

“Naravno da sam se karate delegaciji iz Srbije, koja je ovdje došla s 200 sportašica i sportaša, ispričao na svim onim neugodnostima koje su možda doživjeli tijekom subote”, rekao je predsjednik Hrvatskog karate saveza Davor Cipek.

“Mislim da tih par huligančića nije uspjelo pokvariti atmosferu i ozračje prijateljstva, bratskog zagrljaja ova dva karate saveza”, kaže predsjednik Karate federacije Srbije Slavoljub Piper.

Кад улица води државу

13/11/2025. Борис Постников

Ево нас на половици кратких Дана српске културе који су се претворили у дугу мрачну хрватску ноћ. Резиме: четири отказана културна збивања, један просвјед, један масовни физички напад који је у задњи трен спријечила полиција, неколико ноћних акција и скандал око Дејана Медаковића. А тек нас чека највећи изазов

Поткова

Није прошло дуго откако смо на овим страницама писали о томе како министрица културе Нина Обуљен Коржинек схваћа теорију поткове. За неупућене, теорија поткове каже да су екстремна десница и екстремна левича много сличније него што се чине: што су екстремније, то су, попут врхова потковице, једна другој ближе.

Па је онда и министрица, након масовног усташког скандирања на загребачком Хиподрому, након Шибеника и Бенковца, закључила да између екстремних десничара и екстремних левичара нема већих разлика. А и ми смо, нема томе дуго, на овим страницама нешто закључили: ако вам нетко нуди теорију поткове, то у пракси обично значи да вас сматра коњем. Али смо закључили и да ХДЗ ове јесени од те теорије неће одустати.

И доиста: док неколико десетака маскираних хулигана стратешки распоређених од Сплита и Загреба до Ријеке и Вуковара диктира ритам политичких збивања у држави, а ХДЗ-овци и даље мантрају о “левичарској хистерији”, Обуљен Коржинек појавила се у студију ХРТ-а да утврди гравитационо. “Ви сте споменули Бенковац и споменули сте Шибеник”, замјерила је водитељу, “али нисте споменули да су лијеви активисти у Ријеци тражили отказивање гостовања израелског кореографа Нахарина у име геноцида за који они кажу да

се проводи на подручју Палестине.” Па је водитеља опоменула: “Не треба истицати само једне, а не спомињати друге. То вам је исти, потпуно исти ментални склоп.”

У склопу проучавања менталног склопа особе која о менталном склопу говори, прво ћемо расклопити збивања у држави којом влада њена влада.

Логика је, треба признати, беспријекорна: прво дозволиш улици да ти откаже неколико српских културних догађаја и комплетну државу одведе у смјеру повишених тензија, а онда због истих тих повишених тензија подржиш отказивање још једне изложбе

Сплит

Непосредни повод за министичин напад на лијеве екстремисте у Ријеци био је напад десних екстремиста у Сплиту. Логично: када педесетак усташоидних Торцидаша под фантомкама навали на дјецу, старце и једног бранитеља Вуковара погрешне националности, па их потјера из градског простора довикујући “смећа српска”, урлајући “за дом спремни” и цинично добацујући “неће вам нитко ништа”, кога осудити ако не ријечке активисте?

Планирана сплитска фолклорна приредба гостију из Новог Сада, знамо, на крају се није одржала, полиција је од оних педесетак ваннабе фашиста успјела пронаћи деветорицу, а остале је то разбјеснило па су најавили велики скуп подршке притвореним колегама на Риви. Био је то први и за сада једини тест масовне популарности антисрпских насилника који ових дана ординирају по Хрватској. А завршио је — знамо и то — дебаклом.

Једва двије-три хиљаде људи окупило се да запјева Тхомпсона и касније окрене печеног вола у друштву Марка Skeје. За успоредбу, када је 2014. године полиција онемогућила улазак сплитских навијача

на утакмицу Динамо – Хајдук, на истој тој Риви демонстрирало је нас 30-ак хиљада. Данас, притом, удруга која окупља све навијаче Хајдука броји равно 119 хиљада и 836 чланова. Ултраси са сјевероисточне окуке Пољуда, испада, у својим црно-кошуљашким акцијама не само што немају масовну потпору, него немају чак ни потпору властитог стадиона.

Свеједно, успјели су све нас који већ годинама судјелујемо у пројекту изградње народног Хајдука и слушамо поспрдне коментаре како нам “улица води клуб” потопити, барем у очима јавности, у исти фашистички муљ. Али лако за муку нас навијача који се ових дана срамимо, правдамо себи и другима, иступамо из чланства или пишемо бијесна писма водству навијачке удруге. Наредни дани, наиме, показали су да се овог пута ипак не ради само о вјечној медијској теми сплитског ногометног клуба и његових навијача. И да то што улица води клуб можда и није највећи проблем. Јер овдје, како ствари тренутно стоје, улица води државу.

Загреб

Већ у ноћи уочи сплитског просвједа повела ју је тако Прерадовићева улица у Загребу. Неколико десетака маскираних хулигана ондје је обиљежило отварање Дана српске културе и изложбе “Ефемерис – легат Дејана Медаковића” пјевајући Независној Држави Хрватској. Уто се дознало да је Медаковић, осим што је био Загрепчанин, избјеглица из Ендехазије и уважени интелектуалац, био и један од координатора израде Меморандума САНУ-а.

Поведена улицом, држава – утјеловљена у министрици Обуљен Коржинек – брзо је заузела јасан став: “Морам признати да о тој особи нисам ништа знала.” Па онда ипак мало јасније: “Ово што сам прочитала – ако је истина да је био судионик писања Меморандума САНУ-а, не разумијем који је мотив Просвјете или оних који су то организирали.”

И док си рекао ен-де-ха, маскирани усташоиди у центру главног града престали су бити проблем, а проблем је постала српска мањина. Па добро, нека је: аутору

овог текста није ни на крај памети да на било који начин заступа било кога тко је осамдесетих потпаљивао националистичку ломачу у одајама САНУ-а. Све оно што би се могло додати – да је иста та српска мањина у Хрватској учинила више за антифашистичке вриједности него многи који данас обитавају на левници, да шта год учинила ионако никад неће испуни-ти критерије идеалног Србина које јој намеће већина – узалудно је. Када си мањина, твоје је да будеш највећи проблем.

Ријека

О Дејану Медаковићу, колико се зна, није било ријечи на ријечком Првенству Балкана у каратеу. Ипак, улица је државу одвела и тамо. Покрај дворане на Замету српске каратисте од маскираних батинаша је спасила – или маскиране батинаше од српских каратиста, никада нећемо сазнати – хрватска полиција. Министрица културе о том се догађају није огласила, што јој не замјерамо пошто није министрица фискултуре. Није се међутим огласила ни о отказивању вечери фолклора у Огулину због страха гостију који су требали допутовати из Бање Луке, а ни о отказивању књижевне вечери у Загребу на којој се требао представити београдски Музеј књиге и путовања. Можда, као ни о Медаковићу, о томе још увијек није ништа чула.

Вуковар

Зато је чула за изложбу “Српкиња – хероина Великог рата” коју је у Вуковару уочи отварања затворила тамошња улица у виду локалних БББ-оваца, појачаних за ову прилику градоначелником Маријаном Павличеком. Изложба је, иначе, требала бити постављена на Дан примирја којим се у бројним земљама обиљежава крај Првог свјетског рата. Али зашто бисмо обиљежавали завршетак свјетског рата ако ми онај свој домаћи још увијек водимо?

Односно, ријечима Обуљен Коржинек: “У овом тренутку повишених тензија заиста не видим смисао да конзулат Републике Србије у Вуковару, у тједну када се

као Хрвати сјећамо највеће трауме из Домовинског рата, да нетко баш у том тједну организира такве догађаје у Вуковару, мени то стварно није прихватљиво.” Логика је, треба признати, беспријекорна: прво дозволиш улици да ти откаже неколико српских културних догађаја и комплетну државу одведе у смјеру повишених тензија, а онда због истих тих повишених тензија подржиш отказивање још једне изложбе.

Резиме

И ево нас, дакле, отприлике на половини кратких Дана српске културе који су се под слоганом “Култура спаја” претворили у дугу мрачну хрватску ноћ. Резиме: четири отказана културна збивања, један просвјед, један масовни физички напад који је у задњи трен спријечила полиција, неколико ноћних акција екипе под маскама и скандал око Дејана Медаковића. Све то у изведби једва неколико десетака хулигана које не подржавају ни остали навијачи њихових клубова. А тек нас чека највећи изазов.

Јер сјетимо се, у петак 14. новембра, уочи премијере представе “Венесуела” Охада Нахарина, испред ХНК-а Ивана пл. Зајца у Ријечи на сцену ступа екстремна љевница. И мада овај текст настаје неколико дана раније, захваљујући министрици културе већ сада можемо поднијети детаљан извјештај о тамошњим немилим догађајима. Наиме: “То вам је исти, потпуно исти ментални склоп.” Пред историцис-

тичким прочељем на Казалишном тргу окупит ће се тако неколико десетака маскираних љевичара, скандирајући израелском кореографу “Трећи Реицх!” онако како су њихови десни пандани скандирали Ендехазизи и узвикујући на сав глас “Сиег Хеил!” као што су ови викали “ЗДС”.

Дио њих покушат ће физички напад сценске раднике, али ће их на срећу спријечити полиција. Други дио нахрупит ће на главни улаз па истјерати на улицу балерине и балетане, шеретски им добацујући “неће вам нитко ништа” и “смећа жидовска”. Па ће се на крају у медијима појавити и министрица културе да осуди инцидент, додајући ипак како “у овом тренутку повишених тензија, у тједну када се као Хрвати сјећамо највеће трауме из Домовинског рата, заиста не видим смисао да нетко организира гостовање кореографа којег финансира једна геноцидна држава...”

Или можда неће бити баш тако. Нема везе: без обзира на расплет ријечног просвједа, опет ћемо слушати приповијест о “истом менталном склопу” десничара и љевичара, наставит ће се пријетње Србима, наставит ће се вјечно окривљавање посљедњих остатака једне мањине која је одавде протјерана прије 30 година и наставит ће се политичко паразитирање на мржњи усмјереној према њој. Што је ваљда и логично. Јер како би улица водила државу да се држава не своди на слијепу улицу?

NOVOSTI
НОВОСТИ

Проушташки просвјед испред сједишта СНВ-а у Загребу

15/11/2025. Х. Шимичевић

Био би то релативно бенигни скуп шачице спадала из патуљасте страннице усташоидних ставова да није серије напада на српске мањинске догађаје. Овако, на дјелу је подгријавање запаљиве атмосфере која је прошли тједан отпочела нападом маскираних мушкараца у Сплиту

Крајње десна Аутохтона-Хрватска странка права (А-ХСП) одржала је „просвјед“ у центру Загреба, испред Српског народног вијећа. Уз звукове Тхомпсонових пјесама, оптужили су кровну организацију српске заједнице у Хрватској да је легло српских тајних служби, клеветнички прозвали Но-

ности за антихрватско дјеловање и поручили да су српске институције у Хрватској пуне оружја и експлозива.

Био би то релативно бенигни скуп шачице спадала из патуљасте странчице усташоидних ставова да није серије напада на српске мањинске догађаје у Хрватској. Овако, на дјелу је подгријавање запаљиве атмосфере која је прошли тједан отпочела нападом маскираних мушкараца на фолклорни догађај у Сплиту.

Скуп екстремних праваша одржан је уз поприличну присутност полиције, која је вишеструко бројчано надјачала саме „просвједнике“. Њих је било двадесетак. По обичају, предводио их је Дражен Келеминец, вођа странке и човјек који, претежито изван фокуса јавности, годинама држи просвједне перформансе испред српских институција, кроз разглас испоручујући запјењене шовенске инвективе о Србима и њиховим представницима као колективном вирусу које угрожава здраво хрватско биће.

Било је тако и данас, уз једну изнимку. За један скуп А-ХСП-а радило се о рекордној посјети новинарских екипа, очигледно привучених рецентним избојем латентног и стварног антисрпског насиља по већим хрватским градовима. Чинило се да је и њих више од Келеминчевих субораца, претежито људи у дубоким мировинама.

На догађај је дошла и шака млађих мушкараца налик навијачима, које је полиција махом легитимирала. Премда је позив на „просвјед“ био поприлично дијељен на друштвеним мрежама, одазив је наспрам тога био ништаван, могуће и због чињенице да се све одвијало по дану. Мрак је засад претежити амбијент хрватских фашиста.

Отворивши скуп интонацијом „Бојне Чавоглаве“ и фашистичким поздравом „За дом спремни“, Келеминец је одмах најавио сљедећи просвјед у просинцу, испред стана градоначелника Загреба Томислава Томашевића.

У говору је верглао хушкачке тезе о томе како „Српска народна вијећа, културни

домови и Српска православна црква имају наоружање и експлозиве“ и како је СНВ сједиште БИА-е (српске тајне службе) у Хрватској.

Милорада Пуповца је оптужио да је проводитељ великосрпских идеја у Хрватској.

– Пуповац пали ватру. Пуповче, можеш изгорјети у тој ватри – запријетио је Келеминец.

– Ми ти не пријетимо, али судит ће ти хрватски народ за све што си направио против њега – додао је, оптуживши премијера Андреја Пленковића да је финансирао „40 српских културних центара“, односно „напад на Хрватску“.

– Морамо стати на крај онима који су против Хрватске и хрватску морамо ослободити. Борит ћемо се до задње капи крви – обећао је челник А-ХСП.

Изненадну позорност јавности праваша су на овом скупу покушали максимално искористити, истресајући пред медијима све што их годинама тишти.

– Прије два мјесеца извршен је атентат на мене. Опростит ћете ми ако не вежем добро ријечи и реченице. Ја бих се осврнуо на ових задњих стотину година. Црна рука, коју је основао Карађорђевић и енглеска тајна служба. Дакле, тих задњих сто година... – почео је други говорник.

– Страни афрички и азијски мигранти свакодневно силују хрватске жене и убили су два Хрвата, можда и више. У земље западне цивилизације довео их је комуњара Сорош – поручила је трећа, едуцирајући присутне (полицајце и новинаре) о међународним угротама, глобалистима који лажу о климатским промјенама, трују нас цјепивима, хранит ће нас жохарима и смањити глобално становништво на једну милијарду, како би њима лакше управљали.

Све би ово било спомена невриједно бунцање друштвено маргиналних креатура да није симптом актуалне друштвене атмосфере. Хрватска се све више келеминира, најмање захваљујући Келеминцу. Претежити кривци сједе у хрватској Влади.

KURIR

18.11.2025.

Hrvati kroz školstvo i veru indoktriniraju decu da mrze Srbe – gosti Kurir televizije o nizu ustaških incidenata: Veličaju zločince i predstavljaju ih kao žrtve

Nakon niza incidenata, Tompsonovog koncerta, otkazivanja Dana srpske kulture, a sada i uzvikivanja ustaškog pozdrava “za dom spremni”, “ubi(j) Srbina” i “ko ne skače, taj je Pravoslavac” na utakmici u Podgorici, postavlja se pitanje zašto se ustaški duh probudio kod hrvatske omladine?

Tužna slika potomaka slavnih vojvoda i serdara. Tužan prikaz onog što je ostalo od Crne Gore. Uprkos ratničkoj istoriji, čojstvu i junaštvu o kome se vekovima govorilo i pisalo, potomci Janka Vukotića, Bajе Pivljanina i Marka Miljanova sveli su se na šaku jada i jeftinih besednika poput Sekule Drljevića. Neslavni potomci slavnih predaka uputiše molbu za oprost Hrvatskoj za bombardovanje Dubrovnika i dobiše jasan odgovor u sred Podgorice – nema oprosta.

Štrbac: Kroz veru, školstvo i medije indoktriniraju mlade Hrvate da imaju netoleranciju prema Srbima

Nisu mogli na sopstvenom stadionu da skaču jer su ipak delom pravoslavci, ali nisu ni smeli da kao država odgovore na provokacije i vredjanje Srba jer bi to moglo da im ugrozi put ka EU. Sagli su glavu i začutili da Hrvatima bude lakše da ih još udaraju po ušima kad već Srbe ne mogu maljem u glavu kao što su mogli 1941. u Jasenovcu, Jadovnu, Hercegovini i 1991. u logoru Lora.

Nakon niza incidenata, Tompsonovog koncerta, otkazivanja Dana srpske kulture, a sada i uzvikivanja ustaškog pozdrava “za dom spremni”, “ubi Srbina” i “ko ne skače, taj je Pravoslavac” na utakmici u Podgorici, postavlja se pitanje zašto se ustaški duh probudio kod hrvatske omladine?

Na ovu temu za Kurir televiziju na ovu temu govorili su Savo Štrbac, predsednik centra “Veritas”, Perko Matović, predsednik Centra

za nacionalnu politiku, kao i doktor Rajko Petrović, politikolog.

Štrbac: Omladina se ovako ponaša zbog indoktrinacije

– Prošlo je trideset godina od kraja rata u Hrvatskoj. Većina, ako ne svi koji su bili u Podgorici, i većina koja odlazi na Tompsonove konverte su rođeni posle rata. Pravo pitanje je zašto ta omladina reaguje na taj način, zašto oblači ustaške uniforme i uzvikuje ustaški pozdrav “za dom spremni”?

On dodaje da prati svih viš godina situaciju, živeo je u Hrvatskoj, a tamo se i školovao:

– Mene je rat zatekao u Zadru na mestu sudije Okružnog suda. Tada sam sprečavao sudskim presudama pojave nacionalizma i šovinizma, koliko sam mogao. Zašto se omladina ponaša ovako, a nemaju veze sa ratom? To je indoktrinacija koja traje sve ove godine. Kada odgajate male ljude, od predškolskog uzrasta u željenom pravcu. Suprotno tome je edukacija, kada im prenosite univerzalne vrednosti, pre svega tolerancija prema drugima – kaže Štrbac.

Štrbac kaže da je hrvatsko društvo tolerantno prema svima, sem prema Srbima i pravoslavicima.

– Svako dete, bilo koje nacionalnosti, rase i verske pripadnosti, nisu opterećeni i ne znaju šta su ustaše i četnici. Ovu omladinu, koja je u Podgorici uzvikivala ove ustaške pozdrave, nazivam proizvod sa greškom. Izloženi su indoktrinaciji da mrze sve što je srpsko, kroz školstvo, kroz veru, medije. Tu su i ulica i porodica. Ti faktori i segmenti društva utiču da imamo ovakvu omladinu – kaže Štrbac

Štrbac dodaje da brani omladinu, a krivi sistem koji ih je naučio da imaju ovakav stav prema Srbima.

Matović: Veličaju zločince i predstavljaju ustaše kao žrtve

Matović kaže da je glavni cilj oslabiti srpski nacionalni korpus, kaže da je ono što se dešava u Hrvatskoj zastrašujuće, ali je naивно reći da postoji rast desnice u Hrvatskoj:

— Ako pogledate te ljude koji predstavljaju taj Domovinski pokret, Stjepan Bartulica je bio savetnik Ive Josipović. Najveći problem nas u Srbiji je što nikada nismo želeli da damo srpski odgovor na “ustaše četnici zajedno ste bežali”, već smo uvek davali jugoslovenski ili građanski odgovor — kaže Matović.

On dodaje da Bartulica pravi unutar Evropskog parlamenta atmosferu gde se veličaju ustaški zločinci, predstavljaju se kao žrtve i borci protiv komunizma, za hrišćanske vrednosti.

Petrović: Tuđman je govorio da ne sme biti ustaških povika, ali je i dalje bilo HOS-a

Petrović kaže da je ključni problem sa ustaškom ideologijom, pa kaže i da su svi incidenti u poslednjih par nedelja posledica

toga što nikada nije došlo do denacifikacije te ideologije, kao što se dogodilo sa nacizmom u Nemačkoj:

— Mi ovde u Srbiji treba više da se bavimo time kako se odvijao građanski rat u Hrvatskoj. Pored toga što je otac nacije i prvi predsednik Franjo Tuđman javno govorio na tribinama okupljenim Hrvatima da ne sme biti ustaških povika i da je to pogrešan put, tokom rata je bilo vojnih jedinica sa crnim uniformama i ustaškim pozdravom “za dom spremni” — kaže Petrović.

On dodaje da su pripadnici HOS-a kasnije odlikovani kao da su bili deo vojske.

— Do pre par godina smo imali udžbenik za osnovnu školu, privatnog izdavača, gde su naša deca gledala kartu gde se u srednjem veku Crna Gora prikazuje kao deo veće Hrvatske. Nazivi jedinica, pesme i koreografije tokom građanskog rata u Hrvatskoj i BiH, mnoge jedinice su imale ustaško slovo u oznakama, pa i germanskog, nacističkog orla. To nikada nije prestalo. Naši Srbi Krajišnici su bili i ostali najveća žrtva ove zločinačke ideologije, jer je nad njima počinjen genocid od 1941. do 1945. a kasnije i etničko čišćenje — kaže Petrović.

NOVOSTI
НОВОСТИ

Хрватска је жртва национализма који се темељи на оживљавању НДХ

19/11/2025. Пише Паулина Арбутина

Не смијемо заборавити жртву кроз коју је Вуковар прошао али не смијемо ту жртву продуљивати јер се враћамо у трауму а то онда више није исказивање пијетета него иживљавање, бестидно манипулирање жртвом, националистички садизам над Вуковаром и грађанима Вуковара, каже филозоф Марко Вучетић

Удуху хиподромског заједништва 2025. године, афирмације проушашке идеологије и забранитељског тренда према непожељним неистомишљеницима, Хрватска је обиљежила Дан сјећања на жртве Домовинског рата и Дана сјећања на жртву Вуковара и Шкабрње с новим „топлим препорукама“ и неписаним забранама уласка у Вуковар онима који дух тог хипо-

дромског заједништва на крилима спорног усташког поздрава не разумију и не желе.

Списак непожељних у Вуковару се проширио, осим председника СДСС-а и саборског заступника Милорада Пуповца и осталих политичких представника Срба, ове године придружили су им се представници ВеДРА-е, удруге Ветерана из Домовинског рата, али и антифашиста на челу с хрватским бранитељем Ранком Бритвић који традиционално полаже вијенце: за хрватске жртве Вуковара на Овчару, али и за српске жртве Вуковара у Дунав који су страдали од јединица Томислава Мерчепа у лето 1991.

Националистичко обиљежавање трагичне вуковарске епопеје којем је претходило низ забрана културних скупова друштвене левнице али и српске заједнице, укључујући и извршено насиље на етничкој основи, стигло је и на странице еуропских медија. Тако Деутсцхе Велле након овогодишње трагичне обљетнице упозорава да афирмација проуштакше идеологије, беневоленост десничарске власти и „дјеломично“ озакоњење усташког поздрава „За дом — спремни“ никад нису били усијанији као овај пут тједнима уочи комеморирања обљетнице страдања Вуковара који је, како пише Деутсцхе Велле, постао „талац хрватских десних екстремиста“.

Бивши саборски заступник, задарски теолог и филозоф, истакнути грађански активиста Марко Вучетић истиче да је низ догађаја који је претходио овогодишњем обиљежавању Дана сјећања и само забрањивање полагања вијенаца за српске цивилне жртве Вуковара бранитељској удрузи ВеДРА, доказало да данашње друштво лагано пада у заробљеништво идеолога усташке НДХ.

– Не смијемо заборавити жртву кроз коју је Вуковар прошао али не смијемо ту жртву продуљивати јер се враћамо у трауму а то онда више није исказивање пијетета него иживљавање, бестидно манипулирање жртвом, националистички садизам над Вуковаром и грађанима Вуковара. Видјели смо да је Вуковар данас окупиран од хрватских екстремних десничара, националиста. И националистичка окупација тог града траје већ десетљећима. Хрватска је жртва хрватског национализма који се темељи на национализму носталгије, оживљавања НДХ. Ветерану Домовинског рата, хрватском бранитељу Ранку Бритвићу су одузели Хрватство, јер је он по њима своје Хрватство бацио у ријеку. По хрватским националистима, не може нетко бити Хрват, тко истовремено схваћа да статус жртве нема национални идентитет, него да је невина жртва, ма тко био њезин крвник. Ако жртве дијелимо према националности, онда улазимо у стање агресије. Али како се нашем

премијеру Андреју Пленковићу драстично промијенила оптика, од проеуропског, социјалдемократског премијера до далтонисте на национализам, који не види све нијансе хрватског национализма, свима је лакше живјети у лажи да национализам — нема — поручује Вучетић и истиче да је вуковарски градоначелник Маријан Павличек потврдио да није градоначелник свих грађана Вуковара.

– Вуковарски градоначелник продужава стање агресије на Хрватску доводећи Вуковар и Хрватску у позицију губитника. Павличек је тај који провоцира мирнодопску Хрватску која је настала након побједе у рату. Мир почива на једноставном начелу — начелу равноправности: сви грађани унутар Републике Хрватске требају имати једнако право укључујући право оплакивања своје жртве и нема привилегираних жртава. Павличек би морао бити свјестан да у миру нема провокација кад се одаје почаст било чијим жртвама. Одавање почасти цивилним жртвама српске националности био би знак да Хрватска нема трауму побједе. Вуковарски градоначелник због својих политичких разлога тргује с хрватском повијешћу из које узима само оно што му одговара. Националисти су потпуно изједначили териториј с нацијама, за њих је недопустиво да Срби живе у Хрватској, али ето, ако их већ има требају студени мјесец бити у стању хибернације и тако умирени као пакет бити испоручени држави која над њима има право — то је Србија. И ако ово није забрињавајућа точка хрватског друштва, не знам што је. За Хрвате је трагичније још и то што здрави, нормални грађани комуницирају шутњом. Кад нормални оду у тишину, они постају заробљеници ненормалних — каже за Новости Вучетић.

– И то виде еуропски, њемачки медији, то виде и интелектуалци у Хрватској, али се због слабе биологије и психологије не усуде обрачунати с таквим друштвеним тенденцијама на што су својим избором позива позвани. Чак се и њемачки националисти згражавају над национализмом у Хрватској. Национализам носталгије, национализам оживљавања нацистичке

Њемачке у данашњој Њемачкој повијесно је угушен и он се не може обновити у оној форми у којој је некад био присутан. Па чак се и њемачки АФД згража над оним што се догађало уочи и након концерта Тхомпсона у Загребу. Да се којим случајем националистичка збивања из Хрватске преселе у Њемачку, Њемачка овакве проблеме не би ни осјетила јер има изграђене институције, владавину закона и права – сматра Вучетић.

Он је коментирао и изјаву министра правосуђа Дамира Хабијана који је из Шкабрње поручио да „док посљедњу несталу особу не пронађемо, не може бити мира“. Подсјетимо, трага се још за 1740 несталих особа.

– Налазимо се у стању сталне спремности на рат, не знамо се носити с миром јер немамо изграђене властите идентитете. Националне државе без идеје нације, далеко

су изван цивилизацијског досега, на разни племена. У миру тражимо нестале особе, у миру оплакујемо жртве. Само у миру можемо тражити нестале особе али очито министар правосуђа Хабијан сматра да се и тражење несталих особа треба водити моделом рата. Колико је познато добар дио са пописа несталих је српске националности али ти нестали министра не занимају, занима га само бројка с којом се најалост, успјешно манипулира како коме затреба за подгријавање национализма. У једној Њемачкој би такав министар одмах након овакве изјаве остао без министарског мандата. И то је разлика између Хрватске и Њемачке. Хрватска још није дошла на ризину разумјевања да након рата успоставом мира је могуће и да нестали Срби, држављани Републике Хрватске, имају право на статус нестале особе – закључује Марко Вучетић.

NOVOSTI
НОВОСТИ

Саша Вејзагић: Ширимо фронту

27/11/2025. Пише Мирна Јасић Гашић

Забранитељско љето које се прелило у насилну и забрињавајућу јесен, те јасан континуитет рехабилитације усташтва у институционалном и јавном пољу поводи су антифашистичком маршу 30. студеног у Загребу, Ријеци, Задру и Пули, каже члан иницијативе “Уједињени против фашизма”

Који је повод протестном маршу “Уједињени против фашизма” који истоимена иницијатива организира, у подне 30. студеног, у Загребу, Ријеци, Задру и Пули?

Поводи антифашистичком маршу су забранитељско љето које се прелило у насилну и забрињавајућу јесен, те јасан континуитет рехабилитације усташтва у институционалном и јавном пољу. Свједочимо отказивању догађаја, притисцима на умјетнике, новинаре, организације цивилног друштва, као и све отворенијој

нормализацији усташког поздрава “Задом спремни”, било у Сабору, на улицама или у јавном простору опћенито.

Уз то, биљежимо пораст насиља према мигрантским радницима, али и према свима који се не уклапају у све ужи, националистички и искључиви оквир десници “пожељних”. Паралелно с тиме, политички и медијски наротив све се више помиче удесно, а идеје које су некоћ биле маргиналне данас се мејнстримизирају и представљају као “разумни” или “домољубни” ставови.

Оно што нас мотивира и тјера на улицу јесу јасни показатељи да ова власт нема никакву намјеру промјене курса. У прилог томе иде ХДЗ-ов бесрамно помирљив однос према ЗДС-у и усташтву, али и форсирање милитаризације, те обрачуни с неистомишљеницима, инзистирање на подршци геноцидним режимима и читав низ проблематичних одлука Владе које

читаво друштво гурају дубље у атмосферу страха и друштвене подјеле.

Тко су чланови иницијативе “Уједињени против фашизма”?

Иницијатива “Уједињени против фашизма” окупља бројне грађане и грађанке, иницијативе, колективе и удруге. Настала је као одговор на свеprisутно насиље, страх, пријетње и забране којима свједочимо у посљедње вријеме. Схватили смо да се друштвени и политички простор убрзано помиче удесно и да је крајње вријеме да окупимо широку, отворену и солидарну фронту.

Наш је циљ двострук: с једне стране, желимо охрабрити људе који се боје или избегавају просвједу да схвате како нису сами, да нас има и да тиха већина мора постати гласна. С друге стране, желимо јасно поручити Влади да овакво стање не прихваћамо те да ћемо се активно, солидарно и устрајно супротстављати фашизацији друштва.

Имали смо забранитељско љето и насиљну јесен, у каквом друштву живимо?

Екстремне идеје више не наилазе на јасну осуду, него их владајући толерирају и потичу како би задржали своју контролу над економским и политичким полугама

моћи. Као посљедица, страх и популизам постали су легитимна политичка валута у цијелом свијету. Но јачање деснице није локална специфичност, већ је посљедица континуитета глобалне политичке, друштвене и економске кризе капитализма.

Међутим, код нас, ХДЗ је на вријеме препознао политичке трендове који се већ неколико година јављају у Италији, Француској, Њемачкој, Великој Британији и САД-у те је, умјесто да то политичко поље препусти радикалној десници, одлучио преузети улогу фацитатора визије “националног спаса”, па чак и по цијену рехабилитације усташтва. У том смислу се ХДЗ-ово безрезервно одобравање колективних изљева усташтва у вријеме Тхомпсоновог концерта на Хиподрому може тумачити као генерална проба за ту промјену курса.

Каква вас борба очекује након марша?

Марш није крај, него почетак видљивијег и организованијег отпора. Ширимо фронту, повезујемо иницијативе и припремамо нове акције јер мржња, ревизионизам и насиље не нестају сами – против њих се мора континуирано дјеловати, и на улици и у политичком простору.

NOVOSTI
НОВОСТИ

Масовно против фашизма

30/11/2025. Пише Тена Ерцег

У хрватским градовима данас су се окупиле тисуће људи с јасном поруком да у нашем друштву нема мјеста фашизму и да антифашизам не смије бити контроверзан

Унедјељу су се у Загребу, Задру, Ријеци и Пули истовремено одржали антифашистички просвједни маршеви с десет тисућа судионика у главном граду, а у Ријеци, Пули и Задру с неколико тисућа. Марш је организовала платформа Уједињени против фашизма, а повод је ескалација фашистичких тенденција у друштву које су

се посљедњих мјесеци манифестирале у низу догађаја као што су забрана културног фестивала у Бенковцу, напади на припаднике српске мањине и културњаке из Србије у Сплиту и у Загребу, те неспутано узвикивање усташког поздрава на концерту Марка Перковића, у Сабору и другдје у јавном простору.

На почетку марша на Тргу краља Томислава Маја Османчевић из иницијативе рекла је да “антифашизам није и не смије бити контроверзна позиција у нашем друштву”, већ је он “вриједносни темељ наше

слободе данас, баштина коју су нам преци предали у руке кроз сузе, крв и зној” због чега смо “данас ту да уједињени афирмирамо очување те баштине”.

Осврнула се на рецентне нападе на Србе који живе у Хрватској и на дјецу из Србије, насиље према мањинама и неистомишљеницима, мигрантским радницима и избјеглицама, као и нормализацију насиља против жена, милитаризацију друштва и повијесни ревизионизам.

Након ње студентка Луција Марковић прочитала је проглас иницијативе. На цинично питање које се често поставља у редовима власти — “гдје данас видите фашизам?”, набројала је нападе на припаднике различитих мањинских скупина и “свако изговорено ЗДС”. Рекла је да је “логика трајног непријатељства стратегија подјела која увијек служи истим центрима моћи, опортунистима којима је у операцијама богаћења на рачун државе унутарњи непријатељ неопходан”.

“Данас ходамо да кажемо не нормализацији насиља, не ревизионистичким наративима, нетрпељивости, подјелама и страху којима нас контролирају. Не пристајемо да нам се намеће визија домољубља која вуче коријене из најцрњег периода наше повијести”, рекла је Марковић.

Након марша на Трга бана Јелачића окупљенима се обратила председница Синдиката новинара Хрватске Маја Север, која је као један у низу пријеломних тренутака ове године издвојила напад на новинарку Мелиту Врсаљко у Бенковцу. Север је рекла да смјер таквом стању показују “они који би требали одговарати на питања новинара”, а у питању је смјер због којег “сваки гњевни младић у овом друштву мисли да има право залити црвеном бојом људе у Задру или напасти људе у Ријечи, лупити сниматеља на тргу, физички покушати спријечити културна и фолклорна догађања или покушати ушуткати људе који су различити и желе слободно живјети”.

“Доживљавамо увреде сваки дан, али новинари и новинарке се не боје, остају де-

мократски ступ овог друштва. Наставит ћемо истраживати, откривати и објављивати њихове марифетлуке. Ми знамо колико је наша улога одговорна и колико наше право да слободно радимо подразумева и одговорност за свој рад. Јер кад пристанемо да нападе и вријеђања, када се почнемо правити да је то нормално, тада својом шутњом хранимо такву атмосферу и постајемо одговорни”, рекла је Север.

Након ње студент политологије Домагој Фук говорио је како је студентима и младима опћенито “доста гледати како на улицама ходају капуљаши с циљем пријетње или напада на њихове суграђане и слушати како из мрака излазе разни забранитељи који мисле да једини смију одређивати што ће се одржавати а што не”. “Доста нам је чињенице да је власт покренула нови вал милитаризације у друштву и омогућила ревитализацију и продор десног екстремизма у јавном простору”, рекао је Фук, истакнувши колеге и колегице у Србији као примјер који показује како је борбу против неправде и мржње могуће усмјерити према слободи, толеранцији и правди.

Глумац Дамир Марковина потом је прочитао текст који је у име културних радника и умјетника антифашиста написала књижевница Оља Савичевић Иванчевић.

“Данас смо овдје зато што желимо бољу Хрватску, зато што се не желимо срамити своје земље, зато што не желимо да потоне у барбарство и фашизам. Овдје смо да мијењамо будућност Хрватске, јер прошлост је немогуће промијенити, колико год то некима није јасно. А у тој прошлости управо су антифашисти исписали најславнија поглавља. Одбијамо бити таоци оних којима одговара да рат никада не заврши. Данас, тридесет година након рата ми смо таоци стварних мрзитеља Хрватске: ратних профитера, проповједника мржње, хулигана и насилника који за њих обављају прљави посао”, рекао је Марковина, те захвалио свим културњацима “које фашизам данас жели направити егзилантима и маргиналцима у властитој земљи”.

“Хвала вама који ћете прије добити насилничке пријетње тог истог фашизма по инбоксима и зидовима својих кућа, неголи државну награду за умјетност с именом првог предсједника Земаљског антифашистичког вијећа народног ослобођења Хрватске, Владимира Назора – а који би данас, да је жив, стајао овдје уз нас. Ова земља се поноси и Прерадовићем и Теслом и бројним другим хрватским Србима, спорташима, умјетницима и знанственицима. Ви сте наши пријатељи, сусједи, колеге и родбина и не дамо на вас!”, рекао је Марковина, закључивши да Хрватску нису осиромашили ни потплаћени умјетници нити још сиромашнији мигранти већ “лоше политике и пребогати криминалци”.

Студентика Ева Маја Јуреших потом је говорила како фашизам “никада па ни сад не улази на главна врата већ се шуља тихо, перфидно, кроз релативизацију злочина, кроз нападе на мањине, кроз нормализацију страха и насиља”. “Они који нормализирају усташки покрет, који шире мржњу према етничким, вјерским и сексуалним мањинама, нису домољуби. Домољуби не руше и не пријете, већ граде заједно и солидарно”, рекла је Јуреших, а њезина колегица Франка де Суо додала да “политичари нашу националну повијест свде на рехабилитацију фашистичких злочинаца и носталгију за поданичким и издајничким режимом који је одговоран за небројене злочине над Жидовима, Србима, Ромима и Хрватима”.

“Је ли то држава какву желимо назад? Држава која се покорава страном окупатору, науштрб свог народа и територија. Држава која затвара неистомишљенике и брутално их ликвидира. Држава која није имала легитимитет властитога народа, већ је служила као марионета нацистима и фашистима. Исту издају видимо и данас, када нам политичари позивају такозване инвеститоре да купују наша природна богатства, наше планине, ријеке и морску обалу по невиђеним попустима”, закључила је.

На крају загребачког скупа глазбеница Сара Ренар, која је уједно и архитектура,

осврнула се на нови закон о просторном уређењу, који “успркос свим упозорењима урбанистичке и архитектонске струке брише и посљедње стандарде урбанистичког планирања”.

“Док дечки у црном дивљају у име велике љубави према домовини, истовремено смо на рубу до коначног пораза просторног уређења у тој истој домовини. Урбанизам није бирократска препрека развоју него његова основа. Ако нам је толико стало до своје земље, немојмо допустити да се легализира њена распродаја”, закључила је Ренар.

Сличне поруке чуле су се и на скуповима у другим градовима, а у Ријечи и Задру било је и провокација и инцидента. У Задру су се с полицијом сукобили чланови Торнада, такођер с капуљачама и обучени у црно. Припадници интервентне полиције растјерали су их, а у једном тренутку дошло је и до нагуравања. Судионицима Далматинског антифашистичког марша пролазници су добацивали да су банда црвена и комунистичка, издајнице Хрватске и слали их “код Вучића” и “у Кумровец”, а псовали су и Ранка Бритвића, предсједника удруге ветерана Домовинског рата и антифашиста ВеДРА док је говорио како су чланови његове удруге у Борово Насеље однијели цвијеће за православне грађане Хрватске који су погинули у Вуковару.

У Задру је говорио и Марко Вучетић, који је фашизам успоредио с “кугом која чека прилику да се врати”. “Морамо га зауставити док још имамо снаге и разума. Сваки напад мржње ствара ново незнање и ново понижавање. Све што је везано уз НДХ супротно је вриједностима ове државе и зато то морамо јасно одбити”, рекао је Вучетић, закључивши да је Хрватска “своју сувереност према Уставу очитовала и 1947.године доношењем Устава Народне Републике Хрватске, она је очитовала своју сувереност у Уставу Социјалистичке Републике Хрватске и та сувереност је обрањена у Домовинском рату”.

1. децембар 2025.

Штрбац: Еуфорија хрватског национализма почела је још 1970. године

Председник Документационо-информативног центра „Веритас“ Саво Штрбац изјавио је данас да је еуфорија хрватског национализма започела 1970. године, након одржане десете седнице Централног комитета Савеза комуниста Хрватске (СХК).

Штрбац је за Танјуг испричао да је у то време, са једним другаром продавао јаја на загребачкој пијаци и добијао коментаре о томе због чега у говору користи екавицу, а недуго затим речено им је да тај посао више неће радити и да ћу га добили неки Херцеговци.

„То је био први случај који памтим, други случај је био кад ми се свиђала једна девојка и дошла је са многим на састанак и на капи је имала већ истакнут хрватски грб. То је до тада било незамисливо. На моје питање шта је то, рекла ми је да је ‘То је сада у моди, тако се препознајемо, тако се доказујемо’. И то је одједном кренуло невероватно, сви су то носили”, навео је Штрбац.

Подсетио је да је у новембру 1971. године, нешто пре седнице Председништва Савеза комуниста Југославије, кренуо штрајк студената који су тада тражили да се Хрватској ”врате њене девизе”.

„То је била главна парола. Тад је владало то мишљење да је Хрватска опљачкана од стране Београда”, казао је Штрбац.

Додао је да се тих година појавило на десетине новина, како дневних тако и недељних и месечних, а сви њихови натписи били су у тој функцији “вратите нам наше девизе, ми смо опљачкани”.

На седници Председништва Савеза комуниста Југославије одржаној на данашњи дан, 1. децембра 1971. године у Карађорђеву смењено је руководство Савеза комуниста Хрватске, носилаца политике тзв. Масовног покрета, а Штрбац је истакао да је након тога настала тишина која је трајала до 1990. године.

„Од 1971. године па све до 1990 трајала је тишина и тај период се зове у Хрватској хрватска тишина, хрватско ћутање. Мислим да је био 12. децембар, када је на иницијативу Тита заказана опет седница Централног комитета Хрватске, кад су Перо Пиркер и Савка Дапчевић-Кучар поднели оставке на све функције политичке, а прочитана је ту и оставка Мике Трипала”, рекао је Штрбац.

Истакао је да је више од 2.000 људи осуђено у Хрватској.

„Они су отишли с функција, али њихове идеје, оно за шта су се они залагали, велика већина тих њихових захтева и предлога је ушло у устав из 1974. године”, навео је Штрбац.

6 PONEDELIJAK, 1. PROSINCA 2025.
JUTARNJI LIST

Marševi pod krilaticom "Ujedinjeni protiv fašizma" jučer su održani u Zagrebu, Rijeci, Puli i Zadru

Tisuće marširale protiv fašizma

ANA SARA PAPO BRZICA

U Zagrebu i Puli prošlo bez incidenata, u Zadru mladići u crnom na sudionike bacali boju, a u Rijeci petarde

Eskaliralo u nekoliko sekundi. Maskirana skupina u crnom bacila baklje na sudionike antifašističkog marša

Podsjećamo, više od tisuću Riječanki i Riječana okupilo se na nedjeljnom prosvjednom maršu "Ujedinjeni protiv fašizma"

Maskirana skupina u crnom ponovno je izazvala incident – ovog puta bacanjem baklji na goste riječkog kafića Štriga na Kontu. Ondje su, nakon završetka prosvjeda, sjedili sudionici riječkog

Na Antifašističkom maršu u Zagrebu jučer su se okupile tisuće građana koji su hodali od Trga kralja Tomislava do Trga bana Jelačića. Točno u podne, pod inicijativom i krilaticom "Ujedinjeni protiv fašizma", prosvjednici su se okupili i u Rijeci, Puli i Zadru. Inicijativa "Ujedinjeni protiv fašizma", koja okuplja desetke organizacija, kolektiva i pojedinaca, poručila je da marširaju protiv sveprisutnog nasilja, prijetnji, cenzure i porasta govora mržnje.

Tijekom dvosatnog marša prosvjednike je osiguravala interventna policija. Dok su okupljanja u Zagrebu i Puli prošla bez incidenata, u Rijeci i Zadru zabilježeni su pokušaji ometanja. Uoči početka riječkog marša nekoliko desetaka huligana pokušalo je poremetiti prosvjed bacanjem petardi i dizanjem desnice u fašistički pozdrav, no policija je spriječila eskalaciju. Ipak, kako je objavio Novi list, nakon marša, maskirana skupina u crnom izazvala je incident, i to bacanjem baklji na goste riječkog kafića Štriga na Kontu, gdje su sjedili sudionici skupa protiv fašizma. Jedna je osoba pogođena bakljom

u leđa, a napadači, mahom mlađi muškarci, odmah su pobjegli. Policija je ubrzo stigla na mjesto događaja. U Zadru je pak došlo do incidenta kad su dvojica muškaraca s fantomkama gadala sudionike prosvjeda kuglama punjenima bojom, a jedan je huligan uveden, izvjestio je zadarski.hr.

O tome zašto nije bila na maršu oglasila se riječka gradonačelnica Iva Rinčić, istaknuvši kako ne namjerava pohoditi "skupove, marševe, demonstracije s maskama i kapuljačama te koncerte s ikonografljom mržnje ili pak sa zastavama propale države i petokrakama". Dodala je da se ne želi svrstavati uz petokraku, kao što se ne želi svrstavati ni uz pozdrav "Za dom spremni".

"Želim poštovati sve što je vrijedno iz vremena kada su naši stari, a zatim i naši branitelji ginuli u vjeri da će nama stvoriti nešto bolje", napisala je Rinčić.

Sudionike marševa u četiri grada osiguravala je interventna policija. U Zadru je bilo i naguravanja između policije i navijača

marša protiv fašizma. Jedna je osoba pogođena bakljom u leđa. Napadači, mahom mlađi muškarci, odmah su pobjegli, a policija je ubrzo stigla na mjesto događaja, piše Novi list.

Podsjećamo, više od tisuću Riječanki i Riječana okupilo se na nedjeljnom prosvjednom maršu "Ujedinjeni protiv fašizma".

vijesti

Prosvjednici u Zagrebu nosili su transparente s natpisima poput: "Nećete u knjižnice, niste ni prije", "Fafafasista nemoj biti ti", "Ustaše, priznajte tko vas nije volio". Na improviziranoj bini podno spomenika kralju Tomislavu prosvjednicima se obratila suorganizatorica zagrebačkog marša Maja Osmančević.

Napadi na novinare

- Mladici u crnom spremni su objaviti rat svakome tko se s njima ne slaže, za račun onih koji ih huškaju i potkrađaju - poručila je M. Osmančević i dodala: - Antifašizam ne smije biti kontroverzna pozicija. Naglasila je da je riječ o temeljnoj vrijednosti koja bi trebala biti neupitna. Podsjetila je i na nasilje nad stranim radnicima i избеглицам, sve češće slučajeve nasilja nad ženama, zadiranje u ženska reproduktivna prava, militarizaciju društva te vlast koja, kako je rekla, normalizira povijesni revizionizam. Među zagrebačkim prosvjednicima bio je i TV voditelj Aleksandar Stanković, koji je rekao da je došao dati podršku onima koji se protive isključivosti i nesnošljivosti koji se šire javnim prostorom.

- Važno je podsjetiti da živimo

Na skupu u Zagrebu prosvjednici su nosili transparente s natpisima poput: "Nećete u knjižnice, niste ni prije"

jedni uz druge, da se poštujemo i da ne širimo mržnju - rekao je.

Oko 13 sati povorka je stigla i na glavni zagrebački trg, sudionici su ispunili i ilicu, Prašku te Gajevu ulicu. S bine im se obratila i novinarka Maja Sever, koja se osvrnula na sve češće napade na novinare te je podsjetila i na prošlogodišnji napad na Melitu Vrsaljko, novinarku Faktografa i Klimatskog portala, napad na novinarku Nove TV Danku Derifaj te recentni napad na ekipu N1.

Antifašistička tradicija

U Rijeci je, uz skandiranje "Svi smo mi antifašisti", više od tisuću ljudi krenulo preko Korza prema Delti, gdje je održan program uz govore i glazbene nastupe. Među govornicima je bio i sindikalist Kenan Beljuli, široj javnosti poznat kao glumac iz nagradnog antifašističkog filma "Fiume o morte".

- Zašto sve ovo? Ne zato da bismo širili strah, nego ga prepoznali i shvatili da nas podjele čine ranjivima - naglasio je Beljuli.

U Puli se ispred Društvenog centra Roje okupilo nekoliko stotina ljudi, među kojima i istarski župan Boris Miletić i pulski gradonačelnik Peda Grbin, prenosi morsk.hr. Organizatori su poručili da se marš održava i zbog bogate antifašističke tradicije grada koja obavezuje na reagiranje kada se u društvu pojave ekstremističke tendencije.

Dalmatinski marš, prvi veći antifašistički skup u Dalmaciji nakon mnogo godina, održan je u Zadru, a okupilo se nekoliko stotina građana. Okupljene na Obali kneza Branimira dočekale su Thompsonove pjesme koje su glasno puštali iz obližnjeg kafića, javlja zadarski.hr. Došlo je i do naguravanja između policije i navijača. Povorci se obratio i Miljenko Letinić, predsjednik Udruge antifašističkih boraca.

- U Zadru imamo veliki problem. Grad je pun insignija iz NDH, čak i nacističkih - rekao je Letinić.

Nakon marševa, na Facebook profilu javio se i Marko Perkoć Thompson, podijelivši svoju pjesmu "Neka niko ne dira u moj mali dio svemira" te izdvojivši nekoliko stihova: "...Domoљubije prozvali fašizam, tako brane njihov komunizam, prozirna demagogija..." □

NOVOSTI
NOVOSTI

Пише НОВОСТИ

3/12/2025.

“Усташтво нема ‘али’”

Хрвоје Класић је на округлом столу цитирао различите документе из времена НДХ те позвао све који то релативизирају да гласно осуде усташки режим који је био срамота за хрватски народ, као и да је поклич “За дом спремни” усташки поздрав без икакве двојбе

Расправа о антифашизму потребна је због растуће опасности од усташлука, закључено је у сриједу на округломе столу “Усташтво нема ‘али’”, који су у Хрватскоме сабору организирале заступнице Анка Мрак Тариташ и Далија Орешковић.

Организаторице су истакнуле да догађаји од Тхомпсонавог концерта љетос у Загребу до забрана културних догађаја, па онда и коментара државне власти о недјељном антифашистичком просвједу које је премијер Андреј Пленковић, рекла је, назвао покушајем дестабилизације власти, показују да је хрватско друштво постало плодно тло за фашистичке тенденције. Такођер су нагласиле да је тема усташа и партизана досад била фолклор, обично за предизборно вријеме, али да то више није тако и да изјаве највише позиционираних ХДЗ-оваца око недјељног просвједа захтијевају институционални одговор јер власт, тврди, подрива темеље државе.

На округлом столу говорили су професори Хрвоје Класић и Дражен Лалић те бивша политичарка Весна Пусић, а у расправи су судјеловали и саборски заступници из лијеве и десне опорбе, доноси агенција Хина.

Класић је цитирао различите документе из времена НДХ-а те позвао све који то релативизирају да гласно осуде усташки режим који је био, рекао је, срамота за хрватски народ, као и да је поклич “За дом спремни” усташки поздрав без икакве двојбе.

Лалић је рекао да је прије свега тужан јер “припада народу који понавља исте грешке”. И он се осврнуо на недјељне просвједе на којима је “порука” које су оцијењене као провокативне било далеко мање него ли порука о заштити људских права. Сматра да су га увриједили сви они који су о том скупу и судионицима говорили као пројугославенском,

Skupina huligana odjevenih u crno, prije početka skupa na Jadranskom trgu verbalno je napala sudionike prosvjeda i bacala petarde.

Tridesetak mladih osoba, većinom maskiranih lica, na okupljene su bacali petarde. Skandirali su razne poruke, psovali i dizali desnicu u zrak. Policija ih je zadržala na distanci od sudionika skupa te ih potisnula prema Ciottinoj ulici.

при чему је, каже, предњачио министар обране Иван Анушић.

“Министар обране да ме тако увриједи, мене и моје пријатеље, да смо ми антихрвати и да смо ми за Југославију. Гледајте ме у очи моје смеђе, не само што сам за Хрватску, него би сад у 65. години живота узео машинку у руке и борио се. Што ако се нашем премијеру нешто догоди, тко би био премијер, ја бих се кладио на Анушића. Ја сам забринут за изглед и здравље нашег премијера, што ако он више не буде могао обнашати своју дужност, хоће ли Анушић бити премијер, који је на Тхомпсону концерту узвикивао ‘За дом спремни’? Или је неупућен или има агенду која није демократска”, истакнуо је Лалић.

Рекао је и да је био на концерту Марка Перковића Тхомпсона прије 23 године у Сплиту и да је тада било пуно мање усташких порука него данас. Позвао је “радикалне десничаре” да чују што је о НДХ и усташама говорио први хрватски предсједник Фрањо Туђман те да прочитају Устав.

Пусић сматра да око питања антифашизма не би смјело бити подјела и да се у супротстављању “једној смртоносној пракси као што је био усташки режим” сви тре-

бају слагати. Они који покрећу тему усташа и партизана у политичкој сфери говоре, каже, о свом пројекту за будућност.

“Ако се наша будућност дефинира као одраз усташке праксе и идеологије, онда смо награбушили”, поручила је.

Независни заступник из Клуба Моста Јосип Јурчевић Весну Пусић прозвао да је трује младеж погрешним знанственим тезама и “намеће метрику Другог свјетског рата” не признајући чињенице. “Темељ хрватске државе је Домовински рат, а “За дом спремни” је стари хрватски поздрав”, рекао је Јурчевић.

СДП-ов Златко Комадина упитао се зашто се мијеша антифашизам и комунизам. “Ово није тема о комунизму него о антифашизму, сваки нормални човјек мора бити антифашист, иначе је фашист”, поручио је.

Сви гости говорници од Класића до Пусић сложили су се да се отварањем ових тема жели упозорити на тенденције у друштву које иду за тим да наруше вриједности антифашизма и да у политичкој и јавној сфери има симболике НДХ-а и усташлука, те да је вријеме да се на то реагира.

JutarnjiList

03.12.2025.

Švicarci se raspisali o najnovijim napadima na Srbe u Hrvatskoj: ‘Promatrači kao povod vide jedan konkretan događaj’

U Hrvatskoj raste zabrinutost zbog desničarskog ekstremizma’, piše NZZ

I ugledni nadregionalni dnevnik Neue Zürcher Zeitung (NZZ), koji izlazi u Švicarskoj, piše o političkim podjelama u Hrvatskoj i početak zaoštavanja situacije vidi u koncertu Marka Perkovića Thompsona u srpnju. Članak pod naslovom „U Hrvatskoj raste zabrinutost zbog desničarskog ekstremizma”, autor započinje konstatacijom kako Hrvatska

slovi za „uzoritu članicu” Europske unije koja se „poslušno drži vanjskopolitičkih direktiva Bruxellesa” i podržava sankcije protiv Rusije ili daje podršku Ukrajini. U nastavku se kaže kako je Hrvatska istodobno sa svojih 1.800 km obale „jeftina i ljupka alternativa talijanskoj obali”. No, kako se primjećuje, „to je idila koja vara”, prenosi Deutsche Welle.

Srpska manjina – cilj napada

Nakon toga autor ukazuje na antifašističke prosvjede posljednjih dana na kojima su su-

dionici „prosvjedovali protiv desnog ekstremizma i revizije ili čak veličanja fašističke prošlosti Hrvatske”. „Da su ove pojave postale opasnost za građanke i građane Hrvatske pokazalo se u tjednima prije toga”, navodi autor i nabraja napade i incidente u kojima su pripadnici srpske manjine bili cilj, od Splita, preko Rijeke do Zagreba.

Pritom se uzvikivao i pozdrav „Za dom spremni”. „Pozdrav potječe od ustaša, hrvatskih fašista koji su tijekom Drugog svjetskog rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini uspostavili vazalnu državu nacističke Njemačke i ubili tisuće Srba, Roma i Židova”, ukazuje NZZ.

Miješanje Drugog svjetskog i Domovinskog rata

Nadalje se analizira mogući uzrok ovih tendencija u Hrvatskoj. „Dosad su se takvi napadi na srpsku manjinu smatrali rijetkim rubnim pojavama, iako su nacionalistički političari i aktivisti rado huškali protiv Srbije ili hrvatskih Srba. Promatrači stoga kao povod za najnovije napade vide jedan konkretan događaj: veliki koncert Marka Perkovića, alias ‘Thompsona’, početkom srpnja u Zagrebu. Taj je događaj vjerojatno već ojačao uvjerenja osoba motiviranih ekstremnom desnicom te povećao njihovu spremnost za djelovanje protiv srpske manjine”, zaključuje NZZ.

U tekstu se navodi kako je Thompson tijekom rata devedesetih svojim pjesmama podizao

borbeni moral te se pritom služio motivima i sloganima iz Drugog svjetskog rata.

„Upravo u toj izmiješanosti Drugog svjetskog rata i rata u Hrvatskoj leži ključni problem: dok prosvjednici od nedjelje i lijevi političari traže zabranu pozdrava ‘Za dom spremni’ i jasno distanciranje od fašističke prošlosti, konzervativni političari poput predsjednika vlade Andreja Plenkovića brane taj pozdrav kao dio ‘Domovinskog rata’. Tako Hrvatska službeno naziva rat protiv Srbije od 1991. do 1995. godine.”

Plenković odbacuje optužbe

U članku se navodi kako je Plenković, kao i predsjednik Zoran Milanović, osudio najnovije napade na pripadnike srpske manjine, ali da istodobno nije čuo da je u Hrvatskoj došlo do povijesnog revizionizma ili da postoji problem veličanja fašističke prošlosti.

“On (Plenković) je kratko nakon napada rekao: „U posljednjim mjesecima vidjeli smo histeričnu reakciju ljevice, koja nakon koncerta u Zagrebu posvuda vidi revizionizam povijesti i veličanje ustaša. Ta reakcija samo vodi podjeli našeg društva.“ Odbacio je i optužbe lijevih političara ili aktivista da su on ili njegova stranka poticali taj revizionizam”, stoji u tekstu koji je objavio Deutsche Welle.

Jutarnji LIST Dvojicu Srba u Splitu napali zakrabiljeni mladi nasilnici: Pokušali ih izvući iz kombija, razbili staklo na vozilu

05.12.2025.

Maloljetnik (16) i mladi punoljetnik uhićeni su u Splitu, a još se traga za dvojicom mladića

Još jedan, možemo slobodno reći – idiotski – napad golobradih mulaca potaknut mržnjom, odigrao se u četvrtak u jutarnjim satima u Splitu, na parkiralištu u blizini jednog lokala gdje je grupa mladića zakrabiljenih

kapuljačama bez ikakvog povoda i razloga napala dvojicu državljana Srbije, 50-godišnjaka i 34-godišnjaka, piše Slobodna Dalmacija.

Kako je Slobodna Dalmacija neslužbeno doznala, jedan od oštećenih već dugi niz godina radi u Splitu za jednu građevinsku tvrtku i tog je jutra s prijateljem sjeo prije posla popiti kavu.

Dok su sjedili u lokalu i pričali, očito je netko čuo njihovu 'ekavicu'. Kad su se muškarci digli, platili piće i sjeli u kombi vozilo marke Renault Trafic splitskih oznaka, koje je bilo parkirano ispred lokala, odjednom se ispred njih stvorilo nekoliko napadača koji su ih počeli vrijeđati, glasno im psujući, uz ostalo, 'mater srpsku', i udarati šakama po vozilu pokušavajući ih izvući iz njega.

Nakon što su razbili staklo na suvozačevim vratima, očito je netko naišao pa su se napadači razbježali.

Dvojica već uhićena

Splitska policija je nakon dojave odmah započela opsežno kriminalističko istraživanje te su vrlo brzo, uz ostalo i zahvaljujući snimkama nadzornih kamera obližnjeg poslovnog objekta, došli do jednog od napadača za kojeg se utvrdilo da ima tek 16 godina.

Nakon što je uhićen, sve je odmah priznao u nazočnosti odvjetnika te je pušten da se u daljnjem tijeku postupka brani sa slobode, bez privođenja na Općinsko državno odvjetništvo. U petak je pak policija došla do još jednog, nešto starijeg počinitelja.

— Dana 4. prosinca 2025. godine oko 8.30 sati zaprimljena je informacija kako su na području Ravnih njiva napadnuta dva muškarca. Dok su se oštećeni nalazili u kombi vozilu splitskih registarskih oznaka kojim su namjeravali napustiti parkiralište, četiri su osobe prišle vozilu, otvorile vrata te fizički napale

muškarce, nakon čega su pobjegle. Oštećeni su strani državljani, s kojima je u policijskoj postaji obavljen razgovor te su zaprimljene kaznene prijave. Nisu imali vidljivih ozljeda i odbili su ponuđenu liječničku pomoć kao nepotrebnu. Obavljen je očevid te je započeto kriminalističko istraživanje. Operativnim radom policije tijekom jučerašnjeg dana utvrđen je identitet prvog osumnjičenika, maloljetne osobe. Nakon uhićenja provedeno je kriminalističko istraživanje te je utvrđena osnovana sumnja da je počinio kaznena djela Nasilničko ponašanje (čl. 323.a st. 2) i Oštećenje tuđe stvari (čl. 235. st. 3), u vezi sa zločinom iz mržnje.

Istraga se nastavlja

Danas je dovršeno istraživanje nad još jednom 18-godišnjom osobom za koju je utvrđena sumnja da je također počinila kaznena djela Nasilničko ponašanje (čl. 323.a st. 2) i Oštećenje tuđe stvari (čl. 235. st. 3), u vezi sa zločinom iz mržnje. Kriminalističko istraživanje se nastavlja, odgovorili su iz policije na naš upit o ovom nemilom događaju.

Kanije tijekom večeri Hina je objavila kako policija traga za još dvojicom mladića za koje sumnja da su bili s uhićenima.

Po važećem Kaznenom zakonu za kazneno djelo nasilničkog ponašanja, ako je počinjeno iz mržnje, propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, a isti raspon kazne predviđen je i za onoga tko iz mržnje ošteti tuđu stvar.

NOVOSTI
НОВОСТИ

Година прође, уништавање никако

14/12/2025. Пише Тамара Опачић

Према подацима којима располажу Новости, у Хрватској је током 2025. оштећено најмање 20 преосталих антифашистичких споменика и ова ће година бити рекордна када је ријеч о даљњој деструкцији антифашистичких обиљежја. Већина их је девастирана у протеклих шест мјесеци, и то уочи и након Тхомпсонових концерата у Загребу и Сињу, око обиље-

жавања годишњице "Олује", недуго након негационистичког скупа о Јасеновцу и око просвјета Торциде у Сплиту

Спрошлог четвртка на петак декапитиран је највећи споменик Јосипу Брозу Титу на свијету. Преко шест метара високој брончаној скулптури, подигнутој 1977. у словенском Велењу према узору

на познати кип Антуна Аугустинчића у Кумровцу, одрубљена је глава.

Локална полиција, која је тај чин описала као “подло скрнављење културне и повијесне баштине”, убрзо је пронашла 49-годишњег починитеља. У гепеку његовог аутомобила с хрватским регистарским ознакама открили су и скинуту брончану главу.

Наведени вандалски чин посљедњи је у низу примјера уништавања антифашистичких споменика на простору овдашње регије, процеса који с већим или мањим интензитетом траје од распада Југославије.

Највише их је страдало у Хрватској, било намјерном физичком деструкцијом, било свјесним препуштањем пропадању, гдје је, према процјенама антифашистичких организација и истраживача, само током 1990-их уништено око 3000 спомен-обиљежја. Међу њима су и свјетски прослављена дјела Војина Бакића, Вање Радауша, Душана Џамоње и Франа Кршинића.

Насилни “обрачун” са споменицима, претежно подигнутима у част судионика и судионица Народноослободилачке борбе те жртва фашистичких режима, настављен је и у каснијим годинама. Узмемо ли у обзир протекла три десетљећа, развидно је да је таква врста (само)деструкције присутнија у раздобљима обиљеженима порастом екстремно десних тенденција, попут оног у којем тренутно живимо.

Мрзилачке поруке постају све радикалније и садрже отворено усташке и неонацистичке симболе: ушато “У”, слављење НДХ, кукасте крижеве, шифрирани поклич “Хеил Хитлер” (88) и величање бијеле расе (WП – wхите power). Тамо гдје споменицима нису пресудили хулигани, знају их докрајчити локалне власти

Према подацима којима располажу Новости, на територију Хрватске је током ове, 2025. године оштећено најмање 20 преосталих антифашистичких спомени-

ка. Притом су неки од њих вандализирани опетовано, у различитим навратима.

Већина их је девастирана у протеклих шест мјесеци, и то уочи и након концерата Марка Перковића Тхомпсона у Загребу и Сињу, у данима обиљежавања 30. годишњице акције “Олуја”, недуго након негационистичког скупа чији су судионици у Сабору порицали нарав усташког логора Јасеновац те поводом просвједа Торциде у Сплиту.

Охрабрени порукама државног врха, који све отвореније релативизира усташтво, а демонизира антифашизам иљевицу, хулигани су почели дјеловати и у Истри, која је досад важила за регију с много мање оштећивања и рушења антифашистичких спомен-обиљежја него у остатку Хрватске. Осим у истарским Хрбокима и Коромачну, настрадали су споменици на подручју Сплита, Сиња, Примоштена, Скрадина, Шибеника, Задра, Срба, Цриквенице, Загреба, Дугог Села, Самобора и Ступа.

Већина их је ишарана мрзилачким порукама, које с протоком времена постају све радикалније и садрже отворено усташке и неонацистичке симболе: ушато “У”, слављење НДХ, кукасте крижеве, шифрирани поклич “Хеил Хитлер” (88) и величање бијеле расе (WП – wхите power). Тамо гдје споменицима на наведеним локацијама нису пресудили хулигани обично наоружани спрејевима, чекићима па и маљевима, докрајчиле су их локалне власти којима, показало се, није страном ни да на локацији спомен-костурнице палим борцима НОБ-а подигну дјечје игралиште.

Успоредимо ли актуалне податке с ранијима, поготово од 2015. наовамо, развидно је да ће 2025. година, када је ријеч о даљњој деструкцији антифашистичких обиљежја, бити једна од рекордних.

У задњих пар тједана десили су се напади на Партизанску болницу Ступе, скулптуру палог борца у Цриквеници, разбијена је и спомен-плоча Ради Кончару на шибенском Шубићевцу. Мноштво шаблона кукастих крижева појавило се на споме-

нику у Примоштену, усташким симболима ишаран је и обновљен споменик у Дотршчини – набраја Ловро Крнић

Потврђује нам то и Ловро Крнић, суоснивач портала Антифашистички вјесник. Како у Вјеснику већ годинама прате девастацију споменика жртвама фашизма и палим борцима на подручју Хрватске, знају да она никада није ни престала, каже Крнић, већ непрекидно траје више од 35 година.

– Но у посљедњем периоду су такви напади ескалирали с тједне на дневну ризину. Тако је пар пута ишаран споменик Првом сплитском партизанском одреду на Плокитама. Он по броју напада може ући у “натјецање” са спомеником у загребачкој Аџијиној улици на којем су уклесана имена 49 бораца Народноослободилачког рата, а редовно га се напада на дан тзв. Независне Државе Хрватске, Дан антифашистичке борбе и на дан када су стријељани борци тог одреда – говори Ловро Крнић.

– Знамо да су се у задњих пар тједана десили напади и на Партизанску болницу Ступе, скулптуру палог борца у Цриквеници, а разбијена је и спомен-плоча Ради Кончару испред ступа на којем је стријељан на шибенском Шубићевцу. Пошто зна који пут ишаран је и споменик оснотку Комунистичке партије Хрватске у шуми Аниндол изнад Самобора, а посебно се воле иживљавати по споменику Првом загребачком партизанском одреду у шуми Дивјача код Сесевета. Мноштво шаблона кукастих крижева појавило се и у Примоштену на споменику локалном првоборцу, усташким симболима ишаран је и свјеже обновљен споменик у Дотршчини... – набраја даље наш суговорник.

Да је ријеч о црном рекорду који надилази размјере уништавања споменика НОБ-а из претходног раздобља, потврђују и подаци које посљедњих десет година објављује Српско народно вијеће у склопу билтена “Хисторијски ревизионизам, говор мржње и насиље према Србима”.

Успоредимо ли те податке с актуалнима, произлази да је у 2025. години, која још није ни готова, уништено више антифашистичких обиљежја него што је то, рецимо, био случај 2016. и 2017., као директна посљедица још једног скретања владајућег ХДЗ-а, тада под Томиславом Карамарком, у екстремно десном смјеру.

Из СНВ-ових података, говори нам аутор прошлогодишњег билтена Винко Коротај Драча, и више је него очито да је број вандалских напада генерално у порасту и да су они у све већој мјери усмјерени против антифашистичких споменика.

– У ове двије године, колико биљежим случајеве говора мржње и хисторијског ревизионизма, видим да они увијек расту око одређених догађаја и датума, било да се ради о изборима, обљетницама или концертима. Слични случајеви вандализма су прошле године имали врхунац уочи парламентарних избора, прије и непосредно последије Тхомпсоновог концерта у Имотском, као и уочи Дана антифашистичке борбе, те других датума везаних за Други свјетски рат или рат у Хрватској 1990-их – вели Коротај Драча.

– Иако је моје истраживање временски засад ограничено на једну годину, дневнополитичка ситуација увијек даје ритам манифестацијама насиља усмјереног против људи или споменичке баштине. Уколико се у највишим законодавним институцијама користи поздрав из времена НДХ или оспорава геноцид у Јасеновцу, то легитимира и физичку деструкцију оног насљеђа које се већ деструира симболички и политички – истиче он.

Споменуто обиљежје у парк-шуми Аниндол, рад Зденка Колација из 1958. године, редовно обилази Марио Шимунковић, повјесничар и истраживач, докторанд у подручју модерне и савремене хрватске повијести. Шимунковић се присјећа да је споменик прешаран почетком колоније 2021. и 2022. године, односно у данима када се обиљежава годишњица оснотка КПХ.

Након што су комуналне службе избрисале графите “свиње – Антикомунистички покрет Хрватске”, кукасте крижеве и мртвачку главу, споменик су у наредним годинама превентивно прекривали церадом.

– Ове га је године у исто доба Град Самобор поновно прекрио да би се, како су навели, “спријечило његово девастирање које је било примјетно ранијих година у вријеме обиљежавања благодана св. Ане као и обиљежавања Дана побједе и домовинске захвалности и Дана хрватских бранитеља”. На то сам реагирао и тражио мицање цераде јер споменике не треба скривати или уклањати из јавног простора само зато што постоји страх од њиховог оскврнућа графитирањем – говори повјесничар.

Шимунковић додаје да је споменик поновно ишаран у студеном ове године.

– Све се догодило само дан након фашистичког дивљања пред Српским културним центром у Загребу, а починитељ је вјеројатно био потакнут и инспириран несанкционираним насиљем. Комунална служба Града Самобора јако брзо је уклонила графите па је задовољство нападача на споменик кратко трајало – вели он.

Нешто раније, у свибњу, разбијена је звијезда уклесана на плочи посвећеној устанку народа Хрватске у селу Кланац ponad Срба. Мјестимично је оштећен и остатак спомен-плоче на којој пише: “На позив КПЈ 27. јула 1941. на овом мјесту пукла је прва устаничка пушка у Хрватској за слободу наших народа.”

Наредног мјесеца, 22. липња, на Дан антифашистичке борбе, црним спрејом је ишаран један од преосталих задарских споменика судионицима НОБ-а, подигнут у градској четврти Дикло. Непознати починитељ је преко имена палих бораца исписао “тифусари”, “злочинци” и “говна”.

Миљенко Летинић, предсједник Удруге антифашистичких бораца и антифашиста Града Задра, у разговору за Ново-

сти потврдио је како се ради о споменику који се неколико пута годишње нађе на мети вандала.

Сваки забиљежени случај пријавили су полицији и градским властима, а понекад и оним државним. Но засад без икакве значајније реакције. Због свега су се писмом обратили и Одбору за грађанске слободе, правосуђе и унутарње послове Еуропског парламента.

“Како наше пријаве и молбе за помоћ да се споменик заштити, да се заштите емоције родбине оних који су за слободу дали своје животе, да се у том циљу барем поставе камере, нису дале резултат, нама, нажалост, није преостало ништа друго него овај случај, ову појаву, ову срамоту, изнијети ван граница наше земље, осјећајући властито сусрамље због тога”, стоји у писму.

Уочи Тхомпсоновог концерта у Сињу ишаран је пак споменик подигнут 1962. у оближњем селу Рудуша у сјећање на 24 припадника Првог сплитског партизанског одреда које су погубили усташе.

На споменику је написан и прекрижен натпис “Југославија” те је испод њега написано “Република Хрватска”. При дну једног споменичког крака исписано је “ЗДС”, а на централном дијелу, на којем се налазе имена убијених, “Јудини синови”.

– Ако изузмемо деведесете и ране двијетисућите када се споменике уништавало и на њих насртало мацолама, експлозивом и другим расположивим оруђем и оружјем, данас се споменике прешарава и препушта пропадању. Прва метода је она коју примјењују исфрустрирани штоватељи Хитлера и Павелића, а другу користе институције – тумачи Марио Шимунковић.

Додаје да се најнападанији споменик, односно мјесто константне борбе, налази у Аџијиној улици на загребачкој Трешњевци. Тај споменик је у посљедњих десет година вандализиран најмање 15 пута. Притом најчешће настрадају двије црвене звијезде, обновљене 2010., а споме-

ник су у неколико наврата од графита самоиницијативно очистили грађани. У једном од посљедњих наврата ишаран је дан након што је у Сабору одржан негационистички округли стол на тему Јасеновца.

– Тај примјер нам најсликовитије показује да симпатизери фашизма знају само за насиље и уништавање, а антифашисти се баве обновом и очувањем. Полиција истодобно показује неспособност проналажења нападача на антифашистичке споменике јер да су имало способни нашли би их, баш као што су експресно нашли особу која је пошарала Туђманов споменик. Наравно, не заваравам се да је неспособност полиције једини фактор – додатни и главни фактор је да нема политичке воље да се нападаче уистину и пронађе – говори Шимунковић.

Друга метода, која доводи и која ће доводити до уклањања споменика, наставља наш суговорник, њихово је препуштање пропадању. Оштећени зубом времена, споменици постају “опасност” због које их разне службе градова и опћина на крају уклањају. Та се метода, каже повјесничар, показала учинковитијом од шарања:

– Код препуштања пропадању природа учини своје, у пукотине уђе вода, а њеним смрзавањем долази до напукнућа у камену и бетону па се кроз коју годину споменик “мора уклонити”. Најчешће се споменике уклања привремено, до обнове до које на крају никада не дође, као што је споменику НОБ-у у Светом Ивану Зелени “пресудио” потрес. Због тога се ни не бојим шарања споменика, јер таква врста девастације обично резултира позитивним контраефектом – чишћењем и санацијом. Истодобно, заједница, као што је то био случај с трешњевачким спомеником, показује да је људима стало до обнове.

Локална заједница реагирала је и учи овогодишњег Дана антифашистичке борбе, када је у истарском Коромачну оштећен споменик посвећен тројци Лабињана стријељаних на том мјесту

1943.: Анђелу Бастијанићу, Антуну Тенчићу и Ивану Киршићу. С врха споменика насилно је уклоњена звијезда петокрака, док је спомен-плоча с именима жртава разбијена.

С јесени су хулигани насрнули и на споменик палим борцима код мјеста Хрбоки недалеко од Барбана. Ишарали су га фашистичким и усташким симболима. У Загребу су се пак “дали” у потпуну девастацију камена спотицања, Столперстеина, постављеног на Трњанској цести у част Љубомира Томића, жељезничара убијеног у јасеновачком логору. Раније је исти камен спотицања био прешаран црном и црвеном бојом.

Марио Шимунковић напомиње да тренутно не постоји антифашистичка организација која се суствено бави информирањем о појавама фашизма, а тиме ни о оскврнућу споменика. Због тога, каже, у посљедњих десетак година ни не знамо какво је право стање ствари на терену.

Сматра да је била погрешна одлука врха Савеза антифашистичких бораца и антифашиста РХ да угаси Глас антифашиста, у којем се редовно извјештавало о уклањању и уништавању спомен-обилежја.

– Нормални људи данас су фрустрирани стањем у које нас је довела власт “двоструким конотацијама” и толерирањем насиља, због чега све више особа примјећује оно што се догађа (и) са споменицима. Оно што мене изненађује јест то да власт данас релативизира, исмијава и умањује значај појава насиља, повијесног ревизионизма и напада на споменике, а да је такве појаве још прије неколико година осуђивала. Тадашње је осуђивање можда било с фигом у цепу, јер су ријечи говориле једно, а дјела показивала друго. Ипак, према ван се остављао дојам да се кукасти крижеви, усташки симболи, покличичи, насиље и мржња не толерирају, док је данас, захваљујући “двоструким конотацијама”, све могуће – говори Шимунковић.

Могуће је тако и да преко спомен-костурнице с посмртним остацима 21 палог

борца, изграђене 1955. у Лашковици крај Скрадина, 70 година касније буде подигнуто дјечје игралиште. У прошлом броју писали смо да иза тог пројекта стоји Град Скрадин.

Ако погледамо што су СДП и Можемо! учинили по питању обнове, очувања и поврата антифашистичких споменика у Загребу, видјет ћемо да су споменици имали више користи од калкулантске политике претходних градских власти – говори Марио Шимунковић

На накнадно питање што ће бити с посмртним остацима, скрадински градоначелник Антонијо Брајковић новинарима је потврдио да ексхумације није ни било. Он, наводно, није знао да Град подиже игралиште на гробници и мислио је, каже, да је тамо “био само споменик”.

Локални медији недавно су извијестили и да ће споменик подигнут у Билицама код Шибеника, на мјесту гдје су фашисти 1943. стријељали 12 локалаца, ускоро бити драстично трансформиран. Умјесто досадашње звијезде петокраке, никнут ће – мотика и криж. “Редизајн” потписују опћинске власти на челу с начелником Ивом Ђалета-Царом, а да ствар буде гора, у Билицама се још увијек налази бесправно саграђен мол назван по усташком злочинцу Мили Будаку.

У таквој се ситуацији иницијативе појединих опћинских власти, каква је она у Градцу, гдје се обнавља Аугустинчићев споменик Слободи срушен 1992. године, чине још врједнијима. Након дугог раздобља неулагања, у свибњу је обновљена спомен-костурница жртвама фашизма на гробљу у Вараждину.

Почетком ове године и Опћина Трибуњ обновила је споменик палим борцима НОБ-а из свог мјеста. Нажалост, ради се о усамљеним примјерима који у Хрватској, поготово у раздобљима обиљеженима растом националистичких тенденција, остају изнимка.

– Заправо ме чуди што је власт ове године одлучила користити национализам као алат владања. Таква се метода

обично користи када треба преусмјерити незадовољство грађана и прикрити унутарње проблеме. Огромна већина у Хрватској већ годинама лежерно подноси корупцијске афере и одмахне руком када се ухити министра или државног инспектора због мита или крађе, јер је такво стање постало нормално у друштву – говори Марио Шимунковић те додаје да су парламентарне странке које јавност сматра лијевима заправо лијеве “само по старој слави или незаслуженим епитетима које им приписују медији, али не и по дјелима”.

– Ако погледамо што су СДП и Можемо! учинили по питању обнове, очувања и поврата антифашистичких споменика у Загребу, видјет ћемо да су споменици имали више користи од калкулантске политике претходних градских власти. Актуална власт боји се вратити уклоњене споменике, чак и оне за чији поврат нису потребна готово никаква средства, попут депонираних бисти и спомен-плоча.

Због свега тога, сматра повјесничар, и јесу могући напади на мањине, мигранте, љевичаре и све друге појединце који мисле другачије од онога како власт то жели. Власт, каже, нападачима истодобно готово даје потпору јер насиље релативизира тиме што тврди да нетко има “предуг језик” или да “изазива” својим изјавама.

– Ипак, није све тако црно. На антифашистичке маршеве одазвао се велик број људи којима је доста постојећег стања. Такви догађаји мобилизирају левицу и све оне који желе бољу будућност за себе и своју дјецу, па се спонтано и организирано рађа отпор мржњи, насиљу, агесији и екстремној десници. Ако су нам свима заједнички непријатељи мржња, насиље и искључивост, међусобне разлике постају неважне. И владајући су то видјели, само је питање могу ли контролирати или вратити духа којег су љетос пустили из боце – закључује Шимунковић.

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

24. јули 2024.

Саво Штрбац:

Усташки домољубни дернек на загребачком хиподрому

Главна вест у региону у првој половини јула неспорно је био концерт хрватског проушашког певача Марка Перковића Томпсона на загребачком хиподрому пред пола милиона посетилаца, међу којима је било и две трећине млађих од 30 година и високих државних дужносника.

Епитет главне вести концерт је заслужио по више основа. Први је у чињеници да је по броју посетиоца са плаћеним улазницама то до сад највећи концерт у Европи и један од највећих у свету, са чиме се организатори с правом хвале. Други, и много спорнији, јесте карактер концерта – по једнима је то био скуп домољуба и поштоваоца Томпсонове музике, а по другима усташки дернек, ревизија историје и рехабилитација усташтва.

Прву тезу заступају Томпсонов менаџмент, што је и било, али и високи државни дужносници, што није било очекивано.

Премијер Андреј Пленковић, који је са своје троје малолетне деце и два потпредседника дан раније дошао на генералну пробу да се слика са Томпсоном и да деца добију аутограме, оцењује да „концерт није ни историјски ревизионизам ни промоција усташтва”; његов потпредседник и министар полиције Давор Божиновић каже да се ради о „спектаклу који се ретко виђа”; други потпредседник и

министар одбране Иван Анушић, посетилац концерта који признаје да је на Томпсонов „за дом” узвратио „спремни”, каже „ово је нешто пуно више од концерта”; председник Сабора Гордан Јандроковић, такође посетилац концерта, оптужује критичаре да покрећу „помно осмишљено свођење целог догађаја на поклич из увода једне песме настале у домовинском рату”; неколико дана после концерта тројица народних посланика у Сабору (Дамир Билоглав и Игор Петернел из ДОМИНО и Миро Буљ из Можемо) своје колеге поздрављају са „За дом спремни”, а Јандроковић их и не опомиње уз објашњење о „двострукој конотацији” поменутог поклича (неприхватљива је у вези са НДХ, а прихватљива за „домовински рат” и ХОС, само што нико не зна границу између њих).

Другу тезу заступају појединци углавном интелектуалци који се могу избројати на прсте једне руке, и неколико странака и политичара с левог политичког спектра.

Неколико дана пре концерта јавно се огласила Катарина Пеовић из Радничке fronte: „Постоје само неке ситуације у којима треба забранити одређене догађаје. То су догађаји који величају националну, верску и расну нетрпељивост. Ово је певач који велича националну нетрпељивост. Прилично је јасно у којој се ситуацији не може. Постоји слобода, али не може-

те у јавном простору заговарати геноцидне политике, не можете заговарати мржњу према другима” (1. јул, ХТВ, Студио 4).

На сам дан одржавања концерта огласио се и хрватски публициста и књижевник Анте Томић: „Томпсонова је музика за потајне усташе нешто као Барбра Стрејсенд за потајне педере: музика за кукавице који не желе учинити степ аут, изаћи из ормара и казати ко су и шта су. Све је ту пажљиво сакривено, закукуљено и замумуљено да наш несмиљени и правдољубиви државни тужилац нема шта да приговори, а бискупи ће се чак дрзнути и направити блесави, па рећи да нам Марко Перковић Томпсон заправо биглише о Богу, домовини и породичним вредностима” (Портал „Велике приче”, 5. јул).

Заштитница грађана Тена Шимоновић Ајнвалтер о кориштењу усташког поздрава „За дом спремни” од стране великог броја људи, дан после концерта у свом саопштењу, између осталог, наводи: „То јасно указује да током година, а ни пред овај концерт, није послана довољно јасна порука што су све неприхватљиви и незаконити искази мржње и глорификације најмрачнијих раздобља прошлости”, због чега је зарадила критику од премијера Пленковића, који јој је јавно поручио да је она на дужности захваљујући њему (!?), што је требало да значи да би требало да мисли и говори само оно с чиме се премијер слаже, док је проусташки ДОМИНО затражио да се заштитница грађана разреши дужности.

Саопштењем се истог дана огласила и странка Можемо, која у другом узастопном мандату обнаша власт у Загребу, у којем је и одржан Томпсонов концерт, у којем се наводи: „Најоштрије осуђујемо и сматрамо великом штетом за хрватско друштво чињеницу да је на концерту Марка Перковића Томпсона употребљаван усташки поздрав ’За дом спремни’... Сматрамо да је ’За дом спремни’ усташки поздрав, што је потврдио и Уставни суд, и зато ћемо се борити да се законски забрани у сваком контексту”, посебно истичући да очекују јасну осуду од председника владе и Сабора.

Истог дана саопштењем се огласила и Социјалдемократска партија (СДП), из које

долази и актуелни председник Хрватске Зоран Милановић, у којем се, између осталог, наводи: „Уместо да се јавна пажња и организација концерта искористи као јединствена прилика за снажно и јасно ограђивање од свих облика историјског ревизионизма и усташлука, сведочили смо светској срамоти у којој су екстремне поруке добиле државну логистику и директну подршку врха власти.”

Два дана по концерту огласио се и загребачки адвокат Анто Нобило:

„Ја мислим, нажалост, врло, врло лоше поруке су отишле у свет. Дакле, уочи концерта момци, млади, већином из Херцеговине, Залеђа, Далмације, али и из других крајева, обучени у црне мајице, многи с ознаком ’За Дом спремни’ или неком другом ознаком која асоцира на усташтво, окупирани су Загреб. Не само окупирани, било их је пуно и освојили су центар и својом песмом, својим понашањем фактички су претворили тај догађај, Загреб, суботњи дан у Загребу у неки усташки дернек” (Њузмакс Балкан, 7. јул).

Марко Вучетић, задарски филозоф и теолог, бивши саборски заступник и истакнути грађански активиста за људска права, о концерту каже: „Томпсонов усташки концерт огледало је хрватског друштва. Упознали смо једну неспутану Хрватску 2025. године која се не либи јавно на загребачким улицама исказивати усташке покличе и то пред самом полицијом која не реагује или се тек каже како ће се накнадно реаговати. Нажалост, све то пролази у хрватском друштву без концентрисане критичке масе” (Портал „Новости”, 13. јул).

Једино је ћутао „највећи брбљивац” у Хрватској икад, председник државе Зоран Милановић, човек који је почетком ове године освојио и други мандат супериорном већином над хадезевим кандидатом, покупивши, управо захваљујући свом бритком језику, гласове и са левог и са десног спектра. Дани су пролазили, низале су се похвале и критике о Томпсоновом концерту, огласила се чак и ЕУ, а од Милановића, иако је примао госте у Загребу и јавно се оглашавао о другим питањима, није било ни гласа.

За мене је Милановићево ћутање била енигма и најјачи утисак са и око Томпсоновог концерта, што сам и коментарисао за неколико српских медија. И кад сам мислио да ћу овај текст посветити његовом ћутању, ипак се огласио. Десило се то у обраћању новинарима у градићу Чазми, смештеном у средишњем делу Хрватске, тек тринаестог дана по одржаном концерту:

„Сам концерт није споран, а није био ни баналан, јер је био огроман. Но догађале су се ствари које се нису смеле догађати у центру Загреба, у Боговићевој улици”, алудирајући на то да су људи викали „За дом спремни” и певали песме из времена усташког режима, „на шта је полиција морала реаговати одмах, на лицу места, а не након недељу дана”, нагласивши да поздрав „За дом спремни” и симболика повезана с ХОС-ом представља наслеђе једне политичке идеологије која није утемељена на антифашизму и сматра да је јавна употреба тих симбола, посебно на јавним окупљањима, неприхватљива и штетна за углед државе, око чега би сви у Хрватској „требало да имају јасне ставове”.

Зна он то и много боље. Зашто је ћутао 13 дана остаје да нагађамо. Можда је ћутањем враћао дуг Томпсоновим обожаваоцима, од којих су многи гласали за њега!?

Знаковитија ми је његова опаска о благим реакцијама из Европске уније: „Данас у Европи имате тиху, готово не приметну, али присутну рехабилитацију нацизма на сваком кораку, посебно у контексту рата у Украјини. Зато кад неко у Бриселу приговори Хрватској због ’За дом спремни’, нека само заћути, јер знам да се другде толеришу и горе ствари.”

И опет је то онај стари брбљиви Зоки. У истој реченици каже више контрадикторности. Кад помислите да га похвалите за „рехабилитацију нацизма у Европи”, у другом делу реченице уследи нешто што личи на одобравање употребе усташког поклича „За дом спремни”. Можда би ипак било боље да је и даље ћутао.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

NOVOSTI
НОВОСТИ

Антифашисти пријавили Тхомпсона

20/10/2025. Пише Х. Шимичевић

У пријави смо приложили јасне и недвосмислене доказе да је он унио тај поздрав у своју пјесму ради величања усташког покрета и режима НДХ. Јавно истицање усташког поздрава је говор мржње и сваки пута када се изриче он је увреда за све оне који су преживјели холокауст, геноциде и злочине, поручили су Антифашистичка лига, Доцумента и Ветерани Домовинског рата и антифашисти (ВеДРА)

Организације Антифашистичка лига Републике Хрватске, Доцумента – Центар за суочавање с прошлошћу и Ветерани Домовинског рата и антифашисти (ВеДРА) одржале су испред загребачког споменика холокаусту конференцију за медије, поводом подизања прекршајне пријаве против Марка Перковића Тхомпсона. Пријава, која је

подигнута прије десетак дана уз подршку грађана који су преживјели усташке и нацистичке злочине, терети га да је на два концерта у Загребу и Сињу овога љета прекршио закон узвикивањем усташког поздрава “За дом спремни” у склопу пјесме “Бојна Чавоглаве”.

Премда је од наведених догађаја прошло више мјесеци, полиција није пријавила Тхомпсона по службеној дужности, због чега су наведене организације одлучиле поднијети своју пријаву.

– То смо учинили зато што је Перковић користио усташки поздрав који је изједначен с нацистичким поздравом Сиег Хеил. У пријави смо приложили јасне и недвосмислене доказе да је он унио тај поздрав у своју пјесму ради величања усташког покрета и режима НДХ. Јавно истицање усташког поздрава

је говор мржње и сваки пута када се изриче он је увреда за све оне који су преживјели холокауст, геноциде и злочине у Другом свјетском рату, као и увреда за све који цијене слободу и залажу се за поштивање људских права – поручила је Весна Тершелич из Доцументе.

У доказном материјалу који је приложен пријави налазе се Тхомпсонове проуштакне изјаве те фотографије на које Новости годинама упозоравају.

Одвјетник Клаудио Чурић објаснио је да је Тхомпсон пријављен за кршење чланка 5. ст. 1. Закона о прекршајима против јавног реда и мира у вези с чланком 39. ст. 3. Прекршајног закона, који санкционира извођење текстова или истицање симбола којима се ремети јавни ред и мир.

У допуни пријаве, додан је и чланак 25. Закона о сузбијању дискриминације који предвиђа новчану санкцију за починитеља, уз тврдњу да је Тхомпсоново узвикивање спорног поздрава “било усмјерено на стварање непријатељског, понижавајућег и увредљивог окружења, те је тешко повриједило достојанство особа на темељу њихове националне, етничке и вјерске припадности”.

“Овај чланак је уврштен у пријаву зато што је могуће идентифицирати групе у односу на које се потиче мржња таквим поздравом”, рекао је Чурић, подсјећајући да је кажњивост поздрава “За дом спремни” потврђена и одлуком Еуропског суда за људска права у случају ногометаша Јосипа Шимунића и да у томе смислу нема двојбе да се ради о покличу којим се потиче на мржњу.

Уосталом, према конзистентном и обвезујућем стајалишту Уставног суда Републике Хрватске, исти поздрав није у складу с Уставом РХ.

Ако полиција утврди да није ријеч о прекршајима, подносиоци су затражили покретање казненог поступка, на темељу чланка 325. ставка 1. Казненог закона, који гласи: “Тко путем тиска, радија, телевизије, рачуналног састава или мреже, на јавном скупу или на други начин јавно потиче или јавности учини доступним летке, слике или друге материјале којима се позива на насиље

или мржњу усмјерену према скупини људи или припаднику скупине због њихове расне, вјерске, националне или етничке припадности, језика, подријетла, боје коже, спола, сполног опредјељења, родног идентитета, инвалидитета или каквих других особина, казниће се казном затвора до три године.”

– Намјеру потицања на мржњу подносиоци налазе у томе што је Перковић у јавним истуцима годинама прихваћао наслједство НДХ те је управо у том контексту тај поздрав постао дио те пјесме те се у томе контексту користио – објаснио је одвјетник Чурић.

Дарко Фисцхер, човјек који је преживио холокауст и један од грађана који су подржали ову пријаву, на конференцији за медије сјетио се “мрачног доба у покорој Европи и у такозваној НДХ, кад је страдало јако много људи, Жидова, Рома, Срба, Хрвата и других”.

– Изражавати симпатије према онима који су починили то зло, према њиховим симболима, реченицама и пјесмама је јако лоше за све нас грађане Хрватске. Овдје смо да покушамо то спријечити – рекао је Фисцхер.

Зоран Пусић из Антифашистичке лиге истакнуо је да су поднијели пријаву како њихова дјеца и унуци не би били жртве релативизације усташког режима.

– Проблем у овој причи је двострука конотација. С једне стране, тврди се да је Тхомпсон пјевач љубавних пјесама и да је то сасвим ефемерни догађај. С друге стране, људи с високих политичких положаја тврде да на ставовима које он промиче треба бити изграђена Хрватска па и ЕУ. Ја мислим да то представља опасност за нашу земљу – поручио је Пусић.

Челник удруге Ветерани Домовинског рата и антифашисти (ВеДРА) Ранко Бритвић додао је да се овом пријавом штити и дигнитет ветерана и Домовинског рата.

– Ми у рату нисмо тако поздрављали. Поздрављали су појединци. Фашистичким поздравом “За дом спремни” данас се шири раздор и ствара смутња – поручио је Бритвић.

Организатори ове иницијативе рекли су да чекају реакцију МУП-а на њихову пријаву.

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

13. јун 2024.

Саво Штрбац:

Избори, гробови и грбови

Дан пред почетак локалних избора у Хрватској на снагу је ступио Закон о гробљима, који је прописао уклањање непоћудних спомен-обележја из времена рата деведесетих, што се односило на гробове српским војницима сахрањеним на подручју бивше Републике Српске Крајине.

Најгласнији у тумачењу овог закона био је извесни опанчар Стипе Млинаруић Ђипе из проушашког Домовинског покрета (ДП), једна, и по изгледу и понашању, опскурна личност. који је опседнут гробницом у облику капеле Вукашина Шошкоћанина у Боровом Селу, која му се налази пред носом, пошто је и он рођени Вуковарчанин, у којем је поникао и ДП, и где је та странка до сада била на власти у више мандата, укључујући и онај последњи.

Закон о гробљима је прошао у Сабору и ступио на снагу, али је Ђипин ДП, иако подржан од јачег коалиционог партнера ХДЗ, изгубио на вуковарским локалним изборима у „сразу” са подједнако екстремном, такође проушашком, странком која се зове Хрватски суверенисти (ХС), коју је подржала најмлађа им сестринска странка Дом и национално окупљање (ДОМИНО), настала поделом ДП-а након прошлгодишњих парламентарних избора.

ДП су основали бивши чланови ХДЗ-а, који си и напустили ХДЗ када га је преузео Пленковић и повео га ка десном центру. А између њих је након поделе, као и код остале балканске браће, дошло и до же-

стоке свађе. Једни на друге су бацали, поред „дрвља и камења”, и много смрдљивије и мекше предмете, заклињући се да једни са другима више никада неће.

Но, након прошлгодишњих парламентарних избора, када водећи ХДЗ са традиционалним коалиционим партнерима тзв. мањинцима није могао досећи потребну већину, браћа из ДП-а понудише им своје руке уз услов да одбаце Србе из СДСС-а тако „да потпуно нестану” из свих структура власти, укључујући и рушење „четничких споменика који загађују хрватску земљу” и престанак субвенционисања српског „антихрватског” гласила недељника „Новости”.

И би тако. ХДЗ доби већину. Изабраше и владу у којој се нађоше и три министра из ДП (сви са сумњивим дипломама). И тако се поново зближише „закрвљена” браћа. Но, пре него су министри загрејали министарске фотеље, због расподеле плена – функција и утицаја у новој коалицији, подели се и ДП. И међу њима настаде беспопштедна „братска борба”. А имали су једни о другима да кажу свашта нешто и о патриотизму, и о служењу непријатељу, и о крађи српске имовине и куповини диплома, нелегалном оружју...

Упркос подели у ДП-у, ипак је, уз подршку Ивана Пенаве и њему оданих заступника, који је сву своју и моћ ДП-а заснивао на Вуковару као „граду хероју”, у којем је био и градоначелник други пут узастопно, коали-

ција са ХДЗ-ом опстала, иако са најтањом могућом већином.

Но, не мирују ни одметнути депеовци, међу којима највећу улогу имају тајкун Марио Радић и заступник у европском парламенту Стјепо Бартулица, те оснивају нову странку ДОМиНО с циљем да се освете онима који су остали уз Пенаву и заменика му у странци и саборског заступника већ помињаног Ђипу.

И кад је било скоро извесно да ће ДП, на крилима новог закона о гробљима и драстичног смањења субвенција српским „Новостима” и уз подршку ХДЗ-а, поново добити изборе у Вуковару, рачуницу им покварише Хрватски суверенисти, који су добили и место градоначелника у особи председника странке Павличека, такође рођеног Вуковарца, нешто млађе генерације, и највише заступника у Градском већу (6), али недовољно да формирају већину. И депеовци и суверенисти припадају крајњој десници на хрватској политичкој сцени, и једни и други су своју политику градили на негативном односу према Србима, којих на хрватском простору највише има баш у Вуковару (по последњем попису око 30 процената).

Већ поменути Ђипе, као „прва труба” ДП-а, оптужио је суверенисте да су са Србима правили тајне договоре, захваљујући којима су и победили. Срби су, вероватно, од два зла, бирали оно мање, а то су суверенисти који су, за разлику од депеоваца, били јаки на речима против Срба (на овим изборима смањили су максимално тон преточивши га у слоган „Вуковар за све”), док су се депеовци показали као велики србомрсици и на делу кроз процесе доношења новог закона о гробљима и смањивања државних субвенција српском недељнику „Новости”.

Прва депеовска „труба” Ђипе пораз од суверениста у Вуковару објашњава с чињеницом да су се против ДП удружили ДОМиНО, ХС и СДСС, с тим да су пресудни управо били гласови СДСС-а и да је то освета СДСС-а према ДП-у за избацивање из државне власти, додајући: „Ако је то цена коју је морао платити ДП, с тим што смо избацили СДСС из власти, с тим да смо донели за-

кон о гробљима и уклонили четничке споменике, ми смо спремни то платити.”

У Градском већу у Вуковару, које броји 19 већника, ни депеовци (4) са хадезевцима (3) ни суверенисти (6) не могу формирати већину без српских гласова (4). Тако су Срби дошли у ситуацију да у Вуковару буду „језичац на ваги” као што су били у више мандата на државном нивоу. Ђипе је већ „протрубио” да ће нови градоначелник саставити већину с „онима који су му дали поверење, а то су СДСС и двије, три мале странчице”. Било каква сарадња са Србима, посебно са СДСС-ом, по Ђипи је велики и неопростиви грех, па поручује: „А ми ћемо доћи у Вуковар у свечаним оделима на рушење споменика Шошкоћанину. Позват ћемо Драгану Јецков (СДСС) и нека понесе са собом малог лутка Павличека.”

А у средишњем делу Хрватске, у Сиску на Банији, такође је дошло до смене власти – дванаестогодишњу власт СДП-а преузео је ХДЗ. И први потез новог градоначелника Домагоја Орлића очитовао се у отказивању концерта српском певачу Бајаги, пореклом из Бјеловара, због наводно „повећаног ризика, немогућности обезбеђења техничких услова и празне касе”.

Све је то демантовала управо његова претходница из СДП-а Кристина Икић Баничек (каса је пуна, Бајага је већ имао концерт у Сиску 2018. и није било никаквих проблема, дан пре Бајагиног термина на истом простору гостује један други бенд са истом техничком опремом) уз тврдњу да је у питању само мржња због националне припадности певача.

Е, ту се и ја укључујем тако што за неке српске медије коментаришем да је прави разлог отказивања концерта у томе што је Бајага 1993. гостовао у Книну с намером да диже морал српској војсци после пораза на Равним Котарима у акцији „Масленица”, због чега су му и раније, на захтев „бранитеља” (ветерана), отказивани концерти у Карловцу и Плочама, што су пренели и неки хрватски медији.

Ето, Хрвати ни ту „ситницу” Бајаги не забрављају и не опраштају. И ја сам са Равних Котара, а на њима сам био и те 1993. и

уопште се не сећам да је у Книну те године гостовао Бајага. Па шта ако и јесте? Радио је свој посао и ишао да пева тамо где су га звали. А и није он сам у току рата певао ратницима.

Ако је неко песмом дизао морал војницима у рату деведесетих, онда је то хрватски певач Марко Перковић Томпсон, поникао у рату, чије песме су у већем делу репертоара управо шовинистичке и мрзилачке. За мање од месец дана на концерту на загребачком хиподрому, са чиме се хвали цела Хрватска, окупиће више од пола милиона људи, таман толико колико Хрватска има регистрованих бранитеља?! Али шта је дозвољено Томпсону, није Бајаги?!

Дакле, Томпсон може да пева „Јасеновац и Градишка Стара, то је кућа Максових месара...“. И ником ништа?! А и ша би, кад и Хрватска академија знаности и уметности (ХАЗУ) пре неки дан, у припреми Томпсоновог концерта и великог „мимохода“ за тридесету годишњицу „велике победе“ у „Олуји“ донесе Декларацију о хрватском повесном грбу, којом изједначише и онај усташки с првим белим пољем и онај званични и данас важећи са првим црвеним пољем. Мудри академици констатоваше да су оба грба у примени већ 500 годи-

на, много пре појаве усташа, па закључише да се обе варијанте грба „у приватној и јавној употреби, с разлогом и поносом, могу и требају истицати“.

Познато је да Хрвати у много чему опонашају Немце. Следили су их и у Другом светском рату када су, по њиховом моделу „коначног решења“ јеврејског питања, осмислили и у пракси спроводили „коначно решење“ српског питања. Али по питању употребе симбола из нацистичког и фашистичког (усташког) периода, имају своје оригинално мишљење.

Наиме, Немци су, убрзо по завршетку Другог светског рата, законом забранили употребу нацистичког симбола „свастике“, који је много старији и познатији од хрватског шахираног грба, само из разлога што су је злоупотребили Хитлерови нацисти у том рату. Хрватски академици не схватају, боље речено не желе схватити, да није у питању старост неког симбола, већ његово профанисање у одређеном историјском времену и порукама које се његовим враћањем у поновну примену одашиљу „граду и свету“.

* Документационо-информативни центар „Веритас“

03.11.2025.

Ovo bi moglo dovesti do sukoba sa Beogradom: 'Oni u Zagreb dolaze iz Bugarske'

Iako je još uvijek neslužbena i nepriznata, Hrvatska pravoslavna crkva (HPC) pozvala je na božićni koncert bugarskog pravoslavnog crkvenog zborara koji će se 07. prosinca održati u dvorani Vatroslav Lisinski.

Iako je ova vijest u Hrvatskoj ostala potpuno nezapažena, u Srbiji je itekako odjeknula. U toj zemlji koja pomno promatra rastuće sukobe radikalne desnice i ljevice u Hrvatskoj, ovaj se događaj smatra još jednim opasnim iskorakom u "revitalizaciji ustaštva." (zar opet?)

Naime, Hrvatska pravoslavna Crkva bila je pravoslavna Crkva u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, a osnovana je zakonskom odredbom ustaškog poglavnika Ante Pavelića 06. lipnja 1942.

Savo Štrbac (Veritas) kaže da SPC ne shvaća dovoljno ozbiljnost ovog događaja, kao i da Hrvatska prešutno prelazi preko onoga što radi prvi čovjek HPC-a arhiepiskop Aleksandar.

"Nitko ne može tvrditi da iza njegovih postupaka službeno stoji i hrvatska država, jer Ministarstvo pravosuđa koje bi trebalo registrirati

tu crkvu kao službenu i koja se sada vodi samo kao organizacija – to još nije učinilo. S druge strane, zna se da se na Vladu Hrvatske i na to ministarstvo vrši veliki pritisak da to prihvate jer su po važećem zakonu Hrvatske ispunjeni uvjeti da tzv. HPC bude službeno priznata. To se vidi i iz podrške koju ova crkva ima od hrvatske intelektualne elite ali i iz dijaspore, posebno iz Australije”, kaže ravnatelj Veritasa.

Štrbac uopće ne sumnja da je HPC za sve što radi finansijski dobro podržana: “Ne mogu biti sto posto siguran da država Hrvatska to baš želi jer su i oni vjerojatno svjesni da bi to dovelo do ozbiljnog sukoba sa Beogradom. Znaју da bi to bilo guranje prsta u oko Beogradu pa im ne treba još i to, posebno posli-

je ovog revizionizma ustaštva koje se javlja u Hrvatskoj, ovakav potez bi bio opasan za Srbe pravoslavce u Hrvatskoj ali i za samu SPC.”

Predsjednik Veritasa smatra da je ova situacija opasna iako je dosadašnja hrvatska vlast “zamrznula” pitanje priznanja HPC-a: “Ova crkva bi priznanjem preuzela i svu imovinu SPC u Hrvatskoj koja nije mala. No, tu imovina nije ni najbitnija koliko je bitno ono što bi se dogodilo sa Srbima u Hrvatskoj. U principu to je sve ono što je nekada želio i Ante Pavelić tako da je u ovom trenutku bujanja rehabilitacije ustaštva pogodna klima u Hrvatskoj da se ta crkva registrira. A ako je država Hrvatska registrira – to će biti opasno.”

ПОЛИТИКА ПОГЛЕДИ

11. децембра 2025.

Саво Штрбац:

Неодржани божићни концерт „ХПЦ” у Загребу

„Светски познати бугарски хор за црквену музику ‘Св. Иоан Кукузел Анђеогласни’ оптужен је у Хрватској, без икаквог основа, да је непријатељски агент те неће одржати очекивани божићни концерт у недељу, 7. децембра”, пише бугарски портал faktor.bg под датумом 6. децембар 2025. У наставку текста наводи се да је концерт организовала православна црква (ХПЦ), која Божић слави 25. децембра, а информација о посети бугарског црквеног хора дистрибуирана је у свим медијима, позиви су послати државној елити Хрватске и представницима других верских деноминација. „Међутим, 3. децембра, само четири дана пре догађаја, у загребачким интернетским новинама dnevno.hr појавио се чланак у којем се упозорава да би посета збора светог Иоана Кукузела Анђеогласног ‘...могла довести до сукоба с Београдом: Долазе у Загреб из Бугарске’ написала је публикација, позивајући се на Саву Штрпца, утицајну осо-

бу у србијанским црквеним круговима”, пише поменути бугарски портал.

Одакле ја у овој причи?

Другог децембра телефоном ме позвала новинарка „Спутњика” Бранкица Ристић и замолила за коментар о учешћу познатог бугарског црквеног хора у дворани „Лисински” у Загребу, на божићном концерту који организује нека ХПЦ, за коју она није ни чула. Кад јој рекох да сам чуо за ту „ХПЦ”, али да нисам чуо за овогодишњи божићни концерт у Лисинском, пошаље ми линк на текст „Ревитализација пројекта ХПЦ – бугарски хор у служби рециклиране усташке идеје”, аутора Вука Бачановића, који је дан раније објављен на црногорском порталу zurnal.me и који сам с великим интересовањем прочитао.

У том тексту аутор веома професионално износи релевантне податке о „ХПЦ” из времена Другог светског рата и о њеној следбеници, коју предводи бугарски др-

жављанин Александар Радоев Иванов, који се потписује као „Александар, по милости Божјој архиепископ целе Хрватске православно-славне цркве”, који је 3. октобра 2013. званично „обновио” Хрватску православну цркву, тако што је добио Томос о аутокефалности од тзв. Европске православне цркве, „једне од оних неканонских микројурисдикција са седиштем у Паризу које постоје отприлике као и већина инфлуенсера – имају профил, али их нико озбиљан не прати”.

У наставку текста аутор констатује: „Али, чини се да је неко битан одлучио да овај пројекат дигне на виши ниво. ХПЦ је добила далеко озбиљнији ПР: Божићни концерт у 'Лисинском', дакле у респектабилној дворани за чије изнајмљивање треба издвојити значајна средства. А да све не би изгледало превише провинцијски, за духовни штимунг није ангажован ансамбл који изводи попевке уз тамбурицу, него чувени бугарски мушки ансамбл 'Св. Јоан Кукузел – Анђелогласни', специјализован за средњовековно православно појање. Основан још касних шездесетих, с репутацијом светског ранга, овај хор је деценијама чуввао традицију византијске и старобугарске духовне музике – да би се, ето, нашао и у улози пројекта којим се покушава, по предлошку из Другог светског рата, у духу неонацистичке ренесансе, изумети 'хрватско православлје' као замена за нежељено српско, односно нежељене Србе.”

О овом, као и о још неколико претендената на Павелићеву „ХПЦ” писао сам и ја у више наврата на овим страницама, па сам сва моја сазнања о тој „невладиној организацији” испричао Бранкици, која је истог дана на порталу „Спутњика” објавила текст под насловом: „Хрвати и даље сањају Павелићев сан – о Хрватској православној цркви!”

Дан касније хрватски портал dnevno.hr под насловом: „Ово би могло довести до сукоба са Београдом: 'Они у Загреб долазе из Бугарске’”, преноси неколико цитата из „Спутњика”:

„Саво Штрбац (Веритас) каже да СПЦ не схваћа довољно озбиљност овог догађаја,

као и да Хрватска прећутно прелази преко онога што ради први човек ХПЦ архиепископ Александар. Нико не може тврдити да иза његових поступака службено стоји и хрватска држава, јер Министарство правосуђа које би требало регистровати ту цркву као службену и која се сада води само као организација – то још није учинило. С друге стране, зна се да се на Владу Хрватске и на то министарство врши велики притисак да то прихвате јер су по важећем закону Хрватске испуњени услови да тзв. ХПЦ буде службено призната. То се види и из подршке коју ова црква има од хрватске интелектуалне елите, али и из дијаспоре, посебно из Аустралије. Штрбац уопште не сумња да је ХПЦ за све што ради финансијски добро подржана: 'Не могу бити сто посто сигуран да држава Хрватска то баш жели јер су и они вероватно свесни да би то довело до озбиљног сукоба са Београдом. Знају да би то било гурање прста у око Београду па им не треба још и то, посебно после овог ревизионизма усташтва које се јавља у Хрватској, овакав потез би био опасан за Србе православце у Хрватској, али и за саму СПЦ'. Председник Веритаса сматра да је ова ситуација опасна иако је досадашња хрватска власт 'замрзнула' питање признања ХПЦ: 'Ова црква би признањем преузела и сву имовину СПЦ у Хрватској, која није мала. Но, ту имовина није ни најбитнија, колико је битно оно што би се догодило са Србима у Хрватској. У принципу, то је све оно што је некада желео и Анте Павелић, тако да је у овом тренутку бујања рехабилитације усташтва погодна клима у Хрватској да се та црква региструје. А ако је држава Хрватска региструје – то ће бити опасно'.”

А дан касније (4. децембра) портал hor.com.hr објављује текст под насловом „Скандалозно: Дворана 'Лисински' отказала божићни концерт ХПЦ, након притиска шовинисте Штрпца!?”, подсећајући да је наступ пропао након интервјуа „српског терористе и шовинисте Саве Штрпца у вези овог наступа у 'Лисинском’”, док са друге стране „за српске певалке и сав тај шунд са истока дворана је отворена, али не за врхунску црквену глазбу”, питајући

„није ли ово велики скандал и према бугарским грађанима и бугарској култури од стране управе 'Лисинског'?"

У први мах нисам поверовао да је концерт отказан. Наиме, цели текст ми је личио на иронисање мојих ставова и оцена изнесених у „Спутњику”, тим више што на службеном сајту „ХПЦ” (hrvatskapravoslavnacrkva.wordpress.com) није било ни речи о отказу, на којем је и даље стршио позив на концерт са великим грбом те организације (православни крст положен на шаховницу са првим белим пољем).

Поверовао сам тек кад сам сутрадан (5. децембра) и на страници „ХПЦ” видео и факсимил одлуке Концертне дворане „Ватрослав Лисински” (КДВЛ), потписан од директорке Нине Чалопек, који је „архиепископ Александар” уметнуо у свој текст под насловом „У Загребу забрањен божићни концерт Хрватске православне цркве”, у којој пише: „Отказује се Уговор о кориштењу простора и услуга КДВЛ склопљен дана 24. 7. 2025. између КДВЛ и Удруге Грчко-источне цркве – УГИЦ, заступане по председнику Александру Радоеву Иванову (Корисник), којим је било уговорено коришћење КДВЛ у Малој дворани 7. децембра у 19 сати, а за који је до тренутка доношења ове Одлуке продано осам улазница.” У кратком образложењу наводи се да се Одлука о отказу доноси „због доставе неистинитих информација од стране Корисника”.

А „архиепископ Александар” у поменутом тексту, након констатације да је „ХПЦ

постојала пуних 250 година прије Усташа, прије самосталне Србије и прије СПЦ” (он то поистовећује са Карловачком архиепископијом из времена Аустроугарске монархије), наводи и ово: „Сад испада да Хрватска док покушава удовољити Штрпцу и Србији, која је од априла 1999. пуноправна чланица Заједнице држава Русије, Белорусије и Србије, ствара дипломатски скандал с Бугарском, с којом је заједнички у Европској унији и НАТО-у... Позвали смо и госп. Пленковића и Милановића, а још нисмо добили одговор из њихових уреда. Што ако они одлуче доћи на божићни концерт?”

И тако је божићни концерт светски познатог бугарског хора „Св. Иоан Кукузел Анђео-гласни” отказан. Жао ми је због њих и због свих оних грађана Загреба који су намеравали да уживају у њиховом наступу. Можда је мој интервју у „Спутњику” био иницијална каписла за отказивање концерта, али одлучујућа улога припада великом манипулатору и фалсификатору Бугарину Александру Радоеву Иванову, самозваном „архиепископу целе Хрватске православне цркве”, што су на време препознали и у КДВЛ – Удружење „Грчко-источне цркве” није исто што и „Хрватска православна црква”, као што ни „председник удружења” није исто што и „архиепископ” непостојеће „Хрватске православне цркве”. Време је да то препознају и хрватски органи кривичног гоњења.

* Документационо-информативни центар „Веритас”

Поредак Небојша Лазић, теолог

5. децембар 2025.

Духовни геноцид – „Хрватска православна црква“

- Канонски гледано, Хрватска православна црква никада није постојала нити може постојати без сагласности васељенског православља.
- Политички гледано, она је увек била и остаје, пројекат десрбизације и асимилације, данас можда мање крвав, али не мање упоран.
- Док год постоји жеља да се православље одвоји од српства на територији где Срби вековима живе, дотле ће се рађати различите варијанте „хрватског православља“.

- Сваки покушај убијања душе Срба је као и у времена НДХ везан и са покушајем одузимања имовине ктиторима, манастирима многострадалне Српске Православне Цркве која је крвљу својих епископа, свештеника и народа доказала да је кроз Голготу прошла сведочећи Господа.

Прво помињање Хрватске православне цркве налази се у политичко пројекту Еугена Кватерника из 1861. године, који је, у духу тадашњег хрватског националног препорода, предлагао оснивање посебног православног синода или чак патријархата за „хрватске православце“. Та идеја није била теолошка него чисто политичка: требало је створити верски инструмент којим би се православно становништво на територији будуће хрватске државе одвојило остатка Срба, кроз идеју ресрбизације.

Један дио Срба одвојити духовно, затим од њих створити посебан народ хрватизацијом. Тај први нацрт остао је мртво слово на папиру све до 1941. године, када је, након слома Краљевине Југославије и успостављања Независне Државе Хрватске, Анте Павелић одлучио да га оживи, али овога пута у крвавом контексту геноцида над Србима. Оснивање тзв. Хрватске православне цркве је покушај чињења духовног геноцида над Србима.

Већ у првим месецима НДХ донесени су закони којима се укида назив „Српска православна вера“ и враћа стари аустроугарски термин „грчко-источна вера“, чиме се Србима одузима не само национални већ и верски идентитет. Истовремено је започела масовна кампања присилног покатоличавања: стотине хиљада Срба приморане су да потписују „прелаз“ на римокатоличанство, док су они који су одбијали слати у логоре или ликвидирани на најсвирепије начине.

Међутим, већ почетком 1942. постало је јасно чак и Немцима да тај терор не доноси жељене резултате, напротив, изазивао је све јачи српски устанак. Отпор окупатору који покушава да убије и душу и тијело је једноставно био у српском ДНК. Берлин је затражио од

Павелића да ублажи репресију, па је усташки поглавник, под притиском, одлучио да примени стари Кватерников рецепт: основати „Хрватску православну цркву“ која ће, бар привидно, показати свету да у НДХ нема прогона православаца, већ да они имају своју „националну“ цркву. Ово се уклапало и у покушај да трећину побију, трећину покатоличе. Био је ово покушај стварања својеврсне уније под управом НДХ.

Указом од 3. априла 1942, а званично проглашењем 7. априла исте године, ХПЦ је створена као чиста државна установа. За њеног челника изабран је Геромоген (Григориј Иванович Максимович), осамдесетогодишњи руски емигрантски монах, бивши катеринславски архиепископ, који је у Југославији живео у манастиру Хопово. Био је удовац са шестеро деце, што само по себи показује колико је одабир био далек од православних канонских норми.

Устоличен је у цркви Светог Преображења у Загребу под титулом „митрополит загребачки и целе Хрватске“. Основане су и три епархије: бродска, сарајевска и петровачка, а свештенство је регрутовано углавном из белоруске и руске емиграције те из редова морално и канонски компромитованих бивших српских свештеника. Сви су имали статус државних чиновника и примања из усташког буџета.

Устав ХПЦ, који је 5. јуна 1942. објављен у Народним новинама, написао је Милош Оберкнежевић, бивши чиновник Српске Патријаршије, по непосредном Павелићевом налогу. Тај документ је готово дословно преписан Устав СПЦ из 1931, с јединим битним изменама: уклоњени су сви „србизми“, уведени хрватски термини (наджупник уместо архијерејског намјесника, жупник уместо пароха итд), а цела структура потчињена поглавнику.

Патријарха (касније митрополита) бирао је изборни сабор који сазива лично Павелић; од три предложена кандидата Министарство правосуђа и богоштовља бирало је једног, а поглавник га именовало. Сви црквени печати морали су носити натпис „Независна Држава

Хрватска“. Имовина је прешла под државну контролу, што је јако битно и за данашњи покушај оживљавања овакве духовно накарад-не творевине. Свештеници су били обавезни да у проповедима величају усташки покрет и поглавника. Часопис *Хрватска Православна Црква*, чији је главни уредник био Савић Марковић Штедимлија, био је чиста усташка пропагандна трибина.

С теолошке тачке гледишта, ХПЦ није испуњавала ни један једини услов за постојање православне цркве. Није била аутокефална нити аутономна, није имала сагласност ниједне канонске помесне цркве, није имала томос, није имала апостолско прејемство у смислу слободног избора јерархије. Била је чиста шизма под патронатом државе која је у исто време убијала стотине хиљада православних хришћана.

Кључну улогу у организацији одиграо је Милош Оберкнежевић, бивши чиновник СПЦ, који је по Павелићевом налогу саставио устав ХПЦ – у суштини преписан и прилагођен устав СПЦ из 1931. године, очишћен од „србизама“ и потпуно подређен државној контроли. Устав ХПЦ, објављен 5. јуна 1942. у *Народним новинама*, био је јасан показатељ да се не ради о цркви у канонском смислу, већ о државној установи. Сви печати морали су носити натпис „Независна Држава Хрватска“, патријарха (када се буде бирао) бирао би изборни сабор који сазива лично Поглавник, а коначну реч давало је Министарство правосуђа и бо-гоштовља.

Чланом 2. проглашено је достојанство патријаршије – иако ниједна помесна црква на свету то није признала, нити је постојао томос о аутокефалији. ХПЦ је била класична државна црква, али у најгорем могућем смислу – потпуно лишена елементарне аутономије, инструмент усташке политике асимилације и уништења српског православног идентитета.

Гермоген је био једини епископ, руски емигрант без икакве везе са локалним православним народом и никада прихваћен од

стране Срба који су страдали, али вјеру издали нису. Његово рукоположење нових епископа (када је и до њега дошло) обављено је без икаквог сабора и без сагласности било које Помјесне Цркве. Све то чини ХПЦ не само неканонском него и јеретичком творевином у очима васељенског православља. Нестала је 1945. заједно са НДХ. Гермоген је ухваћен и стрељан од партизана у лето 1945. Остали „свештеници“ расули су се по свету или завршили на саслушањима.

Међутим, дух те творевине није нестао. Након проглашења независности Републике Хрватске 1991, поново се јављају иницијативе за „обнову“ ХПЦ. Први и најупорнији био је Иво Матановић, римокатолик из Задра, који је 2010. најавио оснивање „хрватске православне заједнице“ за „православне Хрвате који не желе да се поистовећују са Србима“. Први логотип те организације садржао је карту НДХ.

За „свештеника“ довели су Бугарина Александра Иванова, који је 2013. дошао у Задар. Након пар година сарадње, разишли су се када је Иванов најавио прелазак под Рим. Тада се појављује паралелна група коју води Андрија Шкулић – Бонифације.

Према попису из 2011, у Хрватској је 16.647 особа изјаснило се као „Хрвати православне вере“. Тај број је очигледно систематски преувеличан, јер је у исто време трајао процес похрваћивања преосталих Срба, посебно у урбаним срединама. Од 2017. ова група покушава да се региструје као верска заједница. Министарство је два пута одбило захтев, Управни суд је потврдио одбијање, али је Високи управни суд 2023. вратио предмет на поновно одлучивање, где је поново одбијен.

Иза целе приче стоје стари усташки кругови у дијаспори и вампиризација усташтва у новом руху. Аустралско-хрватски конгрес отворено лобира код Пленковића за регистрацију „ХПЦ“. У њиховом писму од априла 2023. каже се да је то „право хрватског народа на сопствену православну цркву“. Исти ти кругови који славе Павелића сада траже да држава

Хрватска озваничи цркву која је створена у геноциду.

Суштина је, међутим, увек иста: покушај да се православље инструментализује у функцији хрватског националног пројекта и да се Србима у Хрватској одузме последњи идентитетски ослонац, а то је њихова Црква.

Канонски гледано, Хрватска православна црква никада није постојала нити може постојати без сагласности васељенског православља. Политички гледано, она је увек била и остаје, пројекат десрбизације и асимила-

ције, данас можда мање крвав, али не мање упоран. Док год постоји жеља да се православље одвоји од српства на територији где Срби вековима живе, дотле ће се рађати различите варијанте „хрватског православља“.

Сваки покушај убијања душе Срба је као и у времена НДХ везан и са покушајем одузимања имовине ктиторима, манастирима многострадалне Српске Православне Цркве која је крвљу својих епископа, свештеника и народа доказала да је кроз Голготу прошла сведочећи Господа.

5. децембар 2025.

Штрбац упозорава:

Хрватска на корак од признања Павелићеве „православне цркве“ – озбиљна опасност за Србе

У Хрватској је у току рехабилитација усташтва и у таквој ситуацији лако може да се деси да ХПЦ коју води рашчињени бугарски свештеник добије од хрватске државе и званично признање, каже директор центра „Веритас“ Саво Штрбац.

Ко год да је ових дана видео најаву да ће за божићне празнике у Загребу у популарној дворани „Лисински“ наступати православни хор из Бугарске, помислио би како, наизглед, Хрвати примерено пазе на своју православну браћу Србе као мањинску заједницу у овој држави — свако ко не зна да је бугарски хор и божићни концерт уприличила тзв. Хрватска православна црква, коју је основао злогласни Анте Павелић и усташка Независна држава Хрватска за време Другог светског рата.

Рециклирање сна о ХПЦ

Није у питању пажња према православљу или Србима, већ покушај — или боље речено наставак Павелићеве намере — да се Срби из Хрватске одвоје од српске па-

тријаршије и на тај начин прекину сваку везу са матицом Србијом и српством. На челу тзв. ХПЦ налази се рашчињени бугарски свештеник који себе назива архиепископом Александром.

Ово мисли и Саво Штрбац, директор „Веритаса“, који каже да СПЦ не схвата довољно озбиљност онога што се дешава у Хрватској када је реч о овој теми, као и да Хрватска држава, чини се, прећутно прелази преко онога што поменути распоп из Бугарске ради у Хрватској.

„Наравно, не може нико да каже да ли иза његових поступака званично стоји и Хрватска као држава, јер Министарство правосуђа које треба да региструје ту цркву као званичну, и која се сада води само као организација, то још није урадило. С друге стране, зна се да се на Владу Хрватске и на то министарство врши велики притисак да то прихвате јер су, по важећем закону Хрватске, испуњени услови да тзв. ХПЦ буде призната и званично као црква. То се види и из подршке коју ова

тзв. црква има од хрватске интелектуалне елите, али и споља, из дијаспоре, посебно из Аустралије,“ објашњава Штрбац.

Али јасно је, каже он, да их неко подржава финансијски — и то добро — за све што раде.

„Не могу рећи са 100 одсто сигурношћу да држава Хрватска то баш жели, јер су и они вероватно свесни да би то довело до озбиљног сукоба са Београдом. Знају да би то било гурање прста у око Београду па им још не треба то, посебно после овог ревизионизма усташтва које се јавља у Хрватској. Оваква потез би био опасан за Србе православце у Хрватској, али и за саму СПЦ,“ каже Штрбац.

То, међутим, не значи, додаје он, да ревизија усташтва и ревизија историје у Хрватској није стварна.

„Све то је врло опасно, иако је досадашња хрватска власт замрзла признање ХПЦ која би преузела и сву имовину СПЦ у Хрватској — а она није мала — ако би је озваничили. Ту имовина није ни најбитнија, колико је битно оно што би се десило са Србима у Хрватској. У суштини, то је све оно што је хтео некада и Анте Павелић. Тако да је у овом тренутку, баш сада када буја та рехабилитација усташтва и када су поново кренули напади на Србе, погодна клима у Хрватској да се та црква региструје. А ако је држава Хрватска региструје, то ће бити опасно,“ сматра он.

Одакле 40.000 православаца

Оно што Штрбац буну јесте чињеница да у Хрватској живи знатан број грађана који се изјашњавају као Хрвати православне вере

(по попису 2011. око 17.000, а по попису 2021. процењује се око 40.000). Они, због разних политичких и историјских околности, нису били верски организовани као што је то било за време НДХ, када је постојала ХПЦ с патријархом Гермогеном на челу, која је била призната од Цариградског патријарха и Васељенског сабора православних цркава, а која је престала да постоји поразом НДХ, када су партизани побили цело свештенство са патријархом, пише Спутњик.

И поред свега, каже он, кад је реч о тзв. ХПЦ и њеним промотерима, и даље је енигматично одакле толики број Хрвата међу православцима — у време када је у њиховој матичној држави још присутан процес похрваћења и покатоличавања Срба. Сва је прилика да су у процес „десрбизације“ православне вере у Хрватској укључени много јачи играчи од бугарског распопа Александра и поменутих промотера, истиче Штрбац.

Иначе, питање верских заједница у Хрватској уређено је Законом о правном положају верских заједница, у ком се наводи да верска заједница треба да има најмање 500 верника да би била уписана у регистар и мора да постоји најмање пет година.

У Евиденцији верских заједница у Републици Хрватској постоји чак 55 верских заједница, попут хиндуистичке, будистичке, сајентолошке... које смеју деловати на територији те државе, али међу њима нема тзв. ХПЦ. Њен челник, „хрватски архиепископ“ Александар, покушава да је региструје као верску заједницу од 2017. године, када је поднео захтев за упис у Евиденцију. Министарству правосуђа и управе требало је две и по године да донесе негативно решење, против ког је тзв. ХПЦ поднела тужбу. Управни суд је одбио тужбу, али је Високи управни суд поништио одлуке и вратио предмет министарству, које је 22. марта 2023. поново донело негативно одлуку.

ПОЛИТИКА

ПОГЛЕДИ

20. септембар 2024.

Саво Штрбац:

Ко, када и где сме истицати „три прста”

Кад смо помислили да не може бити ништа бизарније од процесуирања Срба у Хрватској за прекршај против јавног реда и мира због објављивања „неподобних” садржаја на друштвеним мрежама (о чему сам у овој рубрици 20. августа ове године објавио текст „Робијање у Хрватској због Баје Малог Книнџе”), демантовао нас је један још бизарнији догађај, који су „маштовити” припадници хрватске полиције такође оквалификовали као прекршај против јавног реда и мира – који је починило дете из Србије запуштено у васпитању(?!).

Дана 28. августа ове године из аутомобила београдских таблица у покрету у граду Каштел Лукшићу код Сплита неко од путника испружио је руку с три раширена прста кроз прозор аутомобила. „Савесни” возач, који се кретао иза, снимео је тај „страшан” приказ, који је објављен на „Далматинском порталу”, након чега је сплитска полиција покренула опсежну акцију и убрзо пронашла возило, у којем су се налазиле две одрасле особе и двоје деце, који су приведени у полицијске службене просторије.

У полицијском саопштењу, објављеном истог дана на сајту ПУ далматинско-сплитске, на-

води се да је у спроведеном поступку утврђено да је руку кроз прозор пружило дете које је било смештено на стражњем седишту у возилу, а с обзиром на чињеницу да дете (особа млађа од 14 година) није кривично одговорно, према детету се не могу покренути кривични или прекршајни поступци, већ се поступа на основу мера за заштиту права и добробити детета, због чега су обављени потребни разговори.

„Међутим, спроведеним поступком утврђено је да је отац детета 33-годишњи држављанин Србије остварио обележја прекршаја из чл. 27 Закона о прекршајима против јавног реда и мира тако да је као родитељ занемарио надзор над дететом које је услед недостатка родитељског надзора починило прекршај описан у члану 5. Закона о прекршајима против јавног реда и мира”, такође се наводи у поменутом полицијском саопштењу, уз додатак да је „страни држављанин прекршајно санкционисан након чега је пуштен из службених просторија и напустили су Републику Хрватску”.

Садржај овог саопштења пренели су скоро сви медији у државама региона, укључујући и српске.

Очекивао сам да ће се по повратку у Србију огласити „санкционисани” возач и да ћемо чути и његову верзију догађаја. Међутим, у медијима не наиђох ни на његово име ни на његову верзију приче, па закључих да човек из неког разлога не жели да се јавно експонира.

Но, по ономе што се налази у полицијском саопштењу и по ономе због чега су оптужени и санкционисани Срби пре њега за прекршај из члана пет Закона о прекршајима против јавног реда и мира („ко на јавном месту извођењем, репродуковањем песама, композиција и текстова или ношењем или истицањем симбола, текстова, слика, цртежа ремети јавни ред и мир казниће се новчано од 700 до 4.000 евра или затвором до 30 дана”), малолетников „грех” – испружена рука са три раширена прста (са отвореним палцем, кажипрстом и средњим прстом) кроз прозор аутомобила у покрету – може се подвести само под модус извршења овог прекршаја описаног под одредницом „истицањем симбола”.

Неспорно је да је дете, што се види и на снимку који се налази на интернету, испружило руку с три раширена прста кроз прозор аутомобила, али је спорно да ли је том гестом починило наведени прекршај.

Дефиниција прекршаја против јавног реда и мира налази се у првом члану поменутог закона, који гласи: „Прекршаји против јавног реда и мира су дела којима се на недозвољен начин ремети мир, рад или нормалан начин живота грађана, ствара немир, нерасположење, узнемиреност или омета кретање грађана на улицама и другим јавним местима или омета остваривање њихова права и дужности, вређа морал, омета вршење законитих мера државних органа и службених особа, нарушава јавни ред и мир грађана те дела утврђена овим законом.”

Према овој дефиницији прекршаја против јавног реда и мира, истицање симбола „три прста” може се подвести под инкриминацију „којима се на недозвољен начин ремети мир, рад или нормалан на-

чин живота грађана, ствара немир, нерасположење, узнемиреност”. То би значило да је истицање овог симбола неким правним прописом заиста и забрањено.

Припремајући овај текст, још сам једном прегледао све доступне изворе да ли је било ко релевантан у свету забранио употребу симбола „три прста”. Само сам наишао на вест, коју су објавили такође медији у региону, да је Скупштина Кантона Сарајево 27. јануара 2023. усвојила декларацију којом „најоштрије осуђује провокативно подизање три прста од новоизабраног министра безбедности у Савету министара Ненада Нешића испред седишта институција БиХ, што је поновио и у програму уживо на јавном сервису”. И нигде више. Чак ни хрватско Веће за суочавање с последицама владавине недемократских режима, које је хрватска влада основала 2017, у својим „закључцима и препорукама” из 2018. године (који се, у недостатку других прописа, у пракси и примењује у примени спорних обележја), не помиње овај симбол у било којем контексту.

И у хрватском законодавству важи принцип „*nullum crimen, nulla poena sine lege*” (А оно што није прописано, није ни забрањено).

Све да је неким прописом у Хрватској и забрањено истицање симбола „три прста” поставља се елементарно питање – у чему је у конкретном случају родитељ „занемарио надзор над дететом које је услед недостатка родитељског надзора починило прекршај” истицањем тог симбола?

У Србији је симбол „три прста” у последњих тридесетак година ушао у свакодневну употребу и постао национални поздрав. Тим симболом се славе успеси и победе. Користе га и врхунски српски спортисти, укључујући и оне међу најбољима на светском нивоу, као што су тенисер Новак Ђоковић и кошаркаш Никола Јокић. И не раде они то „скривећке”, већ јавно, на великим светским такмичењима, укључујући и последње Олимпијске игре у Француској, што су виделе стотине милиона људи широм света. Да

ли им је неко забранио и да ли их је барем неко упозорио на забрану коришћења симбола „три прста“? Колико знам, није. Али су упозоравани и кажњавани неки други спортисти, укључујући и хрватске, за коришћење неких других симбола. Ево и примера: Међународна фудбалска федерација (ФИФА) у јануару 2013. суспендовала је хрватског фудбалског репрезентативца Јосипа Шимунића на 10 званичних утакмица због непримереног понашања на реваншу баража за првенство света против Исланда почетком децембра 2012. у Загребу зато што је по завршетку тог сусрета узео микрофон у руке и на терену више пута узвикивао озлоглашени усташки поздрав „за дом спремни“.

Пошто дете ни кривично ни прекршајно не може да одговара, у сплитској полицији су нашли начин да у потпуности или делимично неутралишу „узнемиреност хрватских грађана“ кажњавањем „грешниковог“ родитеља због прекршаја из чл. 27 поменутог закона, који гласи: „Родитељ или старатељ чије дете или штићеник учини прекршај утврђен овим законом или прописима донесеним на основу овог закона, уколико је извршени прекршај последица лошег одгоја или занемаривања надзора над дететом или штићеником, казниће се за прекршај у износу од 700 до 4.000 евра.“

А што ако се дете угледало на поменуте српске спортисте Ђоковића и Јокића, који су на Олимпијским играма у Француској, тек неколико недеља пре инкриминисањем догађаја у Каштел Лукшићу, освојена одличја прослављали управо дизањем три прста, што је много вероватније него да га је отац учио да то ради како би изазивао нерасположење и узнемиреност код Хрвата?

Да ли ће родитељи убудуће свом детету забрањивати да гледају мечеве у којима за репрезентацију Србије наступају Ђоковић и Јокић, како не би лоше утицали на васпитање њихове деце, којима су идоли управо поменути спортисти? Да ли ће Ђоковић и Јокић због коришћења симбола „три прста“, ако икада посете Хрватску, такође прекршајно одговарати за исти прекршај као и дете из ове приче?

Волео бих да се одговори на ова питања потраже и пронађу у правној струци и науци, као и у медијским коментарима компетентних новинара, што је досад изостало поводом инкриминисања симбола „три прста“ у случају „Каштел Лукшић“. Због изостанка сериозних реакција, Хрватима се остављају могућност и слобода да у односу на Србе и даље несметано „креирају“ нове облике наводних прекршаја против јавног реда и мира.

* Документационо-информативни центар „Веритас“

splitsko-dalmatinska-policija.gov.hr 14.07.2025.

Hvar: Stranac priveden na sud zbog kršenja javnog reda i mira, motocikl upućen na izvanredni tehnički pregled

Полцијски службеници Полицијске постaje Hvar довршили су истраживање над 22-годишњим држављанином Србије за којег је утврђено постојање основане сумње да је 11. септембра 2025. године на друштвеној мрежи објавио фотографију на којој је истицао националистичке симболе подизањем три прста обје руке те је на тај начин починио прекршај из чл. 5. Закона о прекршајима против јавног реда и мира. Данас ће уз оптужни приједлог бити прivedен на суд, а предложено је да му се изрекне новчана казна у висини 700 евра. На фотографији коју је објавио за ври-

јеме војње устао је на мотоциклу и подигао обје руке показујући три прста.

У недjelju су га полицијски службеници пронашли и зауставили у промету и утврђена је сумња да мотоцикл има техничке недостатке ради чега је искључен из промета. С обзиром на постојање сумње да је мотоцикл којег користи технички неисправан дана ће бити upućен на изванредни технички pregled возила, а суkladно Закону о странцима донесено је рjeшење о protjerivanju и изречена му је забрана улaska и боравка у EU/EGP.

Србину због три прста изгон из Хрватске, а на усташевање се жмири

16/07/2025. Ненад Јовановић

Док је због показивања три прста држављанин Србије кажњен с изгоном из Хрватске и цијеле Еуропске уније, полиција је шутке слушала пјевање усташких будница и поздрава За дом спремни у Загребу. Очито се ради о неједнаком поступању, коментира одвјетница Лина Будак

Недавно објављена вијест како је хварска полиција довршила криминалистичко истраживање над 22-годишњим држављанином Србије који је на друштвеној мрежи објавио фотографију на којој је за вријеме вожње на мотору подизао три прста с обје руке.

Због прекршаја против јавног реда и мира, суд му је уз казну од 700 еура, сукладно Закону о странцима, издао рјешење о протјеривању и забрани уласка и боравка у Еуропској унији те Еуропском господарском простору. Због наводних техничких недостатака полиција је „ухапсила“ и његов мотоцикл – након искључења из промета, упутили су га на изванредни технички преглед возила. Вијест је на друштвеним мрежама изазвала бројне коментаре, а за Новости ју је коментирала одвјетница Лина Будак. – Државна тијела одједном поступају по закону до чега је довело одлучно непоступање полиције везано уз поједине посјетитеље Тхомпсоновог концерта које смо могли видјети и у медијима. Тада су из полиција казали да својим поступањем нису хтјели испровоцирати посјетитеље. Особно сматрам да због оваквих вијести главне афере као „Микроскоп“ пролазе испод радара, бивши министар Берош ужива у повластицама “6 + 6” унаточ томе што је са својом дружином пљачкао хрватски здравствени сустав, његови пајдаши у миру догова-

рају своје слободе и казне, а раја се бави Тхомпсоном и с три прста. Одмах након таквог непоступања и тактизирања полиције одједном се примјењује закон и протјерује странца који је починио прекршај против јавног реда и мира. Осим неједнаког поступања, ради се и о представи за јавност којој се баца кост да се бави са заданим темама, док прави пљачкаши у миру договарају како ће проћи лишо о чему ми не знамо ништа, иако би нам те информације требале бити битније. Ријеч је о представи за рају – нагласила је Будак. Ригидно кажњавање Срба за показивање националних симбола није почело с реченим мотоциклистом коме јесте требала бити изречена казна, али због прекршаја у промету.

Прије двије године, примјерице, Полицијска управа шибенско-книнска, тачније њихова полицијска станица у Книну током треће декаде августа подигла је три пријаве на темељу “проведеног криминалистичког истраживања на друштвеним мрежама” и то “због повреде угледа Републике Хрватске и вријеђања националних осјећаја грађана”.

Прва жртва је био 63-годишњак којег сумњиче да је као припадник музичке групе изводио пјесме из 1995. године чији су текстови Хрватску, како су оцијенили, извргнули руглу, презиру и јавном омаловажавању. Споменути је на наступима носио и одређене инсигније и одјевне предмете који приказују припадност непостојећој територијалној творевини са симболима САО Крајине и то све ставио на интернет. Завршио је у притвору с казненом пријавом ДОРХ-у.

Полиција је тренирала строгоћу и на 44-годишњаку с пребивалиштем у Обровцу који је на друштвеним мрежама, како су оцијенили, из мржње објављи-

вао фотографије и пјесме “које вријеђају националне осјећаје грађана РХ” Њему је одређена казна од 1.000 евра.

А задњег дан августа провели су Фацебоок истраживање над 43-годишњакињом која пребива на подручју Србије и сумњичили да је на друштвеним мрежама из мржње објављивала фотографије и музички садржај који вријеђају националне осјећаје грађана РХ и величају Крајину. За њу је одређен и затвор у трајању од 15 дана на Прекршајном одјелу Опћинског суда у Шибенику.

Занимљиво је да чланак 5. Закона о прекршајима против јавног реда и мира, за који книнска полиција тврди да су га прекршили, ни једном ријечју на спомиње вријеђање националних осјећаја, тко их је и када одредио нити како се могу повриједити.

Годину дана раније гоњен и један мјештанин Јакшића због постављања југославенске заставе, те особа из Ђуловца која је извисила хрватску заставу с црвеном звијездом.

Новости су 2016. писале и како је полиција заставу пирата с Кариба окачену на једној кући српског власника, а шви-

царског држављанина у Виру схватила као четничку, иако је купљена на једној тезги у Задру.

Медији су наводили да је таква книнска пракса већ уобичајена, па је 29-годишњак из Бискупије у мају 2023. завршио 15 дана у затвору јер је “на интернет апликацији за комуникацију из мржње објављивао фотографије и гласбене садржаје који вријеђају националне осјећаје грађана”.

Исту, али условну казну за исти прекршај добио је 32-годишњи младић из Србије, док је 55-годишњи држављанин САД-а 2022. добио 15 дана затвора.

Тада је закључено је да книнска полиција пажљиво биљежи долазак некадашњих становника книнског краја у завичај током љета па то користи за подношење пријава и привођење, али им је потпуно нормално величати усташку НДХ, нацистички покрет, ширити говор мржње према Србима и слично. А како знамо, љето и главна сезона годишњих одмора се ближе, а с њим и округла годишњица Олује, па не сумњамо да ће таквих вијести о наводном испољавању четништва бити и више.

ПОЛИТИКА

29. јул 2025.

СРПСКИ КОШАРКАШ ПРИВЕДЕН НА ХРВАТСКОЈ ГРАНИЦИ Због три прста казна као добродошлица у држави где су сви „За дом спремни“

Филип Барна морао је да плати новчану казну од 550 евра хрватским властима

БАЈАКОВО – јул 2025. – Српски кошаркаш Филип Барна, члан београдског клуба ФМП, приведен је на хрватској граници Бајаково, приликом покушаја уласка у ту земљу. Према наводима медија, разлог за привођење био је догађај са утакмице

из априла ове године, у којем је Барна подигао три прста прослављајући погођену “тројку”.

Хрватске власти су на основу тог геста отвориле прекршајни поступак, о којем Барна, како се наводи, није био ни званично обавештен. Приликом проласка кроз гранични прелаз 29. јула, приведен је, саслушан и новчано кажњен са 550 ев-

ра, након чега му је омогућено да настави путовање.

Овај инцидент отворио је нову етапу у политизацији спорта и произвољном тумачењу симбола у региону. Док се три прста – симбол српског идентитета и православне традиције – третирају као „увредљив гест“, у Хрватској је усташки поздрав „За дом спремни“ у више наврата добијао пресуде у којима се наводи да је у питању „израз патриотизма“, те се слободно користи на спортским трибинама и јавним манифестацијама.

Барна, који је рођен у Суботици 1999. године, своју каријеру градио је у клубовима Спартак, Младост и ФМП, и није познат по било каквим ексцесима на терену. Његов „прекршај“ био је уобичајени гест победе и припадности, какви се виђају широм света у разним варијантама. Али у

случају Србије, изгледа да чак и то може бити довољно за полицијско поступање.

Упадљива је двострука аршина и недостатак елементарног стандарда толеранције. Док европске институције подижу глас против сваке врсте говора мржње и екстремизма, у Хрватској је очигледно довољно да сте Србин који подигне три прста – да би вас задесило привођење и санкција.

Овакви поступци не доприносе регионалној стабилности, нити идеји европских вредности које би све државе кандидати и чланице Европске уније требало да поштују. Уместо што се три прста стављају на оптуженичку клупу, можда би требало озбиљније сагледати оне симболе и поруке које носе тежи историјски пртљаг – и стварну претњу за демократију.

Jutarnji list **Devetorica osumnjičenih za napad na Srbe u Splitu pušteni na slobodu**

14.11.2025.

Ukinut je istražni zatvor za devetoricu osumnjičenih koji su 3. studenog upali u prostorije splitskog kotara Blatine-Škrape

Ukinut je istražni zatvor za devetoricu osumnjičenih koji su 3. studenog upali u prostorije splitskog kotara Blatine-Škrape i prekinuli Dane srpske kulture, donaje RTL Danas.

Anamarija Ljubičić Kuzmanić, odvjetnica Jakova Čaleta, pritvorenog predsjednika HDZ-a Kotara Blatine-Škrape, potvrdila je net.hr-u kako je dobila rješenje o puštanju iz istražnog zatvora za svog branjenika te ostalih petero osumnjičenih unutar prve optužnice.

U obrazloženju Suda za ovu odluku stoji da nisu ispunjeni uvjeti za određivanje istražnog zatvora, odnosno – nije bilo opasnosti od ponavljanja kaznenog djela, kao ni utjecaja na svjedoke. Ostala troji-

ca osumnjičenih također su dobila rješenje o puštanju iz pritvora, kazala nam je odvjetnica Ljubičić Kuzmanić.

Podsjetimo, velika skupina muškaraca, među kojima su bili i pripadnici Torcide, nasilno je upala u gradske prostorije te uz povike 'Za dom spremni' i 'Ovo je Hrvatska' rastjerala okupljene, među kojima su bili prestrašeni umirovljenici, žene i djeca, uključujući i djevojčicu u gipsu. Splitska policija potvrdila je da su članovi KUD-a iz Novog Sada zbog prijatnje i veće grupe mlađih osoba ispred kotara napustili prostor. Policija ih je brzo pronašla na tri lokacije i pružila zaštitu.

Za ovaj incident devetorica muškaraca, u dobi od 23 do 59 godina, prijavljeni su za nasilničko ponašanje i povredu slobode izražavanja nacionalne pripadnosti.

Županijski sud u Splitu ranije je odredio mjesec dana istražnog zatvora zbog opa-

snosti od ponavljanja djela i utjecaja na svjedoke, no taj je pritvor sada ukinut. Policija i dalje traga za ostalim sudionicima, jer svjedoci navode da ih je bilo između 50 i 100.

Premijer Andrej Plenković osudio je napad i pozvao nadležne institucije na brzo procesuiranje odgovornih.

– **Najoštrije osuđujemo incident tijekom kulturne manifestacije srpske nacionalne manjine i očekujemo hitno procesuiranje počinitelja, napisao je na X-u.**

JutarnjiList Dvojicu Srba u Splitu napali zakrabiljeni mladi nasilnici: 05.12.2025.

Pokušali ih izvući iz kombija, razbili staklo na vozilu

Maloljetnik (16) i mlađi punoljetnik uhićeni su u Splitu, a još se traga za dvojicom mladića

Još jedan, možemo slobodno reći – idiotski – napad golobradih mulaca potaknut mržnjom, odigrao se u četvrtak u jutarnjim satima u Splitu, na parkiralištu u blizini jednog lokala gdje je grupa mladića zakrabiljenih kapuljačama bez ikakvog povoda i razloga napala dvojicu državljana Srbije, 50-godišnjaka i 34-godišnjaka, piše Slobodna Dalmacija.

Kako je Slobodna Dalmacija neslužbeno doznala, jedan od oštećenih već dugu niz godina radi u Splitu za jednu građevinsku tvrtku i tog je jutra s prijateljem sjeo prije posla popiti kavu.

Dok su sjedili u lokalu i pričali, očito je netko čuo njihovu ‘ekavicu’. Kad su se muškarci digli, platili piće i sjeli u kombi vozilo marke Renault Trafic splitskih oznaka, koje je bilo parkirano ispred lokala, odjednom se ispred njih stvorilo nekoliko napadača koji su ih počeli vrijeđati, glasno im psujući, uz ostalo, ‘mater srpsku’, i udarati šakama po vozilu pokušavajući ih izvući iz njega.

Nakon što su razbili staklo na suvozačevim vratima, očito je netko naišao pa su se napadači razbježali.

Dvojica već uhićena

Splitska policija je nakon dojave odmah započela opsežno kriminalističko istraživanje

te su vrlo brzo, uz ostalo i zahvaljujući snimkama nadzornih kamera obližnjeg poslovnog objekta, došli do jednog od napadača za kojeg se utvrdilo da ima tek 16 godina.

Nakon što je uhićen, sve je odmah priznao u nazočnosti odvjetnika te je pušten da se u daljnjem tijeku postupka brani sa slobode, bez privođenja na Općinsko državno odvjetništvo. U petak je pak policija došla do još jednog, nešto starijeg počinitelja.

– Dana 4. prosinca 2025. godine oko 8.30 sati zaprimljena je informacija kako su na području Ravnih njiva napadnuta dva muškarca. Dok su se oštećeni nalazili u kombi vozilu splitskih registarskih oznaka kojim su namjeravali napustiti parkiralište, četiri su osobe prišle vozilu, otvorile vrata te fizički napale muškarce, nakon čega su pobjegle. Oštećeni su strani državljani, s kojima je u policijskoj postaji obavljen razgovor te su zaprimljene kaznene prijave. Nisu imali vidljivih ozljeda i odbili su ponudenu liječničku pomoć kao nepotrebnu. Obavljen je očevid te je započeto kriminalističko istraživanje. Operativnim radom policije tijekom jučerašnjeg dana utvrđen je identitet prvog osumnjičenika, maloljetne osobe. Nakon uhićenja provedeno je kriminalističko istraživanje te je utvrđena osnovana sumnja da je počinio kaznena djela Nasilničko ponašanje (čl. 323.a st. 2) i Oštećenje tuđe stvari (čl. 235. st. 3), u vezi sa zločinom iz mržnje.

Istraga se nastavlja

Danas je dovršeno istraživanje nad još jednom 18-godišnjom osobom za koju je utvrđena sumnja da je također počinila kaznena djela Nasilničko ponašanje (čl. 323.a st. 2) i Oštećenje tuđe stvari (čl. 235. st. 3), u vezi sa zločinom iz mržnje. Kriminalističko istraživanje se nastavlja, odgovorili su iz policije na naš upit o ovom nemilom događaju.

Kanije tijekom večeri Hina je objavila kako policija traga za još dvojicom mladića za koje sumnja da su bili s uhićenima.

Po važećem Kaznenom zakonu za kazneno djelo nasilničkog ponašanja, ako je počinjeno iz mržnje, propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, a isti raspon kazne predviđen je i za onoga tko iz mržnje ošteti tuđu stvar.

Jutarnji list Muškarac u Vukovaru prijavljen za poticanje na nasilje prema Hrvatima

10.12.2025.

Vrijeđao Nicoliera i spominjao ustaše: 'Uvijek za balvane spreman'

Od početka rujna do 5. studenog u više je navrata javno objavio tekstove na ćirilicom pismu kojima je poticao na nasilje i mržnju

Policija je podnijela kaznenu prijavu i pritvorila 50-godišnjaka iz Vukovara zbog javnog poticanja na mržnju i nasilje prema Hrvatima na društvenim mrežama te zbog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari.

Na svom je profilu Hrvate nazvao "ustašama" i napisao da je "uvijek za balvane spreman" te neprimjereno reagirao na najavu predsjednika Domovinskog pokreta Ivana Penave o uklaňanju spornog spomenika, mauzoleja četničkom vojvodi Vukašinu Šoškočaninu u Borovu Selu, prenose mediji.

Objava u kojoj je vrijeđao nedavno pokopanog hrvatskog branitelja i francuskog dragovoljca Jean-Michel Nicoliera uklonjena je.

Iz Policijske uprave vukovarsko-srijemske izvijestili su da je 50-godišnjak, hrvatski državljani, putem računalnog sustava i društvene mreže, od početka rujna do 5. studenog u više

navrata javno objavio tekstove na ćirilicom pismu kojima je poticao na nasilje i mržnju usmjerenu prema skupini ljudi zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti.

Također je utvrđeno da je u dva navrata, u rujnu i listopadu javnim objavama na društvenoj mreži vrijeđao i omalovažavao hrvatske policijske službenike, čime je počinio prekršaje iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, radi čega su mu uručeni prekršajni nalozi.

Pretragom doma i drugih prostorića 50-godišnjaka, policijski službenici pronašli su i oduzeli oružje čije posjedovanje je građanima zabranjeno Zakonom o nabavi i posjedovanju oružja građana.

Protiv 50-godišnjaka je podnesena kaznena prijava te je predan pritvorskom nadzorniku Policijske uprave vukovarsko-srijemske, stoji u priopćenju.

Prema Veritasovim saznanjima prijavljeni 50-godišnjak zove se Predrag Oljača

Комесаријат за избеглице и интеграције Републике Србије

У Србији подржано 54.235 породица избеглица и интерно расељених лица

20.06.2025, Поводом Светског дана избеглица, 20. јуна, Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије саопштава да је до данас пружена подршка за 54.235 породица избеглица и интерно расељених лица и да данас истичемо снагу и храброст људи који су били приморани да напусте своје домове услед сукоба и прогона или други тешких околности.

„Ове године желимо да фокус буде на солидарности са избеглицама и стварању света у коме их дочекујемо раширених руку. Комесаријат је до данас пружио подршку за укупно 54.235 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији – од чега је 40.727 породица избеглица из бивших република СФРЈ, 13.307 породица интерно расељених са простора Косова и Метохије, и 201 породица повратника,„ изјавила је комесарка за избеглице и миграције Наташа Станисављевић.

Економски је оснажено 23.513 домаћинства, обезбеђивањем подршке за доходовне активности, а подршка је пружена кроз доделу сеоских кућа са окућницом, грађевинског материјала, пакета хране и огрева, као и једнократних новчаних помоћи.

„Током прошле године подржали смо 7.175 породица, а у првих шест месеци ове године већ 3.787 породица. Од тог броја, 156 породица добило је директну стамбену подршку. Према евиденцији, у Србији је још 7.512 породица избеглица које нису трајно решиле своје стамбено питање. Управо зато настављамо посвећено да радимо како бисмо свим избеглим и

расељеним лицима обезбедили достојанствен живот и трајна решења,„ нагласила је Станисављевић.

Светски дан избеглица је прилика да се подсетимо на све оне који су, не својом кривицом, остали без дома, породице и имовине, у потрази за сигурношћу и новим почетком. Србија је током ратова 1990-их примила преко 600.000 људи. Данас је у статусу избеглице још увек 24.862 лица, док је више од 400.000 стекло држављанство Србије – што представља највећи процес интеграције избеглица у Европи.

У оквиру обележавања Светског дана избеглица, комесарка Наташа Станисављевић посетила је породице Вучетић и Кесић у београдском насељу Овча, које су кроз Регионални стамбени програм пре две године решиле своје трајно стамбено питање. Том приликом, комесарка је поручила да су овакви примери најбољи доказ да упоран, посвећен и организован рад доноси резултате, и да је свака породица која се након дугих година неизвесности скућила – победа правде и хуманости.

Током 2024. године, у прихватним и азилним центрима евидентирано је 19.483 лица, што представља смањење од 82,10% у односу на 2023. годину (када је евидентирано 108.828 лица). Тренд се наставио и у 2025. години – од почетка године до данас, евидентирано је 3.636 лица, што је за 53,32% мање у односу на исти период претходне године.

„И поред смањеног прилива, Србија остаје доследна у хуманом при-

ступу, са јасном посвећеношћу да обезбеди достојанствен смештај, здравствену и психосоцијалну помоћ и подршку у свакодневном животу мигрантима на својој територији. До сада је кроз Србију прошло више од милион миграната, а успешно управљање тим изазовом потврђује зрелост и спремност државе,, поручила је комесарка Станисављевић.

Тренутно је у прихватним и азилним центрима којима управља Комесаријат смештено 307 миграната, углавном из Авганистана, Египта, Турске, Сирије и Марока.

Од почетка сукоба у Украјини, кроз Србију је прошло 562.410 лица, а кроз објекте Комесаријата 451 лице. Тренутно се у Центру у Врању налази 51 лице, од чега је 12 деце укључено у систем основног и средњег образовања.

Комесаријат за избеглице и миграције овом приликом упућује захвалност свим институционалним и међународним партнерима, невладином сектору и донаторима на континуираној сарадњи и подршци у унапређењу положаја избегличке и мигрантске популације у Републици Србији.

Одбацавање Резолуције о геноциду у НДХ: Да ли се Београд плаши гнева Загреба на европском путу?

28. новембар 2025.

Резолуцију о геноциду у НДХ донеле су скупштине Црне Горе и Републике Српске, али за расправу о њој није било довољно гласова у српском парламенту. Због чега?

У српском парламенту није било воље скупштинске већине да се на дневни ред стави Резолуција о геноциду Независне Државе Хрватске (НДХ) над Србима, Хрватима, Јеврејима и Ромима током Другог светског рата.

На заседању Скупштине Србије 25. новембра, за предлог да се о овој резолуцији расправља, гласало је само 13 посланика, није гласало 166 посланика, док нико није био против, па је резолуција одбачена.

Ко се плаши гнева Загреба и зашто међу српским политичарима нема јединства, а хрватски је показују?

Директор Документационо информационог центра “Веритас” Саво Штрбац је за Јутро на РТ подсетио да је слична резолуција била предложена и 2022. године када су је иницирала деца логораши.

“Она и даље колоквијално носи назив Тишмина, од Смиље Тишме. Резолуција није ни дошла до седнице. Нема довољ-

но гласова да се уврсти на дневни ред, о предлогу се до сада није расправљало у Скупштини Србије. Изгледа да резолуција неће никада проћи док је не предложи владајућа већина“, наводи Штрбац.

На питање чега се посланици плаше, Штрбац истиче да се боје “управо реакције Хрватске”.

“То је било иза кулиса, немојмо да нам Хрвати и то спочитавају, и онако имамо довољно проблема на европском путу. Ако Србија жели у ЕУ, а знамо да се нови чланови се и даље бирају консензусом, без гласа Хрватске неће моћи... Не може ни Србија нити Црна Гора да постану чланице без њеног гласа. Оно што је Италија радила Словенији, мало је у поређењу што Хрвати раде Црној Гори и Србији”, објашњава Штрбац.

Штрбац истиче да заборав историјских сукоба не може да донесе ништа добро будућим генерацијама и додаје да нико није био против резолуције, као и да није било суздржаних да се резолуција уврсти на дневни ред.

“Знам те људе из владајуће коалиције који су у неколико наврата јавно говорили о томе да треба донети такву резолу-

цију. А затим, нису подигли руку током гласања. Онда је јасно да гласају по договору, из чисто дневно-политичких разлога”, наводи Штрбац.

Он је подсетио да је сличну резолуцију донела и скупштине Црне Горе и Републике Српске.

“Србија ето, из неколико покушаја, не долази до ње. Подсетимо, шта се догодило у Црној Гори кад је донела ту резолуцију. Хрватска је прогласила непожељнима тројицу водећих политичара у Црној Гори који су се залагали за ту резолуцију. И дан данас, Хрватска уцењује Црну Гору. Очито да водећи политичари у Србији имају све то на уму, а за коју су и сами. Нисам срео политичара који није за ту резолуцију”, објашњава Штрбац.

Указује да се сваке године одржавају округли столови у хрватском парламенту са квази-историчарима који говоре да “Јасеновац није био логор смрти већ радни логор”.

“Говори се да су ње у логорима изводиле опере, да нико није убијен, да су умيرали људи од болести, али никако због намере да се неко другачијих крвних зрнаца убија. И о томе се расправља под кровом парламента Хрватске и онда после тога је јасна порука послата. Имали смо серију напада на културне манифестације Срба”, указује Штрбац.

Осврћући се на концерт Марка Перковића Томпсона који ће бити одржан 27, али не и 28. децембра, Штрбац истиче да су многе игре у питању.

“У Хрватској се и даље добија власт ко придобије већину из две категорије, верници и друга ветерани”, закључује Штрбац.

Антонијевић: У хрватском Сабору би ова резолуција добила више гласова

Посланик “Ми – снага народа” проф. др Бранимир Несторовић Борислав Антонијевић упитао је током данашње седнице Скупштине Србије, све народне посланика Републике Србије због чега нису гласали за Резолуцију о геноциду у НДХ.

“Да ли вас ноћу буде крици деце из Јастребарског, да ли вас прате сенке убијених у Јасеновцу, Јадовну, а за чију резолуцију нисте хтели пре два дана да гласате. Да ли и ви мислите да су то били само радни логори, да геноцида није било. Председник Хрватске Милановић је рекао да је било. Када би се оваква резолуција гласала у хрватском Сабору, више би гласова добили “за” него што смо добили у Србији”. Срам ће вас бити до века. Јер то остаје уписано за историју, да српски парламент није гласао за Резолуцију о геноциду у НДХ”, поручио је посланицима Антонијевић.

Несуђена скупштинска Декларација о геноциду у НДХ

30. новембар 2025.

У ОсвРТ-у Наших 5 минута Николе Врзића говорило се и о неуспешном стављању на дневни ред јесењег заседања Скупштине Србије Декларације о геноциду у Независној Држави Хрватској, у коме је пренет и став председника ДИЦ Веритас Саве Штрпца.

Детаљ који је промакао многима, али не баш свима: кад је Абнор Спахију,

ухапшен због убиства Срба у оном ужасу код Бањске, у тишини пуштен из притвора у Србији без судског поступка какав је заслужио, Министарство спољних послова и дијаспоре такозваног Косова захвалио се међународним институцијама које су допринеле таквом третману осумњиченог за убиство, додуше, Србина.

Па и у том хапшењу с пуштањем уз допринос, дакле притисак, међународних саучесника Приштине – на основу кога Србија не сме да казни убице Срба – може да се налази и део разлога што Декларација о геноциду Независне Државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог светског рата није доспела чак ни до дневног реда текућег заседања Скупштине Србије. Црногорски случај Јасеновца и европских интеграција, уосталом, у том је смислу сасвим поучан.

Сећате (ли) се: Скупштина Црне Горе донела је прошлог Видовдана Резолуцију о геноциду у Јасеновцу, истина, разблажену и логорима Дахау и Маутхаузен.

Није било довољно. Република Хрватска је реаговала као прописна наследница Независне Државе Хрватске; протестном нотом у којој је Загреб објаснио Подгорици да то није у складу с европским интеграцијама Црне Горе, претњом да ће то утицати на њихове билатералне односе уз опомену да Хрватска, као чланица Европске уније, има на располагању механизме за одговарајућу реакцију. А поврх тога је и председник црногорске скупштине проглашен за персону нон грата у Хрватској па не може тамо ни на летовање.

А све то под задивљујуће циничним образложењем да црногорска резолуција о Јасеновцу не доприноси култури сећања и помирења него ствара нове поделе на Западном Балкану. На црногорску резолуцију о Сребреници, иначе, Хрвати нису ставили сличну примедбу. Па из тога и закључак да нису сасвим против културе сећања, него су само против културе сећања на њихове злочине.

Па су у то име и (зло)употребили поману механизме реаговања у Европској унији и нису дали сагласност за поједина поглавља у преговарачком процесу Црне Горе са Европском унијом.

Тако се то ради. Најзад, по истој матрици и Македонци, кад су постали Северни у име својих НАТО интеграција, сад уграђују Бугаре у преамбулу свог устава у име ЕУ интеграција.

Па је сходно опредељењу Србије за евроинтеграције у Скупштини Србије и остварено јединство већег дела власти и опозиције да се на дневни ред заседања уопште и не уврсти Декларација о геноциду НДХ.

Важнији од предложених закључака да су злочини усташа представљали смишљен и планиран геноцид, да је само у Јасеновцу убијено 700.000 Срба и више од 100.000 Јевреја и Рома, да је Независна Држава Хрватска једина имала концентрационе логоре за истребљивање деце; и важнији од предложеног захтева да Хрватска прихвати своју историјску одговорност и очува сећање на своје жртве, укључујући децу, био је страх од Хрватске. Да се не наљути због културе сећања на њене злочине у контексту европских интеграција Србије. А и летовање може да пропадне...

Бугарска, међутим, европске интеграције Северне Македоније није блокирала само да би Бугаре уписала у Устав Северне Македоније, него и због нерешених питања из историје и културе.

Укључујући културу сећања, која ће у неком од наредних кластера постати услов и за Србију.

Злосрећна епизода из Скупштине Србије представља само најаву онога што нас тада чека. Али Европска унија је стратешко опредељење Србије. Учићемо оно што је добро за европске интеграције, а не оно што може да увреди Хрвате. А и шта ће нам сећање на неколико концентрационих логора за децу кад можемо да добијемо поглавље, а можда и читав кластер ако се потрудимо, у европским интеграцијама... Само треба да научимо шта све не смемо. Укључујући сећање на НДХ.

ПРЕДСЕДНИК: Народни посланик Александар Павић предложио је да се дневни ред седнице допуни тачком – Предлог декларације о геноциду Независне државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог светског рата.

Да ли желите реч?

Изволите.

7/1 МВ/МТ 11.10 – 11.20

АЛЕКСАНДАР ПАВИЋ: Захваљујем.

Ми смо решили да поново покушамо да ставимо на дневни ред декларацију о геноциду у НДХ током Другог светског рата. Пошто није успело прошли пут, ајде да кажемо, да пробамо још једном да јасно кажемо да нећемо да бришемо историјско памћење српског народа.

Чули смо разне разлоге прошли пут зашто је то спорно, од тога да ми смо само једна мала опозициона партија и да је у ствари владајућа већина та која треба да буде та која ће да предложи овако нешто. Ево, ми чекамо од 2012. године да владајућа већина која је иста предложи нешто слично. Не да није предложила, него већ три пута није пролазило то у Скупштини, чак ни резолуција коју је предложио преживели дете логораш Смиља Тишма. Ни то није прошло.

Чули смо и аргументе да је то политиканство, да хоћемо политичке поене, ево нећемо ми политичке поене, ми ћемо да подржимо неку другу декларацију или резолуцију која осуђује злочин у НДХ против српског народа, као и ромског народа и јеврејског народа, али нам је јако битно да се то уради јер је крајње време. Много је времена прошло од Другог светског рата и срамота је национална да тако нешто још није усвојено.

Чули смо чак и неке аргументе да је то потекло из УДБЕ, да је то удбашка прича. Знате шта, ако је УДБА дошла до тога да предложи овако нешто ево ја бих гласао за то. Нек предложи УДБА гласам за то, само нека неко предложи.

На крају да кажем и ово – у нашем образложењу ми јасно кажемо ми овде ништа нисмо измислили, ово је идентична декларација само су промењени датуми оној коју је Народна скупштина Републике Српске усвојила пре 10 година, 2015. године. Остаци закланог народа који нису чак, то није суверена држава, а они су изложени много већим притисцима па су успели то некако да прогурају.

Ово је све у складу са Декларацијом о заштити националних и политичких права и заједничкој будућности српског народа која је усвојена у овој Народној скупштини прошле године где ми треба да заједнички обележавамо датуме историјске са Републиком Српском. То је образложење и тражимо да се ово стави на дневни ред.

Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Стављам на гласање овај предлог.

Закључујем гласање: за – 26 народних посланика.

Констатујем да Народна скупштина није прихватила овај предлог.

* [СТЕНОГРАФСKE БЕЛЕШКЕ – Четврта седница Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2025. години, Уторак, 16. децембар 2025.]

16. децембар 2025.

Пропао још један покушај да се Декларација о геноциду у НДХ уврсти у дневни ред Скупштине

Данашња, четврта седница Другог јесењег заседања Скупштине Републике Србије забележила је још један неславан рекорд.

За поновни предлог да се Декларација о геноциду Независне Државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог светског рата стави на дневни ред дашњег заседања гласало је 26 народних посланика, од 168 колико је било присутно.

Према вести РТ Балкан, „За“ Предлог гласали су: Ми снага народа (4 посланика), Ми глас из народа (4), Покрет социјалиста, Народна сељачка странка, Уједињена сељачка странка (3); СНС Александар Вучић (5); Народни покрет, Ново лице Србије (8), Србија центар СРЦЕ (1) и СПС Ивица Дачић (1 посланик).

На претходној, трећој, седници јесењег заседања (25. новембра) од присутних 179 посланика, зелени тастер „За“ притисло је 13 народних посланика, а 166 није гласало.

Иако је број позитивних гласова удвостручен, то ипак није довољно да би се Предлог нашао на дневном реду овог заседања; тако да Предлог Декларације, коју су посланици Ми снага народа и коалиција НАДА (Нови ДСС, ПОКС и 25 покрета, удру-

жења и појединаца) поднели 1. августа 2025. године, остаје за неку од следећих седница у оквиру овог или неког следећег заседања.

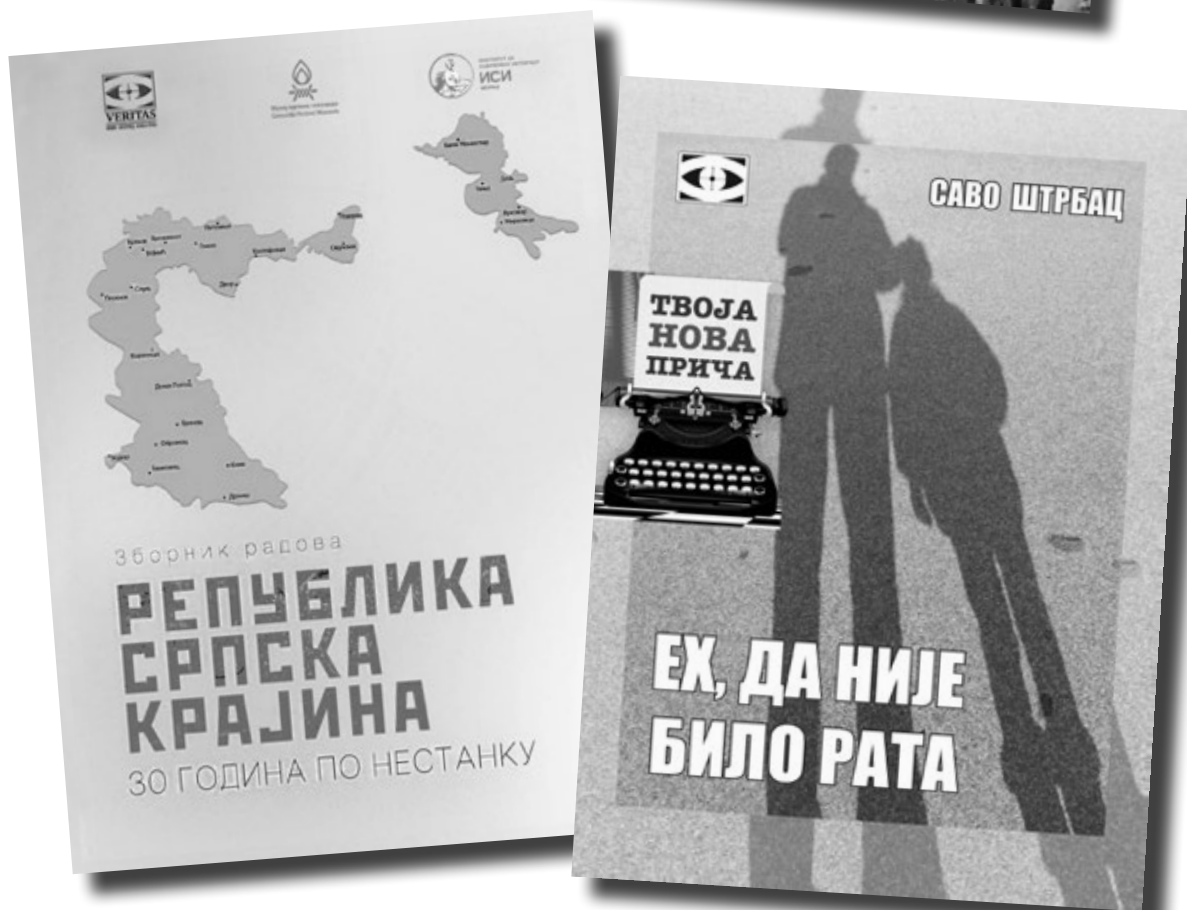
Осуда геноцида у НДХ пред српским парламентом захтевана је и прошле године. Неславно је прошла и 2022. године када је 41 посланик гласао „за“ да се резолуција уврсти на дневни ред, док је у првом покушају, за њу гласало свега 11 посланика.

И, док бисмо могли бар мало бити орасположени дуплирањем броја гласова „За“ стављање на дневни ред овог важног идентитетског документа, извештаји медија са данашње седнице унисоно су прећутали овај предлог, а нису се прославиле ни новинске агенције (онолико колико је доступно на интернету).

Једина која је донела notiцу, подсећајући и на претходна (неуспешна) гласања била је редакција РТ Балкан, која је пренела и део излагања посланика Александра Павића (Ми снага народа), који је образложио предлог и подсетио да је реч о тексту Декларације коју је Скупштина Републике Српске (уз неопходне измене) усвојила још 2015. године, а затим донела и препоруку Скупштини Србије да и сама усвоју ову или сличну Декларацију.

Предлог Декларације о геноциду Независне Државе Хрватске (НДХ) над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог светског рата, поднете Скупштини Србије 1. августа 2025. године (Ми снага народа – Бранимир Несторовић, Коалиција НАДА) можете погледати/преузети на www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/akta_procedura/14_saziv/02-1490_25.pdf

Веритасова издања у 2025. години

26.10.2025.

Промоције нових издања Веритаса другог дана Сајма књига

Другог дана 68. међународног Сајма књига у сали „Борислав Пекић“ промовисана су нова издања Веритаса, књига Саве Штрпца „Ех, да није било рата“ и Билтена бр 185, за 2025, годину, као и заједничко издање зборника научних радова са Међународног научног скупа о Републици Српској Крајини – „Република Српска Крајина – 30 година по нестанку“, Института за савремену историју, Музеја жртва геноцида и ДИЦ Веритаса.

На промоцији књиге Саве Штрпца „Ех, да није било рата“ говорили су проф. др Жељко Иваниш, др Михајло Басара и Саво Штрбац, док су о Зборнику „Република Српска Крајина – 30 година по нестанку“, у име организатора и издавача говорили Саво Штрбац, др Бојан Димитријевић, др Милан Гулић и Бојан Арбутина.

На промоцијама је било речи и о новом издању Веритасовог Билтена, 185. за 2025. годину.

Представљена нова књига Саве Штрпца 'Ех, да није било рата' и друга издања Веритаса

БЕОГРАД, 26. ОКТОБРА /СРНА/ – Најновија књига директора Информационо-документационог центра “Веритас” Саве Штрпца “Ех, да није било рата”, која садржи једну од најтужнијих до сада испрличаних истинитих прича крајишких Срба, представљена је данас на 68. међународном београдском Сајму књига.

Прича, по којој је насловљена књига, говори о невјероватној, пуној преокрета, трагичној животној причи Србина поријеклом из Далмације, који данас живи сам, чекајући дан када ће бити сахрањен између своја два мртва сина, чија је тијела премјестио у село Лешницу код Лознице, далеко од родног краја.

Књига поред носиве приче на око стотину страница, садржи и други дио у којем су колумне објављене у “Политици” од октобра 2024. до септембра 2025. године и трећи дио у којем је интервју који је Штрбац дао недјељнику НИН у љето ове године.

Штрбац истиче да су његов интервју за НИН о догађајима у акцији “Олуја” пропратили сви медији у Хрватској и да му је то и био циљ.

“Најгоре је кад вас игноришу. Знам да сам направио добру ствар, кад има реакција и то ми се у правилу дешава. Тако да је то што радим и кроз књиге и наступе усмјерено да испровоцирам, да се прича о томе шта се десило на прави начин”, рекао је Штрбац на изузетно посјећеној промоцији на Београдском сајму.

Један од рецензента, бивши директор Војно-историјског института Михајло Басара истакао је да је “Веритас” за Србе из Крајине једна од најважнијих институција, а да Штрпчев архив има не само документациону, него и емотивну, литерарну и психолошку вриједност и биће за дуго година база података за све оне који се буду освртали лично или научно на вријеме и судбину Крајишника.

Басара истиче да се не зна колико је судбина видео, забележио и повезао Саво Штрбац. “Он је усудом своје професије и карактера сачинио најсложенију и најгушћу мрежу веза и контаката међу крајишким Србима, било да су из Далмације, Лике, Кордуна, Баније или Славоније”, рекао је Басара.

Према ријечима уредника књиге Светлане Шиљековић, обичан свијет често забравља животне приче, али Саво Штрбац не дозвољава да оне буду заборављене.

“Да бисте опростили морате знати шта опраштате. Ако то не знате и ако вас поново натјерају на извјесно `братство`, историја ће се поновити”, закључује Шиљековићева.

“Веритас” је на Београдском сајму књига данас представио и зборник радова са научног скупа одржаног у јулу 2025. године “Тридесет година по нестанку Републике Српске Крајине”.

29.10.2025.

Представљање УГ Калина и ДИЦ Веритас на штанду Комесаријата за избелице и миграције РС Србије

Инстаграм налог Комесаријата за избелице и миграције Републике Србије донео је 29. октобра кратак извештај са представљања издања ДИЦ Веритас и УГ Калина. Говорили су Саво Штрбац и Биљана Трифуновић, док је Корана Штрбац читала одломке из објављених дела.

Данас је (29. 10. 2025) на Сајму књига одржана промоција издања Документационо-информативног центра „Веритас“ и Удружења грађана „Калина“ на штанду Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије.

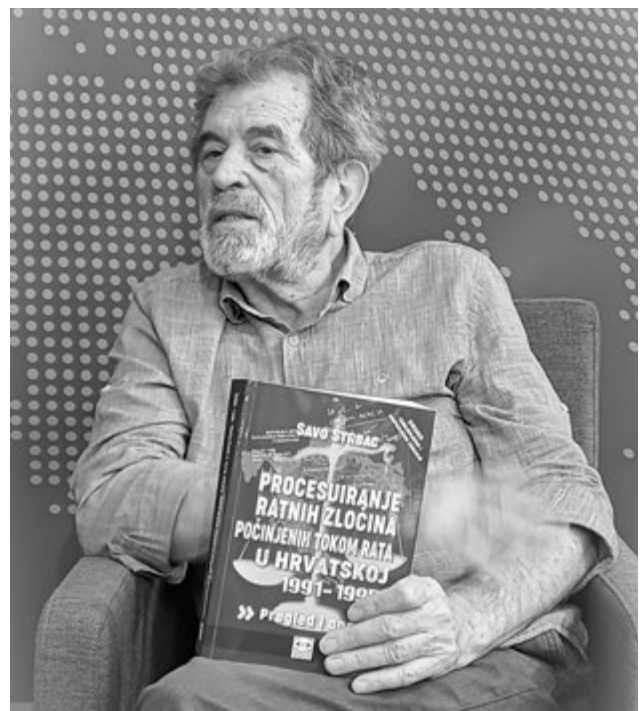
Рад „Веритаса“ и његова издања представио је Саво Штрбац, који је говорио о значају документовања страдања, прогона и положаја српског народа током ратова деведесетих, и читао делове из књиге „Ех да није било рата“.

Удружење грађана „Калина“ представила је Биљана Трифуновић, која је говорила о активностима удружења усмереним на помоћ и подршку избеглицама, као и о књигама „Жене у процесима изазваним ратом (1991–1995)“ и „Прихват и збрињавање избеглица“, из којих је читала одабране делове.

Комесаријат за избеглице и миграције ове године на Сајму књига окупља удружења и организације које кроз своја издања чувају културу сећања и сведоче о искуствима избеглих, прогнаних и расељених лица.

@natasa.stanisavljevic_

#Kirs#RepublikaSrbija#SajamKnjiga#Veritas#Kalina#Promocija

02.12.2025.

Девети дан: Завршетак 68. међународног Сајма књига – Веритас и пријатељи

Деветог, последњег дана овогодишњег 68. међународног Сајма књига Веритас се представио на штанду Комесаријата за избеглице и миграције.

Председник Веритаса Саво Штбац је говорио о раду ДИЦ Веритас и представио издавачку делатност у сарадњи са Комисијом за нестала лица Владе Р. Србије.

Представљени су и Удружење несталих и погинулих „Суза“, Драгана Ђукић; Удружење родитеља и породица ухапшених, заборављених и несталих лица СРЈ, Мирјана Божин; Координација удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са територије бивше Југославије. Мирјана Божин и Драгица Мајсторовић; као и Комисија за нестала лица, Вељко Одаловић.

***Довиђења до следеће године
и 69. београдског Сајма књига!***

04.
08.

Под лупом: 30 година од операције “Олуја” – Невреме за прогнане Србе и даље траје [Видео]

У августу 1995. године из својих кућа у некадашњој Републици Српској Крајини, протерано је више од 200.000 људи. Скоро 2000 људи је убијено или нестало. Међутим, ово није прича о бројевима, ни-

ти о статистици. Ово је прича о људима, о онима који су проживели ту голготу да би сведочили. Акција “Олуја” трајала је неколико дана, али невреме за Србе који су протерани и данас не престаје.

11. 09.

Добро јутро Србијо – Антисрпске паролe и скандирања хрватских навијача – Повампирено усташтво и величање НДХ [Видео]

Цело лето сведочимо мобилизацији хрватских снага, овога пита кроз конценте и навијачке испаде на спортским догађајима, чак и онда када немају никакве везе са Србима или Србијом.

О повампирењу хрватског нацизма суи генерис – усташтва и нормализацији инсигнија тзв. НДХ, у јутарњем програма говорили су Саво Штрбац, председник ДИЦ Веритас и Драгана Ђукић, председница Удружења несталих и погинулих лица “Суза”

01.
12.

Ми данас – Бити Србин у Хрватској у време Маспока [Видео]

На данашњи дан 1971. године у Карађорђеву смењено је руководство Савеза комуниста Хрватске као носиоца такзваног МАСПОК-а, у коме је пробуђен хрватски национализам. И поред смена и осуде, идеје Хрватског пролећа ушле су у Устав из 1974. који је републикама дао

већа овлашћења, а само 20 година касније, Хрватска се одвојила у крвавом рату у коме је отерала стотине хиљада Срба са својих огњишта. Да ли је МАСПОК био увод у стварање Хрватске Државе рећи ће нам један од сведока тог времена Саво Штрбац.

29. 09.

Јутро: Генерал Небојша Павковић стигао у Србију [Видео]

Иако у тешком здравственом стању, одбио је помоћ приликом укрцавања у авион Владе Србије, којим је из Финске слетео у

своју земљу, коју је пре четврт века бранио од НАТО агресије.
Гости: Бранко Лукић и Саво Штрбац.

18. 11.

Саво Штрбац о 34. годишњици страдања у Вуковару: ‘Ово је студени новембар за Србе у Хрватској’ [Видео]

Данас се обележава 34. годишњица страдања у Вуковару, градском колоном сећања и низом других комеморативних догађаја који сваке године отварају болна питања о прошлости, одговорности и односима у региону.

Ове године обележавање прати и серија инцидента усмерених против Срба у више хрватских градова – од Загреба, где су екстремне десничарске групе протестовале због Дана српске културе и изложби посвећених српским ауторима, преко Сплита и Вуковара, па све до експлозив-

не направе који су непознати починиоци прекиноћ бацили у двориште основне школе Строжанац, на месту где су биле запаљене свеће у част жртава Вуковара и Шкабрње.

Све то је, према аналитичарима, још један “студени новембар” за Србе у Хрватској, месец у коме се из године у годину понављају инциденти и поруке нетрпељивости. У таквој

атмосфери, питања су бројна – од тога шта доноси 18. новембар ове године, преко безбедности српске заједнице, до тога како се 34 године касније говори о жртвама, чињеницама и одговорности.

О тим темама разговарамо са Савом Штрпцем, председником Документационо-информативног центра „Веритас“.

15.
10.

Ми Данас: Заробљен у злогласној сплитској Лори – Саво Штрбац и Горан Белојица [Видео]

Српско-изралески држављанин Алон Охел после две године заточеништва у Хамасовим тунелима у Гази угледао је светлост дана, а његову судбину делили су многи Срби заточени током рата у Хрватској у сплитском затвору Лора.

На жалост, многи су брутално тамо и убијени, а мучитеље правда никада није стигла. Каквој су тортури били изложени у злогласној Лори рећи ће нам двојица српских заробљеника за чију се истину бори и Саво Штрбац.

Говоре:

Саво Штрбац и Горан Белојица

euronews.
SERBIA

03. 11.

Релативизација злочина у Јасеновцу: Штрбац за Еuronews Србија о покушају умањења жртава усташког режима НДХ [Видео]

Већ данима се не стишава полемика о скупу у хрватском Сабору, који су организовали посланици ДОМиНО-а и Хрватских суверениста, а на којем је главна тема био Јасеновац. Отворени покушај ревизије историје наишао је на оштре осуде дела јавности, јер су се, између осталог, чуле и поруке да злогласни логор у којем су током Другог светског рата, систематски убијали Срби, Роми и Јевреји “није био лечилиште, али ни мучилиште”, као и да су тамо биле “мајсторске радионице на добром гласу”.

Председник Српског народног већа Милорад Пуповац најавио да ће због свега поднети тужбу Уставном суду, као и да ће се обратити међународним организацијама.

Председник Документационо-информационог центра “Веритас” Саво Штрбац рекао је за Еuronews Србија да се оваквим појавама треба супротставити пре свега научним радовима, аргументима и чињеницама, а не претерано давати медијски значај учесницима.

“Прави мотив, како ја то разумем и пратим политичка збивања у Хрватској, јесте заправо борба унутар десног политичког спектра. Постало им је тесно на десници и сада се међусобно надгорњавају ко ће бити ‘деснији’, ко ће се више додворавати најдеснијем делу бирача. Реч је о проусташким и профашистичким организацијама, које су некада биле блиске, а са-

да су се разишле и сада покушавају међусобно да покажу ко ће више демонстрирати оданост овом екстремном спектру”, објашњава Штрбац.

Он подсећа да се ово дешава уочи колоне сећања у Вуковару, која се сваке године одржава 18. новембра и окупља представнике државе, политичаре и грађане.

“Тада се сјати цела Хрватска, свако ко нешто значи у земљи се појави у Вуковару. Ту су присутне заставе разних организација, али и заставе са усташким симболима и покличима ‘За дом спремни’. Управо овакви скупови, организовани од стране Пенаве и његових сарадника, покушавају да покажу да могу бити још деснији и рехабилитовати Павелићево усташтво”, каже Штрбац.

Штрбац додаје да су учесници скупа познати по својим ставовима и да се ништа ново није чуло.

“Они су управо очекивали да им се да медијски простор, да се о њиховим изјавама прича у јавности, и тиме постижу свој циљ. Ми им давањем пажње и простором само појачавамо значај”, наглашава Штрбац.

Он такође истиче да је кључно супротставити се оваквим ревизионистичким наративима научним радом и чињеницама.

“Треба јасно рећи да овим људима не треба давати превелик значај, већ се супротставити ар-

гументима и документима. Нажалост, до сада тога готово да и није било. На пример, колико ми је познато, на Београдском универзитету не постоји ниједна дисертација о логору Јасеновац, што је велика празнина у истраживању. Тиме, када се овакве особе појаве са познатим ревизионистичким ставовима, ми им практично омогућавамо манипулацију и увећавамо њихов значај”, истиче Штрбац.

Према његовим речима, игнорисање оваквих скупова и систематско супротстављање кроз

научне радове, историјску документацију и правне механизме најбољи је начин да се спречи ширење ревизионистичких наратива и историјских фалсификата у региону.

“Уместо да се препустимо емоцијама и политичким провокацијама, морамо користити чињенице, архивске податке и научне студије као основу за супротстављање оваквим појавама. То је једини начин да заштитимо истину и спречимо даље фалсификовање историје”, закључује Штрбац.

27.
10.

Примена новог хрватског Закона о гробљима – Саво Штрбац [Видео]

Бањалучки АТВ је данас у Јутарњем програму говорио о примени новог хрватског закона о гробљима и уклањању српских надгробних споменика, јер наводно 'вређају патриотска

осећања хрватског народа'. Разговарали су са председником ДИЦ Веритас Савом Штрпцем и председником Јадовно41 Душаном Басташићем.

03.
11.

Дан на Дан – Саво Штрбац, [Видео]

Председник ДИЦ Веритас Саво Штрбац гостовао је у новој емисији Миломира Марића и Катарине Корша Дан на Дан, на телевизији Прва, још 3. новембра 2025. године, а емисија је тек сада постала доступна на интернету.

Погледајте разговор о врућим српско-хрватским темама, подстакнутим округлим столом

у хрватском Сабору о новом пребројавалњу српских, јеврејских и ромских жртава хрватског геноцида у логору Јасеновац и Независној Држави Хрватској током Другог светског рата, као и о новим оптужницама Србима за наводне ратне злочине и хапшењима по хрватским потерницама.

05.
11.

Јутро: Шта се дешава у хрватском друштву? [Видео]

На Дане српске културе у Сплиту, упало је 50 маскираних навијача Торциде, који су скандирали 'За дом спремни'.

Гости: председник Документационо-информационог центра Веритас Саво Штрбац и историчар-кустос Музеја жртава геноцида Никола Милошевски.

06. 11.

Ново Јутро – Саво Штрбац и Милоје Пршић: Шта се догађа у Хрватској од Хиподрома до Сплита, преко хрватског Сабора [Видео]

Поводом убрзавања исторјског ревизионизма у Хрватској, у којој је у Сплиту онемогућен наступ фолклорних група, међу која и једна из Новог Сада на Недељи српске културе, а претходно скупа хрватских ревизиониста у хрватском Сабору, који су негирали постојање хрватског концентрационог логора Јасеновац, и промовисали “радни логор Јасеновац” у коме

су су се хрватски младићи обучавали занатима... као и низа других провокација у једва десетак дана за Јутарњи програм ТВ Пинк говорили су председник ДИЦ Веритас Саво Штрбац и проф. др Милоје Пршић.

Гости: Саво Штрбац, председник ДИЦ Веритас и проф. др Милоје Пршић

07.
11.

Ми Данас: Ми Данас: Зашто муче заробљенике? [Видео]

Главни војни тужилац Израелеске војске Јифат Томер – Јерушалми поднела је оставку након што је признала да је њена служба дала медијима видео-снимак екстремног злостављања палестинских затвореника 2024, а овај случај враћа нас на крвави грађански рат у бив-

шој Југославији где су ратни заробљеници и цивили мучени. Шта је циљ систематског злостављања у затворима под бомбама?

Гости: Мирослав Васић, Саво Штрбац и Мохамед Набхан

10.11.

У календару државних обиљежавања од следеће године “Бљесак” и битка на Паштрику [Видео]

Сутра се обиљежава Дан примирја у Првом свјетском рату. У времену покушаја ревизије историје, за српски народ посебно је значајно његовање културе сјећања и преношење историјских истина новим генерацијама. Да се Србија све више окреће институционалном његовању културе памћења, показује и то што је Влада Србије у календар државних обиљежавања за наредну годину уврстила још неколико датума од националног значаја – међу њима страдање Срба у акцији “Бљесак” и битку на Паштрику.

Било је потребно 30 година да се у званични државни календар обиљежавања значајних датума у Србији уврсти и Дан сјећања на Србе страдале у злочиначкој акцији “Бљесак”. Годишњица страдања Срба у акцији “Олуја” обиљежава се од 2015. године, а за прогнане Крајишнике веома је важно што ће се убудуће подсјећати и на српска страдања у “Бљеску”.

– Заиста нам много значи зато што у задњих пар година се мало више прича о српском страдању и то веома значи породицама, поготово што је и та акција уврштена у датуме обиљежавања јер заиста заслужује – истакла је Драгана Ђукић, предсједница Удружења породица несталих и погинулих лица “Суза”.

Саво Штрбац, директор Документационо-информационог центра “Веритас”, каже да су цте двије акције синоним за етичкјо чишћење Срба из Хрватске.

– По мени је добро да се обиљежава и та акција под кодним називом “Бљесак”, већ сам споменуо да су то двије акције које – то су завршне операције етничког чишћења Срба – нагласио је Штрбац.

Првог маја 1995. године хрватске снаге пројерале су из западне Славоније више од

15.000 Срба, а убијене су или нестале 283 особе. Њихове судбине и трагедије, до сада скрајнуте, добиће пажњу јавности.

– Приближимо људима у Србији шта је то што су они преживели на својим вјеконим огњиштима. “Бљесак” ће први пут 1. маја бити обиљежен као дио државних церемонија и као датум у државном програму – нагласила је Милица Ђурђевић Стаменковски, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у Влади Србије.

Страдање и прогон Срба у Бљеску у живом је сјећању савременика, избјеглице нису ријешиле своје проблеме, а у Хрватској негативна пропаганда према Србима не јењава, кажу историчари.

– Српске жртве заслужују минимум поштовање, не само у Србији, него и од сусједа, а посебно од оних који промовишу европске вриједности – прича историчар Момчило Павловић.

Из страдања Срба кроз историју треба извући поуке и истину о прошлости пренијети новим генерацијама.

– Изузетно битно да пренесемо то знање, да једноставно упознамо нашу дјецу са обином страдања, са начином – зашто смо ми прије свега страдали и од кога смо страдали, не да бисмо стварали мржњу, већ да бисмо, кажем, усадили знање, да бисмо освјестили најмлађе генерације, да би поштовали свој народ, своју државу – поручио је Бојан Арбутина, директор Музеја жртва геноцида.

У календару државних обиљежавања од наредне године наћи ће се и други историјски датуми који су дубоко утиснути у колективно сјећање српског народа, међу њима и годишњице битке на Паштрику, Маричке битке и операције “Ваздушни мост”.

10. 11.

Штрбац: Низ инцидената у Хрватској је изненађење само за неупућене, индоктринација омладине вратила се као бумеранг [Видео]

Серија инцидената у Хрватској последњих недеља поново је отворила питање положаја Срба, отвореног национализма и атмосфере у хрватском друштву. Директор Документационо-информационог центра “Веритас” Саво Штрбац рекао је за РТС да су инциденти знак

дубљих проблема и да су могли да буду изненађење само за неупућене. Нагласио је да већ 20 година говори да ће се индоктринација и погрешно одгајање омладине вратити као бумеранг.

10. 11.

Уранак1 – Саво Штрбац и проф. др Милоје Пршић: Ко шири говор мржње у Хрватској? [Видео]

Серија инцидената у Загребу и Сплиту, марширање црнокошуљаша и узвикивање усташких поклича уочи Дана српске културе, изазвала озбиљне тензије у Хрватској. Ријечка полиција у суботу спречила инцидент испред аутобуса

који је превозио каратисте из Србије. Ко шири говор мржње у Хрватској и подстиче на насиље? Ко и како на догађаје од претходних неколико дана треба и мора да одговори?

Гости: Саво Штрбац и Милоје Пршић

11. 11.

БУЈАЊЕ ЕКСТРЕМИЗМА: Ко контролише нападе на Србе у Хрватској? [Видео]

Серија инцидената замаскираних родољуба против српске мањине у Хрватској: напади на просторије културних центара, притвор за одговорне на протест навијача Хајдука, уз усташке покличе у Сплиту и Загребу, и графити са порукама мржње. У Ријеци спречен напад на спортисте из Србије. Шта је следеће и

колико далеко може да оде ситуација у суседној земљи?

Тема: Напето у Хрватској: За недељу дана три напада на Србе

Гости: Саво Штрбац, председник Документационо-информационог центра “Веритас” и Крешимир Мацан, политички аналитичар и стручњак за комуникације

12. 11.

Сфера: Хрватска на раскршћу, ко је јачи Торцида или демократија? [Видео]

Седам дана – три инцидента, плус један избегнут у Загребу. Такав скор скоро нисмо имали у односу према Србима у Хрватској. Хулигани предводе, али када је трава толико сува, само је мала варница потребна да се поље запали, то јест да чујемо оркестриране изливе мржње према Србима.

Наше министарство спољних послова је упутило званичну протестну ноту хрватском Министарству спољних послова и представницима хрватске амбасаде у Београду. Иако мањина у Хрватској, Срби су у већинском проблему. Да ли то треба тако да буде? Последњи талас напада на Србе у Хрватској није почео Томпсоновим концер-

том, али га је он подигао на нову, метаполитичку раван.

Зашто савремена хрватска држава – од Сабора до локалне власти – оклева да јасно каже где је граница. Резултат? Друштво прогоњено духовима прошлости и српска мањина која живи између формалних права и политичке сумње.

Гости Сфере: Саво Штрбац, некада судија у Хрватској, сада испред Документационо информационог центра Веритас, Бојан Арбутина, први човек Музеја жртава геноцида. Тајни гост, Демо Бериша, министар за људска и мањинска права

KURIR

12. 11.

ни5ниб – Хрватска на врхунцу антисрпске политике: Смењен саветник министра због подршке црнокошуљашима [Видео]

Поводом серије хрватских напада на Србе, разговор историчара, правника, политиколога... уз презентацију погрома у Сплиту, Ријеци, Загребу...

Говоре:

Саво Штрбац, ДИЦ Веритас
проф. др Милоје Пршић, историчар
др Рајко Петровиц, политиколог
Драгослав Бокан

17. 11.

Ново јутро, Деа и Сарапа – Саво Штрбац и Миле Боснић [Видео]

Изливи хрватске мржње не престају. Таман је мало оптимизма унела прва реакција полиције у Сплиту, када су притворили девет црнокошуљаша који су претили младим људима на Данима српске културе у Сплиту, кад не само да су убрзо пуштени из истражног затворе (истина не пре протестног скупа навијача Торциде и хрватских веренана из претходног рата), кад су се сличне провокације наставиле. Покушај напада на младе каратисте у Ријеци, усташки графити у Задру и Сплиту, округлисто у хрватском Сабору о “научном” истраживању жртава у Јасеновцу, или протеклих неколико дана – ометање одржавања изложбе о делу акадминистра Дејана Медаковића и масов-

ни протести хрватских истакнутих политичара тим поводом, а све због непостојећег разлога... да би се у претходна три дана догодио напад на ђаке који са истока Славоније и Барање иду у школу у Бачки Петровац и провокатииван “концерт” испред просторија Српског народног вијећа у Прерадовићевој у Загребу, окупљених припадника маргинална, нацистичке странке претрајале из Другог светског рата – (Аутентичне) Хрватске странке права.

Гости:

Саво Штрбац, ДИЦ Веритас и
Миле Боснић, председник Удружења прогнаних Срба из Хрватске

nacionalna televizija
harry

24. 11.

Јутарњи програм – Како су хрватске усташе сејале страх широм НДХ уз наслон на Немце и Италијане? [Видео]

Председник ДИЦ Веритас Саво Штрбац и историчар Небојша Дамјановић гостовали су у Јутарњем програму Телевизије Хаппу у кратком подсећању на размере хрватске нацистичке државе НДХ, која је обухватала највећи део окупираних Краљевине Југославије, осим малих делова које је анектирала Италија у Далмацији и дела који је држала немачка у гурвернатури Србија, уз анектирани делић Словеније (иа-

ко су бугарска и мађарска анектирана подрушја остала непоменута). Почетком деведестих та творевина је рехабилитована и после педесет година ушли смо у нови круг наставка незавршеног Другог светског рата...

Гости:

Саво Штрбац – Документационо-информациони центар Веритас
Небојша Дамјановић – историчар

NEWSMAX
BALKANS

02. 12.

Саво Штрбац: Суђење хрватским официрима за ракетирање српских цивила на Приједорској и Петровачкој цести [Видео]

Председник ДИЦ Веритас Саво Штрбац гостовао је у емисији Пресек телевизије NewsMax Балканс поводом наставка суђења четворици хрватских ваздухопловних официра за ракети-

рање српске избегличке колоне из Републике Српске Крајине, а на територији БиХ, заправо Републике Српске код Сводне (код Новог Града) на Приједорској цести и код места Јањиле

(Бравско) на Петровачкој цести. Суђење је после готово 30 година почело пролетос у априлу, а досада се саслишавају сведоци, који су за-

право родбина страдалих Срба, често и сами рањени у нападу хрватске авијације на више од бокм удаљености од БХ-хрватске границе.

04.
12.

Хрватска: Антифашизам као једини одговор на фашизам? [Видео]

Када имате у држави изражено десничарење, величање усташтва, говор мржње, нетрпељивост, искључивост, укратко фашизам – једини одговор на све наведено је антифашизам. То су поручили учесници протеста у четири града Хрватске.

“Уједињени смо против фашизма јер је дио нас рођен након рата, а ипак осјећамо његове последице”, рекла је Маја Османчевић, члан иницијативе “Уједињени против фашизма” и додала:

“Уједињени смо против фашизма јер насиље према неистомишљеницима мора стати”.

Хрватска дефинитивно иде у смјеру који није прогресиван, чим су јој овакви протести нужни. Антифашизам је уписан у Устав Републике Хрватске и изједначавати антифашизам као наратив који би водио ка новој Југославији је погрешно, сматра Виктор Готовац политички коментатор и професор загребачког Правног факултета.

“Антифашизам свакако не треба доводити у везу са некаквом југоносталгијом она то није. Антифашизам постоји у цијелој Европи, хоће ли неко рећи да је Европа настала на југоносталгији, није. То је један вриједносни суд уткан у хрватском уставу, а хрватски устав говори о слободама и правима грађана, то је вриједност антифашизма. Гласна мањина заправо провоцира, они не схватају да руше темеље државе у коју се заклињу”, каже Виктор Готовац, политички коментатор.

Одавно се претјерало са десничарском реториком и изражавањем љубави према Анти Паве-

лићу, то што се деценијама преноси на младе, сада се вратило као бумеранг.

Овакви протести уливају наду да је хрватско друштво спремно да се обрачуна са ревизионизмом и врати на универзалне вриједности, јер боље је да ураде то сами него да их Срби и сви остали за то оправдано прозивају, каже Саво Штрбац, директор Веритаса.

“Даје некакву наду ето буде се и медији у Европи који осуђују то, мислим да сам ноћас читао некакве аустријске медије који су врло добро дали анализу у Хрватској једну критику тог друштва да су скренули баш од Томпсоновог концерта да су сад постали ревизионисти прави тог фашизма”, истиче Саво Штрбац, директор Документационо-информационог центра “Веритас”.

Милановић и Пленковић потичу из комунистичких, партизанских породица и као љевичаре их је каже Штрбац и и доживљавао. Требало би што прије да се одреде и заузму конкретне ставове.

“Да неће Пленковић као сад у задње вријеме, говорити „ Па коме сметају те три ријечи – ‘За дом спремни?!’, које сада Томпсом на свим концертима узвикује , јер као то су само три ријечи. Јасно је да се то тако не може схватити. Под тим покличем су страдали Срби, Јевреји, Роми па и антифашисти, Хрвати по националности”, каже Штрбац.

Позив Иницијативе за Хрватску без насиља неки нису чули или нису разумјели. Важно је да се Хрватска са фашизмом суочила и супротставила му се, јер и то даје трачак наде, сматрају наши саговорници.

PTC | 1
15. 12.

Саговорници Данаса о разлозима велике популарности серије „Тврђава“: Емотивна сила и историјска тежина

Да ли због догађаја из недавне прошлости, разоткривања политичких игара или романтичне приче која се дешава између двоје младих Србина и Хрватице у време распада Југославије и формирања Републике Српске Крајине серија “Тврђава” постала је прави телевизијски хит.

Разлоге њене велике популарности саговорници и саговорнице Данаса виде на различите начине, док има и оних који су одмах одустали од њеног гледања као рецимо Драган Васиљковић, познатији као Капетан Драган, бивши заповедник паравојних јединица Книнце.

“Нема везе ни са ликовима, нити са догађајима, гледао 10 минута па одустао”, кратко је изјавио за Данас Васиљковић.

Југослав Пантелић, бивши директор Југословенске кинотеке, сматра да је лакше и захвалније одговорити на питање због чега је серија популарна него изнети свој потпуни став о њој.

“Разлог за популарност треба тражити у “дисциплинованом“ или ако хоћете сценарију који се у доброј мери придржава теорије по којој се већина прича може разложити на низ наративних структура и архетипова, описаних кроз митолошку алегорију. Често одсуство предвидивости и добра глумачка подела најзаступљенијим ликовима, сигурно доприносе популарности ове серије”, каже Пантелић.

Додаје да не би изоставио ни продукциони ниво, као ни субверзивност за коју није сигуран да ли је планирана, а тиче се односа Београда према Србима ван Србије.

“Мислим да је тај аспект привукао атипичну публику овој РТС серији“, каже Пантелић.

Он сматра и да када се улази у овако амбициозан пројекат неопходно је размишљати и о томе постоји ли основ/потреба за другом сезоном.

„Из онога што смо видели лако је закључити да то није био случај али “ грешку” није немогуће исправити. Живот пише романе, а и неке серије”, констатује Југослав Пантелић.

ТВ критичарка Бранка Оташевић сматра да је „Тврђава“ популарна јер има “пријемчиву причу, драмску слојевитост, емотивну силу и историјску тежину“.

“Тврђава је снажна љубавна прича са историјским подтекстом у позадини, о којем мало знамо и као да не желимо да га се сећамо. Ауторска екипа се држала основног заплета што је серији дало личну а универзалну ноту. Избегнута је патетика, остала је љубав коју су снагом своје младости изнели Огњен Мићовић и Дарија Вучко” истиче Оташевић.

Редитељ Владимир Тагић каже за Данас да серију Тврђава није гледао, али цени рад својих колега. Такође додаје да су ратови деведесетих по себи деликатна тема.

“Саша Хајдуковић је мој пријатељ и колега и заиста ценим и поштујем његов рад. Верујем да значајан део успеха серије припада његовом знању и вештини. Серије и филмови који се баве ратовима деведесетих су увек опасно поље, поставља се питање како их направити а да не праве још веће поделе, већ да буду позив на помирење”, скреће пажњу Тагић.

Саво Штрбац, председник документационо информационалног центра “Веритас”, каже да људе

занима недавна прошлост, будући да она још увек није довољно истражена.

“Посебно између Србије и Хрватске. Не слажемо се око догађаја из деведесетих али ни око оних који су им претходили, пре свега Другог светског рата. Мислим да се сви слажемо да је рат деведесетих наставак незавршеног рата из четрдесетих година. Видимо то и данас – после краћег затишја, ево већ тридесет година, сукоби балканских народа се циклично понављају”, упозорава Штрбац.

“Није никаква тајна да су односи између Србије и Хрватске пали на најниже гране. Данас се мање преговара и разговара него у време када се ратовало. То знам јер сам и сам током рата учествовао на састанцима који су се бавили хуманитарним питањима, и са хрватском и са бошњачком страном, тада муслиманском. Ти састанци су се у просеку одржавали најмање два пута недељно, а данас, у миру, пролазе године а да се представници тих држава не састану, иако постоје именоване комисије и одбори са обе стране, као и мешовита тела”, подсећа саговорник Данаса.

Према његовим речима нарочито су били узнемирујући догађаји овог лета у Хрватској.

“Све то с Томпсоновим концертима, као и забранама и отказивањима летњих фестивала у Бенковцу и Шибенику, утицало је на то да се појави велико интересовање за то како ће серија Тврђава приказати време и догађаје из деведесетих. Очекивало се много, а сада ме зову људи из целог света, моји Крајишници, који ову серију доживљавају свако на свој начин”, објашњава Штрбац додајући да он сугерише својим земљацима да серију не гледају као документ.

“Ја се овде трудим да људима објасним да серију не треба гледати као документарни филм. То је уметничко виђење смештено у оквир рата деведесетих и периода који је уследио у избеглиштву. Пошто и сам пишем о тим породицама и њиховим судбинама, знам да би уместо ове две породице које су у центру пажње серије могле да се сниме многе сличне приче, са другачијом фабулом, али са истим крајем – Бљеском и Олујом, које су их отерале у избеглиштво.

У то време било је много мешовитих бракава, нарочито у Далмацији и Лици. То јесте интригантно и увек привлачи пажњу, а аутори серије Тврђава су то, по мом мишљењу, урадили мајсторски. То се види по реакцијама људи, али и по томе како и сам реагујем, јер су то приче о обичним, малим људима – и то је најбољи део Тврђаве. Када се из тих прича изађе и оде корак даље, све остало већ улази у маглу“, закључује Саво Штрбац

PTC | 1

16. 12.

“Таковска 10”: Серија “Тврђава” – више од игре [Видео]

Како поруке уметника о ратовима деведесетих данас читају они који их се сећају и они који за њих тек сазнају

Серија “Тврђава” изазвала је огромно интересовање у Србији и готово да никога није оставила равнодушним, укључујући и оне који нису могли да је гледају јер нису желели да се подсећају на догађаје које још нису савладали у себи.

На тридесет година од акције “Олуја” и потписивања Дејтонског споразума и у Хрватској и у Србији опширно се говори о том времену које је нашло своје место и у популарној култури кроз музику, филмове и серије.

Да ли популарна уметност ствара преовлађујуће осећање у нацијама, мимо историјских чињеница и какве поруке шаље? И да ли та уметност познаје границе, државне и националне?

О томе у емисији “Таковска 10” говоре Саво Штрбац, председник Документационо информационалног центра “Веритас”, Ратко Дмитровић, публициста и новинар, Весна Дамјанић, новинарка и главна и одговорна уредница Блумберг Адриа ТВ и Наташа Дракулић, драматург и уредница Дечијег програма телевизије на РТС-у.

NEWSMAX
BALKANS

24. 12.

ПРЕСЕК: Етничка дистанца и нетрпељивост код младих генерација [Видео]

Председник Веритаса Саво Штрбац гостовао је вечерас на телевизији NewsMax у разговору о етничкој дистанци и нетрпељивости у проређењу у годинама пре рата за југословенско наслеђе и протеклих деценија. Разговор

се кретао и око феномена „Томпсон“, узоцима и последицама, покличу ЗДС и тихим осудама, одговору снага које виде потребу заштите уставног принципа антифашизма... и (не)реактивања ЕУ.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

341.322.5:343.11(497.5)"2025"

341.322.5(=163.41)(497.5)"1991/2025"

ПРАВНА подршка избеглицама/прогнаницима у процесима интеграције и реинтеграције : (2025) / [главни и одговорни уредник Јанко Велимировић]. - Книн ; Београд ; Бања Лука : Документационо-информациони центар "Веритас", 2026 (Ниш : СБЕН). - 231 стр. : илустр. ; 29 cm

"Овај пројекат је подржан од стране Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије у оквиру Јавног позива за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма које реализују удружења и друге организације цивилног друштва од значаја за популацију избеглица, интерно расељених лица, тражилаца азила и повратника по основу Споразума о реадмисији за 2025. годину.--> Колофон. - Тираж 445.

ISBN 978-86-7092-024-8

а) Ратни злочини -- Судски процеси -- Хрватска -- 2025 б) Срби -- Прогони -- Хрватска -- 1991-2025

COBISS.SR-ID 189075209

Од 1991. до 2021. у Хрватској је смањен број за укупно 912.432 становника, од чега се на припаднике српске националности односи 457.771 становник. Највише је Срба напустило Хрватску услед ратних (не)прилика деведесетих, о чему говоре и подаци пописа из 2001. (201.631 или 4,54 процента), што је био пад од 380.032 становника српске националности у односу на претходни попис. Од 2001. до 2011. забележен је пад од 14.998 становника српске националности, док је између два задња пописа тај пад чак већи од четири пута од претходне декаде.

У оној првој поратној декади, док се Хрватска припремала за улазак у ЕУ, било је и нешто више Срба повратника из избеглиштва. Од уласка Хрватске у ЕУ долази до “тихог егзодуса” Срба, док је повратак сведен на безначајне бројке. А нико не бежи од добра.

Простори на којима живе Срби повратници су девастирани и неусловни за живот. Још многа места немају ни струју ни воду, ни путеве, ни школе, ни болнице, ни трговине... А све су то имали пре. Уз то превладава старачка популација, од којих већина није у стању да се брине о себи, а камоли о другима. Поред свега тога Срби повратници трпе и етнички мотивисане нападе од већинског народа. Још увек је присутан и тренд похрваћења и покатоличења.

Сваком Србину који је живео у бившој РСК прети и опасност од процесуирања за ратне злочине, о чему говоре подаци ДОРХ-а из маја 2023. године, по којем је поступак у протекле три деценије покренут против готово 4.000 особа, од чега су 97 процената припадници “непријатељске” стране. Ти подаци нису коначни пошто су процесуирања настављена.

Да би се тренд смањења броја Срба у Хрватској зауставио, односно да би се остварили толерантнији услови за повратак избеглица и њихових потомака на породична имања, неопходно је створити боље или барем толерантније услове.

У Републици Србији живи највише избеглица/прогнаника из Хрватске и бивше РСК. Већи број их се и интегрисао. Но, један значајан број, који такође жели да се интегрише, наилази на разне препреке (непостојање или губитак избегличког/прогнаничког статуса, проблеми са процесуирањем у РХ, комплетирање документације у поступцима стамбеног збрињавања, регулисања права по основу погибије члана породице, рањавања и заробљавања у рату деведесетих и сл.)

ISBN-978-86-7092-024-8

9 788670 920248